

"În Maieru, am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele"-

Liviu Rebreanu

CUIBUL VISURILOR

Director fondator: SEVER URSA

PUBLICAȚIE EDITATĂ DE COMPLEXUL MUZEAL BISTRIȚA-NĂȘĂUD ȘI CONSILIUL LOCAL MAIERU

ANUL XVII Nr. 1 (100) *** MARTIE 2012 *** 20 PAGINI *** 2 lei

Trecut-au anii..

Sever Ursa

În urmă cu aproape șaisprezece ani, în cadrul festivităților cuprinse sub genericul „Zilele Măierene”, ne-a venit ideea să facem o revistă care să se numească rebrenian „CUIBUL VISURILOR”.

Îl aveam lângă mine pe fostul meu elev, Icu Crăciun, un talent precoce într-ale scrisului, care și-a asumat funcția grea de redactor-șef. Preluând experiența vechii reviste școlare (1967-1977) și a cnaclului Societății Culturale „Liviu Rebreanu”(1972-1989) am

purces la strângerea de materiale pentru primul număr (mai, 1996).

Din întâiul colectiv redacțional au mai făcut parte profesorul Sever Ursa, directorul fondator, apoi redactorii: dr. Login T. Berende, medic veterinar, învățător Ilie Hoza, profesor Liviu Ursa, procuror Macavei Al. Macavei, corespondenți externi: prof. Damaschin Pop-Buia (Germania) și inginer Ieronim Andronesi (S.U.A.), prof. Icu Crăciun - machetare. Tehnoredactarea computerizată și tipar IMPRES srl Bistrița, Mircea Mircea și Oana Podani.

O situație statistică amănunțită despre colaboratorii noștri este prezentată de dl. Macavei Al. Macavei, în acest număr festiv al revistei.

„Trecut-au anii ca nouri lungi pe șesuri...”

Cu acest prilej găsim cu cale să le mulțumim, în mod deosebit, scriitorului Aurel Podaru de la Beclean pentru asistența tehnică acordată.

Satul avea, din străvechime un nume: Maieru. Apoi avea un supra-nume dat de Rebreanu: „Cuibul Visurilor”. Mai avea un muzeu de renume, rod ai vredniciei copiilor celor mulți și al dascălilor acestora, apoi, un cerc de elevi de cursă lungă, i-am spune însumând 54 de ani de continuitate, o adevărată pepinieră de talente, primenită de la an la an. Cu acești elevi am cules aproape 10.000 de versuri din bogatul folclor local. Unii dintre foștii membri ai aceluia cerc se află prin preajmă și pot depune mărturie...

De aceea, repet ce mai afirmasem și altă dată: poate nu e prea greu să întemeiezi un cerc, un muzeu, ori chiar două, dar e foarte greu să le ții în viață, să le asiguri funcționalitate și durată. De aceea, e nevoie de susținere financiară, de solidaritate și de un patriotism curat.

Sinceră recunoștință Consiliului Județean, cu deosebire d-lui. Vasile Negrușeri, fostul elev eminent al nostru la Maieru, domnilor Vasile Florin Șomlea și Ioan Pinteau, director și, respectiv, șef de serviciu, colegilor muzeografi în frunte cu Mircea Prahase. Ne-au acordat consultanță scriitorii ca: Nicolae Gheran, Teodor Tanco ș.a.

Cercul local ASTRA - Maieru a luat sub patronaj demersurile revistei, aducându-i o infuzie de forță și tinerețe.

E, încă, vremea urârilor. Să ni le transmitem reciproc pe aripi de colind mioritic măierean. La mulți ani!

Iată-i, îi strig din nou din catalogul imaginar al „Cuibului...” într-o ordine întâmplătoare: Lazăr și Grigore Avram, Icu Crăciun, Vaier Scridonesi, Lazăr Ureche, Viluț și Titus Cărbune, Macavei Al. Macavei, Iacob Naroș, Ilie Hoza, Liviu și Ovidiu Ursa, Pop-Buia Damaschin, Alexandru Rațiu, Victoria Boica, Gheorghe Telceanu, Radu Telcean, Lazăr Ometiță, Florin Partene, Cristina Croitor, Dănilă Bob etc.

Consemnăm, de asemenea, cu înaltă satisfacție pe cei care au obținut prin strădani laudabile, titlul de doctor și doctorand, constituindu-se astfel în lamura tineretului intelectual local și nu numai local: Login Sorin, Silvia D. Ceuca, Mia și Pantelimon Avram, Lazăr și Grigore Avram. Amintim, de asemenea, cu regret dispariția lui Lazăr Ureche.

În mod intenționat am separat două nume de excepție în elita tineretului nostru studios: pe Lucian-Săndel Macavei, judecător la Înalta Curte de Casație și dr. Alin V. Bontaș care și-a luat doctoratul în psihologie în Germania.

Laudele care mi se aduc sunt prea mari, dar sunt răsplătitoare și trebuie redistribuite pentru toți redactorii și ceilalți colaboratori ai noștri care au învățat, din mers meseria. Îi voi descrie pe fiecare în două-trei cuvinte:

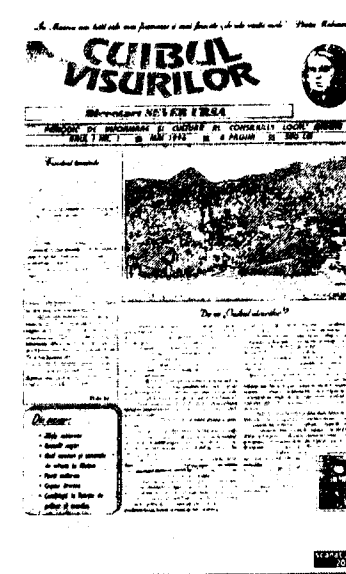
Icu Crăciun, prozatorul împlinit, un model de echilibru, Viluț Cărbune, impetuosul și pasionatul cercetător, Valer Scridonesi, lingvistul de certă originalitate, Macavei Al. Macavei, dărzul dar generosul coleg, învățatul etnolog Mircea Prahase, scăpărătorul Ilie Hoza, poetul nostalgiilor Al. Rațiu, regretatul dr. Lazăr Ureche, istoricul de înalt prestigiu, Liviu Ursa, descoperitorul de talente sportive, Damaschin Pop-Buia, pelerinul european, Alex Pop, cowboy-ul măierean din America.

Acești tineri continuă lupta unor străluciți gazetari măierei din perioada refugului ardelean(1940-1945), care au făcut la București gazeta „Plaiuri Năsăudene”(1 iulie 1943-1 mai 1945): Emil Boșca-Mălin, Emanoil Cobzaiău, Iustin Ilieșiu, Nicolae V. Ilieșiu. Alții, între anii 1935-1940: Ion Barna, Lazăr Zavaschi, Dumitru Vranău, Emanuel Cobzaiău, pr. Iuliu Pop și Nicolae V. Ilieșiu - la revista „Vatra Învățătorilor”.

Să aducem calde mulțumiri și unor foști primari măierei care au sprijinit supraviețuirea periodicului nostru: Ioan Cărbune și Ion Croitor, precum și comunităților franceze din Gannat și Nort sur Erdre, cu care suntem înfrății încă din anul 1989. Am avut și șansa unui model de mare putere de convingere, săptămânalul „Formula As”, fondată și condusă cu înalt profesionalism de către Doamna Sânziana Pop. Vom respecta proporțiile ce se impun. De pildă, bilanțul de la sfârșitul anului trecut arată că revista măierei are a scos 100 de numere, în timp ce, în 20 de ani revista „Formula As” a ieșit de 1000 de ori la rampă. Adăugăm încă zece ani dinainte- etapa școlară a revistei „Cuibul Visurilor” însumând 26 de ani.

În timp ce, la începutul anilor 90 apăreau puzderie de reviste, ca ciupercile după ploaie, cu titluri trufașe: Zig-Zag, Expres, ș.a, care pocneau ca baloanele de săpun, pierneau prin propria lor neputință.

Între timp, pe strada Intrarea Armașului, nr.5, în București și între Măgurile Maierului, evoluau, încet dar sigur, în pași de Cenușărese care vor ajunge Flori de Colț... Sânziana, nume de biruință și de floare sfântă n-a putut fi înfrântă. Se întâmpla întocmai ca în grădina înțelepciunii populare care are o vorbă: „Când urzeala e făcută bine, băteala vine de la sine”, vorbă pe care imi place s-o repet. Doamna Sânziana a venit la noi în câteva rânduri. Ne-a umplut brațele și inimile cu snopi întregi din revista ei și ne spunea cam așa: „Fie că trăiești la Maieru, ori în capitala țării, există pentru fiecare o parcelă de nemurire.”

Trecut-au anii ca nouri lungi pe șesuri... Dumnezeu să vă dea sănătate!

Și fiindcă tot mai este loc pentru urări, să vă dea bunul Dumnezeu tot ce doriți.

Am învățat laolaltă, tineri și bătrâni, să deosebim valorile de nonvalori, să extragem esențele, să întoarcem cu fața spre noi și spre lume probele materiale și spirituale ale apatului nostru vital.

În preajma și după Centenarul Rebreanu(1985) a venit la Maieru iscusitul reporter Ion Longin Popescu, luându-mi un interviu care a plăcut multor cititori, apoi proaspeții intrați în celebra dumneavoastră echipă, Bogdan Lupescu și Corina Pavel, pe care i-a impresionat atât de mult firea măierei.

Prin intermediul muzeului, al vizitatorilor, cele două reviste înfrățite străbateau spațiile mapamondului: în Franța, Italia, Spania, S.U.A., Polonia, Irlanda de Nord, Japonia, Germania, China, Tailanda, Ungaria, Ucraina s.a., determinându-ne să ținem și o bogată corespondență.

În ultimii 50 de ani, am reușit să întemeiem o bogată bibliotecă documentară din donații, însumând peste 6000 de cărți, reviste, documente, ediții princeps și alte rarități bibliofile.

N-am reușit să menținem o legătură mai bună cu voi.

Am avut și momente grele. Niciodată însă n-am depus armele. La fel procedasem și pe vremea când întemeiam muzeele Rebreanu.

Din scrisorile prietenilor revistei noastre, în parte publicate și în acest al 100-lea număr se poate constata intenția de a ne diversifica tematic: de la cercetare la creație originală, de la aspecte socio-culturale la probleme școlare și religioase, de la portrete ale unor personalități la creațiile copiilor și ale adolescenților, de la file de istorie la tradițiile locale, ș.a. Noi, măiereii, am învățat să-l citim altfel pe Rebreanu.

Colaborăm și învățăm mult de la jurnaliștii noștri județeni: Ion Moise, Menut Maximilian, Victor Știr, Olga Lucața, Dan Popescu, Ioan Mititean ș.a, care ne-au prezentat revista în ziarele locale „Răsunetul” și „Mesagerul”, din Bistrița. Le mulțumim și cu acest prilej.

Spuneai, dragă Doamnă Sânziana, că te-ai zidit de vie în ființa acestor reviste-fortărețe cu nume ciudat care la început nu-mi spunea mai nimic: „Formula As”, dar care acum spune totul...

Dacă vă spun că de peste un an lucrez voluntar, ajutat doar de familia mea exemplară, aș îndrăzni să mă consider și eu pedepsit de soartă...Noroc cu primarul Maierului, tânărul teolog Vasile Borș, și cu vrednicii noștri consilieri care, pe lângă alte atâtea înfăptuiri, au dispus și au realizat reabilitarea edificiului muzeului. Și, din când în când, dar din inimă, ne susțin financiar, pentru tipărirea revistei.

Rar să găsești sponsori ca Emil Iugan, patronul nobil, cum i se mai spune, ori ca frații Deac, sculptorul și sponsorul, ori Mia și Pantelimon Avram, Aurel Cleja, preotul Iuliu Pop, poetul Iustin Ilieșiu, dna. Silvia Vranău, dr. Silvia V. Ceuca, apicultorul Ioan Hangea ș.a.

Starea de armonie și înțelegere trebuie să rămână o condiție sine qua non în viața „comandamentului”. Fără infatuare, fără dezbinare, fără aere de superioritate, fără invidie și nesinceritate.

Avem în scoala măiereană și în vecini intelectuali tineri admirabil ca pregătire și ținută. Revista trebuie să trăiască purtată mai departe pe umerii lor.

SEVER URSA

Bilanț

DOUĂ JUBILEE

Răsfoind inconsecventul meu jurnal, am constatat că în 1995 gândul meu a fost să facem o revistă temerară cu subiecte intelectuale, de înaltă clasă, de substanță, cum se zice. Nu neg faptul că mă iluzionasem frumos. După primul număr mi-am dat seama că target-ul ei era marea masă a elevilor măiereni, includ aici și anieșenii, și a părinților acestora, așadar un public cititor mediocru, dar cu bun-simț, pentru care a trebuit să ne împlănim intransigența și să ne temperăm îndrăznelile, fără însă a-l desconsidera. În ceea ce mă privește, înclin să cred că nu am coborât ștacheta exigențelor pentru a mă autodescalifica, scrierile mele publicistice, dacă vor fi evaluate în timp, sper să reziste. Recunosc că, în calitate de redactorșef, am făcut compromisuri dându-mi girul pentru unele texte jenante, deseori agramate, cu greșeli de ortografie flagrante, cu care Redacția s-a împovărat gratuit, săturându-se să le corecteze chiar dacă în caseta corpului redacțional se precizează că responsabilitatea materialelor publicate aparține în exclusivitate autorilor; oricum, reproșul se adresa, în final, Redacției și mai puțin autorului. Totuși, sunt mulțumit că, în bună măsură, am reușit să legăm trecutul interbelic de prezentul postdecembrist al lui '89 așa cum ne-am propus în „Cuvântul înainte” din nr. 1, că am readus în atenția cititorilor oameni și fapte care ne-au consolatat solitudinea inițială și care au fost ținute/ținute sub obroc în regimul securisto-comunist văzut și astăzi de unii extrem de rozosin; e adevărat, nu uit să subliniez faptul că bună-creștere și ținută morală au existat din timpurile primordiale și până astăzi. Experiența de viață a dragului meu profesor de limba română, Sever Ursa, directorul fondator al acestei reviste, mi-a ponderat radicalismul furtunos sau cătrănit, dovedit în articolele publicate în presa județeană ori națională, dar asta n-a știrbit cu nimic buna noastră înțelegere. Una peste alta, amândoi am dat posibilitatea multor colaboratori, inclusiv elevi, să-și vadă tipărite pentru prima dată nerăbdătoarele lor frământări sufletești, am demonstrat oamenilor că au dreptul, nestingheriți, fără cenzură, la cuvânt spre desfătarea altora, că murmurul de dinainte de '89 a

putut să devină un glas aparte odată cu înspăimântătoarea libertate, spre regretul nostru prost înțeleasă de mulți dintre concetățenii noștri.

Iată de ce țin să mulțumesc profesorului, prietenului și aliatului meu întru visare, dl. Sever Ursa, căci împreună am evadat nu o dată în căutare de hrană spirituală spre Beclean, la Aurel Podaru, cel care ne-a inițiat într-ale gazetăriei, făcând corecturi primelor numere, sau la familia profesorului Alexandru Nagy, apoi la Bistrița, la Impres s. r. l. (manager dl. Mircea Mircea, tehnoredactare computerizată d-na Oana Podani) să ne tipărim revista, devenind vizionari incurabili în dorința de a ne depăși pe noi înșine, ajungând iată-ne la acest număr jubiliar centenar. Un sprijin deosebit am primit din partea d-lor Macavei Al. Macavei, Mircea Prahase, Viluț Cărbune, d-lui Teodor Tanco, care nu numai că ne-a acordat pagini stufoase în a sa „Istorie a presei din jud. Bistrița-Năsăud”, dar și-a depus aproape întreaga colecție a „Cuibului...” la Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga” din Cluj-Napoca, d-lui Cornel Cotuțiu pentru colaborările domniei sale și publicității făcute publicației noastre în S. U. A. și Canada.

Mulțumesc prietenilor mei, redactori la revista noastră: Login T. Berende, Viluț Cărbune, Ilie Hoza, Macavei Al. Macavei, Mircea Prahase, Alexandru Rațiu, regretatului dr. Lazăr Ureche – poate ne citește și ne aude de acolo de unde este – și Liviu Ursa. Mulțumiri speciale adresăm familiei prof. Adela și Grigore Cotul, d-lui Valer Pop (de la Șant), d-lui Titus Cărbune (din Anieș), d-lui Liviu Păiuș, Emil Bălăi, Iacob Gușă, Virgil Ureche (Rodna), conducătorii școlilor din Maieru și Anieș pentru înțelegerea unei eficiente difuzări a revistei, fotografului revistei dl. Iacob Hangea, soției acestuia, d-na Veronica Hangea, contabilă Primăriei din Maieru, d-nei secretare a Primăriei din Maieru, ec. Clara Rațiu, sculptorului Max Dumitraș de la Muzeul de Artă Comparată din Sângeorz-Băi, d-lui ing. Alexandru Pui de la Primăria din Sângeorz-Băi, d-lui prof. Ioan Seni, președintele ASRTEI năsădene.

De asemenea, se cuvine să mulțumesc, în numele Redacției, tuturor colaboratorilor din țară (în frunte cu:

prof. dr. Valer Scridonesi-Călin – București, prof. dr. Lazăr Avram - Ploiești, prof. dr. Grigore Avram - Arad, prof. dr. Ieronim Marțian – Cluj-Napoca, prof. dr. Gavril Istrate – Iași, regretatul prof. dr. Alexandru Husar – Iași, prof. dr. Sorin Login – București, prof. Ion Poenaru – Dej, prof. Ioan Negru – Cluj-Napoca, preot Alexandru Dărăban – Cluj-Napoca, regretatul av. dr. Horațiu Bob, prof. Ofilat Varvari – Poiana Ilvei etc.) și străinătate (Damaschin Pop-Buia – Germania, Ieronim Andronesi și Alex Pop – S. U. A.), celor care au făcut posibilă apariția acestei prime publicații din mediul rural din România, conducătorii Complexului Muzeal Bistrița-Năsăud, d-lor Mircea Prahase, Vasile Negrușeri, membrilor Consiliului Local Maieru, primarilor Vasile Borș și Ioan Cărbune, conducătorii ocoalelor silvice din Rodna (director ing. Jauca Alexandru) și Sângeorz Băi (director ing. Grigore Avram, astăzi prof. univ. dr., ing. Tomi), conducătorii Cooperății din Maieru (președinte Ioan Bumbu), conducătorii firmei R.A. C. s. r. l. (manageri d-nii Viluț Rațiu și Augustin Rațiu).

O mulțumire specială aducem d-lui Emil Iugan, directorul firmei Mis Grup Anieș, omul care știe să aprecieze cultura și valorile ei, cel care ne-a ajutat în cele mai dificile momente, - când eram pregătiți să suspendăm apariția revistei noastre -, sprijinind financiar modesta noastră gazetă.

Aducem mulțumiri d-lor Victor Știr, Virgil Rațiu (de la cotidianul „Mesagerul”, director Emil Dreptate), Menuț Maximilian, Ion Moise, Valentin Falub, Ion Radu Zăgreanu, d-nei Olga Lucuța (de la „Răsunetul”), redacției revistei „Mișcare literară” (director Olimpiu Nușfelean), care au scris cu promptitudine despre fiecare număr al „Cuibului” nostru. Tutorul aceluia care ne-ați susținut și ați colaborat cu noi vă transmitem gândurile noastre cu o reverență măiereană.

Dar, pentru că lansarea acestui număr 100 al „Cuibului visurilor” se potrivește cu împlinirea frumoasei vârste de 80 de ani a directorului său fondator, prof. Sever Ursa, permiteți-mi ca, în numele Redacției noastre, să-i urăm viață lungă, multă sănătate și multe bucurii alături de stimata sa familie.

Icu Crăciun

Maieru în sărbătoare

Iată că anii zboară, Maieru îmbătrânește dar este mereu îmbrăcat în haina tinereții, pentru că vigoarea și hărnicia locuitorilor este aceeași, iar manifestările specifice acestui centru de cultură nu au încetat, și an de an au loc întâlniri deosebit de importante cu oameni din toate sferile culturii românești.

În 8 martie 2012 avem dublă sărbătoare, prima, și cea mai importantă este că domnul profesor Sever Ursa a ajuns la optzeci de primăveri, cea mai mare parte a vieții dedicând-o istoriei literaturii și obiceiurilor acestor locuri de la întemeiere și până astăzi.

Domniei sale îi datorăm, noi, măiereni, recunoștință, pentru că, prin ceea ce a realizat în centrul „Cuibului Visurilor”, Muzeul Memorial „Liviu Rebreanu” și prin întreaga activitate a dus vestea că Maieru există și așa cum Someșul nu a încetat niciodată să curgă, la fel, frumusețea spirituală, tradițiile și obiceiurile, au fost cunoscute peste granițele țării.

Domnului profesor îi datorăm punerea în scenă a „Cununei din Maieru”, obicei al clăcașilor, care altădată trăiau în realitate aceste lucruri, pe marea „scenă” a hotarelor măiere, dintre cele trei măguri.

Cea de-a doua sărbătoare i se datorează tot domnului profesor Sever Ursa, deoarece s-a ajuns la numărul 100 al revistei „Cuibul Visurilor”, singura revistă din mediul rural, care apare de șase ori pe an, începând din anul 1995.

Maieru a avut gazetari cunoscuți de-a lungul vremurilor, dar nu a avut o gazetă a sa, cu toate eforturile depuse. S-a reușit până la urmă realizarea acestui lucru dar, după cum știm, cel mai greu este să menții în activitate, vreme de decenii o asemenea înfăptuire. Era nevoie de voință și răbdare pentru a aduna în colectivul de redacție oameni deosebiți, cu suflet mare și care să fie capabili de sacrificiu.

Muzeul și creșterea lui treptată a atras aceste talente, dar în spatele lor au fost și cei care au sprijinit din punct de vedere financiar aceasta revistă și muzeul satului.

Se poate spune că muzeul a creat revista din nevoia de comunicare, în jurul ei, polarizându-se tineri înzestrați, revista depășind demult granițele satului cel mai drag lui Rebreanu. Prin intermediul vizitatorilor, revista a ajuns în mai multe țări ale lumii, ducând vești și informații despre mândrul nostru „Cuib al Visurilor”.

Va trebui ca pe viitor, tinerii să se apropie mai mult de această muncă, pentru ca această revistă, aceste tradiții și obiceiuri să nu piară niciodată, iar spiritul măierean să dăinuie peste veacuri. Mi-aș dori să readucem hora satului în zilele de sărbătoare și sezătorile în zilele de lucru, frumosul port popular să fie purtat cu mândrie, iar pe dealurile care ne înconjoară, să răsună frumos cântecul „De hai, hai, postată iată...”!

În ceea ce mă privește, am susținut și voi susține tot ceea ce este bun pentru Maieru.

Fie ca bunul Dumnezeu să vegheze asupra acestui cuib, să țină mâna Sa deasupra noastră și nimic din vitregiile acestor veacuri să nu apese asupra noastră.

„LAMULTIANI” venerabile domn profesor SEVER URSA!

„LAMULTIANI” revistei „CUIBUL VISURILOR”!

„LAMULTIANI” MAIERULUI nostru drag!

Primar,
Vasile Borș

ESILERVA MĂIEREANU
<Nainte CUVÂNTUL și Legământul>, la aniversarea
SUTAȘĂ, DĂ, DOAMNE, PĂTIMAȘĂ,
a revistei <“Cuibul visurilor”> (oricând va avea, ea, loc
în martiele măierean 2012), de Ziua PROFESORULUI
[-poem jubiliar-]

Motto: <“Las vouă, moștenire...” : CUVÂNTUL din “Cuibul visurilor”!> [Liviu REBREANU, actualizat de Esilerva, prin <Invocare>(!)]

(I) **CU VÂNTUL SFÂNT** de la NCEPUT, / Născutu-S-a ...**CUVÂNTUL**, / ca TOATE să se FI PUTUT / și naște, și așterne / cu fermitate de FĂCUT, / și-n clipele duios materne, / să contemplăm **AVÂNTUL / CREATIEI SUPREM ETERNE** ! ! !

(II)
* Spășiți-vă **CUVÂNTUL**, / nainte de-a-L roști! / Smeriți-I **Legământul** / cu fapta de-a-L gâdi! / Ncărcăți-L la puterea / secretă de-a **Oglindi / VIATA**, dar și vrerea / trăirii lui <a ști>! / Sfințiți-L în **durerea** / profund-a lui <a fi>, / precum acel **britic respir** / <“to be or not to be”>, / sub **pana** veche-a lui **SHAKESPEARE** ! !

** **STRĂLUCI**-Vă-va **CUVÂNTUL** / în **sensurile caste**, / Împletindu-Vă **ÎNCÂNTUL** / cu **mersurile faste**, / **tuturora**. Dând **BINETE** / din cuprinsurile vaste: / <“Tinerete fără bătrânețe!”>. / De vreți să radeți, tot **CUVÂNTUL**, / în **mesteșugiri atent Măiestru**, / să se cutremure ales **Pământul**, / Își va pune **CAII** în **Buiestru**! / Și plânsu’ are-n spate un... **CUVÂNT!** / De la **copil** pân’ la **bătrân**, / Bătuți **suntem** de al **LUI VÂNT**, / Iubindu-Ne molcom-blajin, / în **DOINA**, toată și **CUVÂNT!** / Sporiți-I **Insistența** / de a Ne face **oameni**. / Golindu-Ne **prezența** / din **ura** născând...**fameni** ! !

*** De vreți păreri curtante, / dând ce-a mai **Dres CUVÂNTUL**, / moșiți-L, apelând la **DANTE** / **comediind divin Pământul**: / iberizând și cu...**infante**, / în **Purgator**, beligerante / în fapte-aparte percutante...; / dereticând **Infernul**, / ca focul lui proscris / să n-atingă eternul / țarat în **Paradis**...//

(III)
* Dar **ROLUL LUI**, adânc sfîntesc, / cu **sensuri calibrante**, / **cercăți-L** prin **SUFLUL EMINESC** ! / Și-oriunde, avea-veți parte / de **mângâierile SPLENDORII**, / **CUVÂNTUL** care Naște **CARTE**: / <“Lucefărul”>, <“Memento mori”>, / <“Glossă”>, <“Doina”>, <“Odă”>, <“Sara pe deal”>...; / și muuulte altele, de-ale **LUI**, **oricâte** / din **sacra ZESTRE EMINESCĂ**, / când, **EL, CUVÂNTUL**, V-a **Suīt pe Val**, / să **Vă Îndemne**, ori să **Vă-Ntărate** / să-I dați **CUVÂNTULUI** o... **Frescă** ! !

** În **EA**, mereu, **Cânt de Lumină**, / simfonic, **MICHELANGELESCĂ**, / **Legând** și **Cerul** cu **Pământul**, / precum <“Lucefărul”> pe **BOLTĂ**, / deasupra **celei** din **SIXTINĂ**- / <“Memento mori”> ce dezvoltă / că <“La-Nceput a FOST CUVÂNTUL!”> ... //

-continuare în pag. 3 -

Cartea

- urmare din pag. 2 -

ESILERVA MĂIEREANU

<Nainte CUVÂNTUL și Legământul>, la aniversarea SUTAȘĂ, DĂ, DOAMNE, PĂTIMAȘĂ, a revistei <„Cuibul visurilor”> (oricând va avea, ea, loc în marșele măierean 2012), de Ziua PROFESORULUI [-poem jubiliar-]

(IV)

* CUVÂNTUL Sfânt, la îndemână, / Sunând-Spunând-Vorbind, Scriind de Ncrezământul / în șteale-sori, ce-o să-l rămână / dincoace, cât OM-ul înțelege, / în orice limbi, cum în ROMÂNĂ, / PUTEREA ce l-a Dat, de la-NCEPUT, CUVÂNTUL, / CUVÂNTUL născător de...LEGE! //

** CUVÂNTUL. Înălțându-se IUBIREA / pe Calea sacra-IZBĂVIRII, / când ÎNRUPAT-ul, ÎNDUMNEZEIREA, / prin EL, O-Nsufletește / drept CURSUL FAST al OMENIRII / umplând, miliardeste, / <OCEANUL vast, sferit GÂNDIRII>, / o <NOOSFERA-NTELEPCIUNII>, / sub <al CERIMII intins CORT>, / pulsând puterea RUGĂCIUNII, / DAR OM-ului pe SFÂNT SUPORT- / CUVÂNTUL ABSOLUT: <D U M N E Z E I R E A> .//

*** CUVÂNTUL ce Soritu-L-a, pe OM, mereu, / să-L caute, să l se roage, / spășit-smerit de-a lui mare dorință, / simțind-gândindu-L, / mai ales, trăindu-L ca UNIC APOGEU... / Și la sfârșitu-i, printre doage, / ntr-o ultimă suflare de voință, / încet, să l se stingă pălăirea: / <A-tă-ta, DOAMNE, ... fostu-mi-a IU-BI-RE A! / ...MĂ IAR-TĂ, DUM-NE-ZEU!>

ESILERVA MĂIEREANU.

de Ziua Nașterii ZALMOX|ZĂU' ĀLA MOȘ>|IS-ului LIMBII ROMÂNE, asigurată fiind, de către Valer SCRIDONESI-CĂLIN, că îl va însoți la ANIVERSAREA SUTAȘĂ, de la MAIERU, a revistei <„Cuibul visurilor”>, atunci când Directorul ei va urși, iar Redactorul ei Se va bate, în IC, data importantului eveniment așteptat, de peste...17 ani, de aproape toată floarea intelectuală măiereană, și nu numai de ea, și nu numai din...Maieru!

BUCUREȘTI, 15 Ianuarie 2012

100 de „Cuiburi”

„Cuibul Visurilor” a ajuns, iată, la numărul 100! Nici nu-mi vine să cred. Doar mai ieri-alaltăieri, distincții mei prieteni din Maieru, SEVER URSA și ICU CRĂCIUN, au venit la Beclean, ca să-mi spună că ar vrea și ei să facă o revistă, sau un ziar, un fel de „observator”, încercu să-mi explice, referindu-se, desigur, la „Observatorul de Beclean”, pe care-l păstoream de ceva vreme, un lunar de informație editat de Primăria și Consiliul Local Beclean. Asta vroiau și ei, un „observator” al măierenilor.

Aveau geanta doldora de manuscrise, texte dactilografiate sau scrise de mână, din diverse domenii de activitate: administrație publică, învățământ, cultură, istorie, economie, sport, creații originale, știri și informații locale. Toate acestea urmau să constituie sumarul primului număr. Le-am sortat pe categorii, am stabilit și câteva rubrici cu caracter permanent Am schitat macheta. Am umplut 8 pagini, format A-3, dar n-au încăput toate textele, atât de multe aveau. Au mai rămas și pentru următorul număr. „De va fi să fie și următorul...”

Cu macheta și cu manuscrisele în geantă, au plecat la Bistrița. La Tipografia IMPRES, să-și tipărească revista, sau ziarul, sau ce-o fi.

A apărut primul număr! „Cuibul Visurilor”. O publicație cu „de toate pentru toți”, cum se zice. Probleme de învățământ, cultură, culte, istorie, economie, administrație publică, sport, creații originale, știri și informații locale. O revistă, cu alte cuvinte. Prima revistă din mediul rural. La nivel de județ, cel puțin, dacă nu cumva și mai sus. La vremea respectivă.

SEVER URSA și ICU CRĂCIUN, directorul și, respectiv, redactorul șef al publicației, au mai venit de câteva ori la Beclean. Tot pentru machetare. Apoi, duși au fost! Căci au prins repede tainele meseriei, ca să zică așa, și n-au mai avut nevoie de ajutorul meu.

În jurul lor, s-a format, încet dar sigur, o echipă redacțională: Viluț Cărbune, Ilie Hoza, Liviu Ursa, printre primii, dacă bine țin minte. Apoi, Macavei Al. Macavei, Alexandru Rațiu și, în fine, Mircea Prahase, regretatul Lazăr Ureche. Au apărut, între timp, și corespondenți externi: Damaschin Pop Buia (Germania) și Alex Pop (SUA). Măierenii, la origine. Revista și-a câștigat repede și colaboratori. Tot unul și unul: ziaristi, scriitori, oameni de cultură, din județ și din țară, ori chiar de peste hotare. Aici n-am să dau nici un nume, fiindcă sunt prea mulți și e imposibil să-i menționez pe toți. Dar pot să spun că toți aceștia, care au pus și pun în continuare umărul pentru ca revista lor să meargă mai departe, formează o ECHIPĂ.

Oamenii aceștia au dovedit-o cu măsură că sunt oameni care știu să sfințească locul, lăsând în urma lor mărturie prețioasă asupra muncii, creativității și spiritualității tradiționale locale, asupra a ceea ce au fost ei și predecesorii lor.

De aceea, la acest moment aniversar, se cuvine să le adresăm cuvinte de mulțumire și recunoștință, să le dorim putere de muncă pentru o apariție perpetuă a acestei publicații care, de peste 16 ani apare, fără întreruperi, la Maieru. Un omagiu mai frumos, adus marelui romancier Liviu Rebreanu, nici că se putea.

LA MULȚI ANI, dragi prieteni din Maieru, LA MULȚI ANI, „Cuibul Visurilor”!

Beclean, decembrie 2011

Aurel PODARU

C (100)

Pe un fond de emulație intelectuală și efervescență culturală, la o distanță, în timp, de peste 6 ani de la câștigarea de către români a dreptului de liberă exprimare, în decembrie 1989, având rădăcini sau predecesori o societate culturală „Liviu Rebreanu” și o revistă școlară „Cuibul visurilor”, Maieru lansează în mai 1996, în publicistica românească o revistă locală, care, probabil, îi va permanentiza renumele și faima, poate mai mult decât recordul național la natalitate, deținut vremelnic de către comuna Maieru: revista CUIBUL VISURILOR. Presa liberă este o școală și o tribună ale democrației în orice țară și în orice colț al lumii.

Inițiatorul, organizatorul și directorul fondator al revistei este nimeni altul decât mentorul și ctitorul tuturor realizărilor mărețe ale măierenilor din ultima jumătate de veac a istoriei lor: Profesorul SEVER URSA.

Colectivul redacțional inițial a fost alcătuit din: redactor-șef, Icu Crăciun, redactori: Login T. Berende, Ilie Hoza și Liviu Ursa.

În „Cuvântul înainte” și articolul-program intitulat [De ce „Cuibul visurilor”], semnate de directorul fondator se motivează inițiativa astfel, pentru că „În Maieru am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele”, autor fiind ctitorul romanului românesc, scriitorul Liviu Rebreanu, iar apoi se trasează scopurile revistei: un dialog viu și real între generații, un mijloc de a-și spune cuvântul și păsurile cetățenii comunei, o tribună locală de educație. Pilonii existenței: biserica și școala. Coordonatele publicației: informații, învățământ, cultură, sport. Revista apare sub egida Consiliului Local Maieru, astăzi este și sub patronajul Complexului Muzeal Bistrița-Năsăud.

În timp, s-a retras din colectivul redacțional dr. Login T. Berende, dar au fost cooptați Macavei Al. Macavei („Cuibul visurilor”, nr. 3-4 1998), Mircea Prahase (C.V. nr. 5, 2002), dr. Lazăr Ureche (C.V. nr. 4, 2003), Sandu Al. Rațiu (C.V. nr. 2, 2006) și Viluț Cărbune (C.V. nr. 2, 2007), pentru ca să ne părșească pentru totdeauna, în octombrie 2011, primul și singurul doctor în istorie din Maieru, de până acum regretatul prof. dr. Ureche Lazăr.

În cei 16 ani de existență ai revistei „Cuibul visurilor” din Maieru s-au cumulat 99 de numere, 686 de pagini, 1883 de materiale (știri, articole, studii, interviuri, note, careuri etc.) și 261 de semnături (persoane și instituții).

Clasamentul semnatarilor este următorul:

1. Sever Ursa: 225 materiale (știri, informații, cronici, articole, eseuri, reportaje etc.)
  2. Icu Crăciun: 168 materiale
  3. Ilie Hoza: 90 materiale
  4. Valer Scridonesi-Călin: 60 articole
  5. Sandu Al. Rațiu: 58 articole
  6. Iacob Naroș: 56 articole
  7. Macavei Al. Macavei: 45 articole
  8. Ieronim Marțian: 28 articole
  9. Damaschin Pop Buia (Germania): 27 articole
  10. Liviu Ursa: 21 articole
  11. Grigore Cotul: 20 articole
  12. Clara Rațiu: 19 articole
  13. Viorica Catuneanu și Liviu Paiuș: 18 articole
  14. Valer Pop: 17 articole
  15. Varvari Ofilat: 16 articole
  16. Florin Brădeanu-Simeria, Adela Cotul și Teodor Tanco: 15 articole
  17. Viluț Cărbune: 14 articole
  18. Login T. Berende și Alexandru Dărăban (preot): 13 articole
  19. Lazăr Avram și Serghei Coloșenco: 12 articole sau careuri
  20. Titus Cărbune, Iosif Paneș și Ieronim Ureche: 10 articole
  21. Ion Barbu-Bălan, Sorin Cărbune, Dumitru Popițan: 9 articole
  22. Emil Bălai, Simion Chiș, Iacob Gușa, Mihail Vlad și Alexandru Pop (SUA): 8 articole
  23. Elena Berende și Clementina Timuș: 7 articole
  24. Grigore Avram, Ion Buzași, Aurel S. Feștilă, Vasile Vranău: 6 articole
  25. Vasile Avram, Octavian Băieș (preot), Pavel Ciupe, Vasile Croitor, Teodor Cămpan, Iuliu Pop Jr., Ieronim Someșan, Ion Tripa, Ion Radu Zăgreanu: 5 articole
  26. Anton Bărta, Dana Bouțan, Ioan Croitor, Ionela-Corina Cușmir, Leontina Adriana Filipoiu, Alexandru Ioan Jauca, Aurel Podaru (care a asigurat și machetarea revistei în primii doi ani de existență), Viorel Partene, Iosif Rauca, Iustina Sime, Gicu Vasile Vasilișchi, Ion Mândraș, Mircea Prahase, Vasile Sigartău: 4 articole
  27. Călin Avram, Dan Dogaru, Aurel Deac, Nicolae Gheran, Ion Lăpuște (preot), Dan Popescu, Dafira Rațiu, Ioan Seni, Elena Ursa, Ovidiu Vuia (Germania): 3 articole
  28. Dana Andronesi, Anca Avram, Valer Bontaș, Maxim Boșca, Leonida Bumbu, Dorel Bazga, Alexandru Dorel Buia (preot), Valentin Croitor, Maria Cărbune, Cornel Cotuțiu, Alexandru Cărbune, Aurelia Crețu, Adriana Dumitru, Florin Grigoriu, Augustina Hoza, Constanța Melean, Virginia Melean, Doru-Valeriu Măti, Menuț Maximilian, Serena Olaru, Aurelia Rebrășorean, Maria Rebrășorean, Lucreția-Victoria Sădor, Victoria Scridonesi, Szakacs Cornelia, Nicolae Trifoiu, Călin Ursa, Ana-Maria Ureche, Ion N. Ureche, Valeriu Ureche și Iulia Vasieș, Elisabeta Hiticaș: 2 articole
- În revista noastră au mai semnat: Cristina Andronesi, Ioan Andronesi, Ioana-Claudia Andronesi, Gabriela Andronesi, Antonia-Adelina Avram, Florin Bindiu, Silviu Borș, Maria Ruxandra Berende, Anuța Berende, Florica

Berende, Login Bumbu, Otilia Barna, Iuliana Bogusevschi, Valeriu-Alin Bontaș, Aurel Barna, Ana Berengea, Vasile Barna, Ciprian Berende, Pavel Berengea, Iacob Buta, Nicolae Busuioac, Petrică Bolfă, Cornelia Buia, Ionuț Barna, Gina Bontaș, Livia Adriana Bazga, Aurelia Croitor, Cristina Croitor, Maria Candale, Valentin Tinei Croitor, Vasile Crețu, Ionel Cimuca, Marius Alexandru Cărbune, Melania Cuc, Ștefan Ciurescu, Paraschiva Chariuc, Ana Maria Cimuca, Daiana Ciocan, Vasile Dănuț Candale, Elena Croitor, Zves Dauve (Franța), Rodica Dascăl, Silvestru Dănilă, Domokos Arpad, Lazăr Domide, Felicia Damian, Vaier Damian, Anuța Deac, Mircea Deac, Claudia Dunca, Theora T. Domide, Bianca Filipoiu, Vasile Florea (deținut minor la data publicării poeziei), Vasile Filipaș, Maria Pussy Gligor, Gyorgy Ileana, Gyorgy Maria, Ioan Grad, Petrică Hangea, Aurelian Hoza, Daniel Petru Hangea, Aurelia Ilișca Hădărău, Elisabeta Hangea, Silvia-Ioana Hodoroga, Gabriela-Elena Herta, Cristina-Denisa Hădărău, Gabriel Istrate, Ioan Iordache, M. Iancu, Maria Lorințiu, Vasile Lateș, Sroin Login, Macedon Luchi, Dănuț Lohanel, Grigor Linul, Dorel Măti, Vsilica Moisil, Alexandru Cristian Miloș, Simion Miclea, Maria Mateianu, Dan Munteanu, Ion Mureșan, Varvara Mititean, Andrei Moldovan, Floarea Negrușer, Margareta Hușar, Petronela Negoșanu, Ioan Negru, Lazăr Ometiță, Violeta Olar, Florin Partene, Augustin Partene, Claudia Prisăcaru, Varvara Paneș, Tuțu Pagu, Doru Cristian Pop, Lucretia Pârlea, Măriuța Pop, Valer Pop, Aurel Partene, Doina, Popa, Cornea Popa, Maria Roman, Dinu Adrian Rachieru, Pussy Rebreanu-Gligor, Raluca Rus, Valentina Rebrășoreanu, Simona Rebrășorean, Silvia Rauca, Alexandru Rusu, Miron Scorobete, Simona-Anișoara Seserman, Adriana Sidor, George Someșan, Szabo Bianca, Ionuț Trușcă-Balș, Natalia Talmacec, Sorin Trelea, Virgil Ureche, Anchișim Ureche, Ovidiu Ursa, Dan Ursa, Dinu Virgil Ureche, Victoria Ureche, Mihaela Ursa, Simona Vărgotschi, Cosmin Vertic, Walter Krol, Maria Silvana Zăgreanu (Canada). S-au publicat și materiale primite din străinătate: Canada, Franța, Germania, SUA, însă numai cele ale lui Pop Buia-Damaschin (Germania) sunt de o pronunțată valoare literară, constituind un prim și substanțial câștig al revistei.

Dacă adunăm materialele semnate de director (225 articole) cu cele ale redactorului șef (168), rezultă că un sfert din greutatea făcutului de revistă cade pe umerii lor, iar dacă adunăm materialele acestora cu cele ale tuturor redactorilor, rezultă cifra de 620 de articole, ceea ce reprezintă o treime din întregul revistei (1883 materiale).

Un top al celor care nu mai sunt printre noi, dar care au contribuit la facerea revistei, regretându-i, este următorul:

1. Aurel Cleja (1917-2011): 46 de articole
  2. Horațiu Bob (1925-2008): 26 articole
  3. Ovidiu Petri (1946-2008): 17 articole
  4. Traian Radu Bob (1931-2005): 16 articole
  5. Dr. George Uza, decedat în 2002: 12 articole
  6. Iacob Vranău-Prundaru (1933-2008): 10 articole
  7. Alexandru Husar (1920-2009): 9 articole
  8. Părintele Gavril Floșui (1940-2000): 8 articole
  9. Virgil A. Ureche (1947-2003): 7 articole
  10. Dumitru Vranău (1910-2003): 6 articole
  11. Simion Andronesi (1956-2010) și Valer Hodoroga (1948-2010): 5 articole
  12. Mihai Roman (1946-2010): 4 articole
  13. Gavril Scridon (1922-1996): 3 articole
- Tot un gând pios celor care ne-au onorat revista, măcar cu un singur material, iar astăzi nu mai există: Radu Telceanu (1946-1997), Luca Onul (1942-2001), Ionel Hordoan (1947-2009), Teo Vrașmaș (1931-1998), Ioan Hangea (1917-1999), Nicolae V. Ilieșiu (1913-1998), cel care ne-a făcut în lume cunoscuți prin Apimondia.

Cele mai grele pierderi ale măierenilor s-au înregistrat în anul trecut sau în anii imediat anteriori. Este vorba de moartea, în plină putere creatoare, a celui cu care măierenii se mândreau, primul doctor în istorie, prof. dr. Lazăr Ureche (14 ian. 1948-21 oct. 2011). Cu câteva zile înainte de a se sfârși din viață, pe patul de suferință de la secția de oncologie, în timpul în care s-a spovedit la un fost coleg de la Inspectoratul școlar i-a zis: Am terminată și nepublicată monografia Liceului „Andrei Mureșanu”, vreau să fac monografia comunei Maieru. Părinte, mai vreau să trăiesc! Cântecul de lebedă al creației sale istorice este monografia „Academicianul Virgil Șotropa/1867-1954”, Editura Cluj-Napoca Star, Cluj-Napoca, 2011.

A doua mare pierdere, tot din anul trecut, este aceea a celui care a păstrat învățământul măierean în calitate de director aproape 30 de ani (1953-1980), poate că în timpul directoratului său s-a atins perioada de vârf a calității învățământului din Maieru; generațiile de copii ajunși, între timp luminatori ai satului ei înșiși (dascăli), pleada de ingineri, economiști, juriști, medici etc. nu vor ști niciodată în mod concret cât datorează profesorului și directorului Mircea Ștefan, născut la 7 februarie 1925 și decedat la 27 septembrie 2011, departe de îndrăgitul sat, Maieru și de oamenii care l-au respectat și iubit.

Tot îndurerăți și nemângâiați sunt măierenii și de pierderea a două vârstare promițătoare, decedați la aceeași vârstă: 30 de ani. Primul, profesor de matematică: Ovidiu Barna (1979-2009), al doilea este campioana olimpică Maria Cioncan (1977-2007). Prima noastră măiereancă olimpică (Olimpiada de vară de la

- continuare în pag. 4 -

Macavei Al. Macavei

Bilanț
C (100)

- urmare din pag. 3 -

LA
"CUIBUL VISURILOR"

Atena, 2004), s-a stins precum o flacără olimpică la sfârșit de competiție, într-un tragic accident rutier petrecut în Bulgaria, privându-se de alte participări la olimpiadele următoare și, poate, de alte medalii de diferite culori. Regretul este cu atât mai mare.

Privind înapoi cu emoție (expresie preluată dintr-un titlu de articol-serial al directorului revistei, în cei 16 ani de existență ai revistei s-au acumulat câștiguri, s-au conștientizat niște scăzăminte și se conturează câteva perspective pe care nu ne sfiim să le prezentăm în continuare.

Câștiguri: Parcă intenționat, ca să nu se dezmință un fel de lege nescrisă a începutului de publicistică românească, mai ales literară, anume că fiecare revistă importantă a dat pentru literatura românească unul sau mai mulți scriitori de anvergură. Tot așa și „Cuibul visurilor” din Maieru a lansat pe orbita literaturii românești pe scriitorul Icu Crăciun. Cele zece cărți publicate în perioada 2003-2011, cronicile favorabile privind calitatea cărților, aprecierea confracților din județ și țară, primirea în Uniunea Scriitorilor din România sunt argumente care confirmă afirmația noastră. Icu Crăciun este singurul măierean membru în Uniunea Scriitorilor din România.

În articolul-program din primul număr de revistă (C.V., nr. 1, mai, 1996), directorul revistei trasa câteva linii directoare și își fixa câteva deziderate, printre care „un dialog între generații”. Există deja un dialog constant – viu și constructiv, între tineret și bătrânet, între prezentul și trecutul localității (localismul este o trăsătură a revistei), între conducerea comunei și sătenii săi, între catedră și amvon, pe de o parte, enoriași și elevi, de cealaltă parte.

Se poate vorbi, în perspectivă, și de preluarea și permanentizarea revistei de la părinți către urmași pentru mulți ani sau mai multe generații.

Calitatea revistei s-a ridicat de la un an la altul. Cel care s-a aplecat cu competență profesională, dragoste cărturărească și cu exigență de critic literar asupra revistei noastre este scriitorul Teodor Tanco.

Analistul, pe parcursul unui material publicat în două numere de revistă, subliniază calitățile și trăsăturile revistei: localism, regionalism, literar și spirit tuteiar al geniului lui Liviu Rebreanu etc., însă ne face și câteva observații pertinente, între care aceea că semnăturile redactorilor și colaboratorilor din revistă nu trebuie înzorzonate de profesii, funcții și titluri, mai mult sau mai puțin academice. Însă cea mai dură observație este următoarea: „Mai mult mă surprinde că, prea puțini tineri școlari a format și debutat, ca să-i emancipeze literar și cultural, ucenicind, în locul atâtor refuzați deveniți colaboratori dar nu publiciști („Cuibul visurilor”, nr. 5, 2004).” Așadar, în paginile revistei „Cuibul visurilor” și-au găsit loc și articole precare din toate punctele de vedere, începând cu o gramatică deficitară și încheind cu un conținut de idei vag, subțire și aleatoriu.

Același analist, la o distanță în timp de șapte ani, spune despre revista noastră: „Găsească bună tematic și tot mai bine scrisă. Vitalitatea îi este revigorantă, rediviva. Bravo corpului de intelectuali și cărturari măiereeni care o fac cu orice sacrificii”.

De început, nr. 1 al revistei „Cuibul visurilor” din Maieru în ultima pagină, a 8-a, se specifică a fi o publicație de: INFORMAȚII, ÎNVĂȚĂMÂNT, CULTURĂ, SPORT. În numărul 99/2011, tot în ultima pagină, a 12-a de data asta, se menționează că este „Cuibul visurilor” o publicație de: ÎNVĂȚĂMÂNT, CULTURĂ, SPORT. În timp revista noastră s-a dezbrăcat de anumite haine publicistice, îmbrăcând altele.

Astfel, deși nu s-a arătat expres că este o revistă literară sau că este cu o pronunțată componentă literară, din primul număr, până la ultimul, revista „Cuibul visurilor” din Maieru conține toată gama de genuri ale publicisticii literare. Trăsătura aceasta a sesizat-o și a menționat-o, încă din 2004, scriitorul Teodor Tanco, pentru ca, mai recent, d-na Veronica Știr să arate expres: „„Cuibul visurilor” este o adevărată publicație literară în care se găsește poezie, proză, recenzii, critică literară, studii de istorie locală și lingvistică aplicată graiului din zonă”.

Poate că e firească alunecarea spre un pronunțat caracter literar al publicației din două motive: în primul rând, revista este făcută cu predilecție de către filologi, în al II-lea rând, literatura este arta cea mai accesibilă pentru marea majoritate a cititorilor, tineri sau bătrâni, din țară (loco) sau străinătate, intelectuali sau săteni de rând.

Tot în timp, revista, deși nu este religioasă, are, fără caracter de permanență, și o componentă educativ-religioasă, începând cu articolele îndrăgite și regretatului preot din Maieru – Gavril Floșui, și continuând, mai ales cu articolele recente – documentate, aprofundate și riguroase din punct de vedere religios – ale preotului Alexandru Dărăban, cel care reprezintă un câștig incontestabil pentru prezentul și viitorul revistei noastre.

O scădere a revistei „Cuibul visurilor” considerăm că este aceea de a nu avea o rubrică de limbă românească: gramatică, stilistică, estetică (eu aș vedea potrivită și publicarea celor mai

bune teze de limbă română, ca să nu mai vorbim de publicarea – cu comentarii – a olimpicilor din județul nostru). Odată cu apariția și publicarea unor articole de domeniu ale tânărului profesor Anton Bărta, poate că se acoperă golul sesizat mai sus. Ar fi al doilea câștig prezent și viitor al revistei.

Revista mai are și o componentă tradițional folclorică prin publicarea mai multor articole ale mai multor autori privind obiceiuri și datini strămoșești, unele păgâne, adică anterioare creștinismului, păstrate la Maieru: cununa, săritul peste foc de Sânziene etc. Articole docte în aceeași direcție sunt semnate de redactorul Viluț Cărbune, precum și de directorul revistei, redactorul-șef și alții.

Tot în timpul, revista a îmbrăcat „haina” divertisment, creându-se o rubrică inedită și un cuplu sau tandem, corespunzător Sever Ursă/Macavei Al. Macavei, într-un mod surprinzător și original, până și pentru semnături.

Totul a pornit de la rubrica de articole pe anumite subiecte morale (adevăr, omenie, invidie, lene etc.) ale directorului revistei, semnate cu anumite pseudonime: Ion Cărare, Ion Pățitu, Ion Văsăluță etc. până când s-a oprit la pseudonimul Ion Delamargină, compunând peste 50 de astfel de articole. O rubrică cu și mai mare număr de articole susținută de același autor este aceea intitulată „File de istorie” locală, care oricând se poate transforma într-o monografie a comunei Maieru sau un fundament pentru o viitoare monografie.

(Maieru este, cu toată armata de dascăli încadrați la școlile de pe raza comunei, printre puținele localități care n-are o monografie completă, compactă, adusă la zi, așa cum au marea majoritate a localităților din județul nostru sau a celor de pe Valea Someșului. Cauzele sunt multiple, încercări și inițiative la fel, nu le înșirăm. Rămâne un deziderat și o provocare cu care trebuie să se investească conducerea comunei atât pentru alegerile electorale din acest an cât și pentru aflarea și alocarea resurselor financiare, a omului sau colectivului de lucru pentru acoperirea acestui gol care cu timpul devine rușinos).

Cum asigurăm rubrica de așa-zis divertisment prin publicarea unui careu pe diverse teme, pe ultima pagina de revistă, ideea de a ne conjuga în tandem SU/MM a venit de la sine: primul cu un subiect de morală, al doilea cu un careu creat pe subiectul respectiv, situație în care ne găsim în ultimele zece numere ale revistei „Cuibul visurilor” și sperăm în continuare.

Așadar, nu încapă nici o îndoială că revista a intrat de câțiva ani buni, în casa fiecărui măierean dar și într-o etapă superioară de calitate. Afirmație susținută de câteva argumente: în primul rând, au fost capacitați câțiva colaboratori noi, tineri și valoroși, câțiva dintre ei au fost nominalizați. Vârșnicul și-a perfecționat condeiul sau a dispărut definitiv din paginile revistei. Cu adevărat de calitate superioară va deveni revista, inaugurându-se și o poștă redacțională, printre altele și o tăiere a materialelor, dacă s-ar încadra un secretar de redacție remunerat și cooptat în statul de funcții al Primăriei, plătit bugetar (doar n-o să țină criza la infinit) sau extrabugetar, ceea ce n-ar greva bugetul primăriei.

Tot în articolul-program („Cuibul visurilor” nr. 1/96, pag. 1) se arată că o revistă proaspătă trebuie să fie o „tribună locală”. La acest deziderat a răspuns înaintea noastră scriitorul Teodor Tanco subliniind: „Direcțiile publicației sunt stabilite prin cuvânt înainte-program. Ele sunt două: prima e o revistă culturală locală, însă ancorată în național și mișcarea de idei europene, prin colaborări din țară și străinătate. A doua de ziar al localității cu materiale pe toate problemele, de la economie până la demografie, de la starea de sănătate a populației până la repararea școlilor, a drumurilor și disponibilitatea forței de muncă, mai ales tinere” (C.V., nr. 4/2004, p. 7).

La direcția de revistă culturală am adăuga că, în timp, revista a abordat aproape toată gama culturii umane, necesară și interesantă pentru locuitorii comunei, de aceea a obținut și o pronunțată componentă enciclopedică mai mult sau mai puțin evidentă.

Cu un parcurs lin, în general, și uneori poticnit, optimist și entuziasmat pentru colectivul de redactori, descurajant din partea scepticilor, apreciată de marea majoritate a cititorilor, cu cuvinte de încurajare și laudă din partea unor personalități marcante ale culturii românești din țară și străinătate, de o calitate îmbunătățită de la un an la altul (premiată în cadrul „Saloanele Rebreanu”), cu o tematică variată și diversificată, de un prețios ajutor pentru elevi și mături, puncte de comunicare și informație între pupitre de comandă, rețea de comandă pe de o parte și sătenii de cealaltă parte, devenind tribună, catedră și AMVON al Cuvântului, revista „Cuibul visurilor” este un fapt măierean de emulație intelectuală, de educație civică, balsam pentru suflet difuzor de știri, devenind și un document al timpului; benefic pentru toți cei care pun mâna pe ea și o citesc sau o vor citi cândva.

Ea n-ar fi posibil să apară sau să se permanentizeze (probabil, pentru multe alte sute de numere în viitor) fără cititori, colaboratori, redactor, editor, susținători și sponsori.

Mulțumiri tuturor!

Macavei Al. Macavei

Cuib 100 !!!

Într-o țară în care dispunem de uriașe depozite cu kilometri de dosare secretizate ale fostei Securități, cu milioane de file ale bravilor turnători multilateral-dezvoltați, nu dispunem nici măcar de un ghid al periodicelor românești, darămite de o bibliografie analitică a scrierilor literare noastre. Bibliografiile din jurul lui Ioan Bianu, care au alcătuit faimosul „B.R.V.”, n-au prea avut urmași pe măsură, dar mai ales condiții de existență. Drept e că și tipărirea românească a proliferat între timp. Pe vremea când mă aventuram să descopăr urmele lui Rebreanu în presă, știam de existența a circa 10.000 de periodice, cifră cuantificată dublu ulterior. Mai de curând, aflu pe site-ul Bibliotecii Academiei Române că în depozitul ei s-ar afla circa 55.000 de ziare și reviste. Fantastic, dovadă că în ultimele două decenii volumul tipărișurilor de gen a crescut enorm. Multe însă sunt efemere, foarte puține provenind din perimetrul lumii rurale.

Apariția numărului 100 din revista „Cuibul visurilor” are o dublă semnificație: pe de-o parte se impune prin longevitatea ei, semn de seriozitate a organizatorilor, pe de altă parte aduce un licăr de speranță în viața spirituală de la sate, într-un moment când asistăm la degradarea căminelor culturale, transformate în te miri ce, la scăderea masivă a numărului de biblioteci și la creșterea analfabetismului.

Un cuvânt de laudă se cuvine împătimitului Sever Ursă, profesor care, în afara catedrei, a navigat continuu pe oceanul marilor speranțe, zăbind și lăcrimând în egală măsură.

Niculaie Gheran

Maieru – frumoasa și bogata, cel puțin în prunci, comună de pe Someșul Mare – a fost considerată de Liviu, primul din șirul celor 14 pui ai familiei Rebreanu, drept cuibul visurilor sale. Aici și-a trăit primii ani ai copilăriei, după ce s-a trezit într-o căruță, după o călătorie nocturnă de la Târgu-Lăpuș la Maieru, via Năsăud. Vocabula „cuib” a pus-o în titlul unei nostalgice nuvele al cărui subiect ar putea fi rezumat prin versurile eminesciene: „Unde ești copilărie/ Cu pădurea ta cu tot...”

Aici, în comuna străjuită de cele trei măguri și-a găsit cuibul, peste ani, și dascălul de mare vocație cărturărească, scriitorul Sever Ursă. Concomitent cu întemeierea unei frumoase familii și creșterea celor doi fii ai săi, Sever Ursă, împreună cu soția sa cu nume de cântec și cu discipolii săi a făcut să apară pe aria cadastrală a localității o prestigioasă și căutată instituție culturală, Muzeul „Cuibul visurilor”. După ce se infectase cu morbul muzeisticii la Năsăud, unde a citorit, alături de alți intelectuali de nădejde, precum Al Husar, Onisim Filipoiu, Ioan Nichifor Someșan și Septimiu Pop Muzeul „Liviu Rebreanu” din Prislop. Al cărui prim custode a fost încă din 2 iunie 1957...

Am poposit de multe ori în Maieru și am văzut evoluția Muzeului, de la primele stadii ale începuturilor până la stadiul deplin desăvârșiri din sâmbăta Sfințelor Paști ale anului 2011. Am mai cutreierat atunci încă o dată fiecare sală din complexul Muzeu. Am citit acolo, în micul amfiteatru, pe fața puțin mai trecutului prin viață decât mine și mai rosului de răutățile vieții, Sever Ursă, sentimentul satisfacției și al împlinirii. M-am bucurat sincer pentru bucuria lui și mi-am propus să scriu un eseu cu titlul „Maieru lui Sever Ursă”, văzându-l încadrat de bravul și harnicul primar al comunei, precum și de alte notabilități. Prins cu alte activități, am tot amânat, dar o fac acum prin aceste gânduri fugare, cu convingerea că numele profesorului și cărturarului Sever Ursă va rămâne pentru eternitate legat de acela al satului său adoptiv. Este adevărat că Maieru a dat țării, în decursul vremii, multe personalități de marcă. În varii domenii de activitate. Dar este tot atât de adevărat că, în ultima jumătate de secol, omul care a făcut să se vorbească mai mult despre Maieru este profesorul Sever Ursă. De câte ori venea vorba despre Maieru, chiar în prezența unor interlocutori din alte părți ale țării, imediat intra în discuție și Muzeul lui Sever Ursă. De altfel, Sever este și „nașul” celor trei măguri pe care le-a „botezat” cu numele celor trei personaje pivot ale capodoperei rebreniene: Ion, Pădurea Spânzuraților și Răscoala (Ion, Apostol Bologa și Petre Petre). Probabil spre a întoarce cinstea și onoarea de a fi, împreună cu Doamna Doina, finii Florică Vasilescu Rebreanu.

Așa cum sugeram încă din incipitul acestui text, Maieru se mai mândrește totuși și cu alte performanțe. Grație trenului personal care circula adineaori, înainte de crăpatul zorilor, pe distanța Rodna Veche – Ilva Mică, suierând cu intermitențe, încât trezea bărbații, multe femei au devenit mame eroine...

Sever Ursă nu s-a mulțumit numai cu Muzeul. Atunci când condițiile materiale i-au permis, datorită sprijinului autorităților locale, a început să editeze publicația „Cuibul visurilor”, ajunsă acum la numărul 100. Împreună cu unii dintre foștii săi elevi: Icu Crăciun (redactor-șef), Viluț Cărbune, Ilie Hoza, Macavei Al. Macavei, Mircea Prahase, Alexandru Rațiu, dr. Lazăr Ureche și Liviu Ursă (redactori), precum și cu aportul corespondenților externi: Damaschin Pop Buia (Germania), Alex Pop (SUA) au reușit să transforme numele emblematic „Cuibul visurilor” în cea mai renumită revistă dintr-o localitate rurală. Adevărată cronică a spiritualității măiereene.

M-am bucurat de multe ori, alături de prietenii mei măiereeni, la diferite activități de suflet. Cândva făceam parte din societatea lor culturală și aveam un carnet de membru cu numărul 200. Acolo mi-am citit în public poezia Geneză, inspirată de romanul Ion al lui Liviu Rebreanu și mi-am lansat cartea Emil Rebreanu – eroul de la Ghimeș – Făget, dedicată unui celebru fiu al Maierului.

Urăm revistei încă multe sute de ediții, iar directorului său, Sever Ursă, care la 8 martie devine octogenar, îi urăm să ajungă centenar, fără reparații capitale...

Cu îmbrățișări frățești,

Ioan LĂPUȘNEANU

Cuvinte de întâmpinare

Din nou despre publicația „CUIBUL VISURILOR” din Maieru

Am semnalat și în alte împrejurări existența publicației „Cuibul Visurilor” în ruralul „Țării Năsăudului” ca un fapt cultural mai rar întâlnit astăzi în România. Repetă în condițiile contemporane istoria glorioasei „Revista ilustrată” din Șoimuș de la îngemănarea secolelor XIX și XX. Acesta este pe Someșul Mare la îmbrățișarea nu numai a secolelor ci și a mileniilor II și III. Ce fantastic dat și coincident!

Prilej de bucurii și satisfacție intelectuală: cititorul publicației măiereze este martorul și beneficiarul conștientizării ridicării în cultural, ideal social, cum îl releva filosoful Constantin Noica.

A avea posibilitatea de a citi din când în când publicația de la Maieru, fie și într-un sejur la Sângeorz-Băi, este un fel de noroc. Astfel m-am reîntâlnit cu „Cuibul Visurilor” de care îmi era dor, dovadă că îmi provoacă mărturisirea sentimentului.

Am în față numărul 4 (98) din iulie 2011, ceea ce mă face să salut apariția lui, calendaristic fiind în grafic, prezentat din 2 în 2 luni pe piață și la cititorii abonați. E de apreciat la superlativ durata publicației, când pe parcursul acesteia au apărut dar au și dispărut atâtea începuturi (boală cronică a unor culturi). Trist este când se constată căderea unor titluri istorice de revistă sau ziar. Bravo corpului de intelectuali și cărturari măierezi care o fac cu orice sacrificii.

Restrângând opinia la recentul număr 98 al totalului și 4 din acest an, provocarea lecturii vine de la oricare material și începutul e la latitudinea cititorului după reguli personale; voi proceda în consecință. În lipsă de editorial, citesc pe al primului care își asumă cuprinsul, directorului, și apoi pe ale următorilor din redacție.

„Bucuria în Poiana Centenarilor” se intitulează reportajul bogat în impresii, informații și cu atâtea metafore inspirate, încât dau conținut și frumusețe literară locurilor și oamenilor ilveni de pe acele plaiuri care sunt și ale originii reporterului Sever Urso. Vii și naturale sunt dialogurile cu limbajul neaș și omenos în toate. În care se simte literatul și stilistul ce este semnatarul. Practic acoperă o pagină din cele 12 ale publicației. Răspunderea redacțională revine lui Icu Crăciun, redactor-șef, de-acum ușor de căutat pe pagini acolo unde sunt cărțile scriitorilor. Prima pe care o prezintă sub forma unui medalion bine scris este despre acad. Virgil Șotropa a autorului Lazăr Ureche, istoric cunoscut și din bibliografii. Tema sau subiectul cărții pare dintre cele mai cunoscute și totuși greu de surprins biografic cât și tumultul travaliului istoricului de prestigiu în contemporaneitate. Niște precizări ia carte nu e locul în rândurile omagiale și memoriale astăzi, nu se mai fac aici. Același mai prezintă și cartea cu poezii a lui Sandu Al. Rațiu, o reală prezentă producându-mi recenzia și în primul rând cartea care o am de la autor și o citesc. I.C. știe să citească literatura din unghiul comentatorului profesionist. Șirul redactorilor de facto începe cu Vara unui moș voiajer care poate captiva deopotrivă pe naturalist și pe literat, fiindcă e un text scris cu măiestrie și competență în două registre de învățătorul Ilie Hoza. Promite a fi un serial

captivant și de a va fi așa, încă de la primul episod merită felicitări semnatarul. Macavei Al. Macavei este cu două semnături în spațiul tipografic. Dar comentariile cărții „Povestiri cu personaje dubioase”, la a cărei lectură sunt, merită cât de extinse. E bună! Mă conving nemijlocit. Dar bună e și cronica, să-i zic, și am propria-mi descoperire că cel de două ori Macavei mânuiește tot mai bine condeiul și sunt în asentimentul comentatorului mai în toate detaliile despre text și autor. Însă surpriză am și cu „Amicala” din rebus, notând încă la citirea ei, că e „foarte bună tema și originală” rubrică. Tot la cartea lui Icu Crăciun se referă comentariul poetului Sandu Al. Rațiu și constat că nu elaborează un text liric, ci scrie apăsător și la subiect. A înțeles și așa spune că îi place mult proza; sper, nu numai a lui Icu C. Dar aceleiași îi plac și alte lecturi, interpretări și analiza, cum reiese din textul Și n-a fost o zi ca aceea...

Până aici au fost înseriate materialele celor din redacție care în principal susțin număr de număr publicația. Există, alături lor, colaboratori externi ale căror contribuții au importanță nedezisă nici de specialiștii din domeniu. În succesiunea paginilor primul pe care am bucuria să-l întâlnesc din postura de cititor este Ion Poenaru, prețuindu-l pentru competența și noutatea informației exacte, și de data aceasta cu Două scrisori inedite – Emil Rebreanu. Acribia-i constantă este principala însușire, iar sondarea continuată merită să-i aparțină, el caută documentul, obiectul, proba, argumentul și la capătul pământului. Exemplu unic în deceniile plagiatului. Despre Rebreanu nu se știe chiar tot, au rămas destule după zelosul Gheran. Cu perechea de titluri diferite și teme abordate, Iacob Naroș este bine venit în lectură, având numitor comun epicul de Ardeal. Chiar apropiate sunt prin câteva elemente lingvistice și o știință a punerii în cuvânt, aparținând construcției tradiționale. Că toți prozatorii descindem din Slavici, Agârbiceanu, Rebreanu, Pavel Dan și cam atât, nu-i un secret. O confirmă opiniile semnatarului din cele două articole: Evenimentul literar de la Maieru și Romanele lui Rebreanu – în cap cu Adam și Eva.

Iată că vine și poezia sub lupă: Viorica D. Cătuneanu. Grupajul liric convinge. Spuneți-i colaboratoarei că e poetă (dacă preferă – poetesă), depinde de ea dacă vrea să fie și mare. I-aș sugera o tematică citadină și să frecventeze poezia model Sorescu, ca să rupă niște inertiile tradiționale. Multe se pot învăța în așezarea verbului din sfaturile și prietenia din vecini a lui Ion Delamargină, că tot sunteți și pe aproape. Profesorul Anton Bârta e tot profesor și în publicație, că o carte mai meritată s-o recomande, „Ghid ortografic, ortoepic și de punctuație”, rar de nimerit. E necesar să ne-o procurăm oricare; cu atât mai mult și util ar fi un Îndreptar... ca acela din 1987, pentru accesibilitate, utilitate și eventual preț. De aceea e bună și la timp prezentarea ei. Iar călători măcar imaginari suntem toți, în bună colegialitate. De ce nu am fi și literari citind? Întotdeauna literatura drumețiilor a fost în topul cititorilor, dar sunt și însemnările din rubricile, publicațiilor, cum „Drumul la

Cannes” în tovărășia autorului Damaschin Pop-Buia care știe să vadă și ce vede știe să scrie. În loc de invidia parcursului propun savoarea textului. Această grabă se recomandă înainte de a fi sentimentali, citind iubiri din Bucovina tineretilor mele, de Sorin Trelea, dar tot de acolo și ale mele, chiar și cu iubiri iubiri, și vă recomand bibliografia: Cândva mă voi întoarce acasă, voi. I, II și o parte din III. Întrebați-l pe Icu Crăciun că le-a recenzat. Mă opresc să semnalez problemele de exegeză filologică, cum e fragmentul Antroponimie măiereană de dr. Valer Scridonesi-Călin, prin savantlăcu lui coborât apăsător într-o publicație nici măcar lunară. Tema și distanțele apariției sunt prea îndepărtate lectorului avizat. Și la sfârșit, sfârșesc cu alt Călin înainte și apoi Avram care scrie despre Poezia militantă – Octavian Goga și Gabriele D'Annunzio. Tema este oricând incitantă și-i a oricărei literaturi europene. Iar Goga este un poet precum îl conturează semnatarul, nume drag generațiilor. Umples predominant jumătatea de secol, fiind total al unui timp. Și al istoriei literaturii. Dar comparația cu D'Annunzio nu-i prea inspirată, din multe deosebiri. Aceasta e chiar capătul materialelor din publicație. Reproducerea materialului după un ziar de demult ca și calendarul de stare civilă al localității sunt gospodării prea redacționale și necesare mărunțișuri, neafectând cuprinsul, ilustrând pe drept localismul și tendința culturală de autonomie.

Sub această panoramă îmi apare presa măiereană reprezentativă a unei părți din județul de astăzi. Găsesc bună tematic publicația și tot mai bine scrisă. Vitalitatea îi este revigorantă, rediviva.

Laudă făuritorilor ei.

Teodor Tanco

Fericită este comunitatea care cultivă valori și prețuiește valorile

Progresul unei comunități nu mai este dependent de resursele naturale, ci de valorile umane pe care le formează și le pune în funcțiune. Prin unicitate, trudă și merite, „Cuibul Visurilor”, a găsit modei în înaintași performanți, a impus în spațiul Măierean o stare poetică, a presărat cugetări de mare profunzime filozofică având ca reper realitățile socio-istorice care se perpetuează în universalitate, a adus în lumină oameni, momente și fapte în sensul lor istoric, educativ, moral, politic, social și cultural.

Dr. Berende Login
Doctor în medicină veterinară

Chiar? Ce poveste frumoasă!

O sută sau 100. Un cuvânt și o cifră. Le contemplu și nu știu să aleg, fiecare are grafiă specifică, dar amândouă vorbesc de aceeași poveste frumoasă: revista „Cuibul Visurilor” a ajuns la o vârstă rotundă.

Naratorul din proza cu același titlu vedea în acest „cuib” un spațiu „unde viața e un vis și sufletul nu cunoaște durerea”; „un cuib cald și ferit de primejdiiile nimicirii.”

Iată, „durerea” și „nimicirea” par să se apropie într-un fel de oximoron care ferește, - prin sacrificiu, zbatere -, dispariția, degradarea. „Cuibul Visurilor” e o publicație care s-a năvălit să nu dispară, ba, mai mult, să ajungă la acest număr aniversar. Bineînțeles că nu va rămâne aici; văd cei doi zero, conținută în cifră, ca niște ochi care privesc, veghează și comunică.

Pruncul Liviu Rebreanu, apoi tânărul, apoi masivul scriitor, nu bănuia că acest „cuib” – numit Maieru -, va deveni, prin el, dar mai cu seamă prin Sever Urso și colectivul redacțional expresia unui fapt revuistic de durată și rezonanță, care a trecut de ghiocul unui cuib. Publicația nu numai că valorifică talentul, dorința de afirmare a celor din jur, ocrotind valori culturale ale locului, dar e și deschisă spre alte zone și fapte, de dimensiuni naționale. Aceasta a fost/este șansa acestei reviste: deschiderea, receptarea spre universul arealului românesc, sub geana albastră a lui Liviu Rebreanu. Ce noroc să trăiești, să gândești, să te manifesti sub un asemenea protector!

Cornel COTUȚIU

„Cuibul visurilor” la numărul 100

Publicația „Cuibul visurilor” ne ține treji de cincisprezece ani prin inițiativa scriitorului și cărturarului Sever Urso, alături de care Icu Crăciun, Iacob Naroș, Macavei Al. Macavei, Sandu Al. Rațiu; nu o uităm pe Viorica Cătuneanu și pe regretatul dr. Lazăr Ureche, pe alții, descoperindu-ne un fapt de cultură ce reflectă existența entuziasmului pentru autentic. Paginile au un firesc al lor, o bună așezare, ce decurge din profesionalismul veritabil al corpului redacțional, apt să convoce o benefică diversitate tematică în fiecare număr; diversitate „dușmănoasă”, izgonitoare de clișee.

Este „Cuibul visurilor” semnul continuității unei tradiții culturale vechi, de secole, a Văii Someșului, a unei frământări a spiritului ce nu numai că nu piere, ci se prezintă de manieră urbană în ceea ce publicația prezintă cu fiecare număr.

Vrem să credem că de la numărul o sută, „Cuibul visurilor” nu poate merge decât înainte, spre a nu se risipi ceea ce s-a cucerit cu efortul vrednicilor ei scriitori, în sensul cel mai frumos și acoperitor; știind că nu e o treabă ușoară, le urăm colegial, succes pe calea aurită pe care pășesc de cincisprezece, ani bucurându-ne pe noi, cititorii.

La cât mai multe numere, iar colectivului redacțional, la mulți ani!

Cu admirație, Victor ȘTIR

Felicitări „Cuibul visurilor”

Este un eveniment deosebit pentru toată cultura românească de pe Valea Someșului apariția numărului centenar al revistei „Cuibul visurilor” de la Maieru, prima revistă din mediul sătesc al Țării Năsăudului, revistă condusă cu deosebită pricepere și simț artistic de atâția ani de neobositul om de cultură, profesorul Sever Urso. Pornită în condiții vitrege, revista a dăinuit peste ani prin adunarea în jurul prof. Sever Urso a multor condeieri nu numai din Maieru, dar și trăitori pe multe meleaguri ale lumii, care nu au uitat de acest plai mioritic și de oamenii lui. Revista „Cuibul visurilor”, nu a fost numai un „cuib de visuri”, ci și un loc de întâlnire a multor generații de oameni de cultură, care au arătat cititorilor firele nevăzute ce-i leagă de această vatră a spiritualității românești din care își trag obârșia.

Noi, cei de la „Cetatea Rodnei”, am avut mereu în față imaginea revistei „Cuibul visurilor”, imagine ce ne-a fost ca un îndrumător pe calea aspirațiilor noastre.

Cu prilejul apariției numărului 100, urăm colegilor noștri, noi apariții, iar noi să ne întâlnim într-un cadru sărbătoreț și la apariția numărului 200 și, de ce nu, la cât mai multe numere ce sporesc din sută în sută.

Felicitări colectivului de redacție.

Revista „Cetatea Rodnei”
Director fondator
Prof. Liviu Păiuș

Cuvinte de întâmpinare

Cuibul visurilor-cu o sută de pași mai aproape de Nemurirea rebreniană

Sintagma „Cuibul visurilor” s-a lipit definitiv de sufletul meu prin intermediul renumitului profesor Sever Ursa. Dânsul a fost cel care m-a convins, la fața locului, în muzeul cu aceeași denumire, cât de important a fost Maierul în traseul existențial parcurs de romancierul Liviu Rebreanu.

După această lecție de lămuriri autobiografice referitoare la viața marelui prozator, sintagma amintită mai sus, avea să denumească și publicația lunară cu același nume a comunei, ajunsă acum la numărul 100. „Inteligenția” măiereană s-a adunat și-a evaluat forțele și a pus la cale această revistă, preluând numele muzeului dedicat scriitorului Liviu Rebreanu de către măiereni, din inițiativa neobositului profesor Sever Ursa.

„O revistă în mediul rural”, cam așa scria prietenul nostru, regretatul publicist târgoviștean Mihail I. Vlad, mirându-se de ceea ce se înfiripa la Maieru, admirând pe condeierii locali pentru îndrăzneala lor.

Publicația „Cuibul visurilor” a luat naștere prin avântul romantic al unor literați măiereni care au dorit să mențină viu cultul pentru scriitorul Liviu Rebreanu, pentru opera lui. Au reușit fiindcă îl aveau în frunte pe profesorul Sever Ursa, cunoscut rebrenolog, rafinat intelectual, talentat literat

Îmi aduc aminte de începuturile publicației, când editorii ei erau sfătuiți și încurajați de poetul Mihail I. Vlad, apoi de prozatorul Aurel Podaru. Îi revăd pe profesorii Ursa Sever și Icu Crăciun ticluind acasă la Aurel Podaru nașterea unui viitor număr al revistei. Ne înmănuau noul „product” cu prietenie, cu lumina bucuriei în ochi, că au săvârșit un fapt măreț, că acolo la Maieru, un grup de talentați iubitori de literatură, demonstrează lună de lună, că au să ne spună ceva interesant despre moștenirea operei literare rebreniene, că au devenit un centru cultural care trebuie luat în seamă.

În jurul profesorului Sever Ursa, în jurul acestei reviste de cultură „roiește” o grupare literară demnă de a dialoga fără complexe cu scriitorime din Bistrița, din Beclean, din Năsăud etc.

Cronologic totul a decurs firesc, liniar. Întâi s-a revărsat surplusul autenticelor trăiri rebreniene: „La Maieru, am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele”. Apoi s-a constituit muzeul și pe urmă revista cu același nume: „Cuibul visurilor”. A fi publicat în paginile acestei reviste a devenit o onoare. Astăzi nu poți concepe Maierul fără această publicație. Când spui „Cuibul visurilor” cauți în „cuibul” măierean intelectualii din spatele acestei reviste: Sever Ursa, Icu Crăciun, Alexandru Rațiu, Iacob Naroș, Viluț Cărbune, Ilie Hoza, Macavei Al. Macavei, Mircea Prahase, Liviu Ursa și inimosul primar Vasile Borș etc.

Le admirăm tenacitatea, perseverența, iubirea lor pentru opera rebreniană, pentru comuna lor.

Începuturile de noiembrie, luna nașterii lui Liviu Rebreanu, mă bântuie și mă fascinează cu următoarele imagini: mi-l inchipui pe patriarhul iubirii pentru Liviu Rebreanu și pentru opera acestuia, profesorul Sever Ursa, cutreierând prin liceele județului și dând „dezlegare” la studierea operei rebreniene, mă văd însoțit de elevii mei „înveșnicindu-ne” în Muzeul „Cuibul visurilor” prin spusele aceluiași profesor despre Liviu Rebreanu, despre obârșiile țaranului român și primind ca „merinde” de drum ultimul număr al publicației „Cuibul visurilor”.

Ion Radu Zăgreanu

Aniversare

La ediția cu numărul 100 a prestigioasei publicații „Cuibul visurilor” aduc sincere felicitări celor ce slujesc și se ostenesc în a transmite ca un ecou prelung gândurile și sentimentele noastre. În mod cu totul deosebit transmit gândul meu bun pentru doi oameni ce-i prețuiesc: ilustrul dascăl Sever Ursa, fondatorul publicației, și scriitorul Icu Crăciun, redactor-șef.

Îmi exprim recunoștința pentru omenia și profesionalismul celor din marea familie literară, cât și pentru găzduirea cu generozitate a materialelor mele care vizează litera. În numele meu personal, în numele colegilor bistrițeni, doresc să adresez calde felicitări, urări de bine și forță de muncă întregului colectiv redacțional.

Celor care și-au pus condeii în slujba cititorilor le dorim să fie obiectivi și să îmbine cu măiestrie arta informării cu cea a utilității informației, astfel încât interesul cititorilor să se situeze la cote maxime. Am convingerea că la „Cuibul visurilor” actul jurnalistic nu va fi niciodată perimat și că valorile intelectuale își vor găsi întotdeauna un loc de cinste în rubricile consacrate de-a lungul timpului.

Avem nevoie de cultură, literatură, artă, tradiții și obiceiuri. Sunt lucruri care ne îmbogățesc spiritual și intelectual. Colegi de la „Cuibul visurilor”: țineți-o tot așa! Și fiți în continuare în eșantionul fruntaș al presei literare. Să dea bunul Dumnezeu ca împreună să aniversăm și 10000 de numere.

„La mulți ani!”

Cu sinceritate,
Menuț Maximilian

„Cuibul visurilor” - pulsul cultural al Maierului

Pentru mine care sunt din părțile Clujului, Maieru pare foarte departe; am fost acolo cândva la începutul anilor nouăzeci, când prietenul, scriitorul Icu Crăciun, m-a fonicit cu câteva foarte frumoase cărți franțuzești. Mai târziu am ajuns să citesc „Cuibul visurilor”, o adevărată publicație literară în care se găsește poezie, proză, recenzii, critică literară, studii de istorie locală și lingvistică aplicată graiului din zonă, în fine, tot ce frământă o comunitate cu ascendența culturală pe care o are.

Maierul lui Liviu Rebreanu, Iustin Ilieșiu, al lui Sever Ursa, președintele de onoare al Societății Scriitorilor Bistrițeni. Nimic nesănătos în conținutul publicației, nimic vătămător; în toate textele am găsit expresia clară, nesmintită, bucuria împărtășirii culturii unei vetre pe care focolul a fost aprins demult și pentru a nu fi stins de ploile străine, s-a luptat.

La al sutălea număr al „Cuibului visurilor” care-mi aduce pulsul cultural al Maierului, unde se simte spiritul tutelar al lui Rebreanu, mă înclin în fața nobleții celor ce scriu și ne transmit magia pe pagini.

Veronica Știr

„Cuibul visurilor” - o revistă scrisă într-un stil nuanțat și cu simțul valorii

Cele 100 de numere a prestigioasei reviste măiereene, reflectă ambițiile creatoare ale redactorilor și colaboratorilor, dorința lor de a nu fi doar un simplu fior ci un principiu fundamental de perspective.

Revista măiereană, poate prima de acest fel din mediul rural, se află la o vârstă a puterii depline, scrisă de cărturari cu mare experiență în ale scrisului, ce știu să distileze patosul rebrenian, colaborând cu vrednicii fii ai satului care știu să declanșeze afirmarea.

Revista este un instrument delicat de informare a cititorului și zboară de la om la om, de la suflet la suflet, de la minte la minte întru luminarea lor și nu greșesc când spun că reprezintă radiografia unei generații.

Pornind chiar de la izvoare, revista „Cuibul visurilor” pătrunde în diferite medii din țară și nu numai, unde își înfige adânc rădăcinile spre a sorbi materia brută și a o preschimba în sevă ce contribuie la închegarea unui sistem complex.

Coeficientul ridicat de spiritualitate îi zidește conștient universul atât de larg ce stimulează patosul cititorilor care beneficiază de ivirea zorilor pe Valea Anieșului, fenomen ce se cheamă simplu de tot-ARDERE.

Condeierii revistei sunt oameni capabili să inventeze metafore, să facă confidențe, să pună ziarul în slujba unor scopuri culturale, literare, estetice și artistice.

Mi se par captivante ideile literare și comentariile critice puse în mișcare de realizatorii revistei, cărturari de mare cuprindere, încărcăți de spiritualitate românească cum sunt: Sever Ursa și Icu Crăciun ce se străduiesc să tragă un număr mare de colaboratori cu o impresionantă diversitate tematică cu un itinerar cuprinzător, selectiv și obiectiv.

Revista „Cuibul visurilor” este o entitate bine definită a spațiului nostru cultural, este o istorie de sute de ani parcursă într-un galop de viață scurtă doar de 100 numere. În miile de pagini fertile se observă abordarea frontală și demnă a problemelor cu care se confruntă comunitatea măiereană, probleme socio-culturale și administrative, probleme școlare și religioase, tradiții locale, sinteze monografice, studii sociologice, portrete, evocări, reportaje, poezie, proză scurtă, știri, fotografii, toate contribuind la reconstituirea vieții cotidiene și totodată la scrierea istoriei locale și a Țării Năsăudului, în numele orizonturilor noi pe care afirmarea de astăzi a culturii naționale o reclamă.

Prin conținutul și mesajul materialelor prezentate, revista se adresează intelectualilor și oamenilor simpli deopotrivă, stabilind un nou tip de comunicare bazat pe cultură și credință.

Felicit din toată inima mea de prieten și admirator încercat colectivul de redacție a revistei ce s-a născut în incinta nemuritorilor, iar gestul apariției ei și a sărbătoririi după 100 de numere ne-a răscolit pe toți.

Aceleași cuvinte de înaltă apreciere le adresăm primarului de Maieru, domnul Borș, finanțatorul revistei, un om ce-și antrenează inteligența prin cultură.

8 ianuarie 2012
Ioan Mititean

Viață lungă și prosperă, „Cuibul visurilor”

Știm că ai venit pe lume în spațiul „de basm, de vrajă și de superstiții”, în care domnișorul Liviu „a trăit cele mai frumoase și mai fericite zile” ale vieții sale.

Ești copilul de suflet al vrednicului profesor Sever Ursa, cel care a creat aici, la Maieru, într-un spațiu rural, o catedră universitară, de la înălțimea căreia ne învață, de-o viață, lecția despre limba românească și despre Domnul Rebreanu, Domnul literaturii române moderne.

Ai primit, la naștere, un nume metaforic, un nume distinct, care să ne amintească mereu azi, și peste timp, despre scriitorul care, muindu-și pana talentului său în călimara uriașă a Maierului, a Năsăudului și Târlișuei, cum inspirat se exprima același exeget al operei rebreniene, ca să ne lase pagini nemuritoare de viață.

La creșterea și afirmarea ta au fost alături niște meșteri pricepuți în ale scrisului, care se numesc Icu Crăciun, Mircea Prahase, Liviu Ursa, Ilie Hoza, Macavei Al. Macavei, Viluț Cărbune, Alexandru Rațiu și alții.

Te-ai născut într-o zodie norocoasă, ai fost înconjurată cu dragoste, de la început, de numeroși admiratori și colaboratori, care ți-au hrănit paginile cu însemnări prețioase despre neamul Rebrenilor, despre Samoilă, Vasile, Liviu, Livia, Emil, Maria Ludovica, Sever, Corneliu, Tiberiu, Ilderim Rebreanu, singurul, în viață, care mai poartă numele familiei. O parte au realizat „portrete în cuvinte” ale unor personalități de prima

mărime din viața satului străjuit de cele trei Măguri, după cum alții ți-au îmbogățit filele cu pagini de literatură autentică.

Ai crescut de la număr la număr, ai devenit mai interesantă și mai convingătoare, informațiile tale ajungând să fie cunoscute în țară și chiar dincolo de granițele ei. Ne duci cu tine parte din crezul și din sufletul nostru, ca un autentic ambasador al culturii din Țara Năsăudului.

Ajunsă pe treapta cu numărul 100, dacă privești în urmă, ai imaginea drumului de lumină parcurs; privind în față, ți se deschid perspective noi de viață. Pentru că ai avut și vei avea o misiune atât de nobilă în permanentizarea și creșterea spiritului de respect și prețuire pentru prozatorul, fără pereche, care a făcut să se vorbească, cu mândrie și admirație despre acest „colț de țară românesc”.

Viață lungă și prosperă, „Cuibul visurilor”!

La ceas de aniversare
Și de mare sărbătoare
Îți dorim să mai ai parte
De ani mulți și sănătate.

Grigore Marțian

Cuvinte de întâmpinare

"Cuibul visurilor" la ceas de sărbătoare

Dacă la oameni a atinge nobila cifră de 100 de ani în evoluție, este o performanță de invidiat, cu toate riscurile ei – o bătrânețe mai greu de dus, mai greu de suportat..., la un periodic precum "Cuibul visurilor" de la Maieru, această performanță înseamnă un mare succes, datorat deopotrivă perseverenței directorului său – profesorul Sever Urșa, redactorului-șef – profesorul Icu Crăciun, și tuturor colaboratorilor care asigură în timp util materialele de publicat.

Este lăudabilă atitudinea primarilor care au asigurat finanțarea celor 100 de numere, oricare ar fi numele lor – Croitor, Cărbune, Borș..., precum lăudabilă este și atitudinea instituțiilor județene de cultură – Complexul Muzeal Județean, Centrul Județean de Cultură ș.a. care au susținut editarea periodicului. Prin conținutul său, această revistă sătească a făcut cunoscută comunitatea măiereană în toată țara și chiar peste hotarele țării, acolo unde trăiesc mulți români și desigur, experiența măiereană le poate fi de folos, căci revista prezintă cu mare succes evoluția unei comunități rurale, cu o economie agrar-pastorală, cu o cultură sensibil superioară în care se păstrează încă rădăcinile puternice ale unor tradiții ancestrale strămoșești, dar se manifestă și printr-o pleiadă respectabilă de cărturari, în marea lor majoritate – membri ai Astei care, de-a lungul celor 150 de ani de existență a Asociațiunii, s-au pus în slujba emancipării economice și culturale a localității lor. Tematica diversă abordată, rubricile bine statornicite fac din acest periodic un ziar căutat și așteptat mai ales acolo unde se păstrează colecția lui.

Prin cel mai reprezentativ austru măierean – D-I profesor Sever Urșa, periodicul a ajuns în colecția celor mai multe despărțăminte Astra din țară și de peste hotare, în special la Chișinău și chiar în centrul Europei. Pentru vrednicia sa, D-I profesor a fost gratulat în acest an aniversar cu Medalia jubiliară aurită a Asociațiunii Astra. A fost integrat în rândul membrilor Uniunii Scriitorilor care, la nivelul județului nostru și pe bună dreptate, i-au oferit și titluri onorifice. Îi adresăm și noi felicitările binemeritate, multă sănătate și viață lungă iar ziarului măierean "Cuibul visurilor" să dănuie cât mai mult în timp, să-și mențină calitatea la cote cât mai înalte, să reflecte realitatea măiereană în tot ce are aceasta mai frumos – un tineret viguros, o școală cu dascăli și elevi performanți, o administrație locală harnică și atentă la trebuințele locale, numeroase tradiții moral-creștine de admirat, membri ai Astei implicați voluntar și responsabil în bunul mers al comunității.

Prof. Ioan Seni, Năsăud

Apariția numărului 100 al revistei măiereane "Cuibul visurilor" este un fericit prilej de a adresa felicitările noastre amicale colectivului de redacție și cititorilor din Maieru și de pretutindeni ai acestei prestigioase publicații.

Ca unii ce le-am călcat pe urme, asigurând apariția, întâi, a periodicului "Rodna Veche" și, mai apoi, a revistei broșate "Cetatea Rodnei", suntem în măsură să apreciem, în cunoștință de cauză, strădaniile și profesionalismul fără cusur, meritele de necontestat ale directorului revistei, profesorul Sever Urșa, cărturar exemplar al acestor meleaguri, ale redactorului-șef Icu Crăciun, condeier apreciat pe bună dreptate, ale redactorilor Viluț Cărbune, Ilie Hoza, Macavei Al. Macavei, Mircea Prahase, Alexandru Rațiu, Liviu Urșa și ale regretatului dr. Lazăr Ureche, precum și ale tuturor celorlalți colaboratori.

Le dorim colegilor și prietenilor noștri de la "Cuibul visurilor" să-și bucure cititorii cu încă alte și alte sute de numere ale revistei lor, pentru propășirea culturală a Maierului și a întregului spațiu al Văii Superioare a Someșului Mare prin adăugarea de noi valori la bogatele tradiții literare și culturale ale ținutului de la poalele Munților Rodnei.

Prof. Emil Bălăi,
Redactor-șef
adjunct al revistei "Cetatea Rodnei"

Gânduri din Cetatea Unirii

Aud, din gura lumii, că Revista „Cuibul visurilor” ajunge la nr. 100! Știrea este prilej de bucurie pentru colectivul redacțional al revistei, în frunte cu profesorul Sever Urșa, prilej de bucurie pentru măiereni, pentru colaboratori și pentru cititorii din alte zări.

Prin 1987, lucram la o brigadă de vânători de munte. Una dintre unitățile subordonate Brigăzii 5 V.M. era la Brad, jud. Hunedoara. O aplicație a brigăzii era planificată acolo, în orașul care găzduia Muzeul Aurului, singular în țară, muzeu pe care am avut bucuria să-l vizităm împreună cu ing. dipl. Codruța Oghercin din Timișoara. Atunci, în puținul timp liber, am vizitat piața de alimente, o piață în care se găseau destul de multe, comparativ cu alte localități, dar mai ales lapte de bivoliță și alte produse din lapte aduse de pe la Gurahonț, jud. Arad. De la piață, am plecat spre o librărie. Într-un raft, găsesc „Bistrița-Năsăud, vatră de folclor”, Ed. Sport – turism, 1979, volum ai cărui autori erau Pompei Ștefănescu și Sever Urșa. Am răsfoit cartea și, când am ajuns la ilustrație, unde am întâlnit-o pe lelea Măriuca Precup, apoi am văzut călăreții din Leșu – la prima ediție a Festivalului interjudețean „Rapsodia trișcașilor”, dar și locuri și oameni din împrejurimile satului Leșu, pe fostul meu coleg de gimnaziu, Larion Todica - dând mâncare porumbeilor dintr-o piață din Veneția, alături de alți componenți ai grupului plecat să ducă frumusețea horilor de pe Ilve în lume, am cumpărat cartea. O strângeam la piept ca pe o comoară. La Căminul de garnizoană din Brad, am citit cartea pe nerăsuflăte, împărtășindu-le bucuria și colegilor. Din cartea aceea l-am descoperit pe prof. Sever Urșa – patriarhul culturii ilvene.

În 1999, la Ed. Generis Alba Iulia, mi-a apărut primul volum de poezii - „Dor de copilărie”. Convinsă fiind că UNUL este în Maieru prof. Sever Urșa, i-am trimis și Domniei Sale un exemplar, însoțit de o scrisorică. Era un mod de a-i mărturisii bucuria pe care am trăit-o, atunci când am cumpărat cartea „Bistrița-Năsăud – vatră folclorică”, dar nu-mi era străin nici gândul că o părere despre ce am făcut eu, venită din partea unui profesor care încă nu mă cunoștea decât din câteva convorbiri telefonice, ar putea cântări - în hotărârea mea pentru pasul următor. Și, după câtăva vreme, primesc următoarea scrisoare:

Maieru, 8.XI.'99

Dragă Veronica Oșorheian,

Motive întemeiate – mai ales de sănătate, m-au obligat la această neplăcută întârziere cu care confirm primirea scrisorii și a excelentului „Dor de copilărie”.

Poezia D-tale exultă suavitate și multă curățenie sufletească, o pasionantă memorialistică turnată în vers. Cândva, poate destul de curând, vom face o relatare în modesta noastră revistă. Merită din plin.

Soția mi-a spus că m-ai sunat zilele trecute. Eu, în afară de demersurile destul de oboșitoare pentru apariția (destul de rară) a revistei, am avut și o suferință de ochi, care mi-a impus să merg des la Cluj. Scriu mai puțin acum, de aceea, scuză-mă pentru scurtimea scrisorii.

Îmi pare bine că Leșul nostru, încărcat de frumoasele sale tradiții, dă poeți și oameni de spirit de talia D-tale. Te sfătuiesc să continui să scrii și, sunt sigur, ai putea scrie și proze scurte. Spre cinstea universului nostru ilvean și someșan care a dat Țării atâția oameni iluștri!

Până la o nouă scrisoare – îți trimit ultimul nr. din rev. „Cuibul visurilor” (o metaforă rebreniană) și poate dorești un abonament și colaborare etc.

Cu toată considerația și devoțiunea,

Sever Urșa

Să ne bucurăm pentru că se anunță apariția publicației Revista „Cuibul visurilor” nr. 100, să urăm sănătate profesorului Sever Urșa – directorul revistei și colectivului redacțional, iar împlinirile acestor minunați slujitori ai culturii noastre naționale să fie după voia gândului.

Veronica OȘORHEIAN

CUIBUL VISURILOR 100, LA MULȚI ANI!

Amintiri pe aripi de gând. Truditori pe ogorul tradiției și culturii. Cineva trebuia să fie portdrapelul tradiției de viață a Maierului și acesta este generosul profesor Sever Urșa și ctitoria sa, muzeul „Cuibul visurilor” și prin reflexie, publicația cu același nume.

La Maieru nu s-a pierdut veșnicia tradiției și deocamdată nu ne atinge profeția lui Nicolae Bălcescu, „Vai de acea nație care și-a pierdut religia amintirilor”. Există o veșnicie aici la Maieru în care s-a prins o altă veșnicie, cea a marelui romancier al românilor, ctitorul romanului românesc modern, Liviu Rebreanu. Cuibul visurilor, muzeu și publicație, este arcul peste timp care adună oameni, fapte, picături de viață, istorie, este de fapt, un semnal perpetuu prin care nu uităm trecutul, rădăcinile, această eternă poartă spre viitor.

Cultura populară românească s-a format odată cu poporul din care facem parte, ca o cultură carpato-danubiano-pontică, în care s-au topit într-o sinteză originală, elementele de tradiție preistorică, cu cele de origine dacică, romană și bizantină. Categoria socială care a făcut această vastă cultură a fost țărâniea și acest fapt se vede din plin și la Maieru. Muzeul de aici a luat ființă la 27 noiembrie 1957 din inițiativa profesorului Sever Urșa, prin inaugurarea unei expoziții memoriale prilejuită de a 72-a aniversare a nașterii marelui Liviu Rebreanu.

Ctitorul publicației ca și vizitatorul muzeului, „parcurge un drum inițiativ de la rădăcinile milenare ale satului, până la coroana lui spirituală în care strălucirea cea dintâi o dă înălțimea acestui fuior de lumină care este Rebreanu pentru literatura română și universală” –prof. Sever Urșa.

Ziarul „Cuibul visurilor”, editat de Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud și Consiliul Local Maieru, a apărut acum 17 ani și este primul ziar apărut în mediul rural din România, după evenimentele din 1989 și iată ajunge la frumusețea vârstă de 100 de numere! Domnului director al ziarului, prof. Sever Urșa, profesorului Icu Crăciun, redactor-șef, și celorlalți membri ai redacției și colaboratorilor săi, le aducem felicitările noastre, urări de bine și curaj în vâltoarea acestor vremuri cenușii, în care capcanele uitării pândesc pretutindeni.

Dan Popescu

Cuibul Visurilor-viață lungă!

Sunt bucuros că am ajuns să scriu câteva cuvinte și la a suta apariție a publicației-unicat în mediul rural - „Cuibul Visurilor”, editată de Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud și Consiliul Local Maieru. Eroii acestor apariții, incind sub poveri cotidiene, din treaptă în treaptă, ajung să dea gazetei prin tenacitate, hărnicie, pricepere, dragoste de locurile unde Liviu Rebreanu a „trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții”, o cifră de ordin „matusalemic”.

Publicația „Cuibul Visurilor” este și a feudelor din Valea Ilvei desprinse din marea moșie a Maierului în urma militarizării cursului superior al Someșului Mare(1762). Contrar acestor măsuri administrative, Maieru parcă a rămas aceeași și încă ceva, adică Mare, fiindcă măiereni- FIINȚE cosmice-cu cât se divid în grupuri, cu atât se învârtosează să regenereze numeric și calitativ aducând tinerete, sânge proaspăt și inteligență.

De altminteri, având nevoie de bani pentru a pleca la București, tânărul Rebreanu a lucrat câteva luni la Primăria Măgura Ilvei, funcționar în biroul notarial al prietenului său Alexa Candale din Poiana Ilvei, la care a și locuit. De aici a vizitat toate localitățile ilvene adunând numeroase informații folositoare viitoarelor scrieri. Iată de ce noi socotim lărgirea ariei „Cuibul Visurilor”(nu mă refer numai la gazeta) peste întreaga suprafață a Maierului istoric.

Revin la publicația „Cuibul Visurilor” pe care o iubesc pentru valoarea conținutului, dar și a prietenilor și colegilor, artizanii celor o sută de apariții:director Sever Urșa, redactor-șef Icu Crăciun, redactorii:Viluț Cărbune, Ilie Hoza, Macavei Al.Macavei, Mircea Prahase, Alexandru Rațiu, regretatul Lazăr Ureche și Liviu Urșa.Ei sunt discipoli reali ai marilor gazetari măiereni. Mă gândesc la conducerea în totalitate măiereană a gazetei „Plaiuri Năsăudene”(1iulie 1943-1 mai 1945, București) și anume:E.Boșca-Mălin, Emanoil Cobzalău, Iustin Ilieșiu, Nicolae V.Ilieșiu. "Plaiuri Năsăudene" era o scrisoare de dor și jale pusă în palma refugiaților față de drama Transilvaniei de Nord aflată sub stăpânire horistă. Aplecația măierenilor spre gazetărie este reală.

Bucuria mea se însumează mândriei voastre, dragi colegi, pentru cele o sută de apariții ale publicației „Cuibul Visurilor”. Stă în puterea voastră ca visul rebrenian să rămână peren în acest spațiu cu o geomorfologie unicat, cuib miraculos al ideilor și creației.

OFILAT VARVARI

Cuvinte de întâmpinare

Dor de Maieru ...

O, tempora ! ... Mi se întâmplă des să cobor cu ochii minții și ai sufletului printre amintirile dragi legate de Maieru. Acolo am profesat o perioadă relativ scurtă, dar suficientă pentru a-mi îmbogăți experiența didactică și pentru a mă integra în universul cultural al satului supranumit cândva de Liviu Rebreanu "Cuibul visurilor". Acolo mi-am susținut lucrarea pentru obținerea gradului didactic I, în noiembrie 1985, când s-a sărbătorit Centenarul nașterii scriitorului Liviu Rebreanu. Nu voi uita niciodată momentele acelea de sărbătoare care au transformat școala într-o veritabilă cetate a culturii românești, unde și-au dat întâlnire atâtea personalități eminente. A fost inaugurat Muzeul "Liviu Rebreanu" prin strădania distinsului profesor Sever Urșa, pe atunci director al școlii din Maieru. Am trăit momente impresionante care și-au pus amprenta asupra sufletului și a conștiinței. Emoționantă rămâne clipa întâlnirii cu d-na Puia Rebreanu care, la intrarea în muzeu a îmbrățișat bustul scriitorului, cu ochii înlacrimați, murmurând: "Tăicuțul meu drag, îmi este atât de dor de tine!..."

Aș putea să descriu o multitudine de momente deosebite care mi-au marcat sufletul, profesia și viața însăși ...

Experiența didactică pe care am dobândit-o în anii petrecuți la Maieru m-a ajutat să-mi realizez obiectivele profesionale. Acolo l-am avut ca mentor pe Domnul Sever Urșa. A fost un privilegiu pentru mine să am în fața ochilor în fiecare zi un stil de muncă elevat, bazat pe o colaborare armonioasă cu cadrele didactice, cu comunitatea locală, precum și cu toți oaspeții dragi ai Maierului, unii veniți de la sute sau mii de kilometri.

Pentru ca viața culturală a Maierului să nu intre în uitare, s-a născut ideea lansării revistei "Cuibul visurilor" - ca un corolar al tuturor manifestărilor ce au sporit prestigiul cetății culturale de pe Valea Someșului Mare. Ideea i-a aparținut domnului profesor Sever Urșa, însă munca de elaborare s-a făcut în echipă. Apreciez colaborarea eficientă, hărnicia, stăruința și puterea acestor oameni de a învinge toate impedimentele pentru a putea continua să scoată revista intitulată atât de semnificativ "Cuibul visurilor".

Alături de fondatorul revistei se află profesorul Icu Crăciun, al cărui destin literar a evoluat și s-a cizelat în miezul efervescent al vieții culturale a Maierului. Îl felicit, pe această cale, pentru performanța deosebită pe care a realizat-o devenind membru al Uniunii scriitorilor din România.

Acum, la ceas aniversar, răsfoind pagini ale revistei, mă gândesc cu admirație la toți aceia care își au rădăcinile vieții adânc înfipte în pământul bătătorit de pașii lui Liviu Rebreanu. Numele colaboratorilor revistei vor rămâne peste ani ca o garanție a prestigiului școlii măiereene. La mulți ani, "Cuibul visurilor"!

Prof. Iustina Sime – Cluj-Napoca

"Cuibul visurilor" nemuritoare

Locul cel mai îndrăgit de Liviu Rebreanu a fost, cu siguranță, Maieru, cuibul visurilor copilăriei sale, care a devenit și locul principal de întâlnire al celor care l-au iubit și îi păstrează vie memoria marelui romancier.

Prin inițiativa și perseverența oamenilor de cultură măiereeni, în frunte cu devotatul rebrenolog, profesorul Sever Urșa, a luat ființă muzeul marelui romancier, devenit, cu timpul, cuibul în care Rebreanu s-a reîntors, pentru totdeauna. Aici visurile sale au devenit realitate, intrând în nemurire.

Cei care își respectă înaintașii dar și iubesc literatura lui Rebreanu, veniți de pretutindeni, îl caută mai mult în Valea Someșului, la locul nașterii, în Târlișua sau în Pripasul lui Ion, dar se pare că îl găsesc, mereu, la Maieru.

Aici cărțurarii măiereeni au dat muzeului o carte de identitate, printr-o revistă culturală, purtând același nume, care a ajuns la numărul 100.

Revista "Cuibul visurilor", poate singura din mediul rural, după cum afirmă, cu nespusă uimire, publicistul târgoviștean Mihail I. Vlad, este o lucrare meritorie care duce mai departe suflul literar al lui Rebreanu prin talentații scriitori măiereeni și nu numai.

"Cuibul" măierean al lui Rebreanu a născut pui de condeieri valoroși, între care: Sever Urșa, Icu Crăciun, Alexandru Rațiu, Iacob Naroș, Viluț Cărbune, Ilie Hoza, Macavei Al. Macavei, Mircea Prahase, Liviu Urșa, alături de Vasile Borș, primarul comunei, dar și mulți alți scriitori și intelectuali, valoroși, care au dat grația deosebită unei noi și importante grupări literare, de elită.

Citind revista "Cuibul visurilor" și mai ales vizitând muzeul cu același nume, prezentat de inimosul profesor Sever Urșa, ai revelația că stai de vorbă cu însuși Rebreanu.

"Cuibul visurilor" este sintagma care îl întrușează și îl înscrie în posteritate pe marele scriitor, nu doar la Maieru, devenit principalul centru cultural rebrenian, cât și în întreaga lume, prin cei care vizitează muzeul sau citesc valoroasa revistă, ale cărei numere au trecut deja oceanul.

Niculae Vrășmaș

Un pensionar abonat la revistă, cu câte ceva despre ea și oamenii care-i sfințesc locul

Când scriem ceva despre revista măiereana, simțim nevoia de a ne adresa și muzeului cu același nume. Cele două sunt adevărate embleme ale locului. Ele au multe în comun: Muzeul păstrează toată arhiva Societății culturale „Liviu Rebreanu”, din care putem spune că s-a născut revista actuală. Ea se alimentează uneori din documente ale muzeului. De data aceasta ne ocupăm numai de revista căreia îi omagiem numărul 100 de la apariție. Muzeul este un frate împlinit al revistei, el are acum casa lui și o zestre de valoare deosebită, are un inventar divers cu unele piese din patrimoniul național. Este vizitat de pretutindeni, admirat și prețuit. Revista este încă tânără, în creștere, deși are rădăcini de prin 1927, în societatea culturală amintită și, mai târziu, din 1967 în revista școlară cu numele de astăzi, fondată și condusă permanent de domnul profesor Sever Urșa.

Mai tânara revista de azi începe oarecum timid, cu teme amalgamate, printre cele cu profil literar apar și articole despre sănătate, sport, „poliția la datorie” etc. Treptat ea își câștigă caracterul literar, cum programatic a pornit.

„Periodicul „Cuibul viselor” a dezlanțuit forțele intelectuale ale locului, a sensibilizat însușiri și virtuale talente tinere” scrie Teodor Tanco în „Isotopia presei românești din județul Bistrița-Năsăud”. Spusele domniei sale se concretizează treptat în cele 99 de numere ieșite până azi, când îl scoatem pe cei rotund cu numărul 100.

Semnatarii publicației dau de știre cititorilor despre succesele editoriale ale colegilor. Constatăm de la început, de la primele numere, că în revistă nu lipsesc semnăturile celor care duc greu: profesorii Sever Urșa, Icu Crăciun, Iacob Naroș, Liviu Păiuș, juristul Macavei Al. Macavei, învățătorul Ilie Hoza, și alții, cărora li se alătură cei din corpul tehnic, oameni nevazuți și adesea uitați. Frunția activităților de tot felul și mai ales din cele cu valoare editorială o țin, ca de obicei, profesorul Sever Urșa, în calitate de director și profesorul Icu Crăciun, în calitate de redactor șef. Observăm de asemenea că revista navigheză, cum spunea cineva, sub aceeași conducere unitară, doar că, din când în când se mai schimbă câte un matelot la prora, în calitate de redactor.

După aceste constatări de ordin general, îmi îngădui a mă referi la unii dintre cei mai prezenți semnatori în revistă, să le aducem cuvinte de laudă așa cum se cuvine la un moment aniversar încununat de reușite. A nu se considera că prin aceasta mă îndepărtez de la momentul omagial – apariția numărului 100 – din potrivă se poate spune că revista „Cuibul viselor” a ajuns la această vârstă numerică în primul rând printr-o îndelungată, neobosită și consecventă activitate a domnului profesor Sever Urșa. După cum am amintit, în urmă cu 35 de ani a luat ființă o revistă școlară tot cu numele metaforic al celei de azi. Reînființată acum 15 ani, directorul ei semnează aici cu multe cronici, reportaje, interviuri s.a. Din curiozitate, răsfoind, cred că, toate numerele, am ajuns până la 170 de semnături fără cele ale lui „Ion Delamargină”. Deși încercat de ani și încercat de câte-un beteșug, domnia sa este cel mai activ. Tenacitatea, zelul, rezistența, studiul, cercetarea permanentă, priceperea și harul sunt atributele de bază de care este căluzit. Din paginile revistei este nelipsită rubrica „Maierul – file de monografie”, prin care autorul se arată a fi un cronicar al acestei străvechi localități. Tot aici domnia sa prezintă istoria școlii măiereene cu tradiții de aproape trei secole și elogiază pe dascălii merituosi formați de-a lungul vremii și pe unele personalități cum a fost poetul Iustin Ilieșiu, căruia i-a adunat poeziile într-un volum cu 350 de pagini, iar pentru tatăl lui Rebreanu, din respect pentru părintele romancierului, i-a scris și publicat lucrarea monografică „Vasile Rebreanu – învățător, folclorist și animator cultural”.

În revistă, domnul Sever face loc unor culegeri folclorice și nelipsitelor solilocuri în ziceri înțelepte, semnate cu exagerată modestie – Ion Delamargină. Cele din urmă le-am xeroxat spre a le oferi nepoților și le-aș recomanda profesorilor diriginți ca un material valoros pentru orele educative.

În calitate de director al revistei, domnul Sever Urșa și-a format un colectiv statornic, harnic și talentat. Acesta, avându-i ca model, îi merge pe urmă, încununând fiecare număr cu piese de valoare.

Îmi face deosebită plăcere să scriu în continuare, în câteva rânduri și despre domnul Icu Crăciun, profesor de limba engleză și redactorul-șef al revistei, nelipsit din puzderia de semnături, iar de acum 9 ani autor de mai multe cărți, ceea ce a stârnit interesul Uniunii Scriitorilor din România să-l primească în rândurile sale. Zestrea patrimonială a revistei și a comunei a crescut în primul rând odată cu apariția cărții „În căutarea Graalului”, lucrare unanim apreciată. Teodor Tanco spunea că apariția acesteia este un adevărat caz literar. Semnificativă mi se pare alegerea titlului cu referire la legendele Graalului, cu o mulțime de simboluri dintre care cel mai întâlnit este legat de sângele lui Iisus. Nu se știe unde este acesta și de aceea nimeni nu l-a găsit încă, iar domnul Crăciun ne trimite în „cautarea lui”.

În numărul din mai 2011 Icu Crăciun ne „obligă” să citim „Vânătoare de securiști”, de Mirel Bran. Înspre finalul articolului face referiri la unele atitudini ale unor politicieni ai zilelor noastre. Îi dau dreptate domnului Crăciun pentru cele spuse la adresa acestora, dar în

același timp l-aș sfătui, dacă nu se supără, să evite pe cât se poate exprimarea opiniilor despre politicienii actuali, și să lase pe istoricii obiectivi să-i judece potrivit faptelor lor, după o documentare amplă. Aceasta nu înseamnă să fim indiferenți la raclele prezentului, dar fără patimă la adresa unora, fără a avea o sigură informare. Să fiu iertat de această paranteză care nu ține de subiectul la care m-am înscris și la care fac cu modestie câteva referiri.

Cineva îi asemăna pe domnul profesor Icu Crăciun cu Cristian Tudor Popescu, directorul cotidianului Gândul. Asemănarea este făcută în mod sigur pentru stilul dur, incisiv, caustic și îndrăzneț în scrierile lor. Frumos, sensibil și inimos scrie Icu Crăciun despre foștii elevi ai școlii măiereene, dintre care mulți au intrat cu succes în diferite domenii, depășind granițele județului și ale țării, cum este cazul măiereanului Alin V. Pontaș, cu doctorat în Germania.

Felicitări, domnule Crăciun, pentru toate cele de până aici și succes pe mai departe în realizarea tuturor proiectelor pentru că dispui de toate calitățile intelectuale, profesionale și cred că și de o stare de sănătate corespuzătoare.

Domnii Macavei Al. Macavei și Serghei Coloșenco, pe lângă cronicile literare ale cărților colegilor de revistă, cei doi sunt realizatorii rebusurilor ce presupun vaste cunoștințe în domeniul temelor alese și punerea la grea încercare a împătimitilor acestei rubrici. Observ că domniile lor fac cu schimbul în alcătuirea acestei rubrici, probabil spre a se întrece în meșteșugirea lor.

Profesorul de limba și literatura română, Iacob Naroș intră cu pretenție profesională în romanele lui Liviu Rebreanu, face analiza numelor proprii de persoane, ale celor geografice și toponimelor din operele mai multor scriitori, între care în primul rând ale marilor romaniceri, apoi ale poezilor George Coșbuc, Vasile Alecsandri, Grigore Alexandrescu și neîntrecutul țiganiad, Ion Budai Deleanu. Cred că nu le-a uitat nici pe cele ale lui Caragiale.

Teodor Tanco, analizând activitatea unora în revistă, arată că pe lângă multimea de semnături de aici și de aiurea, o mențiune specială se cuvine domnilor Iacob Naroș și Macavei Al. Macavei pentru calitatea și densitatea scrisului lor. În revistă este aproape nelipsit octogenarul rodnean Aurel Cleja, filozof, dascăl, prozator și folclorist, un susținător esențial al revistei, căreia îi expediază din capitală alese poezii, cronici și sfaturi.

Prezența domnului Teodor Tanco în revista măiereană ca și în alte părți este recunoscută și apreciată pentru competențele analize ale cărților diferitelor edituri și mai nou ale celor aparținând „oamenilor de-acasă, de-ai locului”, cum îi place să-i numească pe cei din revista Maierului.

Un caz aparte, zic eu acum, în "Cuibul Visurilor" îl prezintă domnul învățător Ilie Hoza, care, prin descrierile sale ne duce adesea într-un spațiu mirific oferit de peisajul Văii Anieșului și de alte locuri cutreierate de pasionatul omioiog ca să facem cunoștință cu diferite specii ale inaripatelor și găzilor neajutorate prezentate nouă. Descrierile sale sunt pare-se de neîntrecut pentru o persoană care încearcă să se ascundă sub o nejustificată modestie. Urmarii finalul scurtului citat: „Duminecă posacă, cu ierburii năcăjite, buturugi cu pere de pământ, pline cu spori. Privesc în jur, pe coasta doar eu, domnu' Nimeni”. Și altă descriere din multe altele: „Iau pulsul ploii ascunsă sub dranița putredă din strașina înșirată cu mărgelile, burlanul, clopot de ploaie, talanga cu limbă lichidă, toaca de tablă împrăstie jeturi de apă și unde sonore”. Bravo, domnule Hoza! Ai mai scris și despre altele. Continuă, că vei fi de neîntrecut.

Pentru a nu extinde intervenția mea la apariția numărului 100 pe care îl omagiem prin condeieri talentați, voi aminti și pe alți semnatori valoroși, fără a pretinde că nu am omis pe cineva. Am întâlnit materiale plăcute, semnate de domnii: Alexandru Dărăban, Damaschin Pop Buia, Horațiu Bob, Ion Poenaru, Ofilat Varvari, Sandu Al. Rațiu, Valer Scridonesi Călin și, cred, mulți alții.

Revista își incheie, de fiecare dată, ultima pagină cu un calendar demografic al comunei și este întotdeauna la zi, așezat într-o ordine firească, cu câteva excepții, când, după născuți sunt înșirați cei decedați, apoi perechile de căsătorii. Nu pretind că aș fi putut face o analiza pertinentă a conținutului nunciilor semnatarilor în revistă și nici nu încerc această, lăsând-o pentru cei potenți și iscușiți în așa ceva, că, vorba domnului Icu Crăciun „Dacă simt că nu sunt înțeles, mai bine nu mă arăt”.

Măiereenii știu să-și aprecieze valorile, să le arate respectul și recunoștința, așa cum a făcut-o și pentru muntele literaturii române, și, de ce nu, și al celei universale – Liviu Rebreanu, căruia măiereenii l-au oferit titlul de Cetățean de Onoare și loc central de casă, iar acum doua instituții culturale locale îi poartă numele. Dumneavoastră, scriitorii de revistă de cultură și literatură și de cărți alese, casă aveți, simțire și har aveți, să vă dea Dumnezeu sănătate și putere de muncă în continuare, să scoateți multe numere încununute de scrieri alese!

Pricope Bumbu

Cuibul visurilor

Cu aripi albe de lumină
Trece ziua-n asfințit
Și-ntr-un cuib de înserare
Își culcă zborul ostenit.

În orice cuib sălășlulește
Câte-un dor, câte-o iubire
Și-atât de multe idealuri
Dornice de împlinire.

Un vis divin s-a intrupat
Într-un mirific cuib de lut
Și-n cartea vieții Creatorul
A scris al nostru Început.

La mulți ani, Cuibul Visurilor!

Pr. Coman Emil

Viorica D. Cătuneanu

Către redacția „Cuibului visurilor” – Maieru,

„Cunoașterea este cea mai importantă parte a fericirii noastre” – Seneca

Plecând de la această aserțiune veche îmi iau îndrăzneala să vă mulțumesc pentru o „mică” parte din cunoașterea și fericirea ce mi-a adus-o în acest ultim timp „Cuibul visurilor”.

Felicit și mulțumesc întemeietorilor și ostenitorilor care au reușit, cu multe greutăți, să nască și să vieze presa noastră locală.

La mulți ani vă doresc la sărbătoarea apariției nr. 100 al „Cuibului visurilor”.

Cuvinte de întâmpinare

Gânduri pentru "Cuibul visurilor" (din volumul în pregătire "Amintiri albe")

Lazăr Avram

Mai revăd, ehei, mai revăd și-acum câte-un tărăn filosof din Maieru, nedumerit că un vârf ascuțit de munte nu poate înțepa, măcar din când în când, luna aceea zburdalnică. Numai că asta era demult, în vremea aceea frumoasă, când veștile satului erau aduse seara direct de aripile liliecilor. Era vremea primăverilor misterioase care, în timp ce urcau seva în copacii risipiți pe malul Someșului, le mai rămânea destulă vreme să se joace și cu noi, copiii, de-a ascunselea. Ehei, era vremea aceea...

În vremea copilăriei mele, drumurile încrucișate de la țară semănau mult cu crucile de lemn. Scurte și enigmatice. Și, prin aceasta, aveau un farmec și o frumusețe aparte. Iar destinul lor, parcă nu era al lor. Mai degrabă era al visului. Al visului și-al dorului din răscrucea lumilor...

Așa mi-l aduc aminte pe bunicul Lazor, din partea mamei: cu vorba legănată, cântată parcă din frunză pe un drum alb și fără sfârșit. Cu cuvinte cumpătate care nu usturau niciodată. Cădeau asupra noastră misterios, așa cum cădea, câteodată, seara peste Someș, cu stele cu tot.

Simt încă mirosul de pâine coaptă din bătrâna casă părintească, primenită mereu și mereu cu izul de mușcată și de busuioc. Da, îl simt! Pentru că acolo am cunoscut, atâta cât s-a putut, pământul cu rostul și tainele

lui. Și l-am răsădit în suflet! Acolo am trăit într-un timp scris cu para focului! Acolo am clădit vise din cuvinte nerostite încă! Acolo am învățat slova doinei și-a dorului talmăcită în soarele dintre Măgura din Sus și Măgura din Jos! Și-acum, acestea toate, s-au rotunjit în mine, în mirosul de pâine coaptă din bătrâna casă părintească...

Viața la țară, în vremea copilăriei mele, era cu mult mai grea ca acum. Lipsurile erau multe. Totuși, oamenii erau parcă mult mai fericiți. Și erau mulțumiți dacă erau împlinite lucrurile pe care noi, astăzi, le considerăm mărunte, sau pur și simplu, nici nu le mai luăm în seamă: ordine în ogradă, hrană pentru animale, lucratul pământului, lemne de foc, *mâncare de dulce* la sfârșit de săptămână... Și totuși... N-am mai întâlnit niciodată, dar niciodată, din copilăria mea trecută, până acum, aproape de bătrânețe, mirosul de pâine coaptă, ori cel al tocăniței de porc, din iarna cu zăpezi nepământene! O, voi seminte de de ninsoare, risipite pe rugul vântului, de ce-ați lăsat în mine doar stoluri de gânduri alungate din cuib?

Așa-mi știu eu satul meu natal, Maieru, de dintotdeauna: vecin cu cerul...

Am ajuns să dau târcoale satului meu ca bătrânul prisăcar întâiului stup. Ba chemat de o amintire cu plete lungi, pieptănată de vântul copilăriei, ba de o arsură a copilăriei pe mână. Ce mă voi face însă atunci, atunci la urmă când suna-va din corn, orizontul, prin două umbre întregite în cruce?

Fumul acela cald și luminos din copilărie, din preajma sărbătorilor de iarnă, cred că avea și el în jur de 2000 de ani. Adică venea din vremea când Domnul nostru Iisus Christos era și el copil...

Profesorul Sever Ursa este nu numai un dascăl luminat și eminent pentru care limba și literatura română sunt petale de roză vânturilor rupte din sufletul românesc. El este un om scris cu majuscule, demn, limpede și înțelegător. Și iluminat. Pentru că ochiul lui a știut să ascundă misterios zările lumii în fântâna rumenă a copilăriei din poiana cu flori.

Cu cât îmbătrânesc mai mult, cu atât îmi dau mai bine seama că nici un drum din lumea asta nu-i mai plin de zodii neînțelese cum e cel din zarea măiereană. Uite, uite cum răsar din el, parcă ieșiți direct din vreme, țărani! Uite-l cum ridică glasul din leagănul copilăriei - cum fumul de odinioară din bătrânele hornuri - și-l răsfrânge peste sufletul celor vii și celor morți! Uite cum așează pavăza trecerii, în Măgura de sus, steaua magilor de la răsărit și-o mângâie cu palma copilăriei! Uite cum în partea de jos a satului, în Balasâna, îndrumă colindătorii spre casele, fără de număr și fără de trup, ale raiului! Da. Drumul acesta măierean e, pentru mine, cel mai pios omagiu adus vieții de sufletele morților aprinse în lumină.

ÎMPLINIRI

Maieru, localitate așezată la poalele Munților Rodnei, pe cursul superior al Someșului Mare,

Întâlnirea promoțională, absolvenților Liceului Pedagogic Năsăud, 1952

aproape de locul unde răul își ia startul pentru a duce prosperitate și vigoare satelor ce le întâlnește în cale și peisajului din această zonă de nord a țării.

Cadrul natural deosebit în care sălășluiește comuna, ocrotește de veacuri oameni harnici, destoinici și buni gospodari.

Marele nostru scriitor Liviu Rebreanu mărturisește cu sinceritate: „În Maieru am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele.”, numindu-l „Cuibul Visurilor”. Această pecete lăsată moștenire localității și oamenilor săi, a înnobilit valorile acestor locuri.

Am cunoscut Maieru prin intermediul fostelor mele eleve, dar mai ales prin intermediul familiei Doina și Sever Ursa, colegi de generație.

Întâlnirile colegiale și discuțiile prietenești ne-au întărit convingerile privitoare la prezența lor deosebit de activă în cariera didactică și în viața socială a comunei.

Au fost cei ce n-au lăsat să se piardă în timp zestrea lăsată de marele scriitor.

Au adunat în jurul lor cadre didactice, copii, oameni binevoitori și au înființat cu mijloacele locale Întâlnirea colegială anuală în fața monumentului istoric,

„Biserița din deal”! de la Maieru, 28 iunie 2003 muzeul supranumit „Cuibul Visurilor”.

Erau ani de trudă pentru amenajarea spațiului și colectarea obiectelor ce-i dau unicitate. Alături de opera și viața marelui romancier, documente ce aduc în actualitate tot ce a însemnat „Rebreanu” pentru poporul român și pentru zona de proveniență din care și-a tras mereu seva scrierilor sale, stau măturie obiecte ce simbolizează viața oamenilor cu tot ce s-au confruntat ei de-a lungul timpului, obiceiuri, tradiții, ocupații. Toate înmănunchiază o istorie a locului, a tot ce a însemnat Maieru cu trecutul și prezentul său.

Muzeul este o poartă deschisă spre cunoașterea localității pentru toți cei interesați, la care se adaugă revista „Cuibul Visurilor”, ce a exprimat în cuvinte timp de șaptesprezece ani gândurile și ideile unor oameni implicați sau legați afectiv de viața scriitorului și a zonei.

Revista aniversază în acest an cu, satisfacția împlinirii, suma de o sută de apariții.

Directorul Revistei, profesor Sever Ursa și colectivul de redacție au vegheat permanent cu ochiul sever al

Menuț Maximilian, redactor, „Răsunetul”, prezent la eveniment. specialistului la valoarea și corectitudinea articolelor publicate.

Apărută cu sprijinul Consiliului local și al muzeului județean Bistrița Năsăud, a fost și este și în

În vizită la Muzeul „Cuibul Visurilor” din Maieru: frumos și curat, de la stânga la dreapta: Dumitru Popitan, Leonida Ștefănescu, Sever Ursa, Gavril Avram și Liviu Ursa, 2009

prezent un mesager al cunoașterii și redescoperirii operei și vieții celui care a fost și este Liviu Rebreanu, precum și culturii din acest colț românesc de țară.

Am avut ocazia să vizitez muzeul din Maieru de mai multe ori, cu familia, cu elevii și colegii de generație. De fiecare dată am plecat de acolo cu bucuria în suflet pe care ți-o dă descoperirea prezentului în trecut, în memoria lucrurilor ce amintesc de o viață trăită.

Acolo trăiesc, de asemenea mulțumirea că într-un colț al muzeului găsesc „Monografia comunei Chiuza”, satul natal al tatălui marelui scriitor, locul de proveniență și al meu, scrisă de preotul Clemente Plăianu în anul 1998, pe care am dăruit-o cu plăcere spre a se integra în perimetru mării familii.

Muzeul nu se poate disocia de revista „Cuibul Visurilor” pe care am citit-o cu plăcere de câte ori am ajuns în posesia ei. Ea a reușit nu numai să informeze ci și să formeze tineri care să recunoască și să prețuiască adevăratele valori.

Aceste două realizări importante la Maieru poartă un nume: „prof. Sever Ursa”, ce a știut să adune prin muncă o zestre prețioasă pentru cei care îl urmează. Meritul câștigat în timp dă dreptul la apreciere și continuitate.

Doresc Revistei „Cuibul Visurilor” mulți ani și cât mai multe și bogate apariții.

Gavril Avram, Bistrița.

LAUDACIO

Scriem aceste rânduri, recunoaștem, mânați de dorul Maierului.

Prin apariția revistei „Cuibul Visurilor” s-a deschis o fereastră minunată în fața cititorilor. Ați reușit să faceți o „tribună” în care sunt evocate cele mai importante probleme ale acestui colț de spiritualitate, să vă așterneți gândurile și sufletul la picioarele cititorilor voștri, iar pentru aceasta vă admirăm mult.

Un grup de căutători, neobosiți, în prundișul dintre mături, adunat în jurul domnului profesor Sever Ursa - adevăratul spiritus rector al revistei - a reușit să aducă la lumină, valorile identitare ale măierenilor.

De câte ori răsfoim paginile acestei „cărți document” ne întoarcem acasă, redescoperim oameni și locuri dragi, fapt ce ne leagă irevocabil de spiritul creației voastre. Cele 100 de numere, de bună seamă, au însemnat ani de muncă, cercetare în documente și arhive, iar inventarul variat și bogat este pe măsura eforturilor.

Felicitări tuturor celor care și-au adus și își aduc contribuția la editarea și tipărirea publicației, colectivului redacțional talentat și devotat misiunii sale.

Vă admiră doi cititori pasionați!

Lucreția și Vasile Balotă
Timișoara

Visurile din cuib

Un cuib este mare nu prin dimensiune, frumos nu după aspect și trainic nu prin constituție. El nu poate fi niciodată altceva decât forma neînchipuită a spiritului care-l menține viu, atât în vremuri cuprinse de nădejde cât și în cele de desnădejde. După exemplul cules din trăirile Maierului, un cuib veritabil se hrănește zilnic din visuri capabile să se transforme în realitate. El este cel care te determină, la un moment dat, să spui că *cele mai frumoase clipe ale vieții tale le-ai trăit la sânul lui*, după cum însuși Marele Romancier a declarat-o cândva. Cine l-ar fi determinat să facă o astfel de afirmație, devenită ulterior lozincă, dacă nu visurile copilăriei, urcate în locurile potrivite idealurilor cu șansă? Cum ar mai fi putut să spună așa ceva, dacă spiritul viu al munților care i-au îmbrăcat satul, nu l-ar fi ținut permanent într-o provocare curentă?

Ca dovadă că Liviu Rebreanu a fost mai mult decât un meteorit, stau astăzi vlăstarele care dau contur cuibului cu visuri, cuib lăsat moștenire unei lumi întregi de generații. Spiritul lui a aprins focul sacru în punctul median măgurilor, pentru ca acum, pe cerul niciodată mândros al Maierului, să strălucească atât de multe stele. Și cum nimic în această lume nu este întâmplător, numele de Sever Ursa dă lumină Maierului, asemenea stelei omonime din infinitul universal. Prin el și prin discipolii săi, valorile Maierului s-au legat într-un lanț condamnat să cunoască nemurirea. Nu am fost niciodată fatalist, dar în momentul actual cred cu tărie că toate acestea trebuia să se întâmple. Spiritul rebrenian, și al aceluia care i-au urmat calea, nu putea să nu pună la vedere plusul de sfințenie al Maierului, care dă plus valoare întregului cuib cu visuri. Și care face, într-un fel anume, să capete distincție, pentru ca astfel satul să fie demn de numele primit.

La noi, în cuibul rebreian, s-a scris atâta istorie, c-a fost nevoie să ne redimensionăm și spațiul și timpul deopotrivă. Cei care pricep aluzia, știu că a trăi înseamnă a deveni și fac tot posibilul ca în fiecare zi să cunoască un nou început. Obiceiul de a căuta rostul, încă de la vârste adolescente, descrie, la Maieru, traiectorii compatibile cu viața, pentru fiecare membru al comunității. Alături de farmecul nestemat al naturii, tot aici, în satul de la poalele Munților Rodnei, s-a așezat chezașie zilei de mâine cuvântul întreg, doar pentru simplul motiv că valoarea lui nu poate fi apreciată exclusiv antum. Pe de altă parte, siguranța zilei care urmează rezultă și din faptul că aici s-a învățat, cu mare ușurință, lecția genezei. A face bine, în opinia majorității măierene, nu înseamnă a face pe placul celui alt. Aici, măsura binelui stă agățată în dorința fiecăruia de a pune pe altul în lumină. Iar exemplul cel mai elocvent, din acest punct de vedere, îl constituie „Cuibul visurilor”, revista care, de zece ani, recunoaște fapte demene de a rămâne în memoria colectivă. Fiind ea însăși o emblemă a spiritului, întotdeauna viu, al Marelui Romancier, noi recunoaștem că are preocupări nu să învingă timpul, deoarece nici nu are interesul, ci să și-l facă partener și prieten de nădejde, pentru ca în această asocieră să reziste răutății vremurilor actuale și viitoare. Însă lucrul cel mai important, pentru noi, toți, este ca acest cuib să rămână cu visuri. Pentru că numai așa va avea viață veșnică.

Grigore Avram
Sângeorz Băi, 8.I. 2012

VIS IMPLINIT

Oricare moment aniversar ne oferă, de fiecare dată, momente de nostalgie, bilanț, sau simple aduceri aminte.

A venit și rândul revistei noastre „Cuibul Visurilor”, care ne îngăduie astăzi să-i răsfoim cu mândrie paginile tipărite din numărul 100. Spun tipărite, pentru că revista s-a născut cu mult timp înainte, poate odată cu nașterea mea, când primele pagini scrise, rupte din mijlocul caietelor de „linii” ale tinerilor măiereni, erau prinse la cotor cu sfoară. Așa arătau primele numere, când toți din generația mea ne jucam de-a literatura.

Aceste numere nu fac parte din statistică, dar încercările noastre naive de atunci, dublate de încrâncenarea profesorului meu, tata, de limba română, de a ne redescoperi prin scris, au oferit de-a lungul anilor privilegiul adevăraților slujitori ai condeiului să o împingă spre valoarea revistei de astăzi.

O parte dintre acești copii astăzi sunt scriitori consacrați, iar revista le-a oferit și atunci, ca și acum, cuibul călduros al îndeplinirii „visurilor” literare. Ceilalți, ca și mine, ne îmbătam cu bucuria de a publica sporadic, dar cu bunăvoință, în paginile sale.

Mie revista mi-a oferit oportunitatea de a promova valorile sportive măierene și nu numai, pornind de la ideea că și acestea fac parte din zestrea noastră de mândrie.

Sportivi ca Maria Cioncan la atletism, Claudia Rebrășorean, Anuța Sădor, Ionică și Maria Ureche la schi fond, au fost performerii olimpici, sau multipli campioni naționali prin care Maierul a devenit cunoscut și în fascinanta lume a sportului de performanță. Lor li se adăugă echipele școlare de volei sau fotbal, care au adus medalii naționale pentru școala noastră.

Faptul că am trăit alături de fiecare dintre ei bucuria de neuit a primelor performanțe sportive, m-a determinat să-i fac cunoscuți și în paginile „Cuibului nostru”.

Acest moment aniversar să aducă în primul rând tatălui meu, ca fondator și director al revistei, sănătate și liniște sufletească în fața unui vis împlinit, iar celorlalți, redactori sau prieteni, bucuria reînținerii zilnice la „cuiburile” dragi lor, oriunde acestea s-ar afla.

Prof. Liviu Ursa

VIVAT, CRESCAT, FLOREAT!

De câte ori primesc revista „CUIBUL VISURILOR”, o rază de lumină, de bucurie îmi inundă sufletul. Revista, printre puținele publicații care apar periodic într-o localitate sătească (dacă nu cumva singura), se bucură de binemeritate aprecieri în peisajul literar și cultural al ținutului născăudean.

Acum, la ceas aniversar (nr. 100 al revistei), cuvintele din titlu le adresăm în primul rând directorului revistei, mereu tânărul și neobositul profesor Sever Ursa, redactorului-șef, scriitorul Icu Crăciun, colectivului de redacție, colaboratorilor, sponsorilor și nu în ultimul rând cititorilor.

Fiind în preajma ZILEI CULTURII ROMÂNEȘTI și a COMEMORĂRII POETULUI NAȚIONAL, urăm revistei măierene DRUM LUNG în câmpul culturii românești.

Prof. Ieronim Ureche, Ilva Mare

STIMATE DOMNULE
PROFESOR SEVER URSA,

Sunt un vechi și fidel cititor al ziarului local „CUIBUL VISURILOR”, nu chiar de la apariția lui, pentru că nu eram pe aceste meleaguri binecuvântate de Dumnezeu, însă sunt niște ani buni de când îl citesc.

Majoritatea celor care vă scriu și vă felicită cu această ocazie o fac, cred eu, ca să vă mulțumească pentru că existați, pentru că bunul Dumnezeu v-a adus prin căsătorie în comuna aceasta minunată, pentru a educa și lumina acest popor binecredincios, prin darul cu care sunteți înzestrat.

Noi, măiereni, ne mândrim cu asemenea om de cultură și cu un asemenea ziar. Vă urez multă sănătate, putere de muncă dumneavoastră, familiei și întregii echipe și să ne ajute Dumnezeu să ajungem cu toții, redactori și cititori și la numărul 200 și de ce nu și mai mult.

Cu considerație,
Preot-paroh:
Ioan Lapuște

Cuibul visurilor este un brand, cum se spune acum, un brand printre revistele de cultură și literatură din țară. Revista, deși apare în pagini puține, a publicat și publică articole mult mai consistente decât alte tipărituri de cultură care apar prin diferite județe și orașe ale țării. *Cuibul visurilor* este un brand pentru că nu e editată de un clan elitist, cum mai întâlnim. E concepută de oameni de litere și artă și este suficient. Aici nimeni nu e mare. Faptul că apare într-un spațiu rural, poate fi de pomină, și chiar este de pomină, pentru că Maieru a rămas de pomină, prin Liviu Rebreanu. Dacă Liviu Rebreanu nu ar fi trecut pe aici și nu ar fi pomenit locurile, Maierul nu ar fi rămas decât cu însemnătatea unei comune între alte comune. Și toate acestea se datorează și unor persoane pe măsura locului care, aici, demult au știut să facă literatură și să o îmbunătățească.

Virgil RAȚIU

Ajunsă la numărul jubilar 100, publicația *Cuibul visurilor* se poate uita înapoi cu legitimă mulțumire și mândrie. S-a subliniat în repetate rânduri că este una apărută într-un peisaj rural, că ține la înălțime cota exigenței, că și-a arătat constanța la nivelul valorii. Ea a împlinit cu succes și măsura culturală cu socialul, cu precădere la nivel local dar nu de puține ori trecând la unul regional sau luând în discuție aspecte care trec de un caracter limitat în spațiu, tentând astfel unul general valabil, universal.

Sever Ursa, cel care vorbește perfect „limba măiereană” cu toate conotațiile și valențele ei, mai ales cele de ordin cultural, s-a identificat pur și simplu (și) cu „*Cuibul visurilor*”, slujind și astfel celui pe care l-a cinstit o viață întreagă: întemeietorului romanului românesc modern, Liviu Rebreanu. Și-a recrutat colegii într-o condei dintr-o pepinieră pe care ei însuși cu atâta dăruire, stăruință și eficiență a cultivat-o, rezultatele fiind de cele mai multe ori pe măsura investiției. Nu o să dăm aici o listă a colectivului de redacție, dar nici nu putem trece mai departe fără a-l numi și a pune în relief meritele depline ale lui Icu Crăciun, redactorul-șef al *Cuibului*, scriitor între timp consacrat, autorul unei proze autentice, ale cărui creații țin pasul cu cele alor unor nume deja „grele” în spațiul prozei actuale transilvane.

În primii ani de apariție, pe la mijlocul și spre sfârșitul anilor 1990, exista la cei care se angajaseră să o lanseze (referindu-ne la seria nouă), o anumită exuberanță, impulsul cultural era mai mult decât prezent, recrutarea de colaboratori de asemenea unul dintre aspectele cele mai importante, corespondența celor doi „părinți” ai publicației ținând în special cîștigarea de colaboratori care să asigure o ținută valorică cel puțin respectabilă.

Roadele nu au întârziat. Pe lângă colaboratorii care își duceau viața între măgurile măierene, au fost astfel conectați, în principal, măiereni plecați în țara largă (ba unii aflați chiar în afara granițelor), dar și alții din vecinătatea geografică. Nu ne vom opri asupra numelor acestora, cert rămâne însă faptul că prin semnăturile „părinților” și a celor cooptați publicația a căpătat un contur larg, atrăgător. Au fost semnalate /recenzate apariții editoriale, încurajate tinere talente (în special în poezie), s-a publicat pe terenul religiei, s-au făcut, cu competență, „escapade” în universul naturii, incursiuni în folclorul nostru atât de bogat. Nu de puține ori, au constituit subiecte localitățile învecinate (Rodna, Sîngeorz-Băi ori Ilvele care ni l-au dat pe D-nul Sever Ursa). Paleta tematică a mers chiar și mai departe ajungând în lumea lingvistică, cu texte savante mustind de informație, de documentare mai mult decât temeinică. Socialul și-a cîștigat spațiul atât prin rubrici permanente (publicarea de nașteri/decese) cât și - din păcate face parte tot din viață - la plecarea dintre noi a unor oameni care au ridicat Maieru la altitudinea spirituală la care se află, în mod activ și efectiv, ultimul dintre ei fiind regretatul prof. dr. Lazăr Ureche (pe care am avut și eu deosebită plăcere de a-l fi avut profesor de istorie la Maieru, pe la mijlocul anilor șaptezeci). Desigur că și activitatea primăriei și-a găsit locul în revistă, evenimentele politice locale fiind cel puțin enumerate dacă nu comentate. De menționat mai este și faptul că, așa cum de altfel îi și stă bine, revista lasă responsabilitatea articolelor publicate în seama autorilor acestora, arătându-se și astfel contemporană cu vremurile noi ale presei.

Încă un aspect important ni se pare faptul că publicația măiereană a fost susținută de cele județene, *Mesagerul* și *Răsăritul*, care au semnalat aproape de fiecare dată apariția numerelor ei, făcând totodată referiri pozitive privitoare la conținutul acestora.

Pentru mine, trăitor de două decenii în afara granițelor, primirea revistei, prin grija și bunăvoința distinșilor ei „părinți” a însemnat de fiecare dată o sărbătoare. Primirea *Cuibului* îmi făcea serile deosebite: prin revistă, zburam pe plaiuri măierene, prin lumea ei de basm dar și prin cea reală, a prezentului, într-o incitantă aventură care mă desfăta, de fiecare dată mai nou și mai plăcut...

În loc der încheiere: nu vreau să cred că publicația va înceta să apară (datorită lipsei finanțatorilor). Ea își merită din plin, nu numai supraviețuirea, ci mai ales dăinuirea...

Damaschin Pop-Buia
Ostfeldern, în februarie 2012

Cartea

Anotimpurile lui Ilie

Mărturisesc, din capul locului, că autorul acestei cărți - care așteaptă de la mine rostiri pe seama paginilor sale - mă descumpănește, aproape mă inhibă. De ce am ținut, totuși, să dau curs invitației este pentru că, știe de o vreme încoace cât de mult mă încântă textele sale, publicate mai cu seamă în „Cuibul visurilor” (Maieru).

Stimați cititori, nu vă lăsați păcăliți de titlul acestei cărți ! Cartea e un suculent, admirabil joc al simulării pe seama „celor care nu cuvântă” (vorba lui Emil Gârleanu), dar și o seducătoare scriere despre condiția umană în ipostazele ei dintre cele mai „terapeutice”: luminoasă, binevoitor ironică, afectuos condescendentă, persiflant îngăduitoare. E un joc al corespondenței între regnuri, dar în care, cel ce observă această relație e un înțelept psihic. „5 anotimpuri” e o carte în care te lași cucerit de ipostaza de a fi om. Ilie te invită să înțelegi că tu știi mai mult decât o pasăre, că o găză e mai frumoasă decât este ea în stare să știe despre ea însăși. În această lume străină de cuvinte, Ilie vine către noi, persuasiv, cu propunerea de a înțelege viața în orizontul ei de gingășie și minuni greu de dezlegat. Dar, uneori, parcă nici nu le vrei dezghecate, căci păsărarul te invită la ghidușii, chiar dacă, uneori, în finalul lor, tristetea aruncă, totuși, câte un gheizer.

Autorul pretinde că, ceea ce vă oferă e un jurnal, care începe cu prima zi a anului și se încheie cu ultima zi de decembrie. „5 anotimpuri” e o carte greu încadrabilă unei specii literare epice. Ilie Hoza nu narează, epicul său e cu totul special, căci se povestește pe sine în raport cu natura. E un epic în care personajele sunt necuvântătoarele, observate cu drag, cu umor sau ironie, de către o singură instanță: el, scriitorul. Citindu-l, am avut mereu tentația unor raportări la înaintași ai scrisului și muzicii. De pildă, să ne amintim de Odobescu cu al său Pseudo-kinegeticos. De la început, el își mărturisește șiretlicul: e un pretext prin care adună tema vânătorii din nenumărate spații ale culturii culte și populare; e o carte care nu poate fi rezumată, povestită, cititorul, comentatorul pot doar broda pe seama a ceea ce brodează scriitorul. Latinii aveau o sintagmă care, iată, peste milenii i se potrivește și lui Ilie: „Ut pictura poesis!” Da, e în cartea aceasta a măiereanului un stil descriptiv încântător de plastic și de o admirabilă forță a sugestiei poetice; o dezinvoltură - deloc ostentativă - în a crea expresii neașteptate pe seama unui du-te-vino între preajma naturii și condiția umană. Stilul său nu poate fi alăturat altor condeieri: îmbină neologisme, sintagme latinești, fraze croșetate ample cu expresii, vocabule ale oralității populare (în speță din zona Maieru - Rodna), arhaisme, expresii familiare, onomatopoe.

Natura în timpul verii este pentru Ilie Hoza „o

biserică verde”: „locul unde nimeni nu mă stingherește, unde frunza mă umbrește, păsările îmi vin alături fără să ceară strălucire hainelor mele (...)”. Limbajul zemos poate aminti de cel al lui Fănuș Neagu, dar tot așa poți găsi câte un accent din Topârceanu - cu umorul său, când „umanizează” lumea mică - sau din Hogaș - dar fără

retorica grandilocventă a acestuia. Mai tot timpul vietățile, natura sunt convertite în ființe umane, cititorul fiind astfel îndrumat în a înțelege diversitatea relației dintre natură și om, (la un moment dat, Hoza gândește oarecum curtenitor: „Mă încred, mai cred, că madam Prima Vera va să aibă talia îndeajuns de viespe, ca să nu-și rupă crinolina”. Deopotrivă, omul este tras de mâncă, cu delicatețe, spre a se împărtași (de exemplu) din mirajul universului naturii, autorul închipuind un fel de „șezătoare la țară”, la care participă salvia verticilata, cerențița, veronica, unguroaica, pătlagina, căprița „Florica lui Cucu” învârtind la vârtelniță și altele la șezătoarea câmpului verde; în fruntea mesei, cu cununiță de flori albe, ghici cine-i mireasa? Săbioara (Cephalanthera longifolia). Apoi vin pețitorii din neamul Carduelis, care „fură lâna zburătoare din caierul păpădiilor!” Iar băieții - bondari vor aduce nectar de „Prunum spinosa” și apă de izvor! Uite-așa ne mai trece și nouă câte-un dor!” Ce dor? - te întrebi. Dor după ingenuitate, puritate, nevinovăție și imaginație.

Acest jurnal al lui Ilie Hoza e doar calendaristic și nu e ținut pe zile sau luni. Nu-mi pot reprima plăcerea de a mai strecura în textul meu următoarea secvență pe care autorul o intitulează „Dulap olfactiv” (extrasă din paginile închinat

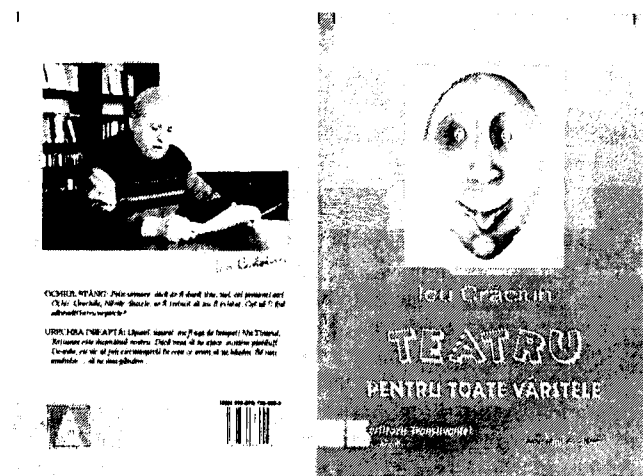
pară mălăiață, otavă proaspăt cosită (de mâna mea, cu coasa unceșului Liviu), prune putrede ajunse-n găleată și - apoi la bute, de soc, cu fructe deja coapte, rubinii, zdrobite sub limbă, de coajă amară-n tanin de nuc, de lut și noroi care pute a copită de vită, a balebă (...), abur trândav de harbuș zdrobit, putrezit cu sâmburii ieșiți în afară, acreală de apă stătută într-o palmă de apă în care zace o coropișniță (...), parfumul catifelat de caisă al femeii, demult iubite...” Nu pot să nu-l invoc pe Caragiale, parafrazându-l: Ilie Hoza vede, aude, miroase „monstruos”. Uite un pasaj ornitologic: „Prin-pe-printre-pest-pe sub crengi parade și alergări nuptiale la cocoșari infierbântați, vrăbii casnice, excitate, mierloi frustrați, grauri amorezați, gaițe pufoase și ciocănituri nebune. Într-un porumbar înțepat, învelit în corzile buclate ale unui butuc de viță-de-vie, își fac curte pe ascuns mierloiu și soața gulerată. Codobaturile, presurile se fugăresc, se urmăresc, zboară pe deasupra perechii, prin pajiștile cafenii, picurate cu petice de toporași, cât palma de copilași. Prin tufe de soc pleșuv, măcăleandru își cheamă jumătatea. Pițigoii, se pare că s-au cumițit, au terminat de se iubit.” Iar din când în când, mai strecoară câte o reflecție, de genul: „Verdele din natură nu dispăre, cum nici speranța din sufletul omului nu moare.”

Am tentația de a risca o apropiere de Antonio Vivaldi, sub aspectul structurii compoziționale. Adică: dacă ia Vivaldi „Anotimpurile” fac parte dintr-un ciclu de șase concerte, care au titluri programatice, începând cu „Primăvara” și, străbătând anotimpurile, revine în final cu două părți, dedicate din nou primăverii, Ilie Hoza are în carte cinci părți, doar că ordinea este cea calendaristică: începe cu tablouri ale iernii și își încheie compoziția tot cu secvențe hibernale (din prima zi de ianuarie până la ultima zi a lui decembrie). Cititorul se așteaptă ca tonurile cromatice, acustica, lumina să fie cele pe care oricine le cunoaște de-a lungul vieții, în rotirea lor anuală, însă paginile lui Ilie seduc prin ineditul observației, al perspectivei existențiale, prin constanța atitudinii sufletești, spirituale față de „lumea celor care nu cuvântă” (iarși Emil Gârleanu), dar în numele căreia vorbește el, autorul; și nu o face în viziunea pășunistă, bucolică, ci din perspectiva potrivit căreia omul și natura se află în relație de complementaritate.

Încă ceva: Cele cinci părți au următoarele titluri: „Aripi de zăpadă”, „Aripi cu flori de cireș”, „Aripi de văzduh”, „Aripi melancoliei”, „Aripi de înger”. De ce „aripi”? Prezumtivii cititori vor hotărî de ce.

Cornel COTUȚIU

Icu Crăciun - TEATRU pentru toate vârstele

Motto: În existența noastră, mai rar ne compunem noi înșine rolurile și, paradoxal, de cele mai multe ori, le acceptăm. Totdeauna însă, nouă ne aparține! Uneori, ne rămâne doar frumusețea jocului.

Nu știu câți dintre noi mai avem încredere în critica literară actuală, cu toate că despre ea se spune că ar fi „plămânul artificial al literaturii”. Cât despre criticul literar propriu-zis, așa cum îl știam noi de pe vremuri, s-ar putea să nu mai existe.

Încredere avem mai mult doar în propria noastră înțelegere, în propria raportare cu OPACITĂȚI și EUFORII la ce-am citit și trăit și, mai ales, în propria posibilitate de a reface cu un alt limbaj, SENSUL - adesea abscons și surprinzător chiar și pentru un autor al unei opere literare.

Ne îndrăgostim periodic de câte o carte, uneori nu o înțelegem până la capăt... dar, în final, încercăm s-o

povestim și altora. Cărțile, după Liiceanu, au un miracol aparte; privite din exterior, ele par sfioase... Trebuie să le cauți, să te duci spre ele. Ființa lor e „așteptare pură”. Când le deschidem, le facem pur și simplu să înceapă să fie, să existe.

Cartea lui Icu Crăciun, TEATRU pentru toate vârstele, se prezintă într-o ținută grafică de excepție. Ea a apărut la Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2011, în colecția Scriitori Transilvăneni, seria Teatru.

Impresionează mai mult decât plăcut coperta unui volumului care reproduce o mască interesantă, alta decât cele cunoscute când e vorba de teatru. Jocul de măști pare o provocare, parcă s-ar întreba retoric, ne-ar întreba în numele autorului (persona auctoris): cine sunt eu, cine suntem noi cu adevărat? Această efigie mai puțin cunoscută intitulată Apelles - pictura aparține lui Jehan Calvus - pseudonim latinizat al unui misterios scriitor și pictor născut la Cluj în 1955, absolvent al Liceului de Arte Plastice și plecat din țară la Viena, în 1988, pare a fi, cum spuneam, o interogație a EULUI despre sine și obsesiile sale. Numele real al acestuia e Ivan Peter Chelu și în prezent scrie, pictează și face spectacole ca artist păpușar la Viena.

În carte avem șase piese de teatru de factură diferită și anume: Întru amintirea lor, dramă în trei acte; Trenul, piesă în trei acte; Primele trei secunde, piesă în două acte; Clubul de duminică, Mâna și Romantica poveste de dragoste a cuțitului cu furculița, ultimele trei într-un singur act.

Prima piesă, Întru amintirea lor, într-o altă ordine decât cea a cărții, pare mai echilibrată și interesantă pentru iubitorii trecutului istoric din zona Năsăudului, respectiv cel de legenda ținutului grăniceresc. Acțiunea dramei se petrece în anii războiului civil din anii 1848-1849 în zona Regimentului II românesc de graniță de la Năsăud (1752-

1851) dar și în cetățuia Clujului.

Actul I reînvie Năsăudul și grănicerii năsăudeni decorați și lăudați în urma bătăliei de la Arcole. După cum se știe, aici la Arcole, în zona podului de pe râul Alpone sunt aduși și cei din regimentul respectiv alături de trupe austriece și croate. Karl Klein scrie că însuși Napoleon a dat înapoi în fața grănicerilor și era cât pe ce să fie și el ucis. Nu degeaba a evidențiat forța românilor, vitejia lor ieșită din comun. E bine să se știe că aici au murit 395 de români din cele două batalioane și că Bonaparte atacase Imperiul Habsburgic din Italia. Ca să ne întorcem în timp, e destul să trecem prin fața fostei cazarme grănicerești numită Svarda și să intrăm în clădirea care adăpostește colecțiile muzeului din Năsăud. În casina năsăudeană aflăm o bună parte din protipendada orașului; ofițeri, învățători și preoți și din satele învecinate. Teodor Pioraș, locotenent în Regimentul II de graniță din Năsăud este revoltat de zvonul că grănicerii vor trece sub comandă ungurească. El intră în dispută cu Ianos Nagy-cancelist. Românii patrioți ca Grigore Moisil, Florian Porcius, Alexandru Șotropa îl îndeamnă să nu asculte decât de împărat care i-a decorat la Arcole și „să aibă iubire către națiunea română”. Sătenii din Valea Rodnei n-au fost niciodată iobagi, doar liberi și proprietari ai acestor pământuri. Virgil Șotropa a subliniat că scăparea de iobăgie și de alte abuzuri exercitate de magistratul bistrițean i-a determinat pe românii de pe valea Someșului să se înscrie la grăniceri. Chiar dacă războaiele aduc doar jale și moarte, românii din zonă sunt decisi să meargă „la bătaie” pentru împărat, însă pentru unguri, nu.

Actul al doilea mută acțiunea la MAIERU pe Valea Someșului Mare, în familia preotului Iacob Șotropa.

- continuare în pag. 12 -

Iacob Naroș

Icu Crăciun - TEATRU pentru toate vârstele

- urmare din pag. 11 -

Alexandru, fiul preotului din comună, cunoscut pentru poziția lui antiungurească, împreună cu Florian Porcius, ginere în familia Șotropa, sunt căutați de honvezi pentru a fi arestați. Preveniți din vreme că se apropie ungerii, cei doi se refugiază în Măgura, la o casă în câmp.

În noile condiții istorice ivite, adică trecerea silită a Transilvaniei la Ungaria, patrioții români erau vânați fără milă până și în Rognă unde se striga ungereste: „Unire sau moarte!” Ungurii au prefăcut în cenușă Năsăudul, Rebrisoara, Vărarea și Feldru. Lupta românilor pentru independența națională va continua prin petiții duse la dieta de la Cluj (se pomenesc Gavrilă Pop și Vasile Nașcu). Chiar și personajul nostru, Florian Porcius, prototipul lui din realitate, participase la adunarea grănicerilor de la Năsăud și a fost ales delegat să ducă o petiție la Viena. Devenit personaj în piesă, el capătă din partea autorului și alte inflexiuni și valențe, nu putem pune semnul egal între prototip și cel din piesă. În realitate, Porcius după ce se întoarce din Bucovina unde se refugiase, a fost arestat și eliberat odată cu Clujul. Somată de unguri să-i predea pe cei doi, familia Șotropa intră în mare fierbere. Termenul de predare stabilit trece, dacă nu se vor preda, ei vor fi spânzurați, iar satul Maieru va fi aprins. Lovitură de teatru, cei doi urmăriti, ca să evite vărsarea de sânge și să-i salveze pe cei din familie, se predau de bunăvoie. Măiereni făceau parte din compania a V-a alături de cei din Rodna, Ilva Mare și Șant.

Actul al treilea – acțiunea se petrece la Cluj, în cetate, unde ajung cei doi învinuți, ei sunt închiși de peste patru luni și obligați să asiste săptămânal, la execuția a câte unui condamnat. Gestul mamei lui Alexandru Șotropa, Susana, personaj puternic creionat de autor, rod al ficțiunii literare, care se roagă comandantului închisorii să-i elibereze pe cei doi și în schimbul lor s-o ia pe ea, e de-a dreptul emoționant, înălțător, neașteptat, ducându-ne cu gândul la clasicitatea greacă dar și la mama mioritică. Susana este la curent cu atrocitățile săvârșite împotriva românilor, se revoltă, suferă („asta-i omenie, să lași fără tată opt prunci”, sau „suntem cea mai prigonită națiune”). În confruntarea cu căpitanul Schick, eroina noastră dă dovadă de curaj, acuzându-i pe unguri că au impus un regim de teroare pe Valea Someșului. Nemaiputându-se răbda în momentul când cei doi sunt puși în lanțuri, Susana izbucnește profetic: „Toți vom da socoteală la judecata de apoi! Luați aminte, domnule căpitan!” În replica ei „Nu v-ajute Dumnezeu”, recunoaștem îndârjirea oamenilor de pe Someș din opera lui Rebreanu. Ultima replică a acesteia înainte de a se sacrifica pentru cei doi este o meditație adâncă asupra vieții și a morții: „Nu e păcat să mori, e păcat să trăiești fără un rost în viață! Acesta este capătul meu. Cel de Sus să se îndure de mine și să mă ierte! Socot că sunt pregătită... Doamne, mă încredințez Ție!”

Drama e reușită, vocabularul adecvat să reconstituie epoca pașoptistă, verbul dă valoare și mobilitate dialogurilor ce par autentice și convingătoare. Cuvinte pline de izul epocii ca: înceluit, o țără, pizmăreț, tabac, jăndar, a se sumeni, prunc, cilezi, sacuiet, pătrar de ceas, a vorovi, zbrahūietic, țoale cu bgita... se armonizează cu neologisme ca: insurgent, spoliat, concordie... Nu lipsesc și arhaisme ca: flamura, florin, crai, glotași, lăncer, morbos, comenduire..., dar și câteva tributuri latinizate: devotațiune, tradițiune, revoluțiune, subordonațiune, ordinațiune... Câteva expresii ca: a-ți face cruce cu limba, nu-i dracu atât de negru pe cât pare, a grai în dodii, a-i da în supărare, a-i sta cineva cu sula în coaste..., dau culoare dialogurilor.

A doua piesă de rezistență a cărții este intitulată TRENUL, piesă și nu dramă ca precedentă, tot în trei acte. Predilecția autorului e îndreptată înspre întâmplări cu impact, despre care se vorbește mult și de ce nu, pe ici, pe colo, ni se transmite nouă, cu fiori de legendă. O asemenea întâmplare petrecută cu mulți ani în urmă este și cea a lui Ovidiu Pop, profesor de română, care asemenea eroilor lui Rebreanu a căutat dragostea absolută, cu ce preț? Cu cel al vieții, desigur.

Actul I

Autorul și dramaturgul Icu Crăciun, cu un simț aparte, binecunoscut din celelalte scrieri în proză ale lui, când e vorba de figuri umane, surprinde cu dezinvoltură lumea intelectualilor dintr-un orașel de provincie N, în care se întâmplă totuși ceva. Asemenea lumii lui Cehov, personajele se adună într-o sală profesorală, ele sunt pe cât de controversate și mărginite pe atât de diferite și bizare. Figuri și tipuri de profesoare bărfitoare față de bărbați dar și între ele: „uită-te la toanta aia. Ce dracu are de se neglijează așa?” sau „uită-te și la spiculă ăsta de franceză; când își însoțește nevasta pe stradă, ai impresia că escortează o deținută”. Femeile discută banalități de pauză: despre tigăi Tefal sau Dry Cooker sau despre seriale lacrimogene, tip Esmeralda.

În această mediocră asistență cu profesori ștersi sau prefăcuți își face intrarea-protagonistul piesei, profesorul Ovidiu Pop, prilej cu care se declanșează un nou val de bârfe și păreri. Bârfa de elită scoate în evidență faptul

că, vinovată de felul cum arată Ovidiu („suflet îmbătrânit”), e nevasta acestuia, Elisabeta, condamnată și etichetată pe loc („capra aia a lui de asistentă”). În schimb, Ovidiu este lăudat, deși are și el o vină „de nu se știe înfrâna” deoarece o simpatizează pe Liliana Adamescu, profesoară și ea („de vină ar fi Adameasca, vampa care l-a acaparat cu totul”).

Discuțiile divaghează înspre și despre elevi cărora li se prorocește că vor deveni delincvenți deoarece nu învață, nu au motivația învățării mai precis. Autorul, fin observator, nu scapă ocazia de a compara doar-se înțelege de ce-banii dați elevilor, 180 ron cu ceea ce primește o văduvă de veteran de război, 50 ron.

În acest mediu pestriț în care doar Ovidiu se detașează total, își face apariția și Liliana Adamescu, profesoara de română, care se plânge deziluzionată, că elevii nu citesc, ceea ce duce la alte dispute pro și contra. Profesorul de religie emană sentințe cu tâlc: „Începutul înțelepciunii este înfrânarea. Lipsa de înfrânare este boala contemporanilor”. Nu e de mirare că Ovidiu este cel mai lăudat („ce-i a lui îi a lui!, și rezultate cu elevii, n-ai ce-i reproșa”, „e bărbat bine și rafinat”), de o sentimentalitate excesivă. Participă și alți profesori la discuție, cel de desen, istorie, engleză... până la urmă replicile lăncezesc în menirea apostolică a dascălului, datorie și binele tuturor, cum zice profesorul de religie. Doar sunetul soneriei și directorul care-i pofteste la ore pun capăt întregii scene.

În scena a doua din actul I, Ovidiu și Liliana rămân singuri, au fereastră, ei discută despre relația lor. Ovidiu, un instinctual de nestăpănit, este rugat să se potolească, dar el simte că nu are TIMP, că nu va avea când „să-și însenineze sufletul” cu Liliana. Până la urmă, ei schimbă păreri despre perechea lor: doctorul Adamescu trece de doctorie la asistente, „trăgându-le ochede” și nu se teme de bârfe, Elisabeta, soția lui Ovidiu continuă cu istericalele ei. Amândoi sunt convinși de eșecurile și nepotrivirile din familiile lor („amândoi avem niște căsnicii dezastruoase”). Eroul nostru exaltat și în căutarea unei legături ocrotitoare dar și cuprins de o sexualitate neliniștitoare îi cere Liliane să plece cu el undeva „unde să-și înghită depărtările”. Liliana se teme de bârfe „în orașul ăsta clevetiriile se transmit din generație în generație”. De aceea și din alte motive, vom vedea în final de ce, ea îl ponderază pe Ovidiu cerându-i „să-și caute întâi liniștea din el și apoi în sufletul ei”. Bărbațul, ars de pasiuni substanțiale, visează, el nu se gândește de ce Liliana se limitează doar la prietenie, ea fiind grav bolnavă. Eroul nostru își dorește să trăiască în aerul tare al libertății, el nu-și găsește pacea interioară.

Actul II

Acțiunea se mută acasă, în familia lui Ovidiu unde ei își continuă inevitabilele controverse. Acuză principală adusa lui Ovidiu este ca acesta „e un om cu mască, cu trupul lângă ea și sufletul în altă parte”. Riposta soțului are o direcție clară: înclinația acesteia înspre alcool și desfrânare. „Confruntarea capătă accente neașteptate, dure: ea îl face „obsedat”, suspicios, îi reproșează că s-a înstrăinat față de ea și că el se simte mai bine în compania prietenilor lui „artiști contemplativi” singuratici cu care se întâlnea la cabană „cuplăraie de homosexuali”. În acest refugiu, Ovidiu se întâlnea cu admiratorii lui „viitoarele condeie” în ședințe prelungite de ceneclu, spre disperarea soției, care-i ironiza spunându-le că scriu „poezii pe apă”. Se ajunge și la ultimul argument fatal, Elisabeta îi aduce aminte soțului de relația cu Adameasca „delicată, rafinată, pramatia” care i-a făcut atâtă sânge rău. La această lovitură, soțul se apără înverșunat, el susține că între ei e doar „o relație de prietenie”. Asta o face pe soție să treacă la atacul final, îl trimite la Adameasca care, bolnavă de cancer nu mai are mult de trăit, „e cheală și fără sânii ei ca perele”. Resemnă după această veste, Ovidiu se potolește și iese în oraș pentru a ajunge la spital s-o vadă pe Liliana.

Actul III

Ajuns la poarta spitalului, eroul nostru discută cu portarul care are efuziuni filozofice asemenea groparului shakespearian: „La ce ne naștem dacă tot e rânduit să murim?” Prins în gândurile lui, Ovidiu halucinat parcă, îi răspunde acestuia cu o altă întrebare: „dacă toate sunt trecătoare, la ce să mai dorim desăvârșirea?” să fie premoniția sfârșitului tragic care se apropie, să fie resemnarea în fața destinului? Portarul deja vorbește despre Liliana la trecut: „era cea mai frumoasă femeie, amabilă și cu bun simț” dar nu uită să-l măgulească pe interlocutor: „ce fotbalist ați fost și dumneavoastră, dom' profesor”.

Între Ovidiu și doctorul Adamescu ce iese din spital de la soție are loc un dialog bizar. Aflăm că Liliana e în comă, deoarece nu mai vrea să lupte. Pentru doctorul obișnuit cu moartea, Ovidiu nu e decât „un amărât de profesor”, străin de Liliana, străin de lume.

Rămas singur, Ovidiu monologhează disperat, se declară sătul de viață. Singurătatea și tristețile, iluziile și iubirile lui „găunoase” i-au mâhnit sufletul. Tristețea îi mănâncă sufletul „așa cum cariul roade lemnul necojit”. Eroul se declară sătul de tirania rutinei: „casă, serviciu,

palavre neconvingătoare de cafea și cabană”. Consideră că s-a risipit pentru alții în loc să se fi dedicat lui însuși. Nemulțumit de soartă, preferă singurătatea, nu mai are răbdare, se simte inutil și așteaptă ca cineva să-i ia povara „care-i apasă inima”. Întrebarea ultimă - oare acesta e trenul meu? îi încheie zbuciumul sufletesc. EL ar fi vrut să trăiască în aerul tare al libertăților de tot felul dar până la urmă dispăre învăluit în legendă ca-ntr-un giulgiu.

Condiția umană precară a intelectualului de rasă neînțeleasă de cei din jur și care tinde mereu spre ideal într-o iubire pură, îl determină pe protagonistul piesei să-și încheie călătoria pe acest pământ, obosit și pustiu în suflet. Leșirea din această „sminteală fatalistă” pare de influență rusă - Dostoievski și Tolstoi, resemnarea e explicabilă, eroul nostru nu și-a găsit pacea interioară. El crede la un moment dat în izbăvirea prin credință și iubire. Amândouă vin prea târziu, așa că sfârșitul e previzibil.

Vocabularul surprinzător de vioi și actual dă ritmicitate replicilor și dinamism acțiunii: „petreceri lichide, toga modestiei, visele sunt mai prețioase decât stomacul, suflet pereche, șarpe mut și ingrat, arhetipul ipocriei, canceru' mă-sii, decrepit octogenar” s. a.

Piesa a treia, intitulată Primele trei secunde, în două acte, e altfel de cum ne-am așteptat. Personajele reprezintă văzul, auzul, mirosul, pipăitul și gustul, ele se prezintă în perechi: patru perechi de surori - urechea stângă și dreaptă, buza de sus și de jos, nara stângă și dreaptă, mâna stângă și dreaptă și două perechi de frați: ochiul stâng și drept, piciorul stâng și drept. Interesantă viziunea autorului, toate cele șase perechi de personaje își recunosc menirea lor de bază, aceea de a se supune inimii și poruncilor ei. Pe această temă, au loc dispute aprinse, încercări de răzvrătire, divagații filozofice despre timp și rațiune. Toți se supun până la urmă inimii și deciziilor ei pentru că în ea se adună sentimente, gânduri și amintiri ale muritorilor. După sporovăilele de început, a doua zi așa-zisele personaje sunt preocupate să o facă bucuroasă și încântată pe inimă. Autorul strecoară cu discreție și subtilitate pilda cu lingurile și alegoria broșcuțelor. Deducem că în viață trebuie să-ți continui singur drumul cum îți dictează INIMA, poți chiar să ignori sfaturile. Ochii vin și ei cu o poveste emoționantă despre sacrificiu și dăruire.

Din toate aceste istorioare inserate cu tact, se simte pledoaria autorului pentru comunicare, pentru iubire între semeni. Este amintit Sofocle care spunea că: „un singur cuvânt ne eliberează de toate greutățile și durerile vieții - IUBIREA”. Ideea finală e că Sufletul și Spiritul împreună cu Inima vor asigura freamătul ETERNITĂȚII pe care doresc să-l asculte și simpaticele noastre personaje.

A patra piesă e intitulată Mâna, în singurul act, personajele parcă sunt desprinse din piesa de dinainte, ele sunt degetele unei mâini, nu contează care deoarece participă toate și anume: degetul mare, arătător, mijlociu, inelar și mic. Degetul mare conduce conversația, el apelează la Rațiune, Furie, Ispită, Ură, Prudență, Vanitate și Imaginație. Mama degetelor este Mâna, iar tatăl este Brațul. Toate degetele se consideră niște unelte mișcătoare care acționează la comanda Rațiunii și Urii dar și a Prudenței și Imaginației.

A cincea piesă tot într-un act e intitulată Romantica poveste de dragoste a cuțitului cu furculița. Sunt întrupate în personaje: Farfurii, Tacâmuri, Castroane, respectiv - Cuțitul, Furculița, Lingura, Lingurița, Paharul mare, Paharul mic, Castronul, Polonicul, Oala, Briceagul, Solnița, Farfuria adâncă, Farfuria întinsă.

Acțiunea are loc într-o sală de nunți, în așteptarea nuntașilor, Furculița, fiica Oalei și a Castronului este cerută în căsătorie de Cuțit, fiu al Satirului și al Sabiei. Limbajul celor doi îndrăgostiți este vioi, sprintar și comic. Ei se hotărăsc să trăiască într-un flirt veșnic pentru a nu seca izvorul iubirii, se pare că în lumea lor, ei imită pe cei mari.

A șasea piesă tot într-un act se numește Clubul de duminică. Avem personaje episodice, generice - din cele zece, opt sunt anonimi numerotați de la unu la opt, Cărcotașul insistent și Cerșetorul. Acțiunea este plasată într-o sală unde urmează să apară POEZII care vor citi din creațiile lor. Cărcotașul e singur pe scenă, el pregătește atmosfera pentru recital și ceneclu, face și nu prea reclamă acestor „excentrici și cu trăiri nesimulate”. Poeții sunt definiți „fictionari cu orgolii”, ei n-au fost niciodată respectați deși au har... „intră în transă și pătrund în tainicul necunoscut”. Deși au demnitate și onoare, societatea e ingrată cu ei; puținii doritori de așa ceva sunt sătui de singurătate și vor să întâlnească „alte suflete”.

Scrișul lui Icu Crăciun e o formă de libertate personală, ca atare, nu ne mirăm tare, piese cu scaune devenite celebre am mai citit noi, despre chiuvele îndrăgostite, la fel, de aceea primim cu căldură și înțelegere superioară încercarea izbutită, de altfel, a domniei-sale de a explora și a ne apropia și pe noi, cei de toate vârstele, prin acest volum, de lumea fascinantă a teatrului modern.

Iacob Naros

Leon-Iosif Grapini

Născut: 3 mai 1961, comuna Șanț, județul Bistrița-Năsăud.

Studii: Liceul Militar „Mihai Viteazul”, Alba-Iulia, 1976-1980; Școala Militară de Ofițeri Activi „Nicolae Bălcescu”, arma infanterie, Sibiu, 1980-1983; Facultatea de Geografie a Universității „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca, 1997-2001.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din România.

Debut absolut: poezie în revista Inimi sub drapel a Liceului Militar „Mihai Viteazul”, Alba-Iulia, 1980.

Cărți publicate:

Livada cu poeme, poezie, Editura ICPIAF, Cluj-Napoca, 1997, cu o prefață de Iulian Patca;

Aripi de întuneric, poezie, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1999, cu o prefață de Constantin Cubleşan;

Gândurile trupuri, poezie, Editura „Casa Cărții de Știință”, Cluj-Napoca, 2000, cu o prefață de Irina Petraș;

Cetatea cu nebuni, proză scurtă, Editura „Casa Cărții de Știință”, Cluj-Napoca, 2000, cu o prefață de Irina Petraș;

Capătul lumii, roman, Editura „Casa Cărții de Știință”, Cluj-Napoca, 2004, cu o prefață de Irina Petraș; ediția a II-a, Editura Dacia XXI, Cluj-Napoca, 2011;

Memorialul Cetății, roman, Editura „Casa Cărții de Știință”, Cluj-Napoca, 2010.

Coordonator al lucrării jurnalistice Orizont militar - Secvențe din cotidian, Ed. „Casa Cărții de Știință”, Cluj-Napoca, 2008.

SATUL DIN FILM / Fragment din romanul *Capătul lumii*

Lucrul la pădure. Păstoritul și Stâna și stânașii, băgatul oilor pe lapte, băgatul oilor pe brânză, mutarea au fost planificate a fi realizate într-o singură zi, nu ne încadrăm, ne încadrăm, Moșule, actorii să fie acolo dis-de-dimineată, capul de stână, adică directorul artistic, se duce cu o zi înainte, alege locurile potrivite și rămâne acolo peste noapte, nu doarme, gândește la ce e de făcut a doua zi, eventual, face unele repetiții, știe el, doar e director, când se mijește de ziua, pleacă ceilalți, scenaristul, recuziterul, cameramanul, primul asistent al acestuia, cum ar veni ceasornicarul, și directorul cu luminile, pregătesc totul, iar când ajungem noi, ne și apucăm de filmat. Dar cum socoteala de acasă nu se potrivește cu cea de la stână, la stână au ajuns cu toții în același timp, nu că ceilalți n-ar fi plecat cum a dat a se face lumină, au plecat, dar când au ajuns aproape de târlă, cum i-au mirosit câinii, s-au dat la ei de să-i rupă, nu alta, ce să facă, doar nu era să le dea satisfacție dulăilor, s-au tras la marginea pădurii, au strigat, oile behăiau de-au răgușit, câinii lătrau, latră și acum câte unul, doi, din când în când, așa, de veghe, dar din stână nu a ieșit nimeni să-i apere de câini, nici directorul artistic, capul de stână adică, ajuns aici, probabil, de ieri, nici actorii, baciul și păcurarii, așa că nu le-a rămas altceva mai bun de făcut decât să-i aștepte pe ei, poate regizorul secund, om de-al locului, învățat a ști cum să se apropie de o stână păzită de atâtea potâi, îi va ajuta și pe ei să ajungă la locul de filmare. Moșul a știut într-adevăr cum să-i treacă de dulăi și să ajungă în colibă, unde directorul și actorii dormeau duși, ceasornicarul i-a trezit pe toți hurdându-i. Treziți, păcurarii au făcut ochii mari și s-au rușinat, stărparul, un băietan cu atribuții specifice, și strungașul, un copil ce da oile în strungă, s-au speriat de-a binelea când l-au văzut pe regizor, baciul și capul de stână nici nu s-au rușinat, nici nu s-au speriat, păi cum, unul e protagonist, celălalt, director artistic, persoane cu greutate în film, nu niște amărăți de actoriși, ce să se întâmple, s-au odihnit și ei, ca tot omul, că toată noaptea au făcut repetiție, de au crezut că bieteale oi or da în căpială de speriate ce-au fost, sigur că da, au repetat și scena cu statul la masă, mâncat brânză cu mămăligă și băut un pahar de tărie de aia tare, poate de la asta li se trage și oboseala, și mahmureala, eventual pot începe tot cu asta, că e lucru știut, cui pe cui se scoate, nu e vreme nici de mâncat, zise nervos regizorul, nici de scos cuie, poate la urmă, acum înregistrăm altceva. Păcurarul și stărpașul au scos oile din țarc să le ducă la păscut, nu departe, că nu e timp de stat până se întorc pentru scena cu mulsul, și-ai găsit, cum au dat de larg, oile au luat-o de nebune pe coasta muntelui de abia se țineau după ele păcurarii, cu băta în mână, cameramanul, cu camera și cu trepiedul pe umăr, acesta din urmă rămânând mult în urmă, dar a filmat de acolo de unde nu a mai putut face un pas din pricina alergăturii, scenei ăsteia, zise Moșul, i-am putea spune pășunatul din fugă, mulsul s-a tras pe bandă mult mai târziu decât era în plan, din cauza oilor greu de înturnat și de băgat iarăși în țarc, motor, strungașul da oile în strungă, ele merg liniștite, măcar aici nu avem probleme, zice regizorul, dar cum să avem, domnu regizor, doar au trecut în strungă în noaptea asta cât n-au trecut ele de când ne-am mutat aici cu mutarea, se vede obligat să explice baciul, baciul, păcurarii și stărpașul mulg oile, camera pe căldări, motor, mâinile trag de ugere, opriți, dar nu dau strop de iapte, baciule, apoi cum să dea, domnu regizor, după câte repetiții au

făcut astă-noapte, să ne pară bine că ne lasă să le mai tragem de țate, că la cât le-am tras le ustură de-s ca turbate, dar umplem căldările, dacă-i musai, că este lapte destul în colibă, nici vorbă, trebuie să se vadă cum țășnește laptele din uger, dacă asta vreți, atunci poate mai pe seară om face o reluare. Prim-planuri, vreau prim-planuri cu detalii, motor, ușa mutării, adică a colibeii, vatra focului, polița cu vasele mici pentru prepararea brânzei, polița pentru făina de mămăligă, cheag și tutun, patul din cetină de brad, vârtejul cu căldările atârdate, stiva de lemne pentru foc, cumpăna, pătulul pentru depozitarea cașilor la stors, polița pentru gălețile folosite la muls, strunga, crucea pentru gălețile cu apă, grunții de sare, toate acestea le voia regizorul principal, dar numai după ce-i șoptea la ureche Moșul ce să ceară, altfel de unde să știe orășeanul ce prim-planuri poate avea o stână. Trecem la fierțul laptelui, dar l-am fierț astă-noapte de l-a luat dracu, dar dacă trebuie, îl mai fierbem o dată, vreau scena cu odihna de peste noapte, no, domnu regizor, gând la gând cu bucurie, că pe asta o vrem și noi mai mult decât pe celelalte, păcurarii se întind pe cetină, îmbrăcați, cu capul la perete și cu picioarele, goale, lângă foc, dorm așa de felul lor, nu numai în film, camera pe păcurari dormind, motor, vreau prim-plan cu tălpile picioarelor, cameramanul strâmbă din vas, nu că n-ar vrea și el, dar nu suportă, nu-mi place, mai multă lumină, vreau mai multă lumină, unde este directorul de lumini, în molidul de lângă stână, dar ce caută acolo, nu el caută, ci pe el îl caută dulăul cel mare, să-l aducă cineva încoace, cum vreți, dar dacă e nevoie de mai multă zăre în colibă, mai punem lemne pe foc, că de astea avem de ne și întrec, bine, fie și așa, atunci îl lăsăm pe domnu director de lumini în molid, lăsați-l, mă, strigă baciul către păcurarul pornit să alunge dulăul cel mare și să-l dea jos pe directorul de lumini, nu te mai duce, dacă domnu regizor n-are nevoie de el, noi nici atât n-avem, trecem la scena cu masa ciobănească, asta trebuia să fie prima, dar, fiind numai regizor secund, nu am îndrăznit nici măcar a da de înțeles, zice Moșul, renunțăm la secvența cu paharele cu tărie, dacă vreți, domnu regizor, puteți renunța, noi, cei ai stânei, n-om face prostia asta nici în ruptul capului, altfel nu se cheamă c-am mâncat, acum, așteptăm să vină, cum i-ați spus, stărpașul îi spunem, așa, așteptăm să vină stărpașul cu oile de la păscut și filmăm secvența cu mulsul, domnu regizor, o filmăm că nu ne doare nimic, dar tot degeaba, de ce degeaba, nu ai zis că după ce pasc vreo două, trei ceasuri bune dau lapte, ba vezi bine că am zis, dar nu ăstea ce le poartă stărpașul, că de aia se cheamă funcția lui așa, oile ăstea sunt sterpe, bine, bine, le așteptăm atunci pe cele ce dau lapte, cum vreți, noi le așteptăm oricum, că minten se face noapte. În toată vremea asta, actorii și figuranții pentru *Lucrul la pădure* au doborât copacii, i-au curățat de crengi, i-au tras la vale cu caii și cu boii, i-au stivuit, vineee, întrebau protagoniștii, nu vine, răspundea figurantul stabilit să-și lungească ochii în susul muntelui, la creasta căruia trebuia să apară echipa, aflată dincolo, la stână, au pregătit bușteanul ce urma să aluneca la vale pe jgheab, au aranjat crengile în grămezi, vineee, nu vine, au reparat corturile acoperite cu scoartă de copac și cu glij de pământ, au tras cu boii și cu caii lemnele la rampă, spre a fi încărcate mai ușor în car, vineee, nu vine, au curățat hătoaga de pietre, să poată aluneca buștenii cu ușurință la vale, au pus deoparte, rânduie, pentru a fi la îndemână, securile, țapinele, ferăstraiele și

parii, apoi au țesălat caii și boii, să arate bine, vineee, nu vine, dacă nu vine, vino tu și îmbrucă ceva, că te-o fi răzbit și pe tine foamea, chit că nu faci nimic, s-au spălat pe mâini și au mâncat, de trei ori au mâncat, apoi iar s-au murdărit pe mâini, doar erau la lucru, nu la paradă, și au așteptat, vineee, nu vine, de le-ar veni numai numele, că mi s-a înțepenit grumazul tot uitându-mă după ei, lasă, nu mai fi așa gingaș, că de te puneam la corhănit bușteni înțepeneai cu totul, au așteptat până s-a făcut noapte, vineee, cine să vină, echipa, mă, cum cine, no hai tu și vezi dacă vine, poate că vine, dar cine dracu mai poate vedea pe întunecimea asta, dar ce, ești supărat cumva, nu, sunt numai gingaș, mai facem o țigară, mai o șeptică, hai și tu lângă foc, ce mai stai acolo dacă tot nu mai vezi nimic, la ceea ce fac eu acum nu-i musai să văd, dar când gat vin, au făcut mai multe țigări, mă, eu stau și mă întreb dacă n-om fi noi niște proști, eu zic să nu stai și să te întrebi, să fii sigur de tine, tu zici de acela că e prost numai el, dar are dreptate, proști suntem cu toții, păi, dacă vine echipa acum, cum ne filmează, că-i noapte, i-auzi la el, păi, nu are echipa asta director de lumini, știți ceva, om ști dacă ni-i spune, eu fac ceva pe meseria asta și mă duc la baracă, ca să înțelegem mai bine adică te lași de actorie, vezi că știi, dacă-i pe-așa, eu zic să ne lăsăm cu toții, că și actorii actori au nevoie de odihnă, darămite noi, niște actori rupti de trudă și oboseală. Noaptea, într-o vreme, a apărut echipa, plecată de la stână pe înnoptate, până au venit oile, până le-au muls, actorii, se înțelege, până și-au strâns catrafusele, întunericul s-a lăsat de-a binelea. Ca să li se vadă a coborî, i-a dat baciul un felinar directorului de lumini, nu să meargă în față, doar nu cunoștea drumul, ci în spate, domnu director cu luminile, i-a zis baciul când i-a întins felinarul, nu cred că e cazul să-ți spun cum să reglezi lumina din feștilă, că doar cu luminile ai treabă, și dacă mai ai drum pe la noi, anunță-mă din cu vreme, să leg dulăul al mare, ca să poți și dumneata sta în colibă, în miros de lapte fierț și de caș, nu numai în molid, în miros de rășină, primul cobora directorul artistic, care știa și drumul și avea și felinar, lui nu i l-a dat baciul, l-a luat singur, doar era cap de stână, când li s-a propus să înnopteze în colibă, cameramanul a refuzat categoric, știa el ce știa, tot categoric a fost în refuz și recuziterul, om sensibil și cu dureri de șale, eu nu mă pot odihni pe un pat de cetină așternută direct pe pământ, prefer să dorm în baraca muncitorilor, cum preferi, zise baciul, așa că au luat-o la vale. Când au intrat în baracă, actorii sfărăiau de se cutremurau pereții, primul s-a trezit cel ce a stat de veghe peste zi, i-a trezit pe toți, no, de mă întrebați acum dacă vine, în sfârșit vă pot răspunde că a venit. A doua zi, filmările au decurs bine pentru regizorul principal, om pretențios, foarte bine, pentru regizorul secund, bătrân înțelegător, corespunzător pentru recuziter, om sensibil, se plângea că-l doare spatele, între priciul lucrătorilor la pădure și patul de cetină al păcurarilor există o mică mare diferență, mică, priciul se află nu direct pe pământ, ci la vreo jumătate de metru deasupra podelei, fiind prins de perete, și mare, priciul, spre deosebire de patul de cetină, de regulă nu se acoperă cu nimic, și au decurs, rău pentru cameraman, sensibil și el, avea dureri de cap, între picioarele păcurarilor și cele ale lucrătorilor la pădure, când se descalfă, nu e nicio diferență.

Spuneam că probleme mari au fost și cu *Nunta la sat*, dar asta e o întreagă poveste.

Lirica

ESILERVA MĂIEREANU
{LUP, LUPU, LUPĂRIE, LICANTROPIE }
[-poem lexical-]

(I)
L-ai prins în <STAUL> de...cuvinte ! / Și, chiar, era cuvântul
<LUP> ! /Stătea absent,visa cuminte... / Și, nici la <OI>, nu se
gândea, / deși erau pe...<LUP-ărie> ! //
*Cuptoare vechi scoteau <ca-LUP>, / tot <STAUL>-ul cel lexic
ne-o spunea, / trecând ușor la...<LUTĂRIE> ! //
*(LUP-ac, LUP-aș, LUP-esc, LUP-escu, / LUP-ul, LUP-ulesc,
LUP-ulescu, /LUP-u, LUP-ești, LUP-ulești...), / o <HAIȚĂ>-ntreag-
antropomimă, / <POETE>, care-n <LEXIC> crești !
*LUP+{-ac,-ăria,-cina,-ele,-eni,-ești,-oiaia,-oița,-șă,-șanu,-
șeni,-tători,-u}- / o <HARTĂ> 'ntreagă toponimă, / ce-n <LEXIC>
sun-a <SACRĂ GEOGRAFIE> / pentru-o <LUP-ească SFÂNTĂ
ROMÂNIE>, / c-o <SACRĂ DAC-ică LICANTROPIE>, /
<SAVANT> argumentată de-<MIRCEA ELIADE> / în <CARTEA
sa "De la ZALMOXIS...">, / <POETE> între <MOȘ> și-aceiași
<BĂTRÂN BADE>, / <LUP>-tându-te, la <CAPĂT-ul> de <VIS>(I),
/ cu <LEXIC-ul> și cu <CUVĂNT-ul>, / dar și cu <CERUL> lor,
<MEREU>, <DESCHIS> / să-nghită, mai ales...,<PĂMĂNT-ul> !
///

(II)
<CÂNDVA>, demuult, Capitolina <LUP-a>... / Te-mbie, acum,
la <PANTOMIMĂ>, / cu <REM> și <ROM> sub...<ȚĂȚE> ! //
*Mai ai, cumva, <LENTILA>-ți<LUP-a>, / să țințiești, sub
<OCHI>, o... <GĂZĂ>, /
și ea să te <AȚĂȚE>, / ca tu să joci cu ea o...<BĂZĂ> ? ! //
*Pe <GLOBU>-ți, dai de <Guade-LUP-a>, / acolo unde
<MĂȚE> / se dau în <LEAGĂNE> cu <ȘOARECI>, / deși, de
<CALD>, fac <FĂȚE> /cu <STRIMPICI> și,peste
ei,cu<CIOARECI> ! //

*De <MĂLĂIȘTE-a>-ți vrea <HEI RUP(!)>, / gândește-adânc
la <cantă-LUP>: / <HARBUZ>-<MNIEZ> galbăn, ce-o să-l...pup
! //

(III)
Trecând,din nou, în cel <TRECUT>, / dai de <Vasile LUPU-
VODĂ>, /salvând, cu <BAN>, <CONSTANTINOPOL> / luând cu-
o <MĂNĂ> cam <SLOB'ODĂ>, / și-mpins, de <CĂMĂTARI>, la
<FALIMENT> !!! //

*Când vrei să vii, iar, la-<NCEPUT>, / în <STAUL>, dai de
<PAUL ZARIFOPOL>, /și-l împletești, la <RANDAMENT>, / cu tot
ce critică din <STAUL>-ul /ce-l <LEXIC>-ul, bazându-te pe
<PAUL>-ul / acela știind că-n <HAIMANALE>, /
<PLOIEȘTI>-ul l-a dat pe <CARAGIALE> / <ION>, și <LUCA>, pe
deasupra ! //

(IV)
Dar, la <VODĂ> de asupra, / mai ai firească <ÎNTREBARE>: / *A
fost <VASILE
LUPU>, ori <LUPU VASILE> ? / căci, astăzi, <Sfânta
ARĂTARE> din <STAUL-LEXIC> moroșan și vrednic, /
<LICANTROPIA-CREDINȚA DACĂ-n LUP>, /
pe <ZILE>, / îți exemplifică, adânc, cu <LUPU REDNIC>, / cum
<ORTODOXA
BOTEZARE> / mai știe, azi, că <LUPU SFÂNT>, / în vremi fără
hotare, / din <CER>, venit-a pe <PĂMĂNT>, / <ZAMOLX>-izând
<TOT-u>-n <TROPARE>, / ÎNVREDNICIND <Sfântul CUVĂNT> /
să fie <INCEPUT>-ul care, / din <TATA Mare>, /
Cel <CER>-esc, / TRIMIS-A <LEGILE TATA-re> / să fie cele
<BELAGINE>, /loriunde-i <OM>-u' <PĂMĂNT>-esc, / și-ncearcă
<BUN> să facă <BINE> ! //

ESILERVA MĂIEREANU, în BUCUREȘTI-ul
lui VALER SCRIDONESI-CĂLIN, ajuns în fața Capitolinei <Lupa>
din Piața <ROMA>(anterior, în Piața Romană (!) a Capitalei
ROMÂNIEI)<Infrățită cu Roma, la reamplasare-redezvelire(!),
reflectând la DEZVELIREA (anterioară) a aceleiași <LUP>-oaice
și, la MAIERU(în

august 2007)
3 decembrie 2010

Cădeau frunze

Azi e zi însoțită de toamnă,
e cald
și parcă toate frumusețile ei
s-au topit în ea
umplând-o de farmec.
A trecut de amiază
și dinspre apus
adie o boare de vânt,
ușor peste frunziș,
iscând o ploaie domoală,
arămie,
ca o binefacere trimisă de cer.
Frunzele cădeau pe pământ
dar și peste sufletul meu,
mângâitor.
Vraja acestei ploii
mi-a trezit amintiri plăcute
cine știe de unde,
cine știe de când,
cine știe despre ce?
E seară și mă retrag
să visez fericit.
Afară încă mai cad frunze...

Valer Pop

Dor de mine

Vine vacanța !
Voi pleca spre mine
să mă regăsesc,
că tare mi-e dor !
Vreau să rămânem singuri,
doar cu gândurile mele
și să fac iar cunoștință
cu persoana care am devenit.
Simt că sunt o ființă nouă,
plină de o cu totul altă energie.
Simt că voi putea din nou:
să citesc,
să visez,
să dansez
și să mă emoționez,
dar altfel.
Simt că voi putea din nou
chiar să mă plimb desculț,
prin ploaie.
Apoi, voi da mâna cu mine
și vom pleca ...

Valer Pop

OBSESIE

În nucul obosit
Pasărea-și duce dorul
Spre zări bănuite.
Prin roșul nefiresc,
Al obsesiei spre zbor,
Coboară chemarea.

MAREA

Când zarea își cheamă
Nelișiștea,
Atunci știu că marea
Este realul pur
Al lumii fără hotar.
O știu toate valurile.

FULGER OBOSIT

Proștii zidesc lumea,
Deșteptii o dărâmă
La soarele prostiei.
Căldura inundă
Un univers fictiv.
În nimicul absolut,
Ochiul pune pajiști.
Ești o floare stropită
Cu fulger obosit.

RATARE FATALĂ

Ce șansă!
Eternizarea copilăriei!
Am intrat cu toții
În ratare fatală.
Am pierdut copilul din noi,
Simțeam limitele fericirii
Și iubeam inocența lacrimilor.
Ne-am ratat în luciditate
Prin victimele orgoliului infinit.

IDEILE

Ideile, pasageri de gând,
Cu zbor de veșnicie tremurândă,
În cerul fără vârstă
Și fără spațiu.
Încremenire,
Nimic mai straniu
Și fără voluptatea sensului.

VIDUL

Vidul curge în nopți singure,
Pe univers de doliu.
Ne facem groapa
Punctului din spațiu
Și murim
Să nu ne rătăcim.
Uită-mă,
Eu nu-ți voi face șansa
Nici unei amintiri.

TEAMA

Soarele,
Curbă a fericirii,
În asfințit, pe inima blândă.
Rătăcim prin lumina
Și tăcerea de care ne temem.

DOAR PROPRIETARII MOR

Să mori în lux
Prin moartea venită de multe ori.
Bogații simt moartea,
Săracii o așteaptă.
Doar proprietarii mor,
Rătăcitori la suprafața vieții.

VISĂM SUFERINȚA

În toate lucrurile
Se ascund flăcări.
Iar groapa descoperă lumea.
Ca un început de incendiu.
Plantele visează suferința
În oamenii care sfârșesc în ea.
Treptele conștiinței,
Progres în durere.
Vreau să fiu trist.

SE CÂNTĂRESC

DOAR LACRIMILE
În suspinul îngerului
Trăim cu cerul pe noi,
Cu fruntea pusă
Pe mâna lui Hristos.
Suntem în odihna
Lacrimilor de sfinți.
Într-o câmpie cerească.
La marea Judecată,
Se cântăresc doar lacrimile.

PROMISIUNI

Viața, exercițiul unui regret.
Doar omul se poate chinui
Într-o ireală închipuire.
Mila, pentru cei care
N-au suferit niciodată.
Ochii copilului înfioară
Prin promisiunea nefericirii.

SFĂRȘITUL CARE ÎNCEPE

Cerul, limită
În delirul inimii.
Ochii nu văd nimic
În albastru cerului,
Locul singurei rătăcirii valabile.
În voluptatea suferinței
Vine sacralitatea.
Fiorul luminii izbăvitoare.
Sfârșitul care începe.

DAN POPESCU

Toate tânjesc după cuvânt
(În paradisul acesta)

Îmi picură în suflet streășini de ploaie
Din Casa Teslarului sădită-n Cuvânt;
Cerul s-așază și mă îndoiaie,
Satul se urnește legănat de vânt.
Măguri coboară aproape de mine,
căciuli de suflet să îmi dea binețe;
Salutul dimineții în zurgălăi de stâne
poarte-mă-n zare s-o sorb de frumusețe.

Clopote ghicească ecoul depărtărilor,
tălpile s-alinte firele de iarbă;
Lucească cerul în solzii cărărilor,
lumina sofianică pe mine să șadă.
Răul de munte rostogolit printre stânci
să decojească și să purifice cuvântul;
Grăunțe de muștar din grădini adânci
măguri să-mi aducă pe cărări cuvântul.
Să mă altoiesc pe vița de vie,
peste mine umbra din podul de acasă;
Cerul spart de infinit mă știe,
raze îmi trimite în jocul de mireasă.

Valuri de deal rostogolite-n ploaie,
toate tânjesc după Cuvânt;
Lumina pârăguită-n seară să steie
pe frunza din creangă solfegiul de vânt.

lubiri, peste gard, să înfrunzească plopii,
cerul să coboare acasă la noi;
Petale de mac să-mi adumbrească ochii
în paradisul acesta fi-vom amândoi.

Sandu Al. Rațiu

Rubrica elevului

Baladă de înstrăinare

Vai, străinătate amară,
M-ai făcut să ies din țară
Printre străini din Apus,
Doamne, cât de greu m-am dus!

Mi-am lăsat mama și tata
Și-am plecat în lumea largă.
Din grădini cu trandafiri
Am ajuns pe-un plai cu spini.

Tata s-a îmbolnăvit
Că acasă n-am venit
Nici la Paști, nici la Crăciun,
După obicei străbun.

Măi străine, măi străine,
Pentru o bucată de pâine
Nu mai vreau viață de câinel!

Părinți dragi ,cu dor vă spun
Că în țară vin acum,
În țară, în al meu sat
De străini m-am săturat!

Cine-a îndrăgît strainii
Mânca-le-ar inima câinii
Spunea Eminescu în carte
Și avea mare dreptate.

Așteaptă mămuca-n poartă
Să-ți pup mâna-nlăcrimată
Și fruntea de dor brăzdată.

Acum plini de voie bună
Vom fi iarăși toți la cină...

Dana ANDRONESI
CLS. a XIII-a R.

Fata cu capul de varză

Erau odat'un moș și-o babă
Și-aveau casa-ntr-o dumbravă
Mâncau căpustă cu cărnaț
Hrană tradițională și cu saț.
-Nu mai mânca atât, muierie,
Căci iar te va durea la fiere
-Nu mai mănânc și plec afară,
Simțesc în mine o povară
După un timp apare-n ușă
Și strigă din bătrâna gușă:
-Să știi, deplin m-am ușurat
Născut-am pruncul așteptat
-Așa de repede ieși?
Băiat sau fată oare-o fi?
Întrebă pustnicul bătrân
În timp ce da la vacă fân.
-La trup fată e, dar la urechi
Seamănă cu un curechi
Vai, ce să fac, s-o dau la vacă?
Dar mică e și n-o să-i placă
-De nu mâncai varză călită
Făceai o fată frumușică
-Măi bărbate, nu mă bate
Pune varză cu șalate
Și vinde-o joia la piață
Pe-un borcan plin cu dulceată
-Nu vreau, strigă varza fată
Eu sunt mică și curată!
-Cum, vorbește verzișoara?
Bat-o cucu, bat-o cioara!
Nu vezi cât ești de murdară?
Hai la baie bunăoară!
Fata vru să se ascunză,
Moșul o ținea de frunză
-Stai și intră în ciubăr
Să te spăl ca pe un măr!
Fata varză plânse îndată
-Vreți să mă mâncați murată?
Îngropați-mă-n grădină
Să aveți apoi hodină.
Moșul o luă de-o mână
Și o-ngropă dar în grădină
Însă prinse rădăcină
Trecând pe-acolo Urechilă
O mână așa, în silă
Zicându-și cu veselie
Asta n-o să mai învie!

Candale Varvara Reluța
clasa a V-a A

Rebreniana

Donă destine

Marele romancier Liviu Rebreanu și-a făcut fratele nemuritor prin personajul din romanul „Pădurea spânzuraților”, roman al dramei ostașilor români ouși să lupte împotriva conaționalilor săi, un roman de analiză psihologică, al trăirilor sufletești în care eroul romanului oscilează între datoria de soldat devotat unui imperiu străin aspirațiilor sale și cea „de a lupta ca ofițer, în armata austro-ungară, împotriva celor de o limbă cu el”. 1/

Eroul din romanul „Pădurea spânzuraților” este însă inferior eroului real căci: „Viața zbuciumată a lui Emil, reconstituită după scrisorile sale și după documente este, într-un fel, mai impresionantă decât cea a lui Apostol Bologa, pentru că este o viață trăită și nu creată, chiar dacă aceasta din urmă poartă amprenta geniului creator al celebrului său frate Liviu Rebreanu”. 2/

Intre realitate nu este decât un singur pas: Emil Rebreanu (în romanul Apostol Bologa) este un personaj real, cu toate că între cei doi se remarcă și unele deosebiri. Emil Rebreanu a studiat la Bistrița, la „Polgari fiu iskola”, de unde va fi eliminat „din toate școlile statului, în urma unui conflict, între elevi, cu substrat etnic”. 3/

Dar fapta sa n-a fost făcută numai de el ci și de colegul său de clasă, Horga Vasile, de loc din Ocnița și nu are la baza un conflict între elevi, ci o manifestare a conștiinței naționale a celor doi elevi: „Când ne-am întors (de la pădure unde culeseră flori n.n.) am avut marele ghinion, că ducându-mă acasă cu colegul meu de clasă Emil Rebreanu, eroul din romanul fratelui său, „Pădurea spânzuraților”, am găsit aruncat pe stradă, un ziar maghiar, care ne-a atras atenția asupra unui conflict al deputatului român Dr. Alexandru Vaida Voievod, în Parlamentul maghiar, care citind în parlament, o poezie ponegrind poporul maghiar, ca fiind un popor care nici nu-și cunoaște originea și că de frații lui numai nobilul Huniade Ion i-a scăpat etc. La aceasta deputații maghiari l-au atacat, salvându-se numai cu ajutorul deputaților sârbi. Colegul Emil Rebreanu, aducând la școală ziarul, l-a citit în clasă, fără ca eu să fi luat parte la aceasta. Elevii maghiari l-au denunțat la profesori, după care consiliul profesoral ne-a exclus pe amândoi din școală”. 4/

Asta este realitatea relatată de colegul său, Vasile Horga, care și el va avea neplăceri în armata austro-ungară. Nu a fost un conflict cu elevii maghiari, majoritari la aceasta școală, ci elevii maghiari s-au simțit ofensați și l-au reclamat direcțiunii, iar această i-a eliminat pe amândoi din toate școlile din Transilvania.

După ce este eliminat, Emil Rebreanu trece prin mai multe slujbe mărunte, dar și prin alte școli, urmărit mereu de gândul de a pleca la București, unde „viitorul meu al fi la București, mângâierea în scris”.

În vara anului 1914 este mobilizat în armata maghiară, la Bistrița și apoi trimis la Școala Militară de Artilerie din Târgu-Mureș, de unde ajunge pe frontul Italiei, fiind ofițer eminent, avansat în grad și decorat. În 1916 ajunge cu batria sa la Sfântu Gheorghe, aproape de granița României, fiind silit să lupte contra celor de un neam cu el. În această situație încearcă să treacă linia frontului,

dar este prins de o patrulă de ofițeri maghiari, condamnat la moarte și executat prin spânzurare

Colegul său, Vasile Horga, eliminat și el de la școala din Bistrița, pe același motiv, se înscrie la un liceu din Brașov, dar cu numele schimbat: Horga Vasul, față de numele său real. Va junge și el să fie mobilizat la Regimentul din Târgu Mureș și trimis, apoi la Regimentul 24 maghiar din Sibiu, la niște cursuri de schiori. La terminarea cursului de schiori, comandantul Regimentului 24 Sibiu îl avansează ofițer, dar este prevenit de fostul său comandant de la Târgu Mureș „asupra eroarei comise, prin avansarea mea ca român cu sentimente anti maghiare cerând degradarea și supravegherea comportamentului meu în continuare... spunându-mi că în aceea zi va lămuri situația printr-un curier special pentru luarea măsurilor necesare față de mine”. 5/ Comandantul avea în mână o scrisoare în care era pus spânz pe care locotenentul Vasile Horga îl folosea pentru a-și crea o situație care-i afecta sănătatea, pe lângă alte trucuri, pentru a se sustrage frontului, fiind internat prin spitale.

Această discuție cu colonelul, comandantul lui Horga Vasile, îl va lămuri pe acesta asupra măsurilor ce vor fi luate împotriva sa, dacă se va descoperi acest șiretlic: „Am înțeles totul deducând un sfârșit tragic pentru mine, prin degradare și alte neajunsuri din cauza ființei mele românești”. 6/

Acestea se întâmplau după execuția lui Emil Rebreanu la care printre cei 200 de ofițeri români aduși să asiste la „un ceremonial „eroic”... ca un avertisment: Cine va face ca el, ca el va păți” 7/, era și tânărul locotenent Vasile Horga. 8/

Scena participării la execuția lui Emil Rebreanu va fi povestită copiilor, iar unul dintre ei o va reda: „Apoi a venit ziua când Emil Rebreanu, colegul și prietenul tău din școală, a fost spânzurat, tu fiind de față la execuție. Imi închipui ce-ai putut simți, atât pentru el cât și pentru viitorul tău atât de incert, având în vedere tot ce-ai făcut /simulat/. În această situație singura soluție era dezertarea: „iar aceasta mi s-a dat chiar în seara următoare, când fiind trimis într-o patrulă de noapte am aranjat și dus la împlinire planul trecerii la ruși... Astfel la intrarea în noapte, am trecut prin cărarușa secretă din gardurile de sârmă ghimpată am intrat în câmpul dintre cele două fronturi asemănătoare cu zborul cocorilor, astfel că ultimul soldat rămăsese la poarta de ieșire din gardul cu sârmă ghimpată, iar primul în fruntea coloanei înspre inamic. După așezarea formației, eu cu cei doi însoțitori români am luat loc în fruntea coloanei... Astfel am stat până spre apropierea cetii dese, prevestitoare a dimineții... La momentul oportun, am dat ordin de retragere, eu rămânând pe loc, până ce nu s-au mai auzit pașii în retragere a trupeii, când cu precauțiunea necesară, am început să fug spre ruși. Acum mă vedeam singur între două fronturi, moment suprem de la care depindea viața sau moartea mea. După aruncarea la pământ a armamentului, am început să fug, prin ceața dimineții, spre frontul rusesc, în pocnetele gloanțelor de pușcă trimise spre mine din partea frontului maghiar, după ce s-au convins că

la reîntoarcerea patrulei, eu, comandantul lipseam.. Apropiindu-mă de gardul de sârmă ghimpată al rușilor, doi soldați ruși au ieșit deodată, dintr-o groapă săpată în pământ, întinzând armele asupra mea, strigând pe rusește „stoi”..... Conduc la comandantul companiei, un căpitan rus, bărbat frumos, cu maniere de om cult a dat soldatului ordonanță să mi se servească un ceai cald și apoi m-a trimis în dosul frontului la un comandament militar, compus din ofițeri superiori, printre care și generali.”

Ca încercare a sincerității sale ai fost pus să schițeze pe hartă comandamentul maghiar pe care aceștia îl bombardează câștigând încrederea rușilor, primind gradul de sublocotenent și dreptul de a circula prin toate lagărele rusești. Aici a văzut personal minunățiile revoluției rusești. După câțiva ani se formează Divizia de Voluntari Ardeleni și în 1917 se întoarce în satul său ca primul ofițer român în țara eliberată. După demobilizare își reia activitatea de avocat. În timpul celui de al doilea război mondial a fost ca ofițer la Blaj, apoi la șantierul de căi ferate Bumbesti-Livezeni. După război, în anul 1952 este arestat și condamnat la cinci ani de închisoare fără proces, doar pe baza că ar fost chiabur și dușman al poporului. „Tu care a-ai făcut România Mare, erai acum dușman al poporului tău. Frumos epilog!” Așa va scrie în „Hronicul” nepotul său, peste ani

Intr-adevăr ce-l ce-și riscase viața pentru înfăptuirea unui ideal național este astfel răspătit de către societatea comunistă cu închisoarea și disprețul ei. După ieșirea din închisoare, Vasile Horga cu greu a putut fi angajat ca magaziner la un spital.

Făcând o privire retrospectivă asupra celor doi „eroi” vom constata ca soarta lor se aseamăna ca împrejurări și consecințe. Ce soartă l-ar fi așteptat pe Rebreanu dacă reușea să treacă la ai lui? Am văzut cu ce s-a ales Vasile Horga, colegul și prietenul său de idealuri. Ne vin în minte vorbele cronicarului Miron Costin: „Nu sunt vremile sub om, ci bietul om sub vreme”.

Liviu Păiuș

1/ D. Micu: „Istoria literaturii române de la creația populară la postmodernism”, Editura Saeculum I. O., București, 2000, p.255

2/ Ioana Lăpușeanu: „Emil Rebreanu- eroul de la Ghimeș Făget” Editura Karuna, Bistrița, 2011, p.6.

3/ Idem : p.35

4/ Horga Zaharie: „Jurnal” ms xeroxat în posesia mea (originalul la ing. Zaharie Horga, Rodna), p. 16-17

5/ Idem : p. 21

6/ Idem : p. 23

7/ C. Mustățâ: „România trădată”, Editura Eurocarpatic din Sfântu Gheorghe, p. 25

8/ În jurnalul său scris în 1978, Vasile Horga nu a putut relata acest episod de teama ca nu cumva acest manuscris să apa pe mâna securității, în vizorul căreia era ca deținut politic, condamnat de cinci ani de închisoare pe motive politice.

Ghid

Rolog

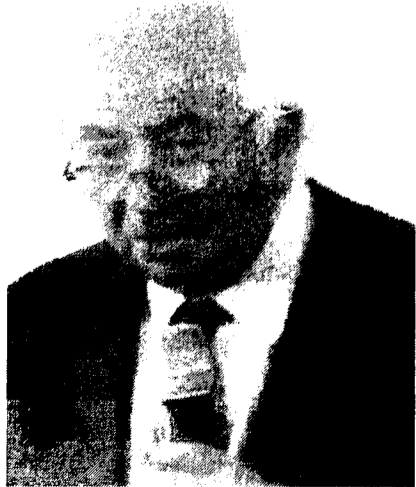
Maierului i se acordă în memorialistica rebreniană un loc privilegiat prin sublinierea rostului adânc pe care răstimpul copilăriei petrecute aici l-a avut în devenirea lui ca mare scriitor.

Nostalgiea cu care cel mai mare romancier român își zugrăvește satul, în nenumărate prilejuri, este tulburătoare, fiind subliniată de toți exegeții operei sale.

„Maierul revine însă adesea ca o oază de fericire, ca un etern pământ al făgăduinței. Hotarele lui, pe cât de modeste în realitate, se pierd în vis, înconjurând imensa împărăție a copilăriei, teaurizând cele mai vechi amintiri, poveștile cu balauri și feți-frumoși, tainele lumii înconjurătoare, primii prieteni, primele jocuri, cazna și bucuria învățaturii și tot ce se leagă de candoarea anilor dintâi.” (Niculae Gheran)

Așezat la poalele Munților Rodnei, a Ineului „cel cu zăpada eternă”, Maierul este vatră străbună, ghioc de viețuire românească, satul cel mai de sus „pe drumul care vine de la Cărlibaba, întovărășind Someșul când în dreapta, când în stânga”, ca să ne folosim de cuvintele de început din „Ion”. Natura

Muzeul „Cuibul Visurilor”

Someșului, atât de bine cunoscută, în cele mai mici cotituri, a fost și va rămâne pentru mine cel mai frumos loc de pe pământ”.

Așadar, motivația înființării aici, în urmă cu peste o jumătate de veac, a unui muzeu (27 noiembrie 1957) venea, firește, pe de o parte, prin impulsul mărturisitorilor

Maierului, aspră și dulce totodată, locuitorii, dârzi păstrători de datini și de grai străbun, înzestrat cu amare ori dulci zicale, legende și balade, școala lui bicentenară, cunoscută în ținut prin faima vredniciei pedagogice, i-au fost lui „Liviu al dascălului” primele imbolduri în drumul creației sale granitice. „Am crescut în regiune de munte în deplină libertate. În satul meu nu era petec de pământ pe care să nu-l fi umblat. Om al munților și al pădurilor, natura mi-a intrat în ochi și în suflet de mic copil. Valea

ferme ale scriitorului însuși, numeroase și care mai de care mai tentante în semnificații, încât cu greu să te decizi pe care s-o alegi mai întâi. Dar dacă ar fi să ne oprim aici, am încheia cu această sintetică propoziție-emblemă: „În Maieru am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele...” Cuvinte-deviză sub vraja cărora copiii cei mulți ai satului, sub oblăduirea dascălilor lor, au creat o anumită instituție de dor și lumină, de care se vorbește tot mai mult. Să trecem pragul, dar, în acest locaș ridicat în inima unui sat-matrice, prin strădania sătenilor lui de toate vârstele.

Ghidaj

Muzeul „Cuibul visurilor”, cu profil mixt: istoric-etnografic-memorial, a luat ființă la 27 noiembrie 1957, din inițiativa profesorului Sever Urșă prin inaugurarea unei expoziții memoriale prilejuită de cea de-a 72 aniversare a nașterii marelui romancier, expoziție care a avut șansa să rămână ca durabil nucleu al actualului muzeu.

Mica înfiripare de acum 53 de ani avea să se îmbogățească mereu și să fie mutată de câteva ori, până

- continuare în pag. 16 -

Sever Urșă

Ghid

Muzeul „Cuibul Visurilor”

- urmare din pag. 15 -

În 1972, când s-a zidit parterul acestui edificiu. Era nevoie de spațiu de expunere, întrucât ne gândeam la un muzeu sătesc în jurul chipului îndrăgît al unui mare scriitor care aici s-a trezit în lume.

În toamna anului 1985, cu prilejul Centenarului

Aspecte din muzeu

nașterii lui Liviu Rebreanu, s-a adăugat etajul edificiului prin contribuția comunei și a unor organe județene. S-au îmbogățit colecțiile prin donațiile familiei scriitorului, ale sătenilor, ale multor intelectuali, fii ai satului, și mai ales, ai copiilor celor mulți ai Maierului, satul care pe atunci deținea recordul național al natalității. Nu putem omite ajutorul unor oameni din conducerea județului ca: Mihai Marina, Leon Hogiu, a unor specialiști de la Complexul Muzeal Județean: Gh. Marinescu, Mircea Prahase, Lazăr Ureche, Florica Pop, Corneliu Botoș, Nicolae Gălățean, Marioara Murărescu, regretatul Mihai Martin, Cornel Cotuțiu, Ion Ilieș, Ștefan Mircea, echipa de constructori condusă de Viorel Olar ș.a.

Este semnificativ faptul că muzeul s-a înălțat succesiv pe locul din inima satului, loc care i-a fost dăruit lui Rebreanu deodată cu investirea acestuia cu titlul de Cetățean de Onoare al Maierului, încă din data de 5 ianuarie 1927.

Iată mărturisirea scriitorului în legătură cu acest moment al vieții sale:

„- Cu ce ocazie v-ați simțit mai mult mulțumit?

- Când satul Maieru, în care am copilărit, mi-a trimis o decizie a Consiliului Comunal, prin care mă proclamă Cetățean de Onoare al Comunei și-mi dăruiește un loc de casă”.

Așadar, începând cu data de 27 noiembrie 1985 muzeul funcționează în edificiu propriu. Are 9 săli spațioase, fiecare conținând tematici bine chibzuite, marcând cronologic momente și evenimente uneori cumplite – din istoria satului, din cele mai vechi timpuri, până în actualitate.

Astfel, Sala I: „Maierul în mărturie istorice” prezintă cele mai vechi dovezi de locuire, cele arheologice, istoricul castrului de la Anieș, o ladă de fier inscripționată anul „1383”, folosită, probabil, în cetatea amintită, apoi primul act păstrat (1440) în care se menționează numele Maierului, apoi ca o prelungire

Aspecte din muzeu

periferică a vechii Cetăți Rodna, Maierul era „măierîștea” Rodnei legendare, un colț al cetății Anieșului cu piese descoperite de elevii din cercul muzeului. Sunt expuse

aici și arme haiducești și alte obiecte din timpul Regimentului grăniceresc (1762-1851). Un loc aparte au dovezile pustiitoarelor năvăliri mongolo-tătare din anii 1241 și 1717. Episodul tragic al fetei Dafina Balotă ... ș.a.

Sala II, tema: „Ocupații vechi și străvechi” – etnografie pe următoarea structură: agricultură (plugul de lemn și grapa), morăritul, vânătoarea (pumnale și capcane pentru urs, lup, vulpe, mistreț, cerb etc.). Cele mai bine reprezentate sunt: păstoritul olăritul și stupăritul, cu obiecte de o vechime seculară. Majoritatea acestor obiecte au fost culese de elevi din diferite generații, cei mai mulți făcând parte din cercul „Prietenii muzeului”, cerc cunoscut în județ și în țară.

Sala III, „Ocupații mai noi” Cioplitul în piatră, mineritul, plutăritul pe Someș, țapinăritul, curelăria, pompierii locali etc. o expoziție înfățișând oameni de seamă ai locului și faptele lor, vechi documente ale culturii locale vin să întregesc tabloul spiritualității măierene. Obiceiurile satului, datinile, culminând cu neasemuita melopee a „Cununii grăului”, un bogat artizanat local (cioplitori în lemn, cusături) dovedește, pe de o parte, inteligența tehnică populară, simțul artistic, iar pe de alta, hărnicia proverbială a localnicilor.

Sala IV, etaj, salonul „Cuibul visurilor”, tot etnografie locală, măiestria femeilor și bărbaților. Cele cinci expoziții: „Mamele Eroine”, „Casa dinainte” a satului, costume vechi, ruda de zestre a fetei de măritat, ocupații și meșteșuguri casnice, bucătăria de altădată etc. întregesc imaginea satului cu rădăcini străvechi

care au rămas izvoarele unor opere literare rebreniene fără pereche, după cum însuși Rebreanu mărturisește: „De la Târlișua ne-am mutat la Maieru. Așa este satul copilăriei mele. E un sat de munte, într-adevăr foarte frumos, cu oameni voinici și foarte înțelepți. Din satul acesta am luat toate personajele rustice din literatura mea. Unora le-am pus o mână, altora le-am tăiat un picior, i-am împătimit pe unii, i-am făcut să cugete pe alții și oriunde i-am plasat în cărțile mele tot din Maierul Năsăudului i-am luat.”

Sala V: O școală bicentenară și cultura locală. Ca pe sub un arc de argint, vizitatorul intră sub puterea cuvintelor tutelare ale aceluiași patron spiritual: „În școala aceasta, mulți ani în urmă, am

făcut și eu întâiele clase primare, învățator fiind tatăl meu”. O expoziție: cărți vechi și noi ale unor autori măiereni, abecedare românești (unele de peste un secol), tăblițele de ardezie cu condeiele lor de piatră, chipuri de dascăli și alți cărturari locali reușiți în „Societatea Culturală Liviu Rebreanu” (1927-1935), colecție de vechi calendare românești, expoziția „Poetul Iustin Ilieșiu (1900-1976) cântărețul „sângerărilor ardeleni”, reînființarea „Societății Culturale Liviu Rebreanu” (1972-1987). Tot aici, înfrățirea dintre Maieru și localitatea franceză Nort sur Erdre, participarea ansamblului „Cununa Maierului” la festivalurile internaționale de folclor de la Zakopane și Ganat, trofeele obținute, între care „Toporașul de Aur” (Zakopane, Polonia).

De observat cum tricolorul românesc este ascuns în obiecte, țesături, simboluri, cojoacele mireselor, în ruda de zestre a fetelor, în fețele de masă, în cingeașă (ștergare), în icoane pe sticlă etc. Măiereanul și-a ținut lângă el – „Drapelul țării și atunci când asupra străină apăsa greu viața românilor...”

Dar, una dintre cele mai valoroase achiziții ale muzeului este o bibliotecă cu peste 6000 de volume, din donații. Donatori principali: familia scriitorului, poetul Iustin Ilieșiu și profesorul Vranău Dumitru și Silvia. Aceștia din urmă au făcut o donație de 2418 cărți.

Sala VI: sub genericul „Rebreanu creatorul”

Prin numeroase obiecte adunate cu anii, fotografii, texte mărturisitoare, se reconstituie mai întâi viața și opera marelui romancier. Rebreanu retrăiește în Cuibul visurilor, de fapt, trei perioade ale existenței sale:

copilăria între anii 1888-1898, parcurgând școala primară, după care, cu părinții, se mută la Prislop, apoi revenirea tot mai rare în amiaza forței sale de creație între anii 1918-1938, când școlarul de altădată își regăsește „cuibul” și, în sfârșit, înălțarea în universalitate prin scrisul său granitic, tradus în aproape 40 de limbi ale pământului.

Respectând acest circuit al încăperilor muzeului, vizitatorul parcurge, de fapt, un drum inițiat dinspre rădăcinile milenare ale satului, până la coroana lui spirituală în care strălucirea cea dintâi o dă înălțimea acestui fuor de genialitate și lumini care este Rebreanu

Aspecte din muzeu

pentru literatura română și universală.

În ansamblul său acest muzeu re-crează atmosfera rustică în care a copilărit și a viețuit marele scriitor. Fiind întrebat în 1933, de Ioan Massoff, care este cea mai frumoasă epocă din viața sa, Rebreanu, cu gândul la jocurile și scăldatul din Arini, răspunde îndubitabil: „- Copilăria, pentru că în acest răstimp am dus-o tot în jucărie și le vedeam pe toate în trandafiriu. Poate că această epocă mi-a infiltrat optimismul meu ridicol, care mă face să văd numai oameni buni în jurul meu”.

Numai așa se explică tonul de unică nostalgie în scrisul său, în 1919, din povestirea „Cuibul visurilor”, când, după o îndelungată absență, își regăsea satul lui cel drag: „După treizeci de ani de zbciumări deșarte mă întorceam acolo de unde pornisem în lume. Căutasesm fericirea prin toate colțurile pământului și nicăieri n-o

Aspecte din muzeu

găsisem. Nici în zgomotul orașelor, nici în iubirea oamenilor, nici chiar în inima mea ... Amintirea mă îmbrățișa înfrigurată, îmi dezvelea clipe care au trăit odinioară în veșminte lucitoare. Mă ademenea într-o lume uitată, unde viața e un vis și sufletul nu cunoaște durere.”

În amintirile bătrânilor, portretul scriitorului adesea recompus în nenumărate ipostaze, prinse, de fapt, în fotografii expuse: bărbat maiestuos, înalt, chipeș, de o învăluitoare frumusețe nord-carpatică, încăruntit de timpuriu, cu privirea senin albăstrie. Un om în toate cuceritor ... Și totuși, nimeni nu l-a prins atât de fidel în descriere, ca badea Toader Avram, unul dintre semnatarii actului prin care i se acorda romancierului cetățenia de onoare a Maierului. Prezentarea pe care i-o face acest țaran rămâne nu numai un etalon lingvistic al graiului din „Cuibul visurilor”, ci și un model de expresivitate și adâncime a observației, cum conchidea Șerban Cioculescu, cu un anumit prilej.

Iată cuvintele lui Badea Toader Avram:

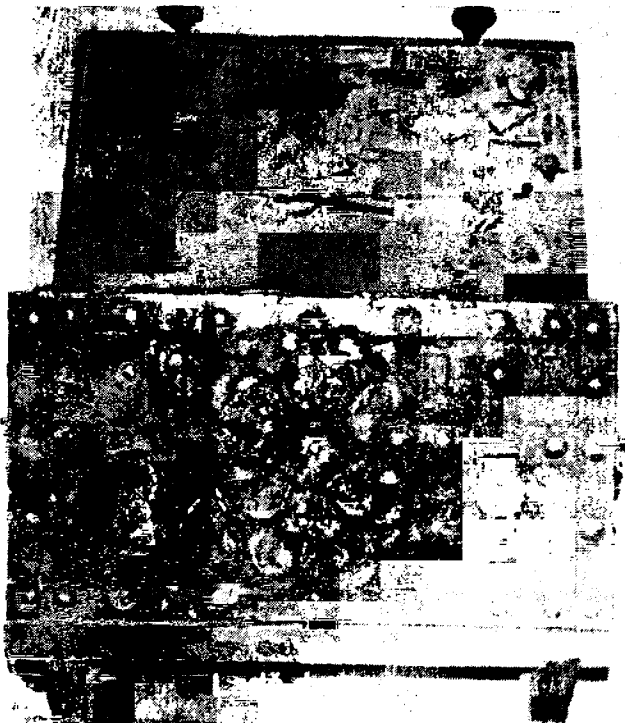
„Cu mine o stat mult, tare mult, de vorbă. Îmi

- continuare în pag. 17 -

Ghid

Muzeul „Cuibul Visurilor”

- urmare din pag. 15 -

spun că sat ca aista nu-i găsi, de-i îmbla țări-împărțate. Era bărbat falnic, cu părul alb ca oaia; voroavam de una, de alta, mă-ntreba de năcazuri. Îi plăcē să cânte hori de-aistea, de-a noastre, ca pi la noi. Era scurt la vorbă; mai aminte ai era s-asculte cum îi povestesc eu ori altul. Căni să pără c-am zăs câte una pe placul lui, zâcē rugători: „ia, fă bine și mai zi o dată vorba asta!” Cunoștē tâte rāpile și vāile aistea pe nume, pesāmne că de căn era băiat, că el aici s-o trezāt în lume, cu noi și cu valurile noastre ... Mai cu samă îi era drag vara pi lângă Someș, acolo în Arini, cum zācem noi din bătrāni, la locul morii celei veci a Pārtinoiului, une să țānē, duminēca, jocu. Într-o duminicā dimineață, vara, gāneșecā i-amu-l vād înaintea mē, l-am pāndit cum s-o uitat on dārab de vreme, cu mānurile la spate, la rotāle morii și la rācita cē groasā și bortoasā, care ș-amu-i tāt acolo ... Sī să uita, sī să uita lung, bag sama, îl prindēasā cātē-un dor. Apoi să mai șpatārē (plimba) cu Dumitru dascālu, cu Dariu Pop și cu Vichente notārașu, ortaci de-a lui că s-avēu bine, vez Doamne, de pe căn erau prunci ca mielușāii... Era jāb (voinic, atlet, n.a.), mai bine făcut ca

tāt, fain bărbat și drept ca un steag. Nucērāne (nu-i fie de rău n.a.), mult mai căta el la poporānii noștri! Cān eram holtei i-am cetit niște cărți făcute de el; era cel mai învățat domn. Apoi tare bine o mai priceput el aleanurile și sufletu plugariului. Auzeam noi c-o agiuns la mare cinste cu istoriile lui Boroiu, cu Ion, cu tāt ... Și o hotārāt Comuna să-i deie onorul cel mare și să-l gratuleze c-on loc în mijlocu satului, ca să-ș rădice o curte (vilā casā mare n.a.) aici între noi. Eu eram pe-atunci casar comunal ș-am iscālīt și știu bine...”

Troneazā aici un splendid portret în ulei al romancierului la vârsta de 35 de ani, pictat de pictorița Ileana Antonu, apoi māsuta de brad de la preotul Cioarba pe care a trudit la „Ciuleandra” și „Rāskoala”, lampa noptilor de trudā, alte obiecte de uz personal, cele mai multe donate de soția Fanny și fiica Puia Florica, toate încadrate de o lungā coloanā de texte mărturii, în alternanță cu imagini foto edificatoare, documente originale unicate, apoi expoziția „Prietenii și gazde din Maieru”, stupul dāruit scriitorului drept premiu școlar, precum și întreaga operā

edifica asupra numeroaselor implicații ale muzeului în viața culturală a localității și nu numai. Amintim că aici este o bună parte din biblioteca muzeului, sediul Astrei locale, redacția revistei „Cuibul visurilor” care e, de fapt, o emanație a muzeului.

Pe lângă amfiteatru, muzeul dispune de alte două spații pentru depozite.

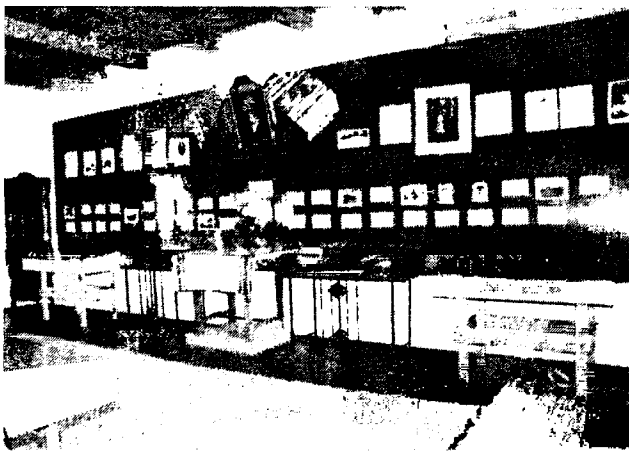
Ghidul muzeului mulțumește și cu acest prilej acelor conducători ai comunei și județului, acelor oameni și mulțimii de elevi care i-au acordat sprijin în ridicarea și menținerea acestei

instituții rurale, care, nu mai este, demult, numai a Maierului. Dar mai întâi aduc recunoștință exemplarei mele soții Doina Urșu, învățătoare a fiilor noștri Liviu și Ovidiu, profesori, care mi-au stat în ajutor întotdeauna când mi-a fost greu.

Epilog

În loc de alte concluzii, încheiem ghidajul nostru cu un document de mare valoare. Mai întâi, cuvintele doamnei Fanny Liviu Rebreanu, soția marelui scriitor: „Maierul a fost dimineața seninā, a unei vieți zbuciumate de 58 de ani! Oamenii, plaiurile, întâmplările de aici au fost preludivul îndepārtat al unei opere nemuritoare, unica lume din care a cules primele flori, primele impresii care au lāsāt urme de neșters în amintire”.

Sever Urșu

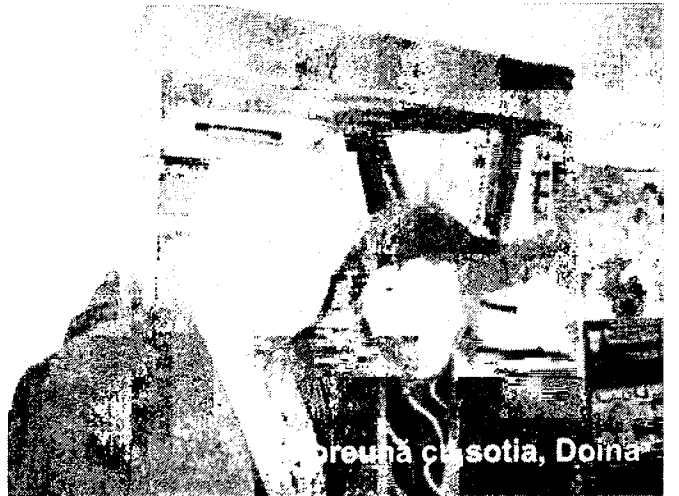

rebrenianā în original și în traduceri, portretul lui Emil, fratele scriitorului, ce fusese condamnat la moarte prin spānzurātore.

Începānd cu māsuta de brad, apoi lampa noptilor de nesomn, fluierele din țeavā de pușcā, cafetiera și cutia cu tutun și alte obiecte-metaforā, apoi bustul scriitorului din fațada edificiului, creat de către sculptorul Constantin Popovici și bustul de incintā executat de către sculptorul Ioan Deac – Bistrița, ambele, donații, fiecare exponat în parte,

cuprins în șuvoiul ghidajului, mai ales când acesta este prestat de mici ghizi-elevi, lumineazā un detaliu, o fațetā a omeniei sātenilor și, implicit, a personalității unui scriitor ridicat din miezul fierbinte al vieții țārānești.

Sala VII. Dispunem de un amfiteatru multifuncțional cu 120 de locuri. Aici, vizitatorul se poate

Președinta și soția, Doina

De ce am nevoie de Eminescu?

La întrebarea aceasta, cred că răspunsurile pot fi date, potrivit intonației în care a fost pusă. Intonată într-un anume fel, întrebarea ar putea primi răspunsul așteptat de cei care pot trăi mai ușor fără opera poetului considerat depășit. Opera lui Eminescu e mare și nu e la îndemāna oricui. Dacă e să definim „geniul” sau „genialitatea”, nu e suficient să spunem că „orice depășire a normei comune” e un semn de genialitate, înțelegānd prin „geniu” doar o „supradotare”. Har și talent poate da Dumnezeu, dar genial nu poți ajunge fără „instructaj”, fără trudā. A afirma totuși despre Eminescu că este un geniu, e și urmarea unui orgoliu colectiv, etnic, care se multiplicā în fiecare din noi, și care produce un sentiment de apartenență la un spirit mai înalt, care te scoate, ca etnie, dar și ca persoanā, din anonim. Orgoliul acesta e nu numai de admis, ci și de cultivat, atāta timp cât el nu traduce inculturā, suficiență, mediocritate și iresponsabilitate. E însă și mai benefic ca acest orgoliu să îndemne la a-l citi pe Eminescu și a-i adānci opera.

Eminescologi au fost, mai sunt și se vor mai naște și alții care, probabil, ne vor oferi alte studii interesante despre opera poetului căruia îi putem spune, cu certitudine, unic. El rămāne încă emblema de valoare a spiritualității romānești și certificatul de mândrie culturală a omului obișnuit. Pentru mulți romāni, a-l nega pe poet, ca geniu, e sinonim cu trădarea națională. Nici nu e de mirare. Eminescu e un simbol și un mit. A-l demitiza pe Eminescu se pare că e necesar. Dacă matematicienii recurg adesea la procedeul reducerii la absurd, lingviștii au la îndemān mijloacele „clasice”: lecturā operii, lecturā criticii, intuiția și speculația estetică, în a corela puterea noastră de înțelegere cu a altora în fața unei valori, pe care o admitem prin asumare și cunoaștere, ca atare.

Spuneam că opera lui Eminescu e mare și „... funcția operelor mari nu e de a fi doar contemplate. Este de a naște alte opere mari sau măcar de a modela omenescul din tine. Iar de nu, funcția operelor mari este de a te face să-ți ceri scuze că ești.”

Când un mit își stinge (aparent) semnificațiile, natural sau „împins de la spate”, el apare, intact, în altā parte și în alt timp, cu forță de început, în esența semnificațiilor sale, în deplinătatea desfășurării sale. Aceasta este modalitatea oricărui mit de a-și asigura permanența.

Cine nu înțelege că un mit se stinge și se reface repetat, cu voia ori fără voia celor care trec, va fi în dezamāgire și în revoltā continuā.

Cei care înțeleg cel mai puțin mitul Eminescu sunt și cei mai dezamāgiți și cei mai revoltați, când Mitul e, în mod natural, în declin, prin indiferență, idolatrie sau contestare.

Un mit care nu trece printr-o perioadă de refacere e un mit mort. Idolatria e punctul terminus al unui mit, deși e, într-un fel, punctul cel mai înalt. Idolatria, ca stare continuā, când e vorba de valori culturale, ucide orice mit. Idolatria e însă necesară ca stare de apogeu al mitului. De la această înălțime, mitul trebuie să se prābușească și să se nascā iarāși.

Prin urmare, nu trebuie să fim nici speriați și nici dezamāgiți pentru că există păreri împărțite, căci Eminescu o să rămānă pe locul lui, în istoria literaturii universale, o să mai inspire compozitori de cāntec romānesc și o să mai dea bātāi de cap celor care încearcā să-l înțeleagā opera.

Veronica Oșorheian

*In memoriam***Prof. univ. dr.
Nicolae Jurcău**

A plecat dintre noi, păstrând până la capăt seninătatea chipului și căldura adresării profesorului univ. dr. Nicolae Jurcău. O personalitate remarcabilă, un om cu o ținută morală și academică deosebită. Bonomia, modestia și generozitate i-au fost carte de vizită și sinceră întâmpinare pentru toți cei ce i-au deschis ușa biroului sau călcat pragul casei.

Născut în satul Hotărel, județul Bihor, urmează cursurile școlii generale în zona natală, după care pe cele ale Liceului teoretic din orașul Ștei. După susținerea examenului de bacalaureat este admis la Universitatea „Babeș-Bolyai”, obținând în 1965 licența în Filosofie, specializarea Psihologie. Între anii 1970-1973 susține examenele și referatele pentru obținerea titlului de doctor în psihologie cu o teză coordonată de acad. Alexandru Roșca intitulată „Diagnosticarea și formarea aptitudinilor pentru profesioni din industria textilă”.

Parcursul profesional al profesorului Nicolae Jurcău este unul ce reflectă fidelitatea pentru specializarea psihologie și credința că psihologia este una din științele cele mai importante care abordează omul și probleme sale.

Debutul profesional și-l face la Liceul nr. 2 din Dej, iar după un an începe să desfășoare o asiduă activitate de cercetare la Filiala din Cluj a Academiei Române, unde rămâne până în anul 1976, acumulând o valoroasă experiență ce va fi ulterior împărtășită discipolilor săi, cu mult tact și măiestrie pedagogică. Începând din anul 1976 până în anul 1983 va lucra ca lector universitar la Institutul Central pentru Perfecționarea Personalului Didactic – Filiala Cluj - și la Institutul Politehnic din același oraș. Ascensiunea academică a domnului Nicolae Jurcău continuă, astfel că în 1983 obține titlul de conferențiar, iar în anul 1990 pe cel de profesor universitar la Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca. Paralel cu activitatea didactică și cea de cercetare deține și o serie de funcții: șeful Catedrei de Științe Socio-Umane 1989-1997, iar din 1997 a ocupat poziția de Director al Departamentului pentru Pregătirea Personalului Didactic, din UTCN.

Activitatea științifică desfășurată de-a lungul anilor de profesorul Nicolae Jurcău a acoperit un domeniu extrem de important și atractiv și pentru tinerele generații de absolvenți de după 1990 și anume pe cel al psihologiei organizaționale, industriale, ergonomice. Fiind un excelent cadru didactic, preocupările sale s-au îndreptat și înspre domeniul Psihologiei Educaționale, împărtășind atât mai tinerilor săi colaboratori cât și studenților din experiența acumulată.

Profesorul Nicolae Jurcău este autor a peste 25 de lucrări de specialitate, relevante pentru domeniul psihologie, publicate în edituri de prestigiu, precum și peste 100 de studii și articole, pe care le putem găsi în reviste și culegeri din țară și străinătate. A participat la peste 48 de manifestări științifice naționale și internaționale. Profesorul Nicolae Jurcău este autorul a două invenții brevetate și a trei inovații, director sau colaborator la peste 15 contracte de cercetare. Excelenta pregătire profesională, dublată de calități personale deosebite explică alegerea sa ca membru al numeroase asociații naționale și internaționale dar și recunoașterea și aprecierea explicită și implicită a valorii sale academice și umane.

Calm, echilibrat, cu (bun)simț al umorului, spirit critic și mai ales autocritic, perseverent, tenace, cu dragoste de adevăr și de armonie între oameni, empatic și inteligent - iată chipul unui om hărăzit și dăruit să fie dascăl. Un om care nu și-a îngropat talentul ci l-a folosit pentru a ne dărui un rod înșutit.

Dumnezeu să îl odihnească în pace!
Marcel Ivan

*Distorie***Din activitatea
lui Octavian Utalea**

A fost fiul învățătorului Ștefan Utalea din Sângeorz-Băi. S-a născut în 11 februarie 1868, la Maieru, pe când tatăl său era învățător acolo și se căsătorise cu Ana Gușă din Rodna, văduvă. Mutându-se părinții, peste un an, la Sângeorz. Octavian își petrece copilăria parcurgând clasele primare și triviale. În continuare a urmat cursurile Gimnaziului superior român din Năsăud unde a fost elev între anii 1881-1889, fiind un elev chiar foarte bun.

A studiat dreptul la Universitatea maghiară din Cluj, apoi a făcut o lungă stagiatură la Târgu-Mureș pentru a deveni avocat. La încheierea acestei stagiaturi a dobândit atestatul de liberă profesie (1906). Însă, în anul 1905, obținuse și titlul de doctor în aceeași specialitate, încât la întoarcere la Rodna, de unde fusese mama lui, era extrem de bine pregătit ca să fie un bun apărător ale cauzelor românilor. S-a căsătorit cu Elena Silași, fiica protopopului greco-catolic din Bistrița, fiind și aceasta un motiv de strânsă amiciție cu memorandistul Gherasim Domide.

La 45 de ani a primit ordin de mobilizare pe frontul primului război mondial. În toamna anului 1918 se afla ca militar în garnizoana Clujului.

A fost conducătorul delegației trimisă de la Cluj la Budapesta pentru a lua legătura cu deputații români. A fost membru al Senatului Național Român, compus din 100 de persoane, el fiind însărcinat cu probleme militare. A fost acela momentul legării lui pentru toată viața profesională, publică și politică cu Clujul interbelic. Arhivele clujene ale perioadei de luptă în jurul Unirii conțin extrem de multe din faptele lui de o devoțiune neclintită și o competență de conducător fără greș[1].

Între anii 1922-1926 a fost primarul Clujului, afirmându-se printr-o exemplaritate a cinstei, hărniciei și priceperii administrative și culturale în problemele orașului care începea să se afirme ca centru românesc al Transilvaniei[2].

În această perioadă s-a implicat activ și în probleme ce priveau ortodoxia clujeană. A participat la solemnitatea punerii pietrei fundamentale la Catedrala ortodoxă din Cluj, care a avut loc la 7 octombrie 1923. La această solemnitate, pe lângă oficialitățile locale, au mai participat principele Carol, mitropolitul Ardealului Nicolae Bălan, ministrul Banu, ca reprezentant al guvernului, Alexandru Lapedatu, Vasile Goldiș, episcopul ortodox al Clujului Nicolae Ivan.

În numele orașului primarul Octavian Utalea a mulțumit Alteței Sale Regale Principele Carol și distinșilor reprezentanți ai guvernului pentru că au luat parte la unul „din cele mai importante evenimente ce s-au produs în Cluj”, arătând „toate suferințele îndurate în trecut de această biserică” (ortodoxă, s.n.).

„Astăzi, - termina domnul doctor Utalea - soarele dreptății a răsărit și pentru noi și nu putem stăpâni lacrimile de bucurie când după răsăritul soarelui dreptății vedem răsărind în inima Ardealului - liber pentru veșnicie - prima Catedrală românească, de mângâiere pentru suferințele trecutului și izvor nesecat de energii și nădejdi pentru viitor”. Cuvântul domnului primar a fost călduros ovaționat[3].

Domnul dr. Octavian Utalea, primarul Clujului, prin decretul regal nr. 4200 (publicat în „Monitorul Oficial” nr. 25/1925) a fost decorat cu ordinul „Coroana României”[4].

În anul 1923, pentru vechimea și bogata activitate, ASTRAI-a declarat „membru fondator”[5].

La data de 9 mai 1932 (într-o zi de luni) Octavian Utalea a trecut la cele veșnice, în vârstă de 64 ani, înmormântarea având loc în ziua de 11 mai în comuna Chiochiș, județul Someș[6].

După un timp, în 1938, a fost reînhumat lângă părinții săi din cimitirul bisericii din Sângeorz-Băi.

A fost un om al generației Marii Uniri, modest și pilduitor în toate activitățile sale desfășurate de-a lungul vieții[7].

NOTE:

[1] Teodor TANCO, Virtus Romana Rediviva, vol. III, Memoria culturii, Cluj-Napoca, Editura Virtus Romana Rediviva, 1993, pp. 309-312.

[2] Ibidem.

[3] Renașterea, Anul I, Cluj, nr. 6/14 octombrie 1923, p. 8.

[4] Administrația, Anul IV, Cluj, nr. 4/15 februarie 1925, p. 8.

[5] Teodor TANCO, op. cit., pp. 309-312.

[6] „Buletinul Oficial al municipiului Cluj”, Anul XII, nr. 10/16 mai 1932, pp. 4-5.

[7] Teodor TANCO, op. cit.

Alexandru Dărăban

*Distorie***PREOTUL IOAN REBREANU
DIN CHIUZA (6)**

Continuăm publicarea corespondenței bravului preot de sat Ioan Rebreanu cu mari personalități ale culturii românești, cu două scrisori inedite, ale profesorului universitar ieșean (atunci) Aron Densușeanu (1) și alta a pedagogului bucureștean (atunci) Vasile Grigore Borgovan (2).

Scrisorile sunt importante nu numai că vin din partea acestor mari nume, ci și prin ceea ce relatează ele.

Scrisoarea lui Aron Densușianu este cu atât mai importantă cu cât ea se referă la Societatea „Petru Maior” (3), ce grupa studenții romani de la facultățile din capitala Ungariei, Budapesta.

Ioan Rebreanu, căci pe numele lui este trimisă scrisoarea, era unul ce putea vorbi în numele Societății, altfel scrisoarea vestitului profesor și scriitor fie avea alt destinatar, fie era adresată direct Societății. Viitorul preot Ioan Rebreanu era student în anul al II-lea la Teologia budapestană.

Scrisoarea are data de 11/12/1884. Studentul I. Rebreanu menționează cu meticulozitate evidențiată de noi și cu referire la celelalte scrisori publicate, „primită în 27 decembrie 1884”, cu precizarea „sunt în timpul de preparațiuni” (de pregătiri). La fel, pe fața scrisorii (carte poștală) notează și „respuns” 14/1/85, miercuri”, întărind aceste însemnări cu semnătura lui, dovedind că nu e un adaus făcut de o altă persoană.

Prin scrisoare, prof. ieșean are privilegiul să-i mustre ușor pe studenții români budapeșteni „că nu știu nici să trimită cărțile, ... deși sunt studenți de universitate”.

Societatea „Petru Maior” expediase unchiului său (4) o carte (volum) cerută de acesta și nu alesese calea cea mai ușoară și ieftină, prilej de dojană, cum spuneam, pentru Densușianu.

Finalul scrisorii îl „obligă” pe prof. ieșean să adreseze un salut pentru „toți colegii tăi români”.

Și în scrisoarea pedagogului V. Gr. Borgovan este vorba tot de cărți, religioase desigur, având în vedere prețul mare și tipografia amintită, cărți de care a fost preocupat toată viața, și care au făcut din preotul Ioan Rebreanu unul din cei mai culti din Dieceza Gherla.

Vizitațiunile canonice în teritoriu îl solicitau mereu, dovadă scrisoarea canonicului Ioan Georgiu din 30/9/1902, ce precizează: „Îmi ești dat de adjunct în Cristur, în cauză bisericească”. (5)

Iași la 11/12 1884

Amice,

Nu te mira de această carte poștală, poate neașteptată, însă cu atâta vei avea mai mare surpriza, cu cât nu te așteptai la ea.

Te rog, frate, fă cunoscut studenților de la societatea „Petru Maior” că cartea ce a trimis-o unchiului tu o poate primi și iată motivul pentru ce: fiindcă ei nu știu nici să trimită cărțile, căci deși sunt studenți de universitate, nu știu că dacă învăluiesc cartea de tot vine prin vamă și acolo are să plătească vreo 5 florini, și, dacă voiesc să trimită cărți gratis, sau să o doneze cuiva, să le trimită prin bandă, ca jurnalele: căci atunci vine prin poștă și nu plătești îndoit: afară de aceea, la vamă, trebuie să pierzi o zi întreagă și un om ocupat nu poate să o facă aceasta, pentru niște fleacuri.

Scrie-mi, aici e Barboși(6), un ardelean, la drept. Salut pe Vlad (7) și (pe) toți colegii tăi români. Îți poftesc închinări fericite și te roagă și pentru mine acum de sărbători.

Te salută Ionașcu (8). Te rog fă cunoscut la domniile studenți universitari căci nici cartea în țări străine nu știu a expedia.

Te salut,
Densușianu

București, 27 III 1889

Iubite frate și prietene,

Să mă ierți că așa târziu vin a-ți răspunde la o veche scrisoare, dar știi zicala: „quod differtur, non aufertur”(9). În noianul ocupațiilor zilnice și în cele ale nemăturărilor Buc(urești) n-am putut să mă informez mai curent decât în zilele acestea în meritul rugării D-tale.

Află că cartea respectivă costă nelegată 8 franci, iar legată în lux – 12 franci = 5 florini și 80 cr. Cu poșta s-ar urca încă cu 1-2 franci (1fl.) recomandată. De înlesnire în

- continuare în pag. 17 -

ION POENARU

Didactica nova**Școala și cultura**

„Ca să poți povesti sau cânta copiilor, trebuie să-i iubești, să cauți să pricepi firea și lumea aparte în care trăiesc, să știi să cobori până la nivelul personalității lor. Trebuie să iei parte împreună cu dâșii la toate manifestările sufletești; într-un cuvânt, rămânând om mare, să fii cât se poate de copil.”

George Coșbuc

„Din nefericire pentru poporul roman, ne aflăm într-un stadiu cu mult inferior epocii apuse.... Nu mai avem în primul rând bunăstarea de odinioară, care permitea oricărui om de rând accesul la cultura și la viața mondenă. Am pierdut conștiința patriotică, iar asta e una dintre cele mai grave pierderi. Nu ne mai interesează țara asta, probabil pentru că nu mai avem nimic de revendicat. Ne-am pierdut valorile, trăim într-o confuzie totală a lor, așa cum se poate vedea și la evenimentele astea, de tipul Zece pentru România. Ne-am pierdut simțul estetic, dorința de a trăi frumos. Am pierdut respectul pentru oamenii cu adevărat valorosi, care au realizat ceva pentru omenire. Marii inventatori, marii doctori, muzicienii, scriitorii, pictorii nu mai sunt azi respectați și recunoscuți. În Academia Română există un singur membru corespondent în domeniul muzicii. Ne-am pierdut modelele, care azi trăiesc retrase și refuza să apară la televizor, de teama să nu se compromită.

Ne-am captivat cu modele false, modelul omului care reusește ușor, care se descurcă, care știe să facă bani. Ne-am pierdut moralitatea. Ne-am pierdut manierele și educația. Am uitat să ne mai îmbrăcăm frumos, să ne mai purtăm elegant. Am pierdut - nu burghezia materială, ci burghezia spiritului, nobletea spirituală. Trăim azi într-un mediu semicultural și parvenit, impulsiv și brutal. Suntem departe, foarte departe de ce am fost cândva. Iar eu nu pot să fiu decât frustrat și trist. Ma simt exponentul unei lumi în destrămare. Dar am credința fermă că ceva se va schimba într-o zi, că vom ajunge la o societate cu respect pentru valoare, prin care să construim alta România, la nivel spiritual. Asta e ceea ce ne lipsește la momentul actual.”

Mircea Cărtărescu

În mod normal, școala este locul unde elevii își formează competențe cognitive, de cunoaștere a sensului vieții și a lumii care ne înconjoară, de înțelegere a raporturilor cu ceilalți și cu noi înșine. Școala trebuie să formeze caractere, să-i însușească elevului dorința de a învăța, de a reuși în viață și capacitatea de a se adapta și a face față schimbărilor care se petrec în jur.

Într-o societate efervescentă în care viitorul pare din ce în ce mai surprinzător și mai grăbit, ne confruntăm cu o problemă importantă: ce se întâmplă cu elevii noștri odată cu pașirea în viața reală?

Este incontestabil faptul că educația este atât Știință cât și Artă.

Știință, în măsura în care se bazează pe cunoștințe din ce în ce mai rigurose fundamentate științific.

Artă, în măsura în care solicită intuiție, spirit de anticipare, creativitate, soluții noi, rapiditatea deciziilor într-un context organizațional dinamic, contradictoriu și adesea incert.

Ca știință educația pretinde rațiune iar ca artă pretinde implicație afectivă.

Pedagogia inimii își propune o înnoire a școlii, prin crearea în jurul copilului a unei ambianțe de armonie care este climatul adecvat dezvoltării omului.

Omul e singura ființă care simte nevoia de frumos.

Rebreniana**PREOTUL IOAN REBREANU DIN CHIUZA (6)**

- urmare din pag. 18 -

preț etc. nu poate fi vorbă, sunt și aici speculanți ca preț tot locul. Dacă vă convine, poți să trimiți paralele de-a dreptul în bancnote austriece, pentru că aici se pot schimba la tipografie... (mitropoliei).

Mulțumindu-ți pentru aducerea-aminte Te rog spune fratelui Dta și prietenului meu Ștefan (10), salutările mele, iar Dta primește din parte-mi o strângere călduroasă de mână.

V.Gr.Borgovan
Profesor

BIBLIOGRAFIE:

1. Aron Densușianu – 1838-1900, Densuș (Hațeg) cu numele de familie Pop; îl schimbă la Blaj. Prof. poet și filolog, critic și istoric literar.
2. V.Gr.Borgovan - 1850 Corvinești – 1923 București, pedagog, absolvent de Năsăud, senator de Beclean – Gherla în Parlamentul României (în două mandate)

Nevoie care este exprimată sub diferite forme care definesc individul și unicitatea fiecăruia. În prezent ne lovim de o rezistență a tinerilor de a absorbi noțiuni de limbaj, estetică și civilizație, ca un paradox acum, când informațiile circulă cu mare repeziciune și posibilitatea de acumulare a acestor valori ar fi atât de facilă.

Alături de „zăpada făpturii” cum spunea Lucian Blaga cuvântul „trimite în lumină” calitățile potențiale ale spiritului uman, constituind de la o anumită vârstă, trăsătura definitorie a copilului, pentru câștigarea statutului său psiho-social.

Filologii avertizează că la români arta conversației dispăre lent și ireversibil. Limba română vorbită curent și scrisă se îndepărtează de norma literară (etalon ideal spre care trebuie să tindem cu toții). Tinerii sunt din ce în ce mai grăbiți fiindcă așa este și veacul. Mesajele lor lingvistice înseamnă S.M.S.-uri, e-mail-uri, apeluri telefonice precipitate și nu odată criptice (argotice) pentru a nu fi reperate și decodificate de către adulți.

Observ că se poartă terminologia șoc, ritmul alert, economia verbală, româno-engleza („romgleza”).

Pleonasmele virusează comunicarea literară prin exces lingvistic (surplus de cuvinte cu sens identic sau apropiat). Pare belșug – în realitate exprimă sărăcia verbală și dominația automatismelor și clișeele.

Axioma lui Alexandru Graur rămâne de granit: „Uzul limbii impune normă!”

Dintotdeauna a existat în societate o segregare a maselor din cauza culturii și a artei.

De exemplu cine citește Kafka, ascultă Vivaldi și poate înțelege un tablou de Picasso, nu are multe subiecte de discuție cu o altă persoană consumatoare de manele și care joacă barbut... Între ei este o prăpastie, este o depărtare, o tăcere, accentuată tocmai de diferența de cultură.

Rolul nostru este să eliminăm această barieră datorată diferenței de cultură. Este important ca tinerii să știe care este diferența dintre kitsch și adevărata valoare, dintre autentic și surrogat, dintre cultură și pseudocultură.

Avem datoria și capacitatea de a cultiva la tineri nevoia de estetică și să-i ferim de minoratul culturii. De noi depinde cum își vor construi personalitatea și cum vor aspira la etalonul de civilizație perceput de fiecare în parte. Depinde de fiecare dintre noi, dacă frumosul va deveni o parte integrantă a existenței elevilor noștri, care să-i facă mai buni pentru orizontul zilei de mâine.

Orice efort spre atingerea unui scop va fi răsplătit la un moment dat așa cum orice obstacol are în el bucuria omului de a-l depăși.

Oricare ar fi rezultatele elevilor noștri, ce sunt și rezultatele noastre, gândind pozitiv și unii și alții, merită să ne îndemnăm :

*« Nu te descuraja !
Ai reușit, continuă !
Nu ai reușit, continuă ! »

Am credința că ceva se va schimba într-o zi...

Bibliografie:

1. Neascu, Ion, „Instruire și învățare”, Editura științifică, București, 1990
2. Nicola, Ioan, „Tratat de pedagogie școlară”, Editura didactică și pedagogică, București, 1996
3. Șuteu, Titus, „Cunoașterea și autocunoașterea elevilor”, Editura politică, București, 1978

Prof. BERENDE ELENA

Opinii**Vanitas vanitatum, omnia vanitas**

Atâta timp cât ești frământat de anumite lucruri, înseamnă cu-adevărat că-ți pasă de ele. Stau de multe ori și mă întreb: de ce oare ne trezim la realitate doar când se petrece ceva neobișnuit? De exemplu, când se întâmplă un accident și moare cineva drag, dar în rest, zăcem într-o stare de insensibilitate continuă... De ce am avea nevoie ca să ne deșteptăm?

Cum se numește acel ceva care ne va trezi la realitate...? Decenii întregi, ca popor român, am trăit într-o stare angoasantă de frica celui ce se afla mereu pe urma noastră – și, pe bună dreptate, așa a și fost (autocratul) –, care condiționa mersul tuturor lucrurilor, dar mai lamentabil e faptul că am fost obișnuiți să fim încontinuu împinși de la spate, fără să conștientizăm că, odată și-odată, va trebui să pășim singuri. După abolirea comunismului, descătușăți de lanțurile grele și ruginite ale trecutului, democrația, libertatea, ispita occidentului ne-au atras și ne-au înduplecat să ne înfruptăm din fructul oprit și, cum-necum, am fost ținuiți ocupați pentru o vreme, dar astăzi, după douăzeci de ani de postcomunism, ce ne mai preocupă?

Neîndoielnic că nu știm să trăim în prezent și, în timp ce ne facem planuri, trece viața pe lângă noi și ne trezim niși de vreme, întrebându-ne cum de au trecut așa de repede anii. Am uitat cine suntem, de unde venim și încotro ne îndreptăm, (frecvențele întrebări în rândul pașoptiștilor). Da și nu, dar mai degrabă au devenit insignifiante într-un secol care tot mai puțin are nevoie de răspunsuri pentru că nu mai are întrebări, ancorat fiind doar în cultivarea ineditului. Ne-am prea obișnuit cu ele, cu noi, cu ceilalți; bunul simț e o virtute desuetă, codul bunelor maniere e o carte străină, irelevantă timpului în care trăim. Totul este fast: de la mâncare, circulația din trafic, aglomerația de pe trotuare, somnul din timpul nopții, până la cursurile de limbi străine („în doar 22 de zile înveți fără profesor o limbă străină la nivel avansat”), fără să depui niciun efort primești un mesaj cum că ești posesorul unui BMW X5 nou nouț („cosmote te-a ales câștigătorul marelui premiu pentru fidelitatea de care ai dat dovadă”), megarețete de slăbit („cum poți slăbi 15 kilograme în doar 30 de zile?”) și totuși, obezitatea e într-o continuă creștere; cum să faci bani pe net („cu doar câteva click-uri zilnice, te poți îmbogăți peste noapte”), și lista continuă... really? Să fie oare așa de simple lucrurile precum par? Și atunci, de unde atâția oameni săraci? De ce atâția pierd trenul spre o viață normală, spre visurile pe care și le făuresc în suflet, și-acestea, probabil, singurele ce le mai animă existența.

Mi-e lehamite să trăiesc înconjurat de asemenea tertipurii și sunt ferm convins că sunt atâția alții care văd dincolo de etichetă...

Am obosit să tot fiu obosit, de mine, de alții, de atâta informație de slabă calitate... Oare e atât de costisitor să trăim fiecare clipă din viață la timpul prezent, fără să gândim la viitor sau să ne bucurăm doar din amintiri? Să nu mai fim întristați de circumstanțele nefaste, ci în fiecare moment să conștientizăm - gând cu care închei șirul curențelor cu care ne intersectăm zilnic - că *viața este ceea ce ți se întâmplă în timp ce-ți faci planuri pentru viitor...*

Aurel Deac

C.P.N.

Vara unui moș voiajor (III)**Gramatica guriței!**

Ferestre de soare, obloane de călți ploioși. În merii din ocolăș și pe coperiș se derulează scene de păpăcă la pitigoi și codobaturi. Un tătic major, expert la vânătoare de insecte, inspectează toate scândurele de sub streășină, toate micro-spațiile de sub dranițe, ferestrele pitice, chioare, pline de praf și păianjeni ale grajdului, în care nu mai sunt mărhai și oi, singurele galițe fiind găinile, interstițiile de sub planșeul șurii, fisurile lunguete din bărnele bătrâne ale șopruului, apoi vine cu ghemulețe de papară-n colțu' gurii, ori face aterizări scurte în ierburile din grădină, unde mai găsește câte-o trufandă! Odraslele așteaptă în frunziș, fețițe de umbră năprasnică a uliului, care a capturat vreo doi pui de la Vârvara, piriue stins, dar îndată ce tati vine cu papi, fac o hărmălaie de nedescris, cerșind în genunchi, tremurând din aripi și codiță, cerșind din guriță, trei pe-un ciot, frate inghesuit lângă frate. Văd cu ajutorul întăritorului de vedere (citește binoclu!), puii bosumflați de grași, cum înghit păianjeni groși, dintr-o înghițitură, cu ochii scoși de sfortare, cum aș înghiți eu, gogoși! Hop! Ș-un pitigoi albastru, cu moțul zburlit, perlat de ploaie cutruluieste de păduchi, furnici, omizi, fiecare filă verde, frunzărește de sus în jos și de la stânga la dreapta, de parcă ar citi sau scrie? Cine mai știe?! Mor de fomică, dacă nu știi un pic de gramatică! Criiii, criid, creed, greierește un pui de cintează în veșmânt mai ponosit, poposit pe-o nuelușă lăcuită de vișin, gătită de gală cu două perechi de cercei rubinii. Lăstunii au aceleași grijii de hrană, ceva mai sus printre nori, sub aripa îngerilor. Deci, n-o mai lungim inutil, e clară povăț? Omul, în viață, cât trăiește, învață!

Dex:

mărhai = vite mari; galițe = animale domestice; Vârvara = vecină cu gură mare; a cutrului = a căuta, a scotoți;

grădinarul iscusit și iubirea lui pătimașă

fratere, meseria de grădinar nu e deloc ușoară, e ca viața, e greu să te organizezi, buruienile ș-o iau în cap, buiesc din pământ ca bureții, începi să plivești într-un capăt de strat, și când termini, o să vezi, nu e greu de constatat, la celălalt capăt, începe iar, să apară volbura, pirul, rocoina, holbura și alte burene bărfitoare de sară, de nu mai știi pe unde să scoți cămașa, nici pe unde-ți-i sapa, mănua de grădinar, lingura, mintea...

În timp ce alții chiulesc, (sirfi, fluturi, lupi apiarius, muște bondoace) tănjesc, fac plajă, se dopeză cu polen, dormitează sub frunze, la umbră, căldărușa lăcrimează, un păianjen cu cruce ancorat pe grinda șurii face jumping pe-un fir lung de mătăasă...

și alții muncesc pe rupte: furnicile își reclădesc cetățile tăiate de coasă, albinele pupă cătușnica, bondarii bazează gros peste margarete, viespile scrijelesc stâlpii uscați și fabrică celuloză pentru castelul lor de carton, cossașii cu două picioare se duc în zori la cosit, cu fața albă ca varul și vin seara prăjiți ca țiganul, cu osebirea că mai au pete albe pe cerul gurii și-n părțile rușinoase...

...ca să nu mai vorbesc de spate, de șalate, de frunze fierbințe și asudată, de barba în doi peri din care picură apă sărată, de genunchi rugați prin straturi de ceapă și fire de păradaisă, de, de, bălbăială, degetele înmănușate cu țarină neagră, îmbibată cu apă irigată de la cer, din robinetele celeste ale sfântului Ilie...oneori, pe-o pană de vânt, un cănepar cannabina își înfoaie penița și

ION POENARU

- continuare în pag. 20 -

Ilie Hoza

Cuvânt de întâmpinare

Sever Ursa – sau despre „stările secrete” ale dăinuirii românilor

În mai multe povești, mai ales din Orientul îndepărtat, esența vieții unui om – puterea lui – este adeseori ascunsă într-un arbore sau într-o pasăre, într-o peșteră sau într-un vas ornamental... N-am înțeles tâlcul acestor istorii decât târziu. Lucrând în presa centrală mai bine de două decenii, implicat adeseori în investigații de teren, unele chiar dificile, treptat, am intuit că există locuri anume, greu de găsit, cu atât mai greu cu cât acționăm mai mult după indicii raționale, unde poți afla dintr-o dată, ca într-o revelație, ceea ce numai acolo nu ai fi căutat.

Am fost de mai multe ori la Medeleni, în căutarea aceluia conac unde adolescentul Ionel Teodoreanu a petrecut câteva vacanțe de vis, ce vor inspira mai târziu romanul ce poartă numele satului aflat la subsuoara Prutului. Semnele lumii de-altădată păreau ca și inexistentă. Le-am găbit mai întâi într-o bisericuță ortodoxă veche, străjuită de cimitirul satului, le-am redescoperit pe neașteptate în sufletul unui bătrân, Boz, după nume, dând curs invitației de a cina la el.

Am încercat în mai multe rânduri să aflu amănunte despre Schitul lui Dragoș-Vodă, satul copilăriei mele și despre Poiana lui Dumnezeu, un loc în pădure, îndepărtat de sat, unde părinții mei avuseseră vie. Localitatea, devenită cu timpul parte a unui sat mai mare, nici măcar nu figura în lucrările geografice și istorice publicate. Într-o incursiune jurnalistică având cu totul alte rosturi, în altă zonă, am întâlnit însă un cercetător al arhivelor, care mi-a arătat – motiv de mândrie pentru el – un document tănuț într-o arhivă din Polonia ce vorbea despre „un călugăr nesfânt ce ținea chilie în Poiana lui Dumnezeu” și care, după unele mărturisiri (notate chiar de cronicar, dar neincluse în cronică lăsată posterității) ar fi fost chiar tatăl biologic al domnitorului Ștefan cel Mare. Mi-am reamintit cu acel prilej de argumentele profesorului Mihai Șelaru, psihiatru ieșean, care-mi vorbea într-un interviu despre „stările secrete ale cuvântului” – exteroare cuvântului (!) – adevărata sursă din care cuvântul își trage puterea. N-am făcut însă legătură cu acele personaje din basmele asiatice, a căror „sămânță” era ascunsă unde nici cu gândul nu gândeai. Multă vreme, am fost convins că acel loc, Poiana lui Dumnezeu, în copilărie loc de popas în incursiunile mele prin pădure, este unic. Ca să descopăr, peste zece de ani, că, în altă parte a țării, un cătun în care copiii – fata și ginerile – găsiseră o locuință de vacanță se mai numea, în limbajul localnicilor, „Poiana lui Dumnezeu”. Când au aflat, copiii și nu eu, trecuseră deja câțiva ani de când cumpăraseră terenul și casa.

Exemplele ar putea continua pe multe pagini... Cazurile, dacă m-aș opri doar la cele întâlnite de mine, sunt numeroase și, fiecare în parte, arată o altă dimensiune a unui fenomen ce scapă încă înțelegerii și reprezentărilor obișnuite.

Poate că îmi scapă doar mie. Dar n-am de unde să știu până la dovada contrarie. Și iată că a apărut la vedere și „dovada”.

Pe la mijlocul lunii decembrie 2011, am poposit la Maieru – „cuibul visurilor” lui Rebreanu – cu intenția de a realiza un reportaj despre „satul cu cei mai mulți copii”. Fiind găzduit acasă la un foarte bun prieten, profesorul Sever Ursa, el însuși un adevărat tratat despre cum se poate trăi în și prin cultură, mă așteptam să pot vedea „din interior” mecanisme subtile în geneza romanelor lui Liviu Rebreanu. Implicat cu toată ființa sa în realizarea și dezvoltarea muzeului din Maieru, reper singular pe traseele turismului cultural în Năsăud, inițiatorul și coordonatorul unei reviste sătești de bună calitate, ce a ajuns la un număr impresionant de apariții, cel care a insuflat elevilor săi, generații la rând, dragoste pentru cuvântul scris și pentru înaintași, profesorul a fost și continuă să fie un reper și un ghid în căutările mele.

Și nu m-am înșelat.

Am vizitat împreună, încă odată, Muzeul „Cuibul visurilor”, dedicat și prozatorului ce a petrecut la Maieru cei mai frumoși și mai rodnici ani, dar deopotrivă dedicat și rădăcinilor măierene ale lui Liviu Rebreanu. De aici a și pornit revelația. Că rădăcinile nu sunt numai ale marelui prozator... Toți cei născuți la Maieru își trag seva din același izvor. Și dacă apa lui s-a colmatat, a fost un om și un mare iubitor de Năsăud și de cultură care a știut cum și când să curețe izvorul, cum să facă un dig în calea apei pentru ca puterea adunată în spatele digului – muzeul, revista, oamenii străși în jurul lor – să poteneze alte și alte destine... Într-o seară, gazda mea îmi vorbea despre 23 de foști elevi, tineri și mai puțin tineri, care s-au dedicat într-un fel sau altul scrisului. Imediat ce am pus piciorul în Maieru, fusesem invitat la o lansare de carte, la Sângeorz, unde un alt elev de-al său, Ilie Hoza, învățător la școala din „Valea Anișului” și mai încoace, spre noi, la școala din Aniș, pasionat de studiul păsărilor, „Membru de Onoare” al Societății Ornitologice Române, se prezenta în fața iubitorilor de literatură adevărată cu volumul „5 anotimpuri”, demonstrând că cercetarea științifică, poezia și proza pot face casă împreună. Ilie Hoza a fost doar un exemplu. Urma să-i descopăr și pe ceilalți până la 23 (deocamdată), cei care scriu și n-au uitat să păstreze legăturile cu pământul din care s-au născut ca scriitori: a se înțelege „cu dascălul lor de limba și literatura română”.

Dar a fost și o altă descoperire, cu totul neașteptată: Jurnalul profesorului Sever Ursa.

„Sunteți singurul căruia i-am arătat!” îmi mărturisise.

Eram năcut. În fața mea, deschise, câteva seif-uri metalice, pline cu zeci de caiete și agende, poate chiar sute, cu un scris mărunț, elegant... Erau acolo nu numai istoria muzeului și a revistei „Cuibul visurilor”. Ascunse în cuvinte, fuseseră păstrate mărturiile despre oameni care au trecut prin Maieru, despre trăitori în satul cu cel mai mare număr de copii din țară. Și dacă ar fi să se păstreze prin vremuri doar izbânda de a rămâne în continuare așezarea cu cel mai mare număr de copii din țară și acest Jurnal – cu frământările și întâlnirile admirabile cu scriitorii și iubitori de cultură din toate colțurile lumii – ar fi de ajuns pentru a considera comuna Maieru ca fiind deținătoarea unui tezaur. Poate că un primar cu adevărat înțelept și bun român va găsi resurse și oameni care să îngrijească, să editeze și să publice acest document – Jurnalul profesorului Sever Ursa – un adevărat tratat despre cum se naște – în altceva – puterea (izvorul) unei așezări.

O contribuție la veșnicirea unui neam și a unui loc. Și-al țării!

Că numai dacă satul românesc va dăinui, va dăinui și țara.

Iftimie Nesfântu,
la 2 ianuarie 2012, București

C.P.N.

Vara unui moș voiajor (III)

Înaltă o psalmodia lângă crucea de lemn a coperișului, iar turia Agrimonia își înclină tulpinița.

Dex:

A bui = a ieși brusc, a răsări, a crește repede; Șalate = salată;

Apă vie

Trupe de franțuji mășăluiesc prin sat! Înapoia lor, ca o oaie șchiopă, mai bine zis un tap-moș bărbos, care se uită mai mult pe sus, la balcoane & streășini, și numără cu gândul tare cuiburi de lăstuni. Prin pietrarul de sub măgura mare, afin cu mărgelile albastre, pojarăniță, degetăruț galben, tulpini fragile aplecate sub greutatea cupelilor de crin (Lilium martagon), pe umbrelle albe uriașe (Daucus, Heracleum, Angelica, Conium), smaralde vii de Cetonia și Aromia, pe fire roșcățele de crețșor (Betonica off.), fluturi cu dungi sângerii (Zygaena purpuralis). Pe deasupra preriilor presărate cu mii de flori, fâse, ciocărlii, presuri, mierle, pitulici, pe sub poala măgurilor alunari, pe la creștetul ei, șorecari și corbi, prin mărarăni (Rosa, Crataegus, Prunus), mărarăni rubetra cu puiți drăguți! Setea stămpărată cu frăguțe aromitoase, cireșe negre acrișoare, semințe verzi, răcoroase de secărică carvi, apoi, la buza șiuriolului, apă vie, direct din căușul palmei.

Florimetru

La plivit, la privit în grădina mare. Măsoar florile din priviri, la buruienii mă uit cruciș, dar cum ochiometru mă înșală mi-am făcut un metru vegetal dintr-o panglică de mălai, dar frunza fiind curbă și fragedă se rupea la întindere. Așa că am inventat florimetru (o tulpiniță de margareță, pe care am întins-o din vârful degetelor mâinii stângi până exact la încheietura umărului drept), drept metru etalon al grădinarului măierean. Din 10 în 10 cm am lăsat câte-o frunză pentru precizie și dreaptă judecată. Și-am început să măsoar cu ast mosor verde: margaretele, un florimetru și 50, echinacea tot așa, zmeurul, 1,80, fasolea a trecut peste ruze, are trei florimetri și ceva, busuiocul vreo 40 de centiflori, căldărușele 8 florideci, cătușnica (pe care am decimat-o și-am pus-o la înșoripat pentru vremuri grele), o jumătate de fl., urzica, cardiaca, loboda, unu șapteșapte, o tulpină de floarea-soarelui, unu șaișopt, exact cât mine, asta a fost ieri, socul nici nu-l mai poți vedea, cei trei cioți ologiți, atât au lăstărit încât au ajuns la creasta acoperișului, are vreo patru coți de uriaș, adică, pardon, patru florimetri. Ceapa a rămas pitică, de 200 florimii, i-am tot tăiat codițele, iar mărarului, pigmeu' chel, i-am tot rupt părul pe la subsuori! Prin astă învălmășală vegetală e un du-te-vino-te-du de albinuțe sălbătice (Coletes, Andrena, Halictus, Osmia), bondari feluriți, (pratorum, lapidarius, terrestris, silvarum, humilis) viespi saxone și poliste, furnici negricioase (Lasius), ori roșii (Formica), lupi de albina târcați cu roșu, coleoptere târcate cu galben și negru zise Trichius, buburuze punctate, satiri în aripi albe, roșcate ori codate, cu trompe și antene ce fac măsurători la parfumului, polenuri și copii din flori. Pe ecranul cerului, translucid, torid, trec spre înserare, șapte cioare, zece lăstuni cu progeniturile lor, doi vinderei ce măsoară ei, cu ochi de șoim, umbre și urme de rozătoare printre ierburi...

Îmi cunosc măsura, cotul, șchioapa, palma, pasul, cu maseaua stau mai greu la socotit, la sorbit?! Cotometru, palmometru, pasometru, la gura cât o șură, pahărelul!

Potopul verde

Tornadă de Sfântu Ilie, prăpădenie prin grădină. Și prin acoperișuri. Prin târnațuri, verande, grajduri, șuri și cotete spaimă de furtună! Șuroaie ca funiile curg din streășini, pânze lichide se rup din cer, cisterne de apă se basculează peste uliță, aversa sparge burlanele, apăraia se adună în ocoale de poți să umbli cu barca, fiecare familie are o piscină. Șfichiuri de fulger și plesnete de trăsnete din bicul sfântului sfărtecă văzduhul lichid, tunetele sparg timpanul, ochii și ușile de teamă se închid. Un sfert din oastea mălaiului a căzut, fasolea și-a întins cracii-aracii peste straturile de ceapă, vițele de napi s-au răsfirat jur-împrejur după explozia acvatică și s-au împletit cu holbura de nu le mai înțelegi, florița-soarelui s-a rupt, tomatele s-au paradiț în lut, crini s-au tremurat, coronițele de petale le-au alunecat în părăiașele dintre straturi, căldărușele s-au încălțit și înodat cu pătrunjelul, nalbele ruginite s-au împletit în pătlăngiile cu frunze cămoase călcate în tină, salatele înalte, cu flori gălbenuțe pe tulpinițe, păstrate pentru semințe s-au aplecat peste măghiranul îndoit de frică, busuiocul s-a ascuns sub o urzică mlădioasă, care n-a pățit nimic, dimpotrivă e mai zveltă, zmeurul nu s-a smintit și se ține cu degetele verzi de gard. Prin livezi, țoluri alunecătoare de mere verzi, de calci pe ele, cazi de nu te vezi! Crengile încercate s-au dejințat de vâjăială. Câțiva pruni veterani au trosnit de la genunchi, merii au plesnit din cicatricele răzbeilor mondiale clorofiliale. Uragan de vară. Harababură vegetală!

Dex:

crac = picior; nap = cartof; a se paradi = a se distruge, a pieri; țol = covor; a se dejința = a se rupe sub o greutate.

Ogaș cu fluturi

În ogaș era răcoare, se simțea încă mirosul de lut plouat, dar taluzurile erau înșorite și pline de țintaură, sulfină albă și galbenă, scai cu pământufuri roșii ori cu aureole de floricele rozalii pe capetele țepoase, turia agrimonia, sânzăiene galbene, brâncă heracleum, lumânărele înalte verbascum cu floricele galbene pe spic de-un metru, sângerică, morcov și pătrunjel sălbatic, salvie de câmp și salvie de pădure, mentă

- urmare din pag. 19 -

(nintă) iute, tufe de pliscu-cocoarei în culoare de-albastru pierdut, cotoare lemnoase de cocoare, clopoței înșirați pe câte-un fir verde de mătăsă, urzici bătrâne foarte pișcăcioase, fire rătăcite de cerețul și coada racului, margarete ochioase, lucernă albastruie, sparceță, trifoi alb și roșu, fire rătăcite de cerețul și coada-racului, tulpini cu flori palide, timide de pojarăniță, urzici bătrâne, pișcăcioase, tătăneasă păroasă, crețșor, cloctoci rhananthus ce-și sună deja semințele, nu-mi mai aduc aminte ce-am văzut, fără a mai socoti ce era mai pe dedesubt. Daaaa, pe deasupra...nici atât! Bondari pietroși, lucioși, albine prăfuite cu polen din zeci de triburi, (în Europa există 600 de specii!), viespi cu talie de...viespe, muște turtite, sirfi grași, cosași zburători, cu capă roșie de toreador, lăcuste verzi ca gramineele cu antene mai lungi decât ele, ploșnițe în pijamale roșii evadate din pânze de paianjeni, fluturi machaon, vârzari (napi, crataegi, brassicae, colias), drăcușorul Polygonia, urzicarul Aglais, satiri Aphantopus, Maniola, Melanargia, neamuri azurii de lycenide, zigenide împroșcate cu roșu violent, noptăce euclide, omizi-bețigașe, omizi flocoase de lasiocampa, tăuni înțepători, muște de metal verde, tipulide cu picioare lungi încurcate prin globuri din puf de barba-caprei, gale florale, rozalii, în care stau ascunse larve de cynipide, pe crenguțe ghimpoase de măceș, coleoptere prăfoase, longicornii mărunți pe capsule lănoase de brusturi. Mai sus cănărași scăldați în galbenuș, sticleți cu fata roșie, cănăpari cu gușă purpurie, culori calde inundă ogașul cu fluturi, vară-n dulce frenezie, pe cerul albastru nespus, drepnele melba, cirilăie, cirilăie...

De Pantelimon sfântu

Așa amestecate, cum le-am văzut!

Șorecar, vinderele, corb, ciori, gaite, pițigo mare cu al nușcătelea rând de progenituri, pițigo albastru, pițigo sur, presuri, fâse de pădure cu-ale lor odrasle, codobaturi de brâncuță, închipuind ba una, ba alta: cuibun pentru colibrii nevăzuți, degetare fragile zănelor croitorese, coronițe verzi spiridușilor șchiopi, pahare de iarbă pentru fauni ameții și miopi, bulgări de semințe ori sfere de puf pentru ghicitoare în ghioc. Regele brusturilor și regina se-nvelesc de tremurarea serii în borangic, merlele de vară se-nghesuie unu-n altu, să nu simtă frigul, nimic, steluțe trandafirii de țintaură licăresc prin ierburi, spre vindecare, celor bolnavi de noroc. Apoi pe boltă! Sub stelele care-au răsarit, dâmbul s-a rotunjit și s-a apropiat de lună. Un anci bufnește cu rătu-n pământu-nierbat ca flori. Cosașii își zgredăpână tibia, greierii tac, albine-s culcate, fluturii dorm, cintezele-s la somn, Ilie-l la vis. Salvia-i de straja sub perna din paradis!

Dex:

Boboșa = deal mic în formă de mușuroi, colină; a zgredăpână = a zgăraia, a scrijeți.

Bucătărie verde

După furtuna nocturnă, prin grădini, am început să ne pipăim și să plângem fiecare pe umărul vecinei, vecinului, care-l are, fiecare! Fasolea pe umărul mălaiului, ceapa în brațe de mărar, măghiranul îngenuncheat sub căldărușă. Apoi ne-a apucat foamea. Așa că ne-am pus la plivit ceapa, (vorba vine...am smuls câțiva bulbi, ca să-i ronțim cu slănină și pâine), apoi la răscolit cuiburi de cartofi noi, (îs buni și dulci, cu brânză, sare, moare, mujdei) când, printre căpățâni de salată se ivi prințul broscui. Am dat iama prin tufe de fasole-pomișor, pocnind-o cu unghia de sub frunze. Cu foarfecă inverzită de firea din rostopască am ciupit buchețele de măghiran, busuioc, mărar, mentă creată, inima-leului, cimbru și pătrunjel să fie la iarnă pentru răceală ori adaos la purcel. Urzic-am lăsat-o-n voia sorții. Un colibri cu antene și trompă lungă, un Moro Sphinx, nu se lasă nici el, sugă zama din potirele reginei noptii. Așteptăm cu gura pungă să vină cineva să mulgă vacile mălaiului de lapte...

Meniu de vară

Șoimi vinderei, șorecari la jocuri de zbor, lăstuni, rândunele, drepnele, ce-aș putea să dau mai mult inimii mele? Pentru burță, mere vârtice zemoase, napci dulci, boabe moi de mălai în lăptișor. Potire-n aur din polen de harbiz ies printre parii gardului, mălaiu-și ridică mândrul panaș, fasolea-i gravidă de-atâtea păstăi, pătlăngina se-nspică, castraveții-și scot nasul prin părleaz, vița se-nvârtește pe pereți în sus, da bureți nu-s! Umblu la vânătoare de cosași cu pușca fotografică, prin ierburile tăiate de două-trei ori de coasă, prin otăvile scurte ca barba de trei zile nerasă. Pe răzoare, prin ogașe, neamuri lucioase de ilenuțe pe coafurile purpurii ale căpățânilor ghimpoase de scai, cozi de codița-rândunicii, fluturi azurii pe flori mărunte de sulfină galbenă, bondari unsuroși pe cumpenele de tătăneasă, lăcuste verzi pe cicori asemene, sirfi cu burta topită, care s-adapă din zbor cu polen de țintaura asemenea unor colibrii milimetrice, albine sălbatică din tribul Osmia cu periute ventrale învelite-n polen de barba-caprei. Puf prin vazduh. Anotimp trecător. Dă-mi Doamne, un nor pe care să mă țin și să zbor pe urmă de lăstun călător.

Ilie Hoza

Redactor-șef: ICU CRĂCIUN
Redactori: Viluț Cărbune, Ilie Hoza, Macavei Al. Macavei, Mircea Prahase, Alexandru Rațiu, dr. Lazăr Urechel, Liviu Ursa
Nr. sponsorizat de Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud
Correspondenți externi: Damaschin Pop Buia (Germania), Alex Pop (SUA)
Precizare: Responsabilitatea materialelor publicate aparține în exclusivitate autorilor.
Adresa redacției: Muzeul Cuibul visurilor Maieru, județul BISTRIȚA-NĂSĂUD
Machetare: Ieu Crăciun
Tehnoredactare computerizată și tipar: IMPRES srl Bistrița, str. N. Titulescu, nr. 18, tel/fax: 0263 238027, tel: 0263 223201 ISSN 1224 - 643

"În Maieru, am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele"-

Livu Rebreanu

VISIBILUL INVISIBILUL

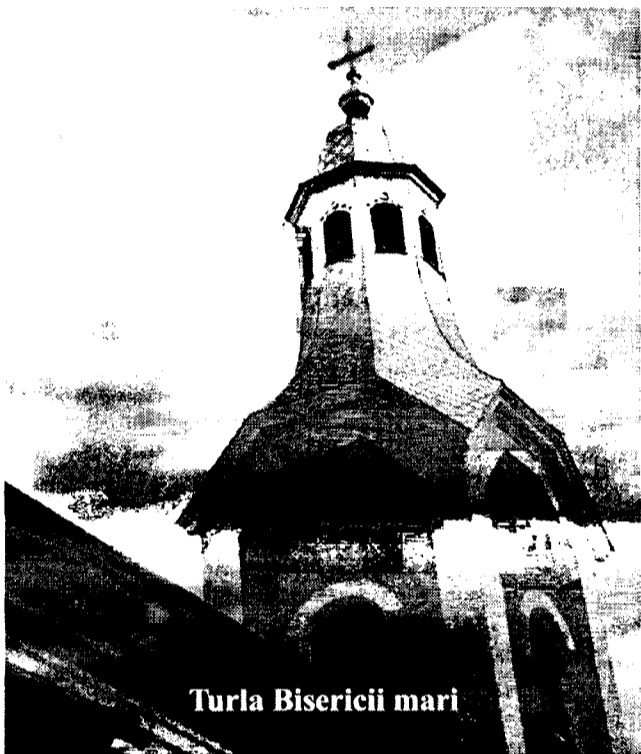
Director fondator: SEVER URSA

PUBLICAȚIE EDITATĂ DE COMPLEXUL MUZEAL BISTRITA-NĂSĂUD ȘI CONSILIUL LOCAL MAIERU

ANUL XVII Nr. 2 (101) *** IULIE 2012 *** 20 PAGINI *** 2 lei

Credință și adevăr

CREDINCIOȘIA ARDELEANULUI

Turla Bisericii mari

Dumnezeu l-a hărăzit cu multe daruri. Nu-l poți cunoaște ușor, pentru că știe să tacă. Își pleacă fruntea îngândurată spre adâncime, dar nu se pleacă nimănui. Celor sprinteni la vorbă le pare greoi, pentru că nu se grăbește a grăi. Dacă socotește că trebuie, își spune părerea după ce cugetă cu temei. Totuși este cu sufletul pururea deschis, pentru că nu știe să mintă. Viața, pentru el, este o taină pe care o ia în serios. Pune gravitate în tonurile ei și o înveșmântează cu drag în poezie. Când te privește, ochii lui sunt sfredel și totodată melancolie. Pentru că vrea să afle potrivă și alean în sufletul pe care ți-l cere tovarăș de luptă. Și la bucurie și la durere. Știe să muncească, știe să cânte, știe să se bucure, știe să plângă, dar, mai ales, știe să se roage – pentru că știe să creadă.

Ardeleanul nu glumește cu rânduiala lui Dumnezeu. Pentru el, lumea este lucrarea mâinilor lui Dumnezeu, precum grăiește Scriptura. Iar Scriptura este cartea Domnului, pe care o soarbe cu același foc cu care își geme rugăciunea când îngenunchează înlăcrimat și ferit de ochii altuia. Din această adâncă putere își revarsă văpaia inimii pe buza fluierului, cu care își poartă oile la iarbă, la izvor și la soare. Nu te poți apropia de el cu ispită de zeflema, pentru că își încruntă numaidecât tăcerea în sprâncene și-și înțeștează mânia în mâna cu care ridică autoritar toiagul lui ciobănesc. Pe dușmani mai întâi îi vâră în canonul spaimei cu răbdarea lui de pustnic și apoi îi doboară cu un cutremur, când își dezlănțuie împlinirea poruncii de la craii lui. Pentru că el socotește ca dușmani ai lui pe vrăjmașii legii și dreptății lui Dumnezeu. De aceea, Ardeleanul nu poate fi înfrânt niciodată. Pe el îl înalță pururea smerenia cu care se pleacă numai înaintea lui Dumnezeu.

Preot ILIE I. IMBRESCU

V-am scris vouă, tinerilor! - gândurile și încercările unui preot mărturisitor București 2011, pp. 377-378, articol apărut în „Înălțarea”, an I, Sibiu, nr. 1, 1 ianuarie 1941.

Alexandru Dărăban

Gramatica, Măria Sa

Limba română

Limba este darul cel mai de preț pe care Divinitatea l-a hărăzit omului. Mai presus de orice avuție a vieții, limba pe care ne-au lăsat-o strămoșii trebuie cruțată pentru urmași "ca un fagure de miere"...Românii au o limbă pe măsura bogăției lor sufletești. Ea trebuie apărată precum o comoară. Mii de scriitori o slăvesc în operele lor și-i închină imnuri de nemurire.

Gramatica limbii, cu deosebire sintaxa, prin ansamblul ei de reguli, menține limba mereu în actualitate. O apără de dezacorduri supărătoare, cum se întâmplă și în cazul unor manele. Un exemplu pe care noi l-am folosit: "Mă iubește femeii/Și e moarte dupe mine"... Cu un libertinaj aproape de impertinență, tot mai des auzim expresii ca acestea: E (pă) bune, "de ceva vreme", stai liniștită, asta e!, care e problema? Cuvântul "problemă" e folosit până la suprasaturație, cum am mai scris cândva. Nu toate aceste "scurtisme" sunt de condamnat, ele sunt impuse și de limbile moderne și de ritmul trepidant al vieții, adică "engleza și viteza", cum spunea un hătru. Asemenea expresii violentează limba, îi dau aspect de mahala.

Până și semnele diacritice, atât de necesare limbii române, sunt considerate niște bagatele și aruncate undeva în vecinătatea mai mică sau mai mare a locului fix, sau lipsesc cu desăvârșire. Cât de necesară ar fi caligrafia, scrisul acela elegant care aducea prestanță și seriozitate limbii române scrise, chiar dacă scrierea actuală va fi înlocuită în viitor cu alte semne.

Da. Limba e dar dumnezeiesc. Trebuie s-o cruțăm "mândră și curată". Să ne amintim de o zicere înțeleaptă: "Caesar non supra grammaticos". Împăratul

nu-i mai presus de gramatică. Dictionul acesta a străbătut secolele și a răsărit din următoarea întâmplare care a avut loc la curtea regelui Sigismund al Germaniei (1368-1437). Acesta a făcut o greșală gravă de gramatică. Placentius, arhiepiscopul curții, a avut curajul sa-l corecteze pe trufașul monarh, care ar fi spus: Ego sum rex Romanus et supra grammaticos! (Eu sunt rege roman și mai presus de gramatică). La care Placentius dă o replică rămasă celebră: "Caesar non supra grammaticos" (Cezarul nu e mai presus de gramatică).

Dramaturgul francez Molière în comedia sa "Femeile savante" (act II, sc. 6) pune în gura personajului Filaminta cuvintele: „La grammair qui sait regenter jusq'aux rois: Gramatica, regină peste învățați și regi/ Ce știe să-și impună eternele ei legi". Prin această expresie sunt vizați acei oameni care, abuzând de poziția lor, cred că pot nesocoti reguli, legi și hotărâri deja încetățenite, consacrate.

Marii noștri clasici, pe lângă meritul inestimabil de a crea capodopere, au cultivat și șlefuit limba, i-au sporit strălucirea prin metaforele statornice, ale nădejilor noastre dintotdeauna etc. Chiar cu riscul de a ne repeta, vom căuta din nou cuvinte celebre despre limbă, rostite și scrise de făuritorii de limbă literară. "Limba este patria mea", spunea Nichita Stănescu.

Dacă anul în curs este numit și anul lui Caragiale, să reamintim cititorului o întâmplare ieșită din comun. Se știe că marele dramaturg respecta regulile gramaticale și ortografice cu o rigurozitate

nemaipomenită. Își amintește după coborârea din tren la Berlin, că uitase să pună o virgulă în textul unei schițe. Imediat îi telegrafiază prietenului său, criticul literar Paul Zarifopol (1874-1914), rugându-l să așeze virgula unde trebuia, indicându-i pagina, rândul, etc. "Moș Virgulă", cum i se spunea între prieteni, era un împătimit al corectitudinii în pronunțarea scrisă și exprimarea orală. Ridicula dezacordurile. Pe drept cuvânt că sintaxei i se mai spune și matematica limbii.

Mii de poeți au slăvit și slăvesc Limba Română în curgerea neodihnită a apelor Țării...

"Născuți dintr-un sânge străvechi precum vinul,
Din boare și rouă și din furtună.
În ea ne rostim bucuria și chinul,
În prea iertătoarea Limbă Română".

Sunt versuri ale tânărului poet basarabean Mihai Duțescu.

Nu cunosc alta mai frumoasă zicere închinată Limbii Române decât aceasta care sună ca o rugăciune a neamului nostru:

"Trăiască frumoasa și cumintea limbă românească!"

"Fie în veci păstrată cu sfințenie această scumpă carte de boierie a unui neam călit de focul atâtor încercări de pierzanie!" spunea marele Caragiale.

ION DELAMARGINĂ

RELIGIE

Începuturile slujirii preoțești a părintelui Vasile Hanțiu în Maieru

Începutul slujirii părintelui, conform documentelor din arhivele Arhiepiscopiei Ortodoxe a Vadului, Feleacului și Clujului, este menționat cu data de 1 octombrie 1958 când, încetându-i angajarea de la parohia Gersa II (aparținând comunei Rebrîșoara), a fost transferat la parohia vacantă Maieru II, din raionul Năsăud, acest post fiind extrabugetar[1].

Părintele Vasile Hanțiu a făcut numeroase demersuri la Episcopia Ortodoxă din Cluj în care-i ruga să binevoiască a-l salariza deoarece n-avea cu ce să-și școlarizeze copiii, apoi să dispună să poată locui la Maieru cu familia, cu copiii în casele parohiale. Această ultimă cerere era completată cu mențiunea că părintele Pop Iuliu „este singur numai cu doamna la Maieru”[2].

Aflând de numirea părintelui Hanțiu, un grup de credincioși din Maieru, întocmesc o petiție pe care au trimis-o Episcopiei, în care se menționa:

„Subsemnații credincioși ai Bisericii strămoșești, domiciliați în comuna Maieru, din raion Năsăud, am înțeles că P.S. voastră intenționați a numi un preot în postul vacant în Maieru...”

Întrucât avem o singură casă parohială și aceea slabă și necorespunzătoare, care este locuită de părintele paroh Iuliu Pop, întrucât o altă casă corespunzătoare nu avem în comună și unde s-ar găsi, sunt ocupate de peste 20 de învățători, iar a edifica o nouă casă parohială e cu neputință, cu fiască supunere vă rugăm să binevoiți a numi în acest post pe părintele Ion Bolog din Ilva-Mare Sat, a cărui soție este din Maieru, are casă a sa proprie și părinți bătrâni care așteaptă a fi îngrijiți.

Această cerere o facem în numele și cu consimțământul tuturor credincioșilor din această parohie”.

Petiția a fost trimisă printr-o carte poștală la data de 25 noiembrie 1958 de către Adrian Cobzaș, punându-și semnătura: Vasilca Alexandru, Balotă Zaharie, Motofeala T., Rebrîșorean D. Ionel, Sângeorzan Ion, Sângeorzan Petre, Vârtic Solovăstru, Aurel Bumbu, Alexandru Bumbu, Varvari Virgil, Sângeorzan Vasile, Vârtic Ionel, Candale Simion, Istrate Vasile, Isip Alexandru, Scridonesi Niculae, Hădărău Cifor, Rus Alexandru[3].

La data de 29 noiembrie 1958 este convocată ședința consiliului parohial prezidată de protopopul ortodox de Năsăud. La această ședință au mai luat parte Iuliu Pop, paroh local, Vasile Hanțiu, preot, iar din consiliul parohial: Adrian Cobzaș, prim episcop, Teodor Avram, Vasile N. Candale, Teodor Lorinț, Aurel Bumbu, Ion C. Berendea, Anton Motofeala, Alexandru Sidor, Constantin Scridonesi, Silvestru Vârtic, Cifor Avram și Alexandru Vasiica.

Părintele protopop a adus la cunoștință ordinul Episcopiei prin care la postul vacant Maieru II este numit părintel Vasile Hanțiu, ca extrabugetar, care numire a fost recunoscută de Ministerul Cultelor. În numele consiliului parohial a luat cuvântul primul episcop Adrian Cobzaș care a spus despre „credincioșii parohiei Maieru că au fost și sunt îndestulați cu părintele Iuliu Pop, care timp de aproape 29 de ani a păstorit cu vrednicie spre absoluta mulțumire. Întrucât Sfânta Episcopie a aflat bine să completeze postul de preot II, declară că din motivul că a doua casă parohială nu este, iar salariu de la stat nu este, în acest post vacant se roagă respectuos ca să fie numit părintele Ion Bolog din Ilva-Mare Sat, a cărui soție este din Maieru și are casă proprie unde va putea locui, iar în ce privește salarizarea Ion Bolog va avea și pământ propriu...”

Consiliul parohial, în principiu, este de acord ca părintele Hanțiu să vină la Maieru, însă i se pune în vedere că nu i se asigură locuință și nici completare de salariu de la credincioși...”

Părintele Hanțiu declară că în cazul că și-ar găsi locuință primește condițiile arătate mai sus[4]. În sprijinul părintelui vine văduva Boșca Aurelia care-l primește în chirie în locuința sa de pe strada Principală nr. 637 până ce își va găsi o locuință mai potrivită (2 decembrie 1958).

La data de 31 decembrie protopopiatul anunță Episcopia că părintele Vasile Hanțiu a fost instalat în parohia Maieru II.

La data de 20 ianuarie 1959 părintele Hanțiu trimite o adresă către Episcopie în care specifică că:

- a fost bine primit de credincioși;
- nu este în clar cu drepturile pe care le are ca preot II;

- preotul I și-a reținut din ceea ce el însuși a câștigat 3/5, iar 2/5 i s-au dat lui;

- părintele I îl trimite în cele mai dificile situații;

- parohia să fie delimitată între cei doi preoți;

- are o situație foarte grea, nu posedă avere.

Luând act de cele enumerate mai sus Episcopia trimite, la rândul-i, o adresă către protopopiat în care-i sunt transmise următoarele sarcini de îndeplinit:

- delimitarea teritorială în mod echitabil și pașnic;

- preotul Pop să fie cu

maximă înțelegere;

-să-și poată asigura traiul[5].

În data de 6 februarie 1959 are loc o ședință a consiliului parohial în care s-a pus problema împărțirii „pe din două” a parohiei. Inițial prim episcopul Adrian Cobzaș s-a opus acestui fapt pentru că „poporul nu e de acord, oamenii să meargă unde vreau și la ce preot vreau”. Părintele Iuliu Pop a propus împărțirea sesiunii parohiale, în fața consiliului, după cum urmează:

- arabilul „La Balasina”, „La gară”, cimitirul nou din „Strâmtură”, cimitirul din jurul bisericii noi și cimitirul dela „Văzură (?)”, vor fi pentru părintele Pop;

- arabilul „La Caba”, grădina de la Aurelia Boșca, cimitirul din jurul bisericii mici și cimitirul de la „Paltin”, părintelui Hanțiu;

- locul arabii de la „Prislopul Cabeii” – în părți egale preoților.

Preotul Vasile Hanțiu s-a declarat mulțumit de această împărțire, acest lucru fusese comunicat de către protopopiat Episcopiei[6].

După o oarecare perioadă de calm, la data de 18 noiembrie 1960 Episcopia este sesizată printr-o „anonimă” că părintele Hanțiu a slujit beat Sfânta Liturghie, fapt ce a determinat Episcopia să declanșeze o anchetă.

Ancheta a avut loc în data de 20 noiembrie 1960, la familia lui Șpan Varvara, care a fost întrebată dacă a fost părintele Hanțiu la sfeștanie și dacă „a băut până-n ziuă și a mers rupt de beat la Sfânta Liturghie”.

Șpan Varvara, cu ocazia anchetei, a fost găsită acasă în pat, bolnavă. A declarat că părintele a făcut sfeștanie în ziua de 12 noiembrie 1960 cam pe la ora 5 a după-amiezii și a stațat la dânsii până la ora 7 (19). În timpul cât a stat la familia Șpan n-a consumat decât 50 grame de vin, la stăruință insistentă a dânsiei, după care a plecat.

În acest timp la familia Șpan a sosit Buda Viorica gestionară la cooperativă și a confirmat același lucru

Părintele Hanțiu, după declarațiile numiților, nu bea din cauză că e bolnav de stomac. De față la aceste declarații a fost de față și Anțig Petru, Maieru nr. 665.

I-a mai fost luată o declarație și văduvei Boșca Aurelia, educatoare pensionară care a menționat printre altele:

- părintele a stat în chirie din 13 decembrie 1958 până în 15 noiembrie 1960;

- nu l-a văzut niciodată beat;

- s-a prezentat acasă de vreme;

- n-a mers beat la biserică[7].

Prin cele de mai sus am încercat să fac cunoscut greutățile, piedecile ce se puneau unui preot modest de țară în acei ani în care s-a instaurat comunismul în România, nimicurilor la care se pretau, inventând orice motive pentru a strica liniștea slujitorilor bisericii, dar și a credincioșilor.

[1] Arhivele Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, Document nr. 7172/III/31 – 1958.

[2] Idem, Documentul nr. 8372/8359 – 22.11.1958.

[3] Idem, Documentul nr. 8588/8372 – 28.11.1958.

[4] Idem, Documentul nr. 108 – 8588/1958.

[5] Idem, Documentul nr. 412/108 – 20.01.1959.

[6] Idem, Documentul nr. 97/1959.

[7] Idem, Documentele nr. 6815/18. 11. 1960 și 6816/22. 11. 1960.

Alexandru Dărăban

Scoala măiereană

DASCĂLUL LEON HANGEA -UN DEVOTAT SLUJITOR AL ȘCOLII ȘI NEAMULUI ROMÂNESC

Deseori, auzim spunându-se: „cartea te face om”. Toți, pornim la drum în viață, dar este cu neputință să ne „deșteptăm”, singuri. Cel care trebuie să-ți arate calea împlinirii este dascălul. Acesta este slujitorul cărții, al învățaturii, și ziditorul credinței în sufletele tinere. Așa, a fost și Leon Hangea recte Alekse Fortunat. O figură însemnată, din galeria „truditorilor nezmogomotoși ai neamului”. Viața lui, pentru mulți din urma sa, rămâne o pagină de istorie, pe alocuri, enigmatică. A fost un apostol, de aici, din „Țara cătanelor negre”, care precum alți corifei însemnați ai Ardealului, de pildă: Dr. Vasile Pop, Ioan Manfi, Ioan Costea, Vasile Bob, „deșteptați de latinitatea limbii noastre și încălziiți de sentimente de românism s-au ridicat, s-au străduit și au reușit, să răspândească învățătura primită în școlile Nasaudului și ... ale Blajului” în ogorul în care se afla sămânța românească..

Leon Hangea s-a născut în anul 1810 în casa preotului Ioan Hangea din Maieru. Este crescut în frica lui Dumnezeu, obișnuit cu mersul la biserică, cu milostenia față de cei neajutorați. A fost al doilea născut din cei șapte copii ai acestuia. „Preotul a avut cinci fii: pe Grigore Hangea fost funcționar (cancelist), Leon Hangea profesor și înfocat unionist, Sever Hangea căpitan în Reg. II de graniță și apoi în Reg. 50 (Alba Iulia) fiind decorat cu »Medalia de războiu« și cu »Crucea pentru servicii«, Petru Hangea, proprietar în Maieru și Alexandru Hangea fost funcționar în Mehadia, al cărui fiu Benjamin Hangea fu profesor la liceul din Năsăud (1873—1883), două fiice: Iftinia măritată după Locotenentul Gavrilă Pop din Feldru din Reg. II grănițesc și Măria măritată după învățătorul Vasile Mureșianu de la norma din Năsăud.”²

Leon Hangea urmează școala trivială din Maieru, apoi ca orice copil de granicer frecventează Institutul Militar din Năsăud, continuând teologia la Blaj. După legile grănicerești - spune Iuliu Moisil „toți tinerii trebuiau, firește, să - și satisfacă armata, dar, urmau să apuce, legea credinței”. S-a observat însă, la așa, complicație politică cum câțiva tineri intelectuali ca, pentru a nu face armata, își schimbau numele, ca astfel să nu fie urmăriți. Așa a fost Vasile Bob - Fabian, dar și Leon Hangea.”⁴

După terminarea teologiei la Blaj - „Institut în grad academic” - în vara anului 1835, trece munții în Țara Românească, la Focșani, și își începe ucenicia de dascăl în condiții destul de grele, la „școala începătoare publică”⁵. Această școală a fost deschisă în 14 februarie 1834, ca urmare a spiritului novator adus de Regulamentul organic, de către profesorul Dimitrie Pacasneanu (care va deceda la 22 august în același an) în chiliile biserici „Sfântul Ioan”, ctitorie a domnitorului Țării Românești, Grigore Ghica, din 1661⁶. Numele, sub care va fi cunoscut dascălul Leon Hangea, de acum înainte, va fi Alexe Fortunat. Animat de tineretia lui avântată și angajat în multe acțiuni pline de noblețe și visări, tânărul dascăl se va apieca și își va consacra, de acum înainte, viața, pentru școală și emancipării tinerei generații. Și-a început activitatea școlară în Septembrie 1835⁷. „D. F. Caianu, profesor la liceul din Focșani, care l-a cunoscut personal, spune că „Alekse Fortunatu veni din Transilvania, de la Bistrița-Năsăud, apare în Focșanii-Munteni la 1836 și »după cum spun bătrânii Fortunatu era unul din cei mai buni profesori, foarte iubit de elevii săi și mult stimat de cetățeni și l-a apucat încă în viață ca pensioner, că a murit în anul 1875”⁸. Biograful Iuliu Moisil care l-a cunoscut în verile când venea la Maieru, ni-l descrie ”în gesturile și purtarea lui, severe, dar distinse, se vede pecetea locurilor natale, a ținutului aspru și păduros ai Țării Năsăudului”

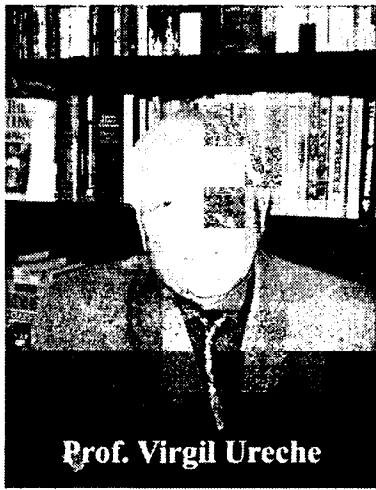
A fost un vașnic apărător și cultivator al limbii române. Totodată, este preocupat și de educația muzicală, după cum se desprinde din cererea făcută către Euforia Școalelor din București, pentru a învăța pe copii cântările, cere învoire de numirea cântărețului Sandu Popescu, din Focșanii-Moldovei. Acestuia, spune Fortunat, i se va plăti câte un icusar vechiu pe lună pentru munca lui. Începerea învățaturii cântărilor s-a făcut la 10 Septembrie 1838. Ca ajutor a lui Fortunat, i s-a dat în 1847 profesorul Ghiță Teodosie, care însă în 1848 muri de holeră, izbucnită odată cu intrarea trupelor rusești în Principate. În școala aceasta erau fii de orașeni, dar și mulți de la țară și din această cauză orașenii n-au voit să

-continuare în pagina 4 -

VASILE BALOTĂ

Ecouri jubiliare

11 martie 2012

Prof. Virgil Ureche

Mă aflu încă sub puternica și adâncă impresie a ceea ce am trăit ieri, timp de patru ore, în aula Muzeului *Liviu Rebreanu* din Maieru. Am dat curs invitației făcute de bunii și nedespărțiții mei prieteni, Icu Crăciun și Ilie Hoza, cu ocazia apariției cu numărul 100 a revistei pe care aceștia o conduc, *Cuibul Visurilor*, după 16 ani de rodnică și intensă activitate

.Coincidență sau nu, apariția acestui număr jubiliar s-a suprapus peste un alt jubileu, cel puțin la fel de notabil, împlinirea în data de 8 martie a vârstei de 80 de ani de către profesorul *SEVER URSA*, directorul fondator al acestei reviste,

M-am simțit, pentru a nu știu câta oară, mândru că sunt măierean, am remarcat, ca de fiecare dată, acea unitate sufletească, unire în cuget și-n simțiri a măierenilor, întoarcerea lor benefică și sănătoasă la obârșii, împărtășirea experienței lor de acolo de unde vin, aflați în posturi cheie sau funcții înalte, dar purtând cu ei amprenta Maierului, a iubitelor lor profesor Ursă, aducându-i acestuia un neprețuit omagiu prin prezența lor aici. Se simte tot aici, parcă mai mult decât în altă parte, prezența sufletească și materială a primarului Vasile Borș sau a marelui iubitor de cultură, a sufletistului și omniprezentului sponsor Miluț Iugan.

L-am privit îndeaproape pe acest monstru sacru al Maierului, Sever Ursă, fără de care nimic pe tărâm cultural nu s-a mișcat aici, și parcă-l revăd cu ochii copilăriei mele, cu ochii elevului dornic să afle ceea ce, la vremea aceea, nu putea afla de nicăieri, decât din gura dascălilor săi. În afara părului alb, (pe care îl am și eu) e la fel de tânăr, la fel de matur în gândire și simțiri, cu același simț dezvoltat al umorului, la fel de prezent în viața noastră ca și atunci, dându-ți impresia, deși e pensionat, că mâine va pune mâna pe un catalog și va porni înspre sala de clasă..

Prezența în sală a multor ziaristi sau oameni de cultură din județ și nu numai, a multor foști elevi de prin toate colțurile țării și din afară, până la ultimele generații de elevi pe care ilustrul profesor i-a îndrumat, mi-a dat senzația că d-l Ursă a fost profesorul, mentorul și dirigintele tuturor măierenilor, că pe lângă opera sa scrisă, pe lângă toate realizările sale de excepție, cea mai mare, profundă și de durată operă a sa se afla în

această sală, sădită adânc în sufletele și caracterele noastre.

Mă gândesc că eu însumi împlinesc în acest an patru decenii de activitate pe tărâm pedagogic și aceeași emoție și venerație le simt și acum la întâlnirea cu domnul profesor. Li datorez multe, foarte multe, inclusiv devenirea mea. A fost omul care mi-a spus clar și răspicat, după ce nu mă prezentasem la examenul de admitere în liceu în prima sesiune, că trebuie să fac acest lucru, că mă ajută capul, că trebuie să fac mai mult. Fiind cel mai mare într-o familie cu șase copii, părinții mei vedeau în mine mai degrabă un ajutor în familie, muncind alături de ei, decât un viitor licean. Dar cum pe atunci cuvântul unui profesor cântărea foarte mult, m-am prezentat la examenul de admitere pe locurile rămase vacante în toamnă, la Liceul din Sângeorz – Băi, unde am fost admis pe primul loc după o pauză de o vară în pregătire.

Leșind de la muzeu, am intrat în vechiul local de școală, acum modernizat, în care am învățat și eu și mi-am adus aminte că pe un perete de la intrare, mult timp, s-a aflat un tablou de absolvire cu prima promoție de opt clase din care făceam parte și eu. Am acum în față fotocopia acestui tablou și mă surprinde, în primul rând, acuratețea cu care a fost executat, fără a fi avut la îndemână atâtea mijloace tehnice precum astăzi. Tronează imperial Mircea Stefan, directorul de peste un sfert de veac al școlii măierene, plecat nu demult dintre noi. Îmi amintesc faptul că el a realizat acest tablou, împreună cu d-l Ursă, cu scrisul și talentul său în ale desenului, inegalabile. Parcă și acuma îl văd cum își țuguia buzele atunci când se concentra asupra desenului sau a scrisului. Alături, inv. Ioan Todoran, directorul adjunct, dispărut și el, apoi diriginții claselor A și B, Sever Ursă și, respectiv, Ana Bochiș. Îmi aduc aminte că în clasa a V-a eram în D, avându-l ca diriginte pe un alt idol al meu, de data aceasta în domeniul sportului, în speță fotbalul, tânărul și mereu tânărul Maxim Cărcu, pe care am avut plăcerea de a-l întâlni ulterior și la liceu. Să fi renunțat atât de mulți elevi la școală, încât din patru clase am terminat doar două, sau pretențiile dascălilor noștri erau prea mari?

Îmi rămâne ațintită privirea asupra chipului controversatului, dar, în același timp, inegalabilului dascăl de matematici Titus Regvald, un alt titan al acelor vremuri demult apuse. Cu mândrie spun că noi măierenii băteam la română și matematică pe mulți alții de pe Valea Someșului și aceasta mai ales datorită celor doi profesori de excepție. Să-i mai amintesc pe pragmaticul și meticolosul profesor de biologie, Simion Sângeorzan alături de soția sa Cornelia, profesoara de muzică sub a cărei baghetă Corul din Maieru a cântat pe mari scene ale țării, obținând nenumărate premii. Spre aducere aminte, îi menționez aici pe soții Moraru (Petru și Ioana), Lazăr Cimuța și mult mai tânărul (de fapt mereu tânărul!) Larion Cărbune, mulți ani director al școlilor din Anieș și Maieru, bun și de nădejde coleg, după ce eu însumi am devenit dascăl.

Mă văd apoi pe mine și pe colegii mei, dintre care doar 2 sau 3 proveneau din familii de *domni*, cum se spunea, în rest toți eram niște umili și modești copii de țărani, făcând parte din familii numeroase (pe atunci Maierul era considerat drept comuna cu cea mai mare natalitate din țară), familii cu lipsuri materiale, unele dintre locuințe chiar fără curent electric. Citeam și ne făceam lecțiile la lumina lămpii cu petrol, sau la lumina zilei stând pe burtă pe câmp cu vitele la păscut. Părinții noștri trudeau pământul ca să țină animale, munceau, majoritatea, la pădure, cu vară, cu iarnă, rupând, cum ziceau, *omățul cu pieptul*, iar noi, în vacanțe, mergeam cu ei la pădure, aveam grijă de vite, culegeam zmeură, mure sau afine pe care le vindeam la centrele de colectare pentru a ne câștiga banii pentru uniforme sau rechizite, iar, mai târziu, ca liceeni sau studenți, munceam fie la inventarierea materialului lemnos din păduri, fie ca expeditori, fie chiar la munca grea alături de adulți.

De acolo, de pe Cormaia, *ne-am luat zborul* toți ce din familiile *Boroiu* (badea *Alexandru*, tatăl lui *Macavei*), *Banduru* (badea *Ion Mureșan* cu copiii *Sandu*, *Nică*, *Vica*, *Lazor*), *Cărbune* (*Julian* cu copiii *Larion*, *Iulian*, *Ică*) și (*Alexandru* – zis *Șoani* – cu copiii *Lazor*, *Viluț*, *Vica*), *Ureche* (*Iulian* – tatăl meu – cu *Virgil*, *Lazor*, *Măriuca*, *Ioana*, *Floarea*) și (*Lazor* cu copiii *Lazor*, *Nică*, *Sandu*, *Relu*) etc.

Sărăcia și munca nu ne-au fost străine, dar toate acestea au sădit și dezvoltat în sufletele și mințile noastre spiritul de luptă, de învingere a greutăților, de luare a vieții pe cont propriu. De aceea s-a spus, și este adevărat, că, încă de atunci, măierenii au început „a umple lumea”, căutându-și locul și traiul mai mult în altă parte decât la ei acasă, unde erau prea mulți și posibilități prea puține.

Acum, că tot muncesc în învățământ, mă gândesc, comparativ cu zilele noastre, la comportamentul nostru ca elevi, față de dascălii noștri. Dacă se întâmplă într-o după – amiază să ieșim pe stradă după te miri ce, și dacă de la distanță zăream vreun dascăl, nu știam pe ce uliță mai apropiată să o ștergem ca să nu dăm față cu ei, căci ne întrebau ce căutam pe drum, dacă ne-am făcut sau nu temele, etc. Ca elev, Sala profesorală sau Cancelaria – cum i se spunea – era un fel de altar al bisericii, unde doar preoții, adică dascălii, aveau acces, nicidecum elevii. Nu mai vorbesc de Direcțiunea școlii. Eram profesor la școala din Anieș și cu mare sfială intram în cabinetul directorului Mircea Stefan sau Sever Ursă, iar când aceștia veneau în calitate de directori coordonatori la școala din Anieș aveam aceleași trăiri ca cele dinaintea unui dificil examen la facultate.

Alte vremuri...! „Trecut-au anii...!”

Prof. VIRGIL URECHE

Vis împlinit

...Apelul telefonic m-a trezit din contemplație. Priveam pe fereastră căderea molcomă a fulgilor de nea. O coregrafie superbă a acestora până se așterneau pe pământ. La celălalt capăt al firului domnul profesor Sever Ursă îmi reamintea de anii '60

Deja amintiri

când elevii ciclului doi ai învățământului general puneau bazele unei reviste școlare. Era vorba despre „CUIBUL VISURILOR”...

Speram ca acest bun început, care cinstea memoria multor înaintași, în special cea a lui Liviu Rebreanu, să fi continuat. Speranțele nu mi-au fost zadarnice. Iată noul format al revistei noastre la acest jubileu. Sunt convins că va fi din ce în ce mai „stufosă” și mai plină de calitate.

A scrie despre începuturile acestei reviste nu este un lucru

atât de ușor. Dificultatea este dată de faptul că în domeniul literaturii, atât de vast și de fluid, nimic n-a fost încă definitiv spus, că întotdeauna rămâne ceva de clarificat, de dezvăluit, de adăugat.

Îmi aduc aminte că profesorul meu mi-a sugerat să transcriu, cu mâna, întreg numărul 1 al revistei noastre (aprox. 50 pagini). Aveam un scris foarte frumos, o caligrafie cu care mă mândream. Respectam, de fapt, o bună tradiție a școlii românești.

Meritele incontestabile ale apariției și viețuirii acestei reviste sunt ale profesorului Sever Ursă. Un ascuțit spirit de observație, o inteligență și o cultură cu totul remarcabile sunt coordonatele unei personalități de cea mai armonioasă formație intelectuală. Multilateralitatea preocupărilor și-au pus sigiliul, configurând o activitate

bogată, care polarizează trăsături durabile.

Să sperăm că atunci când va apărea numărul 100 din „CUIBUL VISURILOR” să nu fim prea bătrâni încât să nu putem închina două cupe de șampanie...

LAMULȚIANI, FRUMOASĂ ȘI DRAGĂ REVISTĂ!
DAN HANGEA

Întrucât scrisoarea lui Dan Hangea, eminentul meu elev, colaborator dintr-o renumită familie de cărturari grăniceri - nu a putut fi cuprinsă în numărul jubiliar- 100 (publicația era sub tipar), o publicăm acum, cu mențiunea că este una dintre cele mai frumoase omagii scrise cu prilejul acelei festivități. Vom publica și alte texte. (S. Ursă)

Ecou din Irlanda

Alături de cei care s-au gândit, spus ori scris cu ocazia apariției nr.100 al revistei „Cuibul visurilor”, cuvinte de apreciere, mulțumire, încurajare..., aș vrea să fiu și eu.

Vă felicit cu această ocazie și doresc întregului Colectiv redacțional mult succes, mult spor la muncă și multe alte binecuvântări de care aveți nevoie în continuare pentru a nu întrerupe acest frumos șirag de perle.

P.S. Mulțumesc încă o dată pentru corespondența bogată de care am avut și eu parte.

Cu stima și respect, Lazăr Ometiță

Organizator de școală și prefect în vremuri de restriște. Testamentul moral al lui Solomon Haliță

în Dorohoi, Bârlad, Galați și Iași[9]. Și-a luat drept model pe Gheorghe Lazăr în cinstea căruia a redactat, în timpul când era profesor la Școala normală din Bârlad, o revistă pedagogică cu numele acestuia. Tot aici a scos ziarul „Bârladul”.

În perioada cât a funcționat la Bârlad, la 24 februarie 1890, Senatul României a dezbătut proiectul de lege votat și adoptat de Adunarea Deputaților în ședința din 10 decembrie 1888 prin care, la cerere, se solicită recunoașterea calității de cetățean român a domnului Solomon Haliță, român din Transilvania, de religie greco-catolică, de profesie profesor, domiciliat în Bârlad. Examinând actele aflate la dosar reieșea că este născut în comuna Sângeorgiu la 17 aprilie 1859, din părinți români, că era lepădat de protecția austro-ungară, că la Bârlad se bucura de o bună conduită în societate, că din 8 februarie 1886 era numit profesor de pedagogie, drept constituțional și administrativ la Școala normală din Bârlad, fapt pentru care legea este votată și de Senat cu 38 voturi pentru, contra 13[10]. După aproape zece ani de activitate rodnică bârlădeană se transferă la Galați, unde a lucrat aproape 12 ani (1893-1905). Fire organizatorică și activă, Haliță întemeiază, cu alți colegi, „Asociația corpului didactic din Galați”, apoi corul acestei asociații și, în sfârșit, „Școala de adulți”[11].

Ca și orientare politică, Solomon Haliță a fost cucerit de Spiru Haret, astfel viguroasa putere a rămas câștigată pentru totdeauna în partidul liberal. Din momentul în care Spiru Haret îl numește inspector general al învățământului, începe o altă epocă în activitatea lui Solomon Haliță: înfăptuitor al reformelor școlare, al activității extrașcolare și organizator al învățământului primar și normal (1896-1916)[12]. Pe bună dreptate a fost botezat „buldogul” lui Haret[13].

Cu desfășurarea primului război mondial și perioadei ce l-a urmat, începe o altă epocă din viața lui Solomon Haliță: administrativă și gospodărească (1916-1926). Atunci, când învățătorii și-au dat tributul lor de sânge, Solomon Haliță și-a dat seama că școala nu trebuie să sufere. Școlile normale trebuiau intensificate pentru ca noi serii de învățători să umple golul dureros. Și așa au început, în 1917, să funcționeze în satele din Moldova chinuită „școlile pregătitoare”, școli normale cu câte o clasă[14]. Cea mai rodnică activitate a desfășurat-o în iași în preajma, în timpul și după război. „Atunci l-am văzut pe Haliță deosebit de activ în calitate de inspector general, prefăcând și organizând școlile în spitale, adunând ofrande și material sanitar pentru răniți... a pus în mișcare pe toți oamenii, mișca inimile tuturor... Să spună miile și zecile de mii de refugiați câți au primit ajutoare din mâna dărnicii a lui Solomon Haliță”, mărturisește un contemporan de-al său[15]. În acești ani grei (1916-1919) a luat Solomon Haliță conducerea județului Iași, în calitate de prefect. Multă lume din toate păturile sociale a făcut apel, în acest timp, la ajutorul lui Haliță. Nimeni nu s-a putut plânge că nu l-a căpătat la timp și neprecupețit. Dar a venit vremea de liniște, Solomon Haliță și-a considerat la Iași misiunea încheiată ca prefect[16].

La o vârstă mai înaintată i-a fost hărăzită cinstea de a fi apostolul de binevestire a libertății românilor din Ardeal. În toamna anului 1918, Majestatea Sa Ferdinand I, regele României, l-a trimis în Ardeal pentru a pregăti, în înțelegere cu conducătorii Sfatului Național, marea și mult așteptată zi a libertății, ziua de 1 Decembrie 1918, ziua Unirii cu Patria Mamă, proclamată la Alba-Iulia[17].

„Mi se spune că Majestatea Sa, bunul nostru rege, atrăgându-i în mod binevoitor atențiunea la pericolul la care se expune, ar fi răspuns:

- Majestate, nu am familie, nu am ce pierde, ori viața mea este cu mult mai neînsemnată, decât ca să servesc neamului, patriei și tronului”, mărturisea dr. Vasile Pahone, cel ce i-a urmat ca prefect al județului[18].

Solomon Haliță părăsește prefectura județului sacrificiilor moldovene și cere să ia conducerea județului Bistrița-Năsăud (1922-1926). Încercatul om de școală

păstrase două idei scumpe inimii lui: ridicarea de școli și dezvoltarea economică a poporului românesc. Înființează școală după școală: un liceu de băieți în Bistrița, o școală secundară de fete în Bistrița și alta în Năsăud, școli de arte și meserii în comunele Telciu, Prundu-Bârgăului, Năsăud și în Sângeorzul copilăriei sale. Școala din Sângeorz a înzestrat-o și cu o casă din averea lui. Apoi, mai înființează Școala normală din Năsăud, „copilul cel din urmă și cel mai drag”. Numai în

Liceul « Solomon Haliță » -Sg.-Băi

doi ani (1922-1924) a creat trei licee, patru școli de meserii și o școală normală[19]. Împreună cu alți năsăudeni luminați creează marea societate de exploatare a munților și pădurilor grănicerești, „Regna”[20]. Tot în această perioadă inaugurează fabricile de cherestea din Ilva-Mică (4 mai 1925)[21] și Valea Mare (19 octombrie 1925)[22].

Totuși, ca orice om, fiecare își are anumite perioade din viață presărate cu momente de slăbiciune și nehotărâre, fapte care nu pot fi ocolite de o istorie care vrem să fie cât mai obiectivă. În această perioadă (1922-1926), cu aprobarea tacită a prefectului Solomon Haliță, a avut loc un conflict interconfesional între greco-catolici și ortodocși. Primii, greco-catolicii, au fost împotriva renașterii ortodoxiei. În Sângeorz, acest demers făcut de ieromonahul Ioachim Bâznog (tot sângeorzan fiind și el) soldându-se cu maltratări și bătaie administrate acestuia, confiscarea cldpotelor și dărâmarea de două ori a bisericii ortodoxe, care până la urmă a fost sfințită în 15 august 1926. Toate acestea le-au făcut organele administrative, în speță primăria, în strânsă legătură cu Parohia sângeorzană și Episcopia greco-catolică de Gherla[23].

În 1 decembrie 1926, la Cluj, a trecut la Domnul, Solomon Haliță, în vârstă de 69 de ani. În mormântarea a avut loc în 4 decembrie în satul lui natal, Sângeorz-Băi. Au participat la această înmormântare întreaga comună, primăria decretând doliu comunal. Sicriul a fost purtat de către opt elevi ai Școlii normale din Năsăud, schimbați cu 16 țărani voinici îmbrăcați în sumane grănicerești. Convoiu și-a urmat un traseu bine stabilit, oprindu-se în dreptul instituțiilor ctitorite de Solomon Haliță, precum și în dreptul unor reprezentative pentru comună: Școala de arte și meserii, Primărie, Școala primară, apoi la biserica.

Directorul Școlii de arte și meserii, Cezar Ponor, a rostit, printre altele: „... în inimile noastre se găsește testamentul lui Solomon Haliță săpat cu litere de aur și cu condițiunea de a-l lăsa și noi urmașilor noștri. E plin de faptele frumoase ale acestui om, care a făcut cinste neamului nostru. Îl vom avea întotdeauna ca act executor în acțiunile noastre, căci ne-a lăsat cu multă jertfă și sacrificiu de iubitul și harnicul nostru Solomon Haliță...”[24]. Apoi, în fața Primăriei, a luat cuvântul primarul comunei, Alexandru Gagea. În fața Școlii primare, directorul Iustin Sohorca a ținut să precizeze în cuvântul său de adio: „... lubite Solomoane, sunt sfinți care lasă moaște și sfinți care lasă gânduri! Dumnezeu facă sufletului tău loc de odihnă între cei buni și aleșii Săi! Adio, adio, adio!”[25]. În biserică s-a oficiat serviciul divin de un sobor de preoți în frunte cu delegatul

Episcopiei greco-catolice de Gherla, dr. Octavian Domide, de preotul local Aurel Chinteoan. Au mai rostit cuvântări prefectul județului, dr. Vasile Pahone, un elev al Școlii normale din Năsăud, iar în cimitir ultima cuvântare a fost rostită de dr. Laurențiu Oanea, deputat.

Tot acestui eveniment i-a fost dedicată de presa locală pagini întregi regretând cu toții trecerea la cele veșnice a lui Solomon Haliță. În mod special se cuvine laudă „Gazetei Bistriței” care i-a dedicat un „Număr de Crăciun” în date de 15 decembrie 1926. În demersurile mele nu am găsit vreun testament scris al vrednicului de aducere aminte Solomon Haliță. Permiteți-mi a mă adresa domniilor voastre cu câteva cuvinte, care, poate, ar fi făcut parte dintr-un testament, cel puțin imaginar. În amintirea celor mai frumoși ani, să retrăim un crâmpei de armonii presărat de dragostea care ne-a legat atâția ani, și care, nu se va sfârși niciodată. Datorită lui Solomon Haliță și a atâtor înaintași făcători de bine, care nu mai sunt printre noi, datorită dumneavoastră, socotiți această întâlnire ca pe una de suflet. Am venit ca la o repetiție de cor. Să încercăm să întoarcem roata timpului și să ne socotim încă pe băncile școlii. Lăsați deoparte grijile care, inevitabil, s-au așternut peste fiecare dintre noi. Ne întâlnim, cu drag, generații care am sperat că vom fi cele care vom duce mai departe idealul dictonului „Schimbarea lumii începe cu tine”.

Voi, dascălilor, tinerilor colegi de vârste diferite, ați fost rațiunea noastră de a fi. Datorită vouă mergem și astăzi mai departe. Mulțumesc lui Dumnezeu și vouă că sunteți contemporani cu mine!

ALEXANDRU DĂRĂBAN

[1] SANDU MANOLIU, Un om și o energie în "Icoana unei școli dintr-un colț de țară românesc", Năsăud, 1930, p. 259.

[2] Ibidem, p. 260.

[3] Ibidem, pp. 261-262.

[4] Ibidem, p. 262.

[5] IULIU MOISIL, Viața studenților români din Viena în a doua jumătate a secolului XIX-a – Amintiri – în „Arhiva Someșană”, Năsăud, 1936, nr. 18, p. 369.

[6] SANDU MANOLIU, op. cit.

[7] IULIU MOISIL, op. cit., p. 379.

[8] Ibidem, p. 380.

[9] IUSTIN SOHORCA, Cuvânt rostit la înmormântarea lui Solomon Haliță, în „Gazeta Bistriței – Număr de Crăciun”, Bistrița, Anul VI, nr. 24, 15 decembrie 1926, p. 3.

[10] ION V. OPREA, Mari personalități ale culturii române într-o istorie a presei bârlădene 1870-2008, Ediția a II-a, Iași, editura P.I.M., 2008, pp. 26-28.

[11] SANDU MANOLIU, op. cit., p. 273.

[12] Ibidem, p. 274.

[13] Ibidem, p. 280.

[14] Ibidem, pp. 282-283.

[15] CONSTANTIN SPOREA, Solomon Haliță (1859-1926), în „Gazeta Bistriței – Număr de Crăciun”, Bistrița, Anul VI, nr. 24, 15 decembrie 1926, pp. 1-2.

[16] Ibidem.

[17] IUSTIN SOHORCA, art. cit.

[18] DR. VASILE PAHONE, Cuvânt rostit la înmormântarea lui Solomon Haliță, în „Gazeta Bistriței – Număr de Crăciun”, Bistrița, Anul VI, nr. 24, 15 decembrie 1926, p. 4.

[19] SANDU MANOLIU, op. cit., pp. 285-286.

[20] Ibidem, p. 287.

[21] „Gazeta Bistriței”, Bistrița, Anul V, nr. 11, 1 iunie 1925, p. 1.

[22] Idem, nr. 21, 1 noiembrie 1925, pp. 1-2.

[23] ALEXANDRU DĂRĂBAN, Ieromonahul Ioachim Bâznog din sângeorz-Băi, Bistrița, Editura Charmides, 2010.

[24] „Gazeta Bistriței – Număr de Crăciun”, Bistrița, Anul VI, nr. 24, 15 decembrie 1926, p. 3.

[25] Ibidem.

Religie

Neoprotestantismul-mijloc de îmbogățire spirituală sau relativizare a credinței (I)

ISTORICUL FENOMENULUI SECTANT ȘI NEOPROTESTANT

Permanentele căutări ale omului sunt cunoscute de-a lungul întregii istorii. Mereu dornic de a-și depăși propriile limite din punct de vedere intelectual, volitiv, afectiv, acesta oscilează între limitat și finit. Datorită vocației proprii depășiri, omul năzuiește spre Absolut, spre Dumnezeu, spre Cel Ce cunoaște toate, însă accesarea la El se face doar pe măsura revelației, a descoperirii Sale către noi. Accesul către înălțimea Lui nu este rațiune, logică sau dialectică, ci este pur și simplu trăire. Tocmai de aceea cei ce au încercat să-L cunoască altfel decât prin trăire, s-au izbit de un întuneric adânc.

Așa au apărut sectele sau mișcările religioase. Cuvântul sectă vine din grecescul airesis (erezie, sectă, școală). Același termen, în cele două limbi clasice, greacă și latină-airesis și sectă-definesc totodată și gruparea sau partidul rupt din Biserica mamă, dar și învățătura greșită, dogma, care susține separarea.

Sectele sunt înălnite încă din vremea Vechiului Testament, prezente în vremea Mântuitorului, apoi în era Apostolică, și, peste timp, până astăzi, când dezvoltarea lor ca număr, metode și dogmă, a atins cote alarmante, unele dintre ele aducând lezări siguranței naționale și ethosului românesc. Nu trebuie să ne sperie lucrarea lor pentru că știm că ia obârșie stă lucrarea celui rău, care întărește mândria cu egoismul și arghirofilia.

Satana a amăgit pe Adam în Rai și a crezut că poate să obțină același rezultat și în cazul Mântuitorului Iisus Hristos, ispitindu-L; dacă așa a procedat în cazul Mântuitorului, în ceea ce ne privește, cu cât mai mult?

Un singur răspuns există: ...înapoia mea, satano...

Amintim doar în treacăt câteva grupări religioase din vremea Mântuitorului: fariseii (credința falsă, Saul din Tars, învățatul Gamalii), saducheii, irodienii (dintre care mulți au urmat pe Hristos-Nicodim și Iosif din Arimateia), vameșii, nazareii, zeloții, eunucii, samarinienii, canaanenii, iar cei mai de seamă, essenienii - retrași din lume, pustnici, rugători, dintre care s-a desprins Ioan Botezătorul- ajunși azi celebri prin descoperirea manuscriselor de la Qumran.

Mai târziu, în perioada Sinoadelor Ecumenice, eresurile s-au înmulțit, de fapt ele au generat convocarea acestor sinoade. Ereticii se considerau lideri aleși, iar simpatizanții trebuiau să părăsească Biserica Pogorării Duhului Sfânt și să întemeieze comunități ce purtau denumiri biblice (ca în zilele noastre). Menționăm aici doar în treacăt pe monarhieni și ereziiile subordinaționiste.

În momentul când s-a produs schisma cea mare (1054), din cauza luptelor pentru cele două scaune, ținând cont și de cauzele producerii schismei, ereziiile au renăscut sau s-au trezit, iar de aici nu a fost decât un pas pentru atacul reformatoilor la adresa papalității. Aceștia și-au desfășurat activitatea pe fondul pregătit de Renaștere și Umanism și au ilustrat principiul Reformei: interpretarea individuală și liberă a Bibliei. Acesta este stindardul neoprotestanților, care traduc Biblia liber, fără control științific sau filologic, dar cu scop prozelitist. Astfel, fiecare sectă are dreptul (pe care și-l exercită) să-și făurească propria biblie, care să slujească scopului central de a face prozelitism.

Între cele două războaie mondiale au pătruns în România grupări baptiste, mileniste, spiritiste, pentecostale, etc., care de atunci și până astăzi și-au depășit cadrul legal de funcționare și care produc atât de mult rău turmei lui Hristos. Ne abținem a expune aici anul și conjuncture apariției fiecărei secte sau mișcări religioase mai importante, însă am simțit cu toții acea explozie de după 1989 a fenomenului religios din S-E Europei. Acesta a cunoscut o deosebită amploare, dar și o puternică diversificare, având ca suport cinci decenii de ateism, criză spirituală și vid duhovnicesc. Parcă pe baza unei oferte, care să satisfacă mai mult decât cererea, a apărut o mulțime de secte, mișcări

religioase sau denominațiuni creștine, însumând aproximativ 600 numărul lor astăzi, în România.

În țara noastră sunt multe culte recunoscute, însă patru dintre ele atrag atenția prin amploarea lor la toate nivelele: baptiștii, adventiștii de ziua a Vila, creștinii după evanghelie, pentecostalii (Biserica lui Dumnezeu Apostolică).

Din punct de vedere istoric este demn de reținut că încă din 1929 episcopul Grigore Leu atrage atenția asupra atitudinii sectarilor față de Biserica strămoșească și față de Statul Român. Guvernul Petru Groza a recompensat neoprotestanții pentru serviciile aduse promulgând decretul 177/1948 care prevede egalitatea Bisericii Ortodoxe Române cu celelalte culte.

În ianuarie 1925, Ministerul Cultelor și Artelor, prin decizia 5734 a trecut cultul pentecostal în rândul cultelor interzise, iar comuniștii de la putere, mai târziu, dovedind aversiune față de Ortodoxie, emit decretul 1203/14.11.1950, prin care acordă recunoaștere totală cultului pentecostal. Astăzi acesta cunoaște o răspândire foarte largă, fiind bine constituit și ducând o

activitate misionară puternică anti-ortodoxă.

Cultul Baptist este introdus în România de ungurul Mihaly Kornyai, prezent la Congresul baptiștilor din S-E Europei, din septembrie 1926, de la Budapesta. Scopul era bine definit, ca începând cu Ardealul, apoi în toată Transilvania, să se rezolve chestiunea națională românească, prin despărțirea poporului de clerul ortodox, pentru ca acest popor să poată fi stăpânit și condus.

De remarcat, în ceea ce privește cultul baptist, este situația de fapt, din Biserica Baptistă Evanghelică din Georgia, unde baptiștii copiază aproape întru totul pe ortodocși (acte de cult, veșminte, cruce).

Atât baptismul, cât și pentecostalismul au pătruns în România prin filieră maghiară, cu scop bine determinat, iar astăzi se concretizează în instrumente folosite în procesul de maghiarizare, mai ales pe teritoriul Transilvaniei, fapt pentru care trebuie tratate foarte atent, atâta timp cât în unele comunități își fac prozeliti ce aderă prin botez, lunar, în jur de 10-30 persoane.

CAUZE EXTERNE ȘI INTERNE

CAUZE EXTERNE

Anticipând escaladarea fenomenului sectar, Sf. Apostol Pavel ne previne că va veni o vreme când nu vor mai suferi învățătura sănătoasă, ci-și vor alcătui învățături după poftele lor. (II Tim. IV, 3). Chiar dacă sunt de sorginte creștină, fiecare confesiune are dumnezeul și credința proprie. Pântecelul este dumnezeul lor, iar mărirea lor este întru rușinea lor ca unii ce au în gând cele pământeste.

O caracteristică a sectelor este aceea că apar acolo unde frica și teroarea stăpânesc pe om, se înmulțesc în cazul catastrofelor, pe fondul confuziilor, a instabilităților politice, a revoltelor sociale, a crizelor de orice fel, a sărăciei, și se regroupează în perioadele de acalmie, profetind sau indicând ce va fi mâine.

Neavând nimic în comun cu Adevărul, secta

are ca părinte și promotor pe diavol, tatăl minciunii; folosește minciuna ca armă împotriva omului și astfel, identificăm o altă cauză a despărțirii de Dumnezeu, înșelarea. Această metodă folosită încă din Grădina Edenului, uzează în permanență de adevăr, al cărui conținut îl distorsionează. Este eficientă, deoarece operează cu noțiuni comune, al căror sens în punctele cheie este deviat, stârnind neîncredere și îndoială în valorile ce păreau a fi de nezdruccinat până la acea vreme.

Neascultarea sau nesupunerea are ca punct de plecare libertatea de gândire. De altfel, neascultarea a fost prezentă la primii reformatori lăsând-o moștenire urmașilor. Apostolii nu doar că au ieșit de sub ascultarea Bisericii cea una- stâlpul și temelie adevărului- ci o denigreză, subminându-i autoritatea. Pe fondul aceleiași neascultări, neavând o ierarhie statornicită și, mai ales preoție sacramentală, atunci când principiile, regulamentul sau învățăturile nu convin unui membru sau unui grup din sectă, aceștia se delimitează, punând bazele unei alte secte, multiplicându-se, sporind numeric.

Ridicarea rațiunii deasupra credinței a determinat și determină în continuare pe protestanți și neoprotestanți să se erijeze în mari tâlcuitori ai Sfintei Scripturi, neglijând avertismentul Sf. Apostol Petru, potrivit căruia în Sfânta Scriptură sunt lucruri cu anevoie de înțeles pe care cei neștiutori le răstălmăcesc... spre a lor pierzare. (II Petru III, 16). Astfel, rezervându-și libertatea de a interpreta, uneori chiar individual, și nici măcar în concordanță cu înțelesul admis de sectă, Biblia este răstălmăcită după bunul plac.

Sistemul doctrinar al sectelor este în permanență schimbare, astfel că în timp, își însușesc învățături și obiceiuri specifice creștinilor cu care vin în contact, iar trecerea spre ei devine mai lesnicioasă.

Slava deșartă stârnește în unii creștini, străini de virtutea smereniei, dorința de a fi lideri religioși, pastori, fără a-și verifica vocația și capacitatea, părăsind adevărul și ajungând în rătăcire: dacă n-ar fi mândria n-am avea sectanți (Fer. Augustin).

Lipsa de informare și pregătire teologică și lipsa culturii generale, creează premisele apariției unor secte și erezii.

Căsătoriile mixte, parcă inevitabile astăzi, distrug o serie de valori morale și datini, aducând atingere micii biserici (familia).

Migrația în căutarea locurilor de muncă, în Occident, este un fenomen ce acționează cu efect de catalizator pentru cele două maladii- secularizarea și globalizarea- ce sucombă umanitatea, având profunde consecințe negative pentru neamul românesc și credința ortodoxă. Fenomenul are consecințe în toate structurile sociale, de la degradarea relațiilor dintre semeni, viciind prin facilitarea libertinajului și apusul datorilor, celula de bază a societății, mica biserică-familia.

Efectele perioadelor de criză social-economică și cadrul legal favorabil răspândirii neoprotestantismului, influențează negativ viața religioasă a credincioșilor.

Tinerii de azi din România, mai ales cei cu preocupări intelectuale, sunt tentați de oferta noilor mișcări religioase și pseudo-religioase, pentru că reprezintă ceva nou și exotic pentru ei. Educația atee primită în familie le-a creat anumite reflexe, cum ar fi rezerva față de Biserică și învățătura ei.

Profunda criză spirituală se datorează și unei acute tensiuni între tradiție și modernitate, unei relativizări a valorilor creștine consacrate, ivindu-se un accentuat și păgubitor conflict între generații. Mirajul exacerbant al nonvalorilor occidentale venit adeseori odată cu neoprotestanții, îi fac pe tot mai mulți creștini să perceapă tradiționalul ortodox și național într-un sens peiorativ, ca ceva desuet și inacceptabil.

-continuare în pagina 7 -

Preot Badale Lucian
Preot Buia Alexandru Dorel

Neoprotetantismul-mijloc de îmbogățire spirituală sau relativizare a credinței (I)

CAUZE INTERNE

... vor intra între voi lupi înverșunați, care nu vor cruța turma. Și dintre voi înșivă se vor ridica bărbați grăind lucruri sucite ca să-i tragă după ei pe ucenici. (FA XX, 29-30).

Iată mărturisirea unui fost misionar baptist, David Hudson: credeam că Biserica Ortodoxă, ca și alte biserici vechi, este mai mult moartă, dar doream să cred că există și ceva viață și reînnoire în ea. ...Ortodoxia părea obosită, stătută, superficială, superstițioasă, îngrozitor de formală, sau, cum spunea cineva, feudală; compromise și corupție, pasiune pentru trecut, vrednică de muzeu, acestea au fost impresiile pe care le-am primit de la neortodocșii cu care am discutat. Serviciile din catedrală păreau o operă fără narațiune, în care nu e important să urmărești ce se întâmplă... În biserică oamenii păreau că vin și pleacă în timpul slujbei-dacă o puteai numi astfel- după cum și preotul apărea și dispărea în spatele iconostasului. Cântărețul era pe jumătate plictisit, pe jumătate neatent; pentru el totul era rutină. De ce nu se îngrijea nimeni să facă slujbele pe înțelesul vizitatorului?

Între cauzele interne ce facilitează răspândirea fenomenului sectar trebuie început cu cele care țin de împutinarea credinței, ce ne face vulnerabili, cler și credincioși, deopotrivă.

Soarta Bisericii celei Una a hotărât-o Hristos mai înainte de a o fi întemeiat, dându-i un certificat de garanție valabil până la sfârșitul veacurilor: voi întemeia Biserica Mea și porțile iadului nu o vor birui. (Mt XVI, 18). Însă tot El a profetizat că numeric va fi o comunitate restrânsă, atunci când o numește turmă mică. Dacă soarta Bisericii a hotărât-o Hristos al cărei Cap este, soarta noastră ne-o hotărâm singuri în virtutea libertății cu care am fost înzestrați, devenind și rămânând membrii vii și activi, mlădițe altoite pe vița Hristos sau apostaziind și rătăcind și pe alții odată cu noi.

Dacă plecăm de la certitudinea că actualii sectari sunt în cea mai mare parte foști credincioși ortodocși, nu putem să nu identificăm drept cauză importantă nemulțumirea acestora pentru ceea ce au avut, ortodocși fiind. Trecerea nu se face niciodată de la Ortodoxie spre neoprotetantism, ci de la nimic spre sectă. Deci, din punct de vedere al credinței, al trăirii și al cunoașterii învățaturii de credință ortodoxă cel care a părăsit Biserica nu a gustat nimic din toate acestea. Unul ca el era deja plecat din Ortodoxie, chiar dacă figura aici, avea nevoie doar de un pretext.

Sfântul Serafim de Sarov spunea: Dobândește pacea și mii se vor mântui în jurul tău.

În majoritatea lor cauzele interne țin de sacerdot, care nefiind nici pe departe la înălțimea așteptărilor lui Hristos, se erijează în păstorul năimit de la care lupul sectar vine, răpește și risipește turma. Părintele Alexander Schmemmann, vorbind despre responsabilitatea preotului afirmă că singura lui preocupare ar trebui să fie Hristos. Când această preocupare lipsește sau atenția preotului este atrasă și spre altele, misiunea lui e sortită eșecului.

Abandonând pe Hristos ca model de blândețe și smerenie a inimii, unii preoți se înalță pe sine, refuzând să slujească, pretinzând să i se slujească. Păstoriții tratați cu superioritate sau neglijați, încep a căuta sprijin acolo unde sunt bine primiți și li se acordă atenție, preocupat să caute mai mult ajutor cu prețul ieșirii din adevăr. Procesul de înlumire adus de fenomenul secularist îi propune până și preotului să viețuiască în lume ca și când Hristos n-ar exista. Astfel, fără a trăi hristocentric, acesta nu mai are soluții mulțumitoare pentru bolnavul sufletesc, iar în această situație preferă psihologul sau secta, care-i oferă, cel puțin în momentul aderării, un sentiment de siguranță.

Lipsa trăirii autentic creștine, pretenția de a le cunoaște pe toate, necunoașterea Sfintei Scripturi, a scrierilor sfinților părinți, a propriei învățături de credință, ca și absența din viața preotului a duhovnicului și povățuitorului (bătânului), îi aduce în plan pastoral eșec după eșec, comițând în serie malpraxis duhovnicesc, fiind pentru mulți enoriași și pentru el însuși ucigaș de suflete.

Cel mai adesea problemele sufletești se dezbat în scaunul spovedaniei, astfel că preotul trebuie să fie un diagnostician iscusit, să caute cu ajutor de sus pricinile păcatelor cu ramificațiile și originile lor genealogice. (Același caz, 10 preoți duhovnici îl vor trata în 10 moduri din pricina lipsei gândirii unitare, și mai ales din pricina faptului că opinia personalăși cutuma a fost ridicată la rang de dogmă).

Sub aspectul slujirii, neînțelegerea rugăciunilor, a cântărilor, și a gesturilor liturgice, face din acestea, simple acte formale, dându-le cel mult o aură de mister. Pentru că enoriașii, cel mult asistă, nu participă activ prin cântare omofonă și rugăciune, nu înțeleg și nu trăiesc momentul; neînțelegând, scade motivația participării, iar în scurt timp vor căuta în altă parte, într-o sectă, rugăciuni și cântări care fie le sunt explicate, fie prin simplitatea și naivitatea lor le sunt accesibile. Lipsa stării de rugăciune este cea care a făcut să dispară starea liturgică. Majoritatea sacerdotilor săvârșesc astăzi Sfânta Liturghie recitând niște vorbe al căror conținut, vai, adesea nu mai este nici măcar deplin priceput, decum simțit și trăit. (C Ciomâzga- Lucrearea) În acest caz nu se poate vorbi despre roade sau propășiri duhovnicești, nici în cazul păstorului, nici a păstoriților.

O altă cauză ce-i determină pe ortodocși să aleagă secta este cântarea din biserică, în general, și de la strană, în special. În puținele cazuri când în biserică se găsește un cor, creștinul nu i se va putea alătura cântând deoarece va bruia cântarea acestuia, fiind obligat să rămână în pasivitate. Dacă preotul intră în dialog cu credincioșii doar prin cântăreț, în cele mai multe cazuri, cântarea acestuia aduce disconfort auditiv, cele două ceasuri de slujire fiind un greu exercițiu de răbdare pentru cei de față. Nu de puține ori, rugăciunea sau lectura ce poate fi auzită la strană este intonată cu o nepăsare și rapiditate care lasă să se înțeleagă că el, dascălul, are lucruri mult mai importante de realizat, iar acea slujbă s-a interpus problemelor lui.

Ca rod al procesului de secularizare este mult păgubitoare concepția exprimată sub forma: Ne rugăm toți la același Dumnezeu, un mugur din spinul globalizării, menit prin nivelarea bisericilor și confesiunilor să aducă la același numitor comun pe toți creștinii, ba chiar toate religiile pământului. În fața acestei afirmații creștinul ortodox primește un răspuns - uneori din Biserică- ce-l întărește convingerea, fiind îndemnat fie să participe la octava de rugăciune, fie să accepte ca și compromis o căsătorie mixtă, fie să încerce o vindecare miraculoasă pe stadion. Foștii vicioși ortodocși, actualmente pocăiți, îndreptați sub aspectul conduitei, sunt exemple negative pentru cei rămași în adevăr și care se luptă cu patimile, pentru că ereticii nu mai sunt ispitiți ca atunci când erau fii ai Adevărului.

Prin conduita lui preotul se constituie în mărturie sau contramărturie. Cândva era numit Evanghelia care trece pe cale, astăzi, adesea, el stă în calea evangheliei. Sfântul Apostol Pavel, ca păstor al atâtor comunități spunea "tuturor toate m-am făcut pentru ca pe Hristos să-L dobândesc". Așadar nu de puține ori cauza părăsirii Bisericii de către credincioși este preotul.

Un factor important îl reprezintă raportarea eronată la Sfânta Împărtășanie. Întocmai ca în cazul apostolilor pe drumul spre Emaus, Hristos nu ni se descoperă decât euharistic. Dacă însuși Domnul Le-a vorbit din Scriptură și nu L-au re-cunoscut, cum ar putea să-L cunoască cei care citeșc Scriptura de unii singuri, împărtășindu-se rar sau deloc. Mai mult, în Biserică se neglijează un aspect fundamental- împărtășania copiilor fără spovedanie până la 7 ani, când sunt sau ar trebui să fie încredințați unui duhovnic iscusit. Este perioada când pruncul, cu inocența și prospețimea darurilor Botezului agonisește prin Cuminecătură, Duh Ceresc, care-l va ocroti mai târziu de rătăcire și-i va deschide ochii spre cunoașterea lui Dumnezeu în adevăr.

Nu de puține ori, oferim credincioșilor ceea ce ei doresc și nu ceea ce le este de folos din dorința de a nu-i supăra, de a le intra în grație, de a-i acapara. În

acest fel se tratează boli grave cu medicație superficială, pacienții (credincioșii) dacă nu vor muri între timp din cauza acestor boli, își vor schimba, cu siguranță atât medicul, cât și spitalul-Biserica. Tot în acest sens se relativizează postul și rugăciunea.

IMPORTANȚA UNITĂȚII ÎN CREDINȚĂ

Pentru ca *toți să fie una*, Hristos se roagă Tatălui. Așadar, întâi de toate, rămânerea în ascultarea lui Dumnezeu este un dar al Lui, iar pentru ca acesta să se permanentizeze între noi, Biserica îi îndeamnă pe creștini să se stăruiască în rugăciune neîncetată.

În prima Epistolă către Corinteni I, Sfântul Apostol Pavel ia poziție față de atitudinea celor care au început să slujească făpturii și nu Creatorului (abătându-și atenția de la Hristos, unii se declarau ai lui Sila, alții ai lui Apolo). Astfel, atunci când Hristos nu se regăsește în centrul preocupărilor noastre, ne risipim, pentru că nu gândim unitar.

Unitatea de credință este definitorie pentru a-i coaliza pe credincioși și a-i conștientiza că sunt mădularele aceluiasi trup, ale Bisericii, al cărei Cap este Hristos.

Definitorie pentru unitatea de credință este mărturisirea și înțelegerea adevărilor de credință. De altfel, nu întâmplător a rânduit Biserica și a cuprins în buchetul rugăciunilor de dimineață, Simbolul Credinței; astfel, creștinul repetându-l zilnic să aibă prilejul de a reflecta și a-i înțelege sensurile.

În acest sens catehismul ar trebui să fie nelipsit din casele creștinilor noștri, pentru ca înțelegerea Ortodoxiei să se regăsească în Ortopraxie.

Un factor determinant în menținerea unității credinței este unitatea în slujire. Faptul că Sfânta Liturghie este aceeași, cu aceleași cântări, rugăciuni și lecturi biblice, peste tot în aceeași zi, îi face pe creștinii ortodocși de pretutindeni să se simtă acasă, chiar dacă fizic sunt departe. Importanța slujirii unitare rezidă în simbolistica actelor de cult care trebuie să fie peste tot aceleași.

CONFESIUNE ȘI ETHOS NAȚIONAL

Rostim cu toții la Sfânta Liturghie, Crezul, mărturisind credința în *una, sfântă, sobornicească și apostolească Biserica*. De asemenea, Sfânta Scriptură ne învață că există *un Domn, o credință, un botez*. Mari teologi români, de la Paisie de la Neamț și până la Rafael Noica, și mai ales părintele Dumitru Stăniloae, afirmă că ecumenismul este produsul masoneriei, pan-erezia vremurilor noastre, deoarece există un singur Cap al Bisericii, ce are un singur trup-Biserica cea Una, cea adevărată, cea apostolică, iar harul îl avem de la Iisus Hristos, prin Sfinții Apostoli, care l-au împărțit preoților, diaconilor și episcopilor, prin punerea mâinilor, din încredințarea Mântuitorului: *Luați Duh Sfânt...*

Din străfundurile istoriei se ridică semeț convingerea că originile neamului românesc se confundă cu creștinismul. Mihai Eminescu mărturisește că *mama neamului românesc este Biserica Ortodoxă Română*. Plăpândeale licăriri de început ale focului intelectualității românești și-au găsit lăcaș în pridvorul mănăstirilor (Dosoței, Paisie Velickovschi).

Înseși viața și rădăcinile poporului nostru, înaintea lui Dumnezeu, o constituie dreapta credință în Iisus Hristos-Ortodoxia- iar lucrarea de căpătâi a românului este Ortopraxia. Poporul român trăiește între Ortodoxie și Ortopraxie, între mărturisirea dreptei credințe și slujirea Luminii și a aproapelui. Acestea sunt însușiri vii ale ființei neamului românesc.

De la bun început, cele trei Țări Române au fost creștine, domnitorii lor fiind creștini adevărați ce s-au condus și după cuvintele biblice: *unde e comoara ta, acolo e și sufletul tău*, devenind, peste veacuri sfinți ocrotitori și mijlocitori.

Mircea cel Bătrân la Cozia, Ștefan cel Mare la Putna, Ieremia Movilă la Sucevița, Petru Rareș la Probota, Alexandru Lăpușneanu la Slatina, Alexandru cel Bun la Bistrița - toți stau mărturie dreptei credințe străbune. Fiecare dintre ei a ridicat măcar o mănăstire

CARTEA

Ancestralele doruri ale omului modern, manifestul necesarei întoarceri către rădăcini

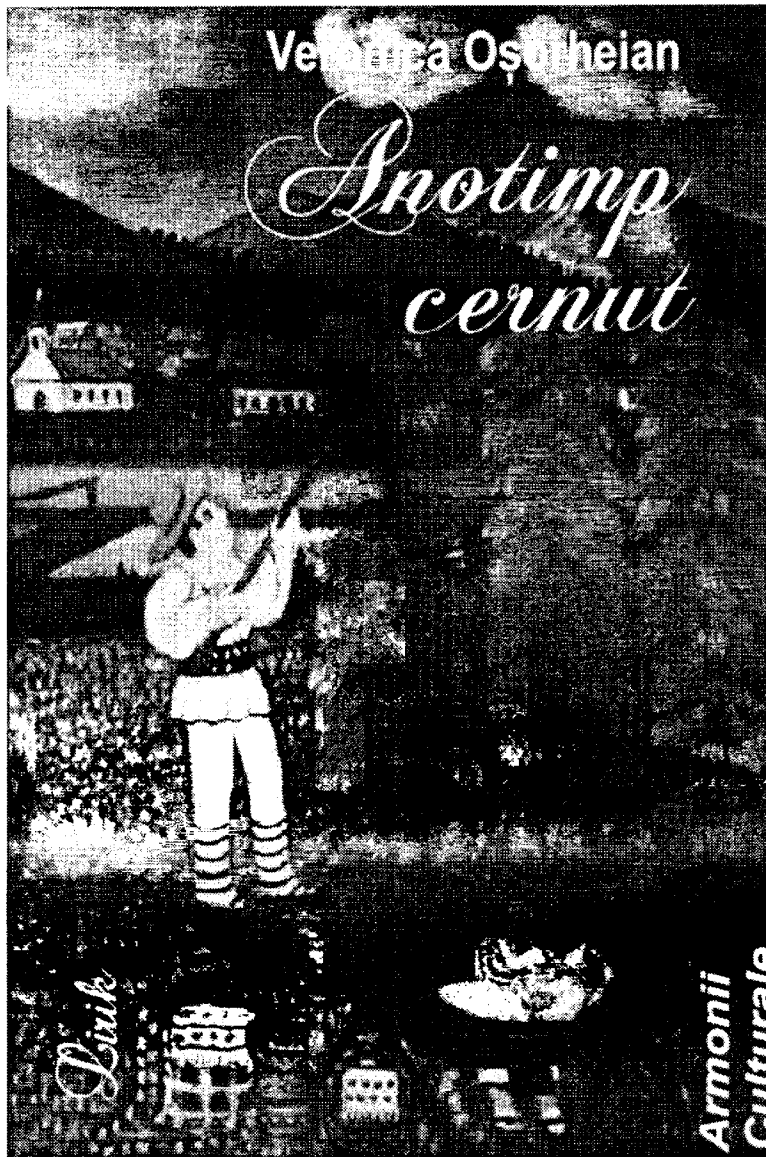
Într-o lume tot mai frământată de nevoile existențiale, în care omul nu-și află pe deplin rostul ori locul, se manifestă - poate mai mult ca niciodată - acuta nevoie de liniște, de pace izvorâtă din suflete, de calm. Omul modern, eternul împovărat al vremurilor pe care le parcurge, își riscă existența, sănătatea - poate și viața - invocând neîncetat lipsa de timp. Deși mai există (încă) un timp al căutării și un timp al descoperirii, a dispărut - în totalitate - timpul regăsirii, al reîntâlnirii cu sine. Nu mai este timp pentru introspecții, pentru „reconfigurări” ori „reconstrucții” spirituale. Este timp doar pentru o goană nebună după himere, o goană nebună a strămutării pe alte și alte meleaguri, din nevoia - să zicem - de aflare a echilibrului ori a bunăstării mult râvnite. Ori, este foarte greu de crezut că un om care nu-și află rostul pe pământul din care-și trage seva, își va afla vreodată liniștea sau rostul pe pământul care-l adoptă și care, cu certitudine, îl va socoti, întotdeauna, fiu vitreg și nu odor de sânge.

Contrară tuturor prezumțiilor de vinovăție ale omului modern, răsare - precum razele soarelui de vară, peste miriștea de aur, precum briza de prospețime a unui vânt amurgit, prevestind nașterea Lunii - cartea poetei **Veronica Oșorheian: Anotimp cernut** (Editura Armonii Culturale, Adjud - 2011). Și, se poate spune **poetă** - fără nicio umbră de îndoială - în special prin aducerea în actualitate a brizelor de aer proaspăt și curat, sosit din locul de naștere al veșniciei - de la sat, așa după cum marele Lucian Blaga scria: „Copilo, pune-ți mâinile pe genunchii mei./ Eu cred că veșnicia s-a născut la sat./ Aici orice gând e mai încet,/ și inima-ți zvâcnește mai rar,/ ca și cum nu ți-ar bate în piept,/ ci adânc în pământ undeva./ Aici se vindecă setea de mântuire/ și dacă ți-ai sângerat picioarele/ te așezi pe un podmol de lut.” Împietind sinergic energii arhaice (pure, curate, înălțătoare) cu energiile omului modern (dorul, nevoia de liniște și echilibru), **Anotimp cernut** poate fi considerată o veritabilă monografie în versuri, a satului ardelean, o frescă lirică, ce redă prin culoare și sentiment, valorile satului tradițional, tocmai din această ardentă nevoie de întoarcere către origini.

Cu un vers inspirat, indiferent de rima ori ritmurile sale, Veronica Oșorheian încearcă - și cu certitudine reușește - să readucă în atenția omului modern, obiceiuri, cutume, credințe, legende, într-un cuvânt - valori, poate de mult trecute în uitare dar, care fac parte integrantă din spiritualitatea poporului român. Versurile se împletesc într-un ciclu natural al anotimpurilor, sugerând ideea de liniște și echilibru, de integrare a valorilor satului românesc în planul divinității și deplină armonie inspirată de aceasta. Apare astfel ciclul anotimpurilor, fiecare purtător de bogăție și răsplată, fiecare aducând culori proprii, în deplină consonanță cu trăirile simple ale țaranului român. Așa cum se sublinia în prefața și în postfața cărții, este vorba despre țaranul român care, prin truda lui, zămislește valori morale și spirituale, creează valori materiale care devin vremelnice - rezistând probei timpului. Este vorba despre acel țaran, exponent al culturii și civilizației române, din care se trag toate marile personalități ale culturii române - fără îndoială. Practic, este reinventată, ori mai bine-zis regândită, noțiunea de țaran și țărănie. Transpare astfel ideea de Românie profundă, pozitivă, valoroasă, ce-și află rostul undeva adânc înrădăcinată în sufletul omului simplu, care a știut să convertească acțiunile sale în valori perene ale neamului său.

Noblețea versului - îmbrăcat în straițe populare - rezidă și în frumusețea obiceiurilor ancestrale redade de poetă. Se manifestă aici - în vatra nemuritoare a satului - claca, hora, botezul, nunta, zămislirea, precum și muncile câmpului, devenite valori ritualice în perfectul echilibru al omului

cu natura: semănatul ori culesul roadelor - jertfele brațelor truitoare. Așa după cum era normal, ca o păstrătoare și cercetătoare a filonului popular românesc, Veronica Oșorheian împărtășește cu generozitate ideea că orice strămutare aduce cu sine suferință și, implicit, durere. Că locul fiecăruia este

pământul zămisliirii sale, că locul omului este în patria sufletului; „După rosturi și liniște/ Străbatem lumea largă,/ Până ostenim./ Rosturi, mai găsim,/ Dar liniște/ Nu-i decât acolo,/ Prin locuri străbune,/ De unde venim...Mă credeți/ Că liniștea are țara ei,/ Acolo, la țară?” (**Veșnicia anotimpurilor**). Poeme care prin liniștea și frumusețea inspirată de nesfârșitele hotare ale satului românesc, seamănă - prin consonanță, profunzime și mesaj - cu poeziile nemuritoare ale lui Coșbuc sau Octavian Goga. Alte poeme (în care există un profund filon meditativ liric) sunt desprinse, parcă, din înțelesurile profunde ale poeziilor lui Lucian Blaga - poetul meleagurilor ardeleni, crucificat și sanctificat în sufletele concetățenilor săi.

Nelineștea resimțită de creator în fața efemerității creației sale, se naște din întrebări, în aparență, fără răspuns: „Căci, nu întotdeauna vin ploile, la vreme,/ Și țolul de omături nu e destul de gros;/ În nopți târzii și line, bietul poet se teme/ Și se întreabă-n sine: ce scrie-i de folos?” (**Vis îndoielnic**). Probabil că răspunsul la această întrebare și-l dă tot autoarea, din nevoia intrinsecă de a -și confirma rostul, prin actul creator în sine: „Când bunătaea/ Și dragostea,/ Credința și harul/ Umplu paharul/ Unui poet,/ Preaplinul acesta/ Se varsă ca mierea,/ Nutrind, ferind / Singurice inimi/ Năpădite de amarul/ Mai amar decât fierrea” (**Poeții**). **Anotimp cernut** este o veritabilă carte de versete psaltice, în care sufletul își cântă doina, își jlește neamul, se bucură cu zâmbetul horei sau se transformă în sacra troiță de la răscrucele drumurilor de țară. Cu certitudine, poemele Veronicăi Oșorheian îi vor inspira cititorului liniștea mult-așteptată, vaporizându-se în picuri de timp peste rânile

sufletului, vindicate de balsamul duios al cântecului de leagăn ori al poveștii nemuritoare, desprinse din vatra satului străbun. O voce poetică suavă, încântătoare prin simțire și cutezanță, limpede prin mesaj, aducătoare de nobila-i dragoste pentru apartenența la acest popor dăruit de Dumnezeu cu voci ce știu a striga cu putere către cerul înroșit de ruga muritorilor. O carte reușită, o poezie înălțătoare, un vers dulce precum mierea florilor de salcâm, parfumată de trilurile înaripate ale privighetorii. Se poate spune despre lirica poetei ardeleni că este ramură verde din copacul dorului de nemurire al poporului român. Un copac sacru ce-și extrage seva din cerurile încărcate de binecuvântare, pe care nici vremurile, nici veacurile ce vor să vină, nici intempestivitățile istoriei nu-i vor smulge rădăcinile, înfipte în inima veșniciei. Poezia trebuie percepută de acea parte a ființei umane care o face unică (sufletul) și asupra căreia se pot produce cutremure de magnitudini cataclismice, într-o înțelegere firească, tacită, implicită, așa după cum spunea marele Luigi Pirandello: „**Sufletele au un fel al lor de a se înțelege, de a intra în intimitate, până la a se tutui, în timp ce ființele noastre sunt încă încurcate cu schimbul cuvintelor comune, cu sclavia exigentelor...**”

Un premiu special merită frumoasele ilustrații ale elevei **ELISABETA STREMȚAN**. Toate acestea sunt veritabile poezii, întrupate în tușe fine de creion ori cărbune, care par desenate de heruvimicele mâni ale inspirației. Un artist tânăr, în plină afirmare, încă o dovadă de talent și sublim artistic. Același lucru se poate spune - fără îndoială - despre pictura artistului naiv **Valeriu Gălan** - ce constituie povestea copertei prezentului volum de versuri.

*
**

Veronica Oșorheian s-a născut în localitatea Leșu, jud. Bistrița-Năsăud, la data de 7 martie 1949. Este absolventă a Liceului „Petru Maior” din Gherla, promoția 1967 și este membră a LSR. Dintre titlurile sale, amintim: „**Dor de copilărie**”, 142 pagini, Editura GENERIS, Alba Iulia, 1999; „**Miracol**” - poezii, 70 pagini, Editura „STAR SOFT” Alba Iulia, 2000, volum prefațat de prof. Ana Gruică Pintilie; „**CASA DE SUB OCHIUL STELEI - Consemnări și studii monografice**”, 403 pagini, Editura „STAR SOFT” Alba Iulia, 2002, volum prefațat de Aurel Pantea, redactor șef la Revista „Discobolul” din Alba Iulia; președintele Filialei Alba - Hunedoara a Uniunii Scriitorilor; „**MĂRTURISIRI**”, 236 pagini - proză, Editura UNIREA Alba Iulia, 2005, volum prefațat de Aurel Pantea; „**DATINI TRANSILVANE**”, 112 pagini - studiu privind nunta țărănească, Editura UNIREA Alba Iulia, 2007. „**Șirag din pietre de râu**”, 326 pagini - monografie cultural - sentimentală, Editura Reîntregirea Alba Iulia, 2009, volum prefațat de cercetător dr. Gabriela Mircea. „**Fata Pădurii**”, 40 pagini - (baladă, consecința unui joc pe o legendă) plachetă ilustrată de pictorul naiv Vaier Gălan, Ed. Reîntregirea Alba Iulia, 2010. „**Nuntă țărănească**”, 56 pagini - plachetă în versuri, ilustrată de pictorul naiv Valer Gălan, Ed. Reîntregirea Alba Iulia, 2010. Sub îngrijirea sa apare „**SĂRSĂNUȚA CU SCRISORI. Din corespondența soldatului Toma Artene**”, 287 pagini - volum publicat de Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud, la Editura NAPOCA STAR, 2008.

Constelații diamantine, Anul III Nr. 4 (20), aprilie 2012 - Revistă de cultură universală, editată sub egida Ligii Scriitorilor Români, p. 43-44; Armonii culturale - ANOTIMP CERNUT de Veronica Oșorheian

Gheorghe A. Stroia
Adjud - aprilie 2012

Trei cărți de Sandu Al. Rațiu comentate de Ion Radu Zăgreanu

Reîntoarceri spre obârșii

„Totu-i drum și numai drum”

(Sandu Al. Rațiu)

Crucea de pe Boboșa

Volumul de versuri „Călător” (Editura „Remus”, 2011), al poetului Sandu Al. Rațiu, conține poezii din perioada 1975-1995. Călătoria metaforică pe care ne-o propune Sandu Al. Rațiu, nu este una a evadării în spații îndepărtate, necunoscute, ci una a regăsirii de sine prin reîntoarcerea la obârșii lumii originare ale satului natal.

Poezia este pentru Sandu Al. Rațiu o „carte poștală” prin care ei își anunță revenirea printre ai săi. Autorul este îndrăgostit de plaiurile copilăriei sale, de universul mioritic al străbunilor săi, scos parcă de sub incidența morții: „Căci poate aicea încă nu se moare” („Cuvintele nuntesc”).

Reîntoarcerea blagiană „în părinți” se petrece urmând un ceremonial tradițional: „Zările mă cheamă în scârțâit de car”(„Când plec...”). Nu lipsește nici fastul mioritic al motivului alegoriei „moarte-nuntă”: „să mă îmbraci în lut și colnice,” („Cuvintele nuntesc”).

Strămoșii „germinează” în „bobul de grâu” („Pastel”), ierburile „strigă ciobani” („Doină”), iar poetul este mândru de neamul lui „de lemn și piatră” („De ne-am putea...”), vrea să împlinescă dorințele testamentare ale înaintașilor: „Eu stau smerit în urmele acestea/simțind cum fluieră în mine/un steag de luptă/cu un cap de lup/și-o tolbă cu săgeți de grâu/ce n-au niciodată vârstă.” („Carte poștală”).

Prezența presupusă a divinității este bine sugerată în poezia „Semnul acesta”. Atmosfera așteptării apropierea lui Dumnezeu amintește de arghezianul poem „Între două nopți”: „Afară e noaptea agățată-n crengi/...Ceasul curge-n alte veșnicii” („Semnul acesta”).

„Logodit” cu poezia, Sandu Al. Rațiu își imaginează o mioritică retragere finală: „Cântul să-mi fie iarba crudă din vâlcea/geana de luceafăr să mă ascundă;/Anii să-mi intre în păduri și-n stea,/lanurile calde să mă pătrundă.” („Cântul”).

Se mai trage de timp, fiindcă pe Sandu Al. Rațiu îl cheamă poezia, simte că mai are multe de spus: „Locui-voi în poeme și-n alt viitor,” („Rugăciune cântată”).

Amenințarea inevitabilului sfârșit : „Pasărea ce vine își crește aripile,/așteaptă cărări ce spintecă zarea;/Margini de-nserare îmi îmbracă clipele” („Gânduri învârtite”), se rezolvă tot mioritic: „Urmă de picior să fie peste sat,/talangă uimită la gâtul unei stâne.” („Cărări de pe deal...”).

Poezia rămâne calea reîntoarcerii spre bucolicele obârșii, spre matca originilor: „Pentru cuvânt și poeme nu-i niciodată târziu,/ne vom privi mai blânzi în eternitate.” („Un drum...”).

Nostalgii concentrice

„Simt liniștea de-nceputuri ce urcă în mine”

(Sandu Al. Rațiu)

Am citit volumul de versuri „Nostalgii” (Editura „Eikon”, Cluj-Napoca, 2011) al poetului Sandu Al. Rațiu la puțin timp după lecturarea celui precedent „Călător” (Editura „Remus”, Cluj-Napoca, 2011). Dacă în primul volum tema majoră a poemelor era reîntoarcerea la obârșii originare rurale, ultimul se coagulează în jurul nostalgiilor după acest spațiu matricial.

Avem de a face cu niște nostalgii concentrice în jurul aceluiași subiect, regretul după un topos al originilor rustice, tărâm al unei existențe mioritice. Prima poezie a cărții „Nostalgică” concentrează tematica viitoarelor poeme. Universul satului este descris sintetic prin secvențe de paste amintind de poeziile lui Ion Pillat sau Vasile Voiculescu, apoi umanitatea rurală este prezentată în deplină comuniune cu natura, emblemele acesteia fiind „măgurele”. Sunt amintite obiecte și tradiții specifice lumii rurale: lampa, carul cu boii, podul acoperit, hora, răstignirile, cântecele.

Am putea vorbi, în cazul poeziilor lui Sandu Al. Rațiu, de un anume sămănătorism eliberat de idilism și paseism. Mai degrabă, nostalgiiile poetului sunt asociate trecerii timpului. „Timpul mi se scurge în nostalgii”(„Troparul iubirii”). Chemarea locului natal înseamnă o perfectă identificare cu viața țărănească, o trăire descătușată în mijlocul naturii („Să fiu o amintire”), o risipire benevolă în ceea ce este specific satului („Sub cerul acesta”), o simbolică împletire olfactivă și sonoră cu plaiul viețuirii atât de îndrăgit: „Odihnească în mine mirese necosite/de ierburi înspicate care mușcă cerul;/prin mine să treacă ropot de copite/și herghelii-nspumate ce își beau izvorul.” („Pe dealul de acasă”).

Reîntoarcerea în sat se face pe cărarea amintirii sau prin cercetarea „cufărului tatei”. Aici moartea nu mai sperie : „Prin tunelul acesta din podul acoperit,/nceput-am să duc moartea în braț;”(„Gânduri la podurile acoperite”). Ea nu mai ajunge în acest tărâm („Să fim părtași”).

Sandu Al. Rațiu cupleză mereu elementele cadrului teluric cu cel cosmic: „În pintenul coastei odihnească o stea” („Scânteie de zăpadă”); „în pomii grădinii ce se aprind în stele.” („m-adun în tăceri”).

Nu putea lipsi prezența divinității în acest spațiu-simbol. Chiar și natura se spiritualizează: „În glas de clopote îngenunchează munții,” („Biserica pe munte”).

Poezia lui Sandu Al. Rațiu pare o catedrală panteistică în care în bănci alături de credincioșii obișnuiți, se roagă și fire de iarbă, căprioare, izvoare, zări, măguri etc. Lă ieșirea din biserică enoriașii sunt invitați să participe la mioritica lor nuntă, la care se vor așeza la masă măgurile cu stele ale Maierului. Fiecare își va alege ca mireasă o colină, un deal: „Deal domol, deal domol/ Cu tine frate am să mă însor;/Colina-ți lină să-mi fie mireasă,” („Deal domol”). Izbăvit cu nemurire, poetul simte „liniștea de-nceputuri ce urcă în mine,” („Iertările îngenunchează”).

Doar el, poetul, își alege ca mireasă „floarea de colț”, poezia care „crește pe stânca visării”(„Floare de colț”).

Eseurile lui Sandu Al. Rațiu

„Forța și măreția omului constă în spirit”

(Sandu Al. Rațiu)

Profesorul de religie Sandu Al. Rațiu de la Grupul Școlar „Liviu Rebreanu” Maieru a publicat în anul 2008 un volum de eseuri de antropologie creștină intitulat „Absidele tăcerii”(Editura „Grinta”, Cluj-Napoca).

În cadrul relației om-divinitate sunt analizate raporturile dintre mitic, magic și gândirea științifică. Tot mai mult, evidențiază autorul, textele biblice se armonizează cu cele științifice: „Teoriile ultime din știință reconfirmă unele principii ale religiei creștine”. Nu se eludează nici deosebirile dintre știință și religie: „Știința răspunde de unde vine posibil omul, religia unde se duce și care este menirea lui”.

Magical este „o constantă a gândirii umane”. Efectele gândirii mitico-magice s-au păstrat și „au fost tolerate în ortodoxie” mai mult decât în „dogma catolică-unde s-au cristalizat norme mai abstracte”.

Șunt semnalate și deosebirile dintre gândirea științifică și cea mitică-magico, semnalându-se deosebirile dintre catolicism, protestantism și ortodoxie: „În Răsărit, omul a rămas mai aproape de firea lucrurilor. În Apus, s-a îngustat orizontul cosmic, pentru a lărgi drumul de acces spre divinitate”.

Miticul și magical sunt puse în relație cu puterea „veșnică a binelui”, cu limbajul, ca parte a cuvântului divin. În epoca actuală, știința pare a deveni o altă religie. În ceea ce privește miticul și magical, Sandu Al. Rațiu pare a fi influențat de filosofia blagiană referitoare la mit și la mister. Surprinzător, iubirea este considerată teologic „cea mai înaltă formă de cunoaștere”.

O altă temă dezbătută în aceste eseuri este cea a speranței. Speranța da umanității perspectivă. Omul care speră „într-o lume ideală”este mai aproape de Dumnezeu.

Relația om-divinitate este trecută în revistă din perspectiva marilor gânditori ai umanității: Platon, Aristotel, I. Kant, G. W. Hegel, F.Nietzsche, M. Heidegger, românii L. Blaga, C. Noica, M. Eliade, E. Cioran, P. Tuțea etc.

Eseurile par a fi răspunsul la o serie de întrebări pe care Sandu Al. Rațiu și le-a pus, pe care încearcă să le descifreze și discipolilor săi. Multe din părerile eseistului se contrag în ziceri sentențioase, în maxime filosofice: „Omul va trebui să învețe lecția transcendenței, a fi aici, cu gândul mereu dincolo”; „Credința este de neconceput fără speranță, pentru că speranța proiectează viitorul până dincolo de moarte”.

Citind cele două volume de versuri ale lui Sandu Al. Rațiu („Călător”, 2011; „Nostalgii”-2011), am întâlnit unele pasaje lirice care teoretic par a fi influențate de ideile exprimate în aceste eseuri.

Sandu Al. Rațiu ne propune în aceste eseuri o lectură agreabilă, care ar vrea să ne ușureze „drumul spre Dumnezeu”.

Lansarea nr. jubiliar (100) al revistei noastre (martie, 1012). De la stânga la dreapta: Cornel Cotuțiu, Macavei Al. Macavei, Valer Scridonesi-Călin, Sever Urșa și Icu Crăciun

TEODOR TANCO la MAIERU lansarea cărții “DESPRE LIVIU REBREANU - omul și scriitorul”

Volumul de față, apărut la Editura Napoca Star, 2012, Ediția a doua recitită, Prefată de Ilderim Rebreanu, cuprinde studii editate și inedite; unele au apărut în volumele Virtus Romana Rediviva, șapte la număr, între anii 1973 și 1993; altele au fost tipărite în diferite publicații (vezi Tribuna, 38, nr.14, din 5 apr.1984 și nr.15, din 12 apr.1984, la rubrica “Opinii”. Câteva sunt obiectul unor comunicări în sesiuni științifice și simpozioane prilejuate de manifestări închinată lui Rebreanu: Anul 1985 - centenar L.Rebreanu și Anul 2000-115 ani de la naștere.

Pentru mai multe amănunte asupra d-lui Teodor Tanco se poate consulta cartea domniei-sale intitulată: “Autobiobibliografică 85 T.T.; Viață și literatură, Editura Napoca Star, 2011, pp.105-145, în special capitolul: “Linii pentru un portret al scriitorului” de Petru Poantă. De aici, din cele 46 de pagini de portret, aflăm că d-l Tanco, doctor în drept încă din 1975 dar și slujitor fidel al artei cuvântului pe termen lung, se manifestă ca istoric literar, prozator, dramaturg, publicist și nu în ultimul rând, cercetător împătimit de Rebreanu. Cu peste 50 de cărți la activ, d-l Tanco este de mult intrat în nemurire, nu mai vorbim de legenda - celor 60 de ani de frecventare asiduă a Bibliotecii Universitare Cluj-Napoca. Drept pentru care, domnia-sa a fost recunoscut în 2010, cu premiul Opera Omnia de către Societatea Scriitorilor, filiala Cluj, al cărui membru este încă din 1970.

Capitolul I este intitulat “Întâiul calvar al lui Liviu Rebreanu”(p.7-51). Autorul consideră că în existența lui Rebreanu se regăsesc cel puțin trei “calvaruri”. Prima perioadă dificilă sesizată de domnia-sa este cuprinsă între anii 1907-1911, a doua între anii 1916-1918 –calvarul de mijloc și a treia, între anii 1940-1944, calvarul de pe urmă.

În primul calvar, autorul prezintă documentat și realist greutățile prin care trece tânărul Rebreanu: mediul dur, abject și cazon al vieții ostășești, singurătatea lui Liviu într-o nație străină care-l tolerase cu greu, prilej cu care T.Tanco face totodată cunoscute idealurile și aspirațiile literare ale acestuia. Criticul atrage atenția, cu tactul cercetătorului pasionat și rutinat și al exegetului consacrat, că, încă mai există documente și mărturii necunoscute publicului larg, drept pentru care, îndeamnă la valorificarea acestora. Este vorba de pășaniile din tinerețe ale lui Liviu ca ofițer, care au avut urmări nefaste, calvarul acestuia ajungând la cote maxime între anii 1908-1910, când din cauza unor “neregule bănești” (Al. Piru), Rebreanu demisionează din armată și revine la Prislop. D-sa, criticul îl însoțește pe Rebreanu pe traiectoria ieșirii acestuia din criză: perindarea ca slujbaș la notariatele comunale din Nimigea Ungurească, Văratea-Nepos, Măgura Ilvei și de aici plecarea la Sibiu urmata de trecerea în România. Criticul este alături de Liviu și în București, îl urmărește cum intră în viața literară și gazetărească tot sub semnul calvarului dintâi; d-sa aduce lămuriri interesante despre arestarea și întemnițarea acestuia la Văcărești, extrădarea și închiderea la Gyula, reîntoarcerea acasă la Prislop, după trei luni și, din nou, la București, în 1910, 31 august, cu o mare singurătate în suflet. Autorul consideră că ieșirea din acest prim calvar s-a petrecut odată cu renunțarea la cetățenia austro-ungară din 1915, 12 mai (vezi capitolul “L. Rebreanu renunță la cetățenia austro-ungară”, p.52-56).

Calvarul al doilea, de mijloc, la fel de mistuitor pentru Rebreanu e cunoscut din scrierea cu același titlu și cuprinde anii 1916-1918 când Rebreanu “era scriitorul cel mai atacat”.Nu degeaba, d-l Tanco lege mottoul cartii:”Trecutul, mereu trecutul!Parcă aş avea crime în trecutul meu”.(Liviu Rebreanu, Jurnal I)

Al treilea calvar cuprinde ultimii ani de viață ai scriitorului, când țara a fost cotropită din toate părțile și Transilvania de nord-vest ocupată de horthiști. În cei patru ani, 1940-1944, pe lângă suferințele morale de tot felul, se adaugă și cele fizice, sporite de boala lui Rebreanu.

T.Tanco precizează în capitolul III- intitulat “L. Rebreanu în ultima lună a vieții și întâia lună a posterității”,p.57-76, că dispariția lui Rebreanu s-a consemnat “ezitant” în documentele vremii și încearcă să facă lumină asupra acestui moment. Ce îi nedumirește pe domnia-sa? Cel puțin următoarele aspecte: data exactă a decesului - noaptea de 31 august spre 1 sept. sau 1 spre 2 sept.1944, orele 2 fără zece minute, sau orele 2 și 13? Inscripția de pe piatra funerară consemnează data de 1 sept., în loc de 3 sept.!: când a fost înmormântat Rebreanu ?; legendele din jurul morții scriitorului, din ce în ce mai fanteziste (sinucidere, teama de ruși și comuniști...) D-l Tanco nu se oprește și la alte variante și bine face, adica otrvire,impuscat de ruși, ș.a. Criticul se întreabă, de ce medicul ce era în casă (dr. Tempelhoff) n-a fost consultat și nu în ultimul rând, de ce moartea scriitorului a fost constatată de un sanitar.

Ne exprimăm opinia că, domnia-sa, odată cu apariția volumelor lui Ilderim Rebreanu, “Spectre în labirintul uitării, Romanul familiei Rebreanu, Buc., Edit. Zip, 2001, vol.1-4, 2400 pagini” și a altor lucrări de exegeză rebreniană, va reveni asupra acestui episod dureros și va aduce mărturii și completări definitorii. În încheierea acestui capitol, opinăm că marele Rebreanu n-a scăpat de calvaruri mărturisite sau

nu, dintre care se detașează cel de zi cu zi, cel mai mare, plăcerea chinuitoare a scrisului.

Cartea de față mai cuprinde și alte capitole: Avatarurile editării (I) și (II), (p.77-105), apărute în anul 1984, anul Jurnalului mult așteptate. Se știe că accesul la jurnale a fost greu și întârziat. Primii au fost Mihai Gafița și Vasile Netea. Nicolae Gheran a întrerupt legătura cu doamnele Rebreanu la volumul IV - Ion, deoarece nu avusese liber la jurnal. În 1981, Gheran reia legătura cu Puia, pentru a scoate volumul de scrisori, intitulat “La lumina lămpii”. Z. Ornea se angajează să publice Jurnalul la editura Minerva cu condiția de a se confrunta cu manuscrisele originale dar nu reușește. Mircea Zăciu și Al. Piru au refuzat să publice jurnalul și să prezinte referatul adiacent, bănuind că e incomplet. Puia garantase că atât Fanny cât și ea însăși “au păstrat cu sfințenie caietele lui Rebreanu. Gheran sesizează că pe alocuri erau adaptări, ștersături, fragmentări; malițios, el a precizat clar: “text ales și stabilit de Puia Florica Rebreanu”, dumnealui semnând doar aparatul critic (note, comentarii și Addenda). Despre jurnale au scris mulți începând cu: Z.Ornea, V.Fanache, I.Vlad, M. Tomuș, N.Manolescu, E.Simion, M. Muthu s. a.

T.Tanco vine cu următoarele sesizări și completări: de ce nu s-a respectat “legatul celor 30 de ani? ; a existat subiectivism în alegerea părților din jurnale publicate în premieră de cele oua doamne Rebreanu și nu numai; de ce jurnalul, din grija Academiei și a SSR, a ajuns la editura Sport-Turism?; Vasile Netea, deși exeget avizat, a fost vioara a doua...!; de ce au fost goluri în jurnale? și în final, incertitudinea depunerii manuscriselor originale la B.A.R.(Biblioteca Academiei Romane), cu sau fara stampila in cauza... De menționat, că și M.N.Russu împărtășește aceleași opinii, fiind dezamăgit de jurnal. Deși autorul cărții se întreabă și el “cine a tăiat? Puia sau alții mai vicleni, mai parșivi?”, domnia-sa continuă să militeze pentru adevăr și citează, în special, pe N. Gheran și Ș. Cioculescu, printre puținii cu păreri juste asupra jurnalelor.

Urmează două capitole legate de familia Rebreanu: “Anii de școală ai învățătorului Vasile Rebreanu” și “Vasile Rebreanu premiat la Școlile din Năsăud”(p.106-125) care cuprind lămuriri și date noi în urma unor investigații și cercetări de arhivă. Criticul îndeamnă, insistă chiar, la noi cercetări privitoare la informațiile strict legate de familia Rebreanu.

Un capitol aparte este dedicat prezentării cărții lui Nicolae Gheran “Tânărul Rebreanu”, Editura Albatros, București, 1986, 418 p., ilustrații, indici, 58 p. Recenzia se intitulează “Tânărul Rebreanu și avatarurile tinereții”(p.126-136), 1987; prin ea, T.Tanco apreciază formula găsită de Gheran, între biografie și monografie, între documente oficiale, cărți și pagini manuscrise. Domnia-sa Tanco consideră originală această contopire între viață și operă într-un “monolit”, prilej cu care face și unele observații pertinente legate de specificul zonei - un singur exemplu: Rebreanu nu era descendent de grăniceri; altfel n-ar fi ajuns la școli de stat maghiare. Cu argumente pe măsură, criticul constată că unele capitole pot fi completate - exemplu “Înainte și după expulzare”, pe când altele, le consideră pe deplin rezolvate - exemplu - “Popas craiovean”. În final, T.T. consideră pe Gheran și-l apreciază ca fiind “unicul și singurul editor plus biograf al lui Rebreanu”.

În penultimul capitol al volumului despre care vorbim, “Puia Florica Vasilescu recunoscută ilegal de Liviu Rebreanu”(p.137-142), întrucât despre ea și Fanny s-a vorbit și în capitolele precedente ce includeau date despre calvarurile rebreniene și odiseea jurnalelor, considerăm din rațiuni lesne de înțeles, spațiul articolului dar și locul, să lăsăm acest articol pe seama celor curioși de a ști mai multe despre paternitatea Puiei, istoria intimă a jurnalelor, cărțile celor două doamne Rebreanu, felul lor de a fi... s.a.

Ne raliem la ideea nobilă din final a exegetului Tanco prin care domnia-sa apreciază laudativ tot ceea ce a făcut Puia “întru bucuria și cinstirea numelui părintelui sufletesc - Liviu Rebreanu, ce i-a fost mai bun și ocrotitor tată decât cel natural”. Anticipoez în nume personal că scriitorul T.Tanco va aduce în fața noastră, a cititorilor, date noi, interesante și, mai ales, va face o demarcație mai clară între mamă și fiică, între Tiberiu Rebreanu și ceilalți din familie, între Ilderim și toți ceilalți, după ce va avea acces la scrisorile din arhiva Rebreanu - cele ce urmează a fi editate în vreo patru volume.

De altfel, însăși Florica-Puia Rădulescu - cum îi place d-lui Tanco s-o numească, precizează că viitoarele confruntări vor scoate în evidență, pe ici, pe colo, și unele ștersături, ce vor fi, inevitabil “interpretate în mod felurit” (Cf. L. Rebreanu, Opere, voi. 18, editura Minerva, În loc de prefață, de Nicolae Gheran).

Cu voia autorului cărții, aş adăuga și o motivare tardivă dar posibilă a Puiei: “Deoarece Rebreanu scria în Jurnal în momentele de descumpănire sufletească, de ce să nu fi revenit chiar EL la cele scrise?” - se întreabă Puia - “ștergând un cuvânt, o frază, sau îndepărtând chiar o filă din cele scrise?... și, pe deasupra, unele file din Jurnal s-au pierdut... din teama celor rămași în urma lor să le păstreze diferite mărturisiri, nu totdeauna ortodoxe”. (L. Rebreanu, Opere, voi. 18, 1998, prefață).

Nu ne îndoim că în acești ani trecuți de ia prima ediție, prin contribuțiile recente, păreriile dumnealui vor fi cu mult mai nuanțate și precise, ca urmare a finalizării celor 23 de volume - ediția critică Nicolae Gheran, a altor lucrări de exegeză cum ar fi: Nicolae Gheran și Andrei Moldovan, “Liviu Rebreanu prin ei însuși”, Editura Academiei Române, București, 2008, s.a.

Ultimul capitol al cărții se intitulează: “Denigratori vechi și mai noi ai lui L. Rebreanu”(p.143-149) și este o luare de poziție fermă împotriva acelor care nici măcar la ceas aniversar - anul 2000 - nu au încetat să-l atace. Autorul trece în revistă detractorii vechi: N. Carandino, T. Arghezi, Vl. Streinu, M.R.Paraschivescu, s.a., dar insistă pe larg asupra lui Ion Caraion - pe numele adevărat - Stelian Diaconescu, pe care-l consideră cel mai virulent (“comunist mascat sau legionar neconsolat”). Ceea ce-l face să se revolte pe d-l Tanco și pe bună dreptate, este faptul că în anul 2000, ia 115 ani de la nașterea marelui Rebreanu, există confrăți (într-ale scrisului) care încă îl acuză și-i aduc opobii, aluzii răutăcioase, injurii, înțepături. Este vorba de Ion Simuț, critic laureat al Uniunii Scriitorilor care, într-un articol intitulat “Liviu Rebreanu - o conștiință politică vulnerabilă”, publicat în (România literară, 33, București 2000, nr.6, din 16-22 febr., p.12, 13), îl acuză pe Rebreanu de multe rele: “Carlist pentru aproape un deceniu, legionar de o zi, antonescian până la capăt, filogerman de o viață, Rebranu a trecut cu naivitate de la o speranță la alta vizionând spectacolul politicii contemporane cu neliniștea profitului pentru sine și cu sentimentul unei drame naționale” (op.cit.,p.13). D-l Tanco demontează cu tact, răbdare și mai ales cu contraargumente fiecare acuză. Să le luăm pe rând, nu înainte de a preciza că Rebreanu nu a fost înregimentat și nu a făcut jocul niciunui partid, nu a scris articole politice nici măcar la Viața - doar primul editorial. Că I. Simuț a politizat mărturisirile lui Rebreanu, nu ne îndoim.

Prima acuză, legionar, contraargumente: Rebreanu participă la înmormântarea lui Nicolae Iorga din partea Academiei și la reînhumarea lui Zelea Codreanu care nu e totuși cu Horia Sima. Ne permitem să venim cu un citat în sprijinul celor arătate: “De la asasinarea lui Iorga, regimul legionar m-a dezgustat de toate. Dacă asemenea crimă monstruoasă e posibilă și tolerată într-un regim de regenerare națională, atunci viitorul României e catastrofal” (L. Rebreanu, Opere, voi.17, p.348) sau unul și mai zdoritor: “Vai de capul lor. Lombrozieni.Și acești nenorociți vreau să regenereze neamul românesc! Aștia să creeze pe românul nou pe care-l visăm!” (Jurnal, 9 sept.1940).

A doua acuză nedreaptă - Rebreanu, antisemit? Inexact, simpatia lui pentru evrei e evidentă încă din nuvele, ca director al Teatrului Național a refuzat să dea afară artiștii evrei, deși a fost amenințat.

Rebreanu - antonescian? Antonescu i-ar fi fost idol ?, da. Pentru că redobândise Basarabia și Bucovina dar și că i-a înlăturat pe legionari, atat. Să nu uităm că “Gorila” a fost interzisă de dictatura antonesciană!

Rebreanu carlist? Deloc, din Jurnal răzbat răbufniri antimonarhice și antidictatoriale:”În orice caz, ce face regele, nu e cuminte (Jurnal I, p.135sau următoarele două afirmații, adevărate- lese majeste: “Ocroitorul asasinilor și al jefuitorilor țării, jefuitor el însuși” (Jurnal, I, p.137) și tot despre Carol al II-lea - “venal fără margini, a făcut din neamul românesc o tarabă de afaceri murdare pe spinarea statului”.

Altă acuză, Rebreanu, trădător? Da, făcut pe nedrept de intelectualitatea prosovietică și promaghiară. Un singur contraargument: la Stockholm (15-18 mai 1943), în conferința ținută de Rebreanu despre spiritualitatea românească, acesta susținea că în Ardeal au trăit totdeauna români și că frontierele sunt la Tisa, ceea ce a provocat reacția imediată a Budapestei.

Și, în sfârșit, ultima acuză, filogerman: “Rebreanu stă tare pe picioare că la baza convingerilor sale politice era filiera germană”, și, nazist, nationalist, pe deasupra, asta e prea de tot !!! Nici măcar pamflet să fie și tot e prea mult, mai ales că același Simuț avea în 1977 cu totul alte păreri (vezi Ion Simuț, Rebreanu dincolo de realism, Oradea, Bibi. Rev. “Familia”).

Ne exprimăm convingerea că neobositul nostru exeget, T. Tanco va veni cu noi și serioase contribuții în completarea biografiei lui Rebreanu în special asupra relațiilor acestuia cu cei apropiați vieții de familie, a împrejurărilor biografice grele cât și a legăturilor scriitorului cu alți oameni de seamă, contemporani lui.

Apreciem strădania merituosă a domnului Tanco în exegeza rebreniană din cartea de față, subliniem obiectivitatea de care dă dovadă acest spirit enciclopedic aparținând celor două județe cluj și Bistrița Nasaud în egală măsură.

Încheiem cu urarea de bine și sănătate, putere creatoare de muncă pe mai departe și, nu ne îndoim nicio clipă, că Domnia-Sa este și va fi un ÎNVINGĂTOR al scrisului, indiferent de domeniul abordat-cultură, istorie, presă, dicționare, beletristică sau istorie literară.

Lirică

Poeme de Simona Vargotchi

Clipă de liniște

Se cerne cerul
prin frunzele crestate
și albi ciorchini
atârână în castani;
Alături, aripă de înger e turnul
din care, fâlfâiri de clopot,
Într-o zi oarecare,
Îndeamnă drumetul
să facă popas.

Cât har și bucurie
coboară din icoană,
În inima-mi deschisă
spre luminoase gânduri;
Zidită-n piatra veche,
o liniște întinsă
cuprinde împrejurul,
În cercuri rânduri, rânduri,
sfințindu-l, luminându-l.

Amintirile verii

Pe cărări bătute rareori,
În opreliști tainice,
frunza mai păstrează amintirile verii
și urmele pașilor grăbiți
spre întâmplări tulburătoare.
În fâlfâiri domoale,
Gânduri nerostite
Îmbrățișează nemărginirea.
Peste semeția muntelui,
tăcută se rostogolește luna,
străjuind pădurea bătrână.

E vremea rotirii cocoșului de munte...

Nocturnă

Peste vârful muntelui întunecat,
Luna se rostogolește,
Străjuind pădurea bătrână;
Tăcută și îngândurată,
Nu povățuiește pe nimeni.
Luminează calea drumetilor
Și își anină la grumaz
Șirag din lacrimile nopții.
Mândră, se ascunde
După norii plumburii,
Să n-o vadă îndrăgostiții.
Când cerul prevestește zorii,
Blândă, adoarme
Pe umărul Luceafărului.

Doamne, ce minunat!

Se făcea
Că era noapte de vis.
Câte-n lună și în stele,
numai atunci poți visa.

Într-o plutire haotică,
pe deasupra norilor,
câmpii întinse
gemeau sub greutatea ierburilor
și a florilor, din tulpina cărora
curgeau râuri de lapte.
Picioarele mi se împiedicau
în puful norilor violeți,
care dăntuiau sârba-n căruță,
cuprinzându-și umerii înaripați.
Ar fi zburat spre cer,
dar nu era chip.
Ierburile s-au țesut
într-o pânză mai albă decât fluviul de lapte
pe care naviga Titanicul.
Mă întrebam unde sunt păsările?
Niciun cântec,
niciun ciripit,
de-mi părea că s-a sfârșit lumea.
Prin fereastra întredeschisă,
răzbătea zvon de tălângi,
acompaniat de
Pițigăie – gaie,
Ce duci în copăie?
Un picior de oaie,
Cine ți l-a dat?
Popa din alt sat...

Doamne, ce minunat!

Poezii de Titus Gușă

METEOR

Crispați de frica de ridicol
Uităm că fierbe viața-n noi;
Ne-ascundem fața ca de-un viscol
Ce parcă bate tot din noi.

Cu fibra noastră nedestinsă
Arar putem să mai zămbim
Când peste firea noastră ninsă
Un curcubeu abia zărim...

Ne-mperechem cu zile reci
Și zămislim fiori de umbră
Și așteptăm grăbit să treci
Tu viu deșert cu limbi de cobră...

Cum, zeflemeaua ta nu iartă,
Ne-nchidem (eu și muza mea)
Dincolo de-a rostirii poartă
Și fumul tău va sta pe ea.

Acum, sătui de-atâta pândă
Ce-o văd avidă-n ochiul tău,
Cu vîiet, cerul vrea să prindă
Vulcanul din lăuntru meu!

Răzbesc pri el dincol' de mine!
Din cercul trupului meu strâmt
leșind, ca foc de artificii,
Un liber meteor, Eu, cânt...

DINCOLO DE (NE)SIMȚIRE

Când am pierdut frăgezimea naivității
nu ne-a rămas decât un crud și ne'nțercat instinct:
tendința de a lua Pământul în brațe
și, pentru a fi mai aproape de el și mai siguri,
ne transformăm în șerpi ca să-i simțim căldura
iar El e, sub noi, supus pe de-a-nțregul.
Apoi, brusc, ne preschimbăm în corbi
și lășnim să ciupim Cerul ca să-i simțim răceala
și nesupuși, sub El, de-a-nțregul suntem.
După avatarurile sopârlirii și croncânirii
revenim la fețele noastre vrute umane
și, amintind de CRIST în Ghetsimani,
rămânem îngenunchați în contemplare.

VREAU

Vreau să sărut unda de aer prin care-ai trecut,
Al tău parfum să-mi intre dincol' de trup
Să simt cum în mine vârtej de senzații erup,

Doar cerul cu aștrii săi sobrii rămâne tăcut
Căci vreau dela Înger trompeta să-i fur
Cu ea să ți cânt un cântec de nimeni știut.

Iar când vei fi dusă de-al muzicii picur
Vreau s-apuc vâsla iubirii, s-apuc
Să înot către tine năuc,

Iar când te-ajung să mă vezi tremurând
De efortul cu care pe AMOR spre tine îl port
Dar, oare-ai putea să m-auzi serenând?

Căci îngerii's sus iar brațu-mi prea scurt
Ca s-ajung până la ei, și-apoi:
Or fi având ei goarnea puse în cui?...

...vreau să duci Soarele, la grădiniță, cu fes
Și să-l înveți cum să urce pe boltă mai des
Și-apoi să urcăm pe SFERA IUBIRII
Iar EA, făcând aripi, să-și bucure mirii.

PACIENȚĂ

Când, de geamuri, firesc, mi-se prind
În geruri, năstrușnice flori,
Adânc în inimă, ocrotesc și cuprind
Nestinsul cărbune al mele răbdări,
Și aștept, cuminte, să văd cum în zori
Topite de-al soarelui calde săgeți
Dispar,
Câte una, și uri și-ntristări.
Și-n zorii aceștia călduți
Tu suflote-al meu
Iar
Poftă de viață
Recapeți.

Didactica nova

Din creațiile elevilor participanți activi în cadrul Cercului
de lectură-creație „ARTA CONVERSAȚIEI,,

Coordonator: Prof. Berende Elena

MAMA

Mama e soarele din cer,
Mama este un ghiocel,
Mama e o raza de lumină,
Într-o zi de vară senină.

Mama este ca trandafirul,
Prețioasă ca safirul.
Mama este inimoasă
Si nespuse de frumoasă.

Mama e cel mai frumos nume,
E tot ce am mai scump pe lume.
Mama cu drag ne-ngrijește,
Mama pe toți ne iubește.

POP CATĂLIN
Clasa a III-a A

PRIMĂVARA A SOSIT!

Primavara mult dorită,
De noi toți este primită.
Ghiocelul, prima floare,
S-a gatit de sărbătoare.

Primavara a sosit!
Fluturii au si venit!
Zboară din floare –n floare,
Îmbrăcați de sărbătoare...

SCURTU IFTINICA IONELA
Clasa a III-a A

PROGRAMUL ACTIVITĂȚILOR EXTRACURRICULARE "ȘCOALA ALTFEL" (2-6 APRILIE 2012)

GRUPA „FLORICELELOR” GRĂDINIȚA NR.2 MAIERU
Profesor înv. primar și preșcolar
Hădărău Dorina

„Școala altfel”-este un proiect ce reprezintă un refresh pe care educația instituționalizată îl face în fața educabilului, aceasta fiind percepută într-o formă mai atractivă prin ieșirea din cotidianul școlar strict dar mai ales prin oferirea șansei de afirmare a individului în cadrul activităților extrașcolare din toate domeniile. Atât copiii cât și cadrele didactice, în contexte nonformale sunt mai deschiși, mai receptivi, mai relaxați, cu un plus de lajeritate în activitățile care le desfășoară. Timpul liber este folosit într-un mod eficient și educativ.

SCOPUL PROIECTULUI: Implicarea copiilor și a cadrelor didactice în activități care să răspundă intereselor și preocupărilor diverse ale copiilor, să pună în evidență talentele și capacitățile acestora în diferite domenii.

OBIECTIVELE PROIECTULUI:

- formarea și cultivarea interesului pentru înfrumusețarea zonei;
- dezvoltarea deprinderilor de intrajutorare și cooperare;
- formarea și cultivarea interesului pentru problematica sănătății;
- cultivarea simțului estetic și creativ;
- implicarea activă și afectivă în activitățile de grup;

GRUP ȚINTĂ: Preșcolarii grupei mici, Grădinița cu program normal numărul 2. Haj, Maieru.
DURATA: 2-6 aprilie 2012
LOC DE DESFĂȘURARE: Grădinița cu program normal nr. 2, Maieru.

EVALUARE:

- expoziție cu lucrările copiilor; -album cu fotografii; -participarea la probele ce fac parte din concurs și câștigarea unor premii;

ACTIVITĂȚI PROPUSE:

1. LUNI, 2 APRILIE
Ziua păsărilor
Campanie antipoluare
-dezbatere; -îngrijirea spațiilor verzi;
2. MARȚI, 3 APRILIE
Eu și comunitatea în care trăiesc
-vizite:biserică; -dipensar; - poliție;
3. MIERCURI, 4 APRILIE
Sport și sănătate
-activitate sportivă; -întreceri sportive; - ștafete, fotbal; -gimnastică; -dansuri;
4. JOI, 5 APRILIE
Atelierul hârciciei
-iepurășul, oul de Paști; -colaj; - desen; - origami
5. VINERI, 6 APRILIE
Carnavalul bucuriei
-divertisment.

Pionezele de Aur

Un băiețel dorea să cumpere o cutie cu pioaneze. Voia să-și prindă, pe peretele camerei unde învăța acasă, orarul clasei. A trecut pragul unui magazin de birotică și papetărie cu gândul să-și cumpere cele mai frumoase pioaneze. S-a apropiat de teigheaua vânzătoarei și a cerut o cutie de pioaneze.

— Ce fel de pioaneze dorești? — Întrebă vânzătoarea. Avem pioaneze de mai multe feluri: cu floricel, cu steluțe, colorate, țugulate și pioaneze aurite. De care dorești?

Copilașul privește uimit la toate pioanezele. Erau toate frumoase și încântătoare. Nu se putea decide ce să cumpere. Deodată observă cutia cu pioaneze aurite. Strălucesc atât de frumos! Își zise în gând băiețelul. Parcă sunt din aur! Cum ar arăta orarul meu prins cu aceste minunate pioaneze? Își gândi copilașul aproape cu glas tare.

— Doresc o cutie cu pioaneze de aur! A zis hotărât copilul.

Vânzătoarea îi înmână cutia cu mult dorite și prețioasele pioaneze, luă banii din mânăța întinsă a copilașului și privi cum se îndepărtează fericit.

— Nici nu știam că am în magazinul meu pioaneze de aur! Își zise, amuzată, vânzătoarea. Nici nu bănuiam că voi face, cu un lucru atât de mic și neînsemnat, un copilaș atât de fericit!

Gușă David Darlus clasa a III-a B., Șc. Gen. „Justin Ilieșiu”, Anieș

DESCOPERIRI, DESCOPERIRI!!!

SALUTĂRI DIN BĂILE ANIEȘ (I)

Înainte de constituirea satului **Anieș** a existat lângă fântâna din vecinătatea actualii școli mai multe amenajări pentru efectuarea diverselor tratamente cu apă minerală. Denumirea acestor băi era de **Dombhat furdő** și care prin traducere din limba maghiară înseamnă Băile din spatele dealului. Până acuma nu am aflat data exactă privind edificarea acestor băi, dar prima mențiune scrisă găsită cu privire la folosirea apelor minerale ca tratament există din anul **1746**. Contele Ladislau Teleki, care-și făcea cura regulat la aceste băi, dispune (la 31 august **1761**), să se ridice o nouă clădire, mai mare și mai spațioasă pentru a putea face față numeroaselor cereri. Considerăm că dezvoltarea băilor de la Anieș s-a făcut în perioada Regimentului II de Graniță când, în anul **1770**, se amenajează băile cu banii adunați de la grăniceri. Pe hărțile Iosefine întocmite pentru zona noastră între anii **1769-1773** apar pe teritoriul actualului sat Anieș o moară de macinat pe apă și 2 clădiri, lângă borcut, denumite **Sauer Brun** (în germană - izvor de apă acră - minerală-).

Conform tratatului publicat de Heinrich Johann von Crantz în anul **1777** privind izvoarele sănătoase din Monarhia Austriacă - *Gesundbrunnen der Oesterreichischen Monarchie* - la Anieș exista o amenajare pentru băi situată lângă dealul fântânii, din vârful căreia izvora cu un sunet puternic apă minerală. Deoarece Anieșul nu era o localitate de sine stătătoare la acea vreme este tratată ca aparținând de Maieru (pag. 228, izvorul nr. 500 Major). Tot din această publicație aflăm că vârful dealului, unde este izvorul principal, nu era nivelat, acesta având o formă de clopot (măgură). Ca o lucrare preliminară a tratatului lui H.J. Crantz, apele de la Anieș sunt descrise în tratatul științific de analiză a apelor minerale din Marele Principat al Transilvaniei a lui Wagner Lucas - *Dissertatio medico-chemica de aquis medicatis magni principatus Transsylvaniae - 1773*.

O altă lucrare cu denumirea de „Analiza apelor minerale din Țara Ardealului”, apărută în trei volume la Cluj în anul **1800**, descrie mult mai pe larg apele minerale din zona Rodnei. Acest adevărat tratat în peste 600 de pagini scrise de doctorul Nyulas Ferentz analizează în amănunt apele minerale de la Anieș. Doctorul N. Ferentz este primul doctor maghiar care a scris un tratat de balneologie, poate din această cauză scriitorul se concentrează mai mult pe descrierea compoziției chimice a apelor, precum și pe modul lor de folosire, decât pe descrierea zonei. Deoarece în perioada respectivă Valea Rodnei era militarizată, iar paza la băi se făcea de către grăniceri, se ținea un registru cu toate persoanele care stăteau acolo la tratament. Conform aceluiași autor, în anul **1798** băile au fost vizitate de 316 persoane care au venit cu 50 de trăsuri și 248 de cai din care: 10 grofi și baroni împreună cu tot personalul casei, comercianți și soldați, 4 preoți, 3 medici, 2 chirurghi. În anul **1799** băile au fost vizitate de 430 de persoane venite din toată Transilvania și, chiar din actuala Polonia.

La băi se urma un tratament complet în 4, 6 sau 8 săptămâni, oaspeții venind la băi cu tot ce era necesar pentru asigurarea unui trai decent, respectiv cu servitori și mâncare. În acea perioadă responsabil cu organizarea băilor era Arva Bethlen Kata. După anul **1800** contele György Banffy ridică încă un stabiliment pentru băi și două case de oaspeți. După desființarea Regimentului Grăniceresc, Bethlen Sandor construiește în jurul anului **1855** o baie cu două bazine (băi reci) și camere de schimb. În acel timp băile aveau pe medicul Sigmund Bartok ca specialist ce asigura tratamentul oaspeților. Acesta deținea băile Antonia (actualul izvor Hojda). În anul **1856** fântâna a fost amenajată cu coloane de piatră, protejată de un acoperiș elegant. Tot în acest an se amenajează o baie din lemn cu șase cabinete pentru băi calde, încălzite cu aburi. Următorul proprietar al băilor este groful Bethlen Andras (născut la

Cluj-Napoca în 1847, decedat la Beclean în 1898) fost ministru al agriculturii în Ungaria între anii 1890-1894. Se poate observa din fotografia de la 1870 că existau mai multe clădiri care serveau atât pentru cazare cât și pentru tratament și servirea mesei. Spre sfârșitul secolului XIX băile sunt date de proprietar în administrarea Asociației Carpatine Ardelene (Erdelyi Karpat - Egysulet) care investește în îmbutelierea apei minerale, aceasta fiind vândută sub denumirea de „Izvorul Livia”.

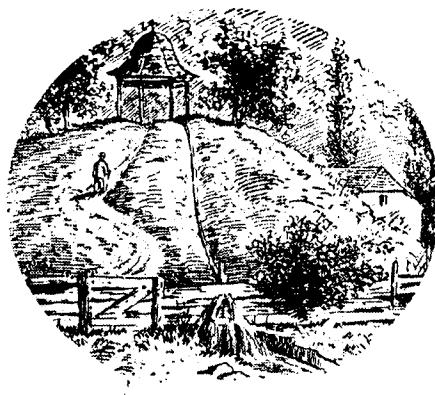
În anul 1906 un incendiu devastează clădirile, fiind salvat numai parterul clădirii principale, iar din aceasta cauză renumele Anieșului scade culminând cu abandonarea definitivă a băilor în detrimentul celor de la Sângeorz. Clădirile sunt transformate după acest incendiu în sediul Ocolului Silvic Anieș, iar după al doilea război mondial aici se instalează Sectorul de Exploatare a Pădurilor Rodna. Din toate construcțiile, astăzi se mai păstrează fântâna acoperită și o parte din clădirea actualii școli, iar terenul este concesionat unei firme de exploatare a lemnului care și-a construit sediul pe această locație.

După anul 1851 Băile Antonia (izvorul Hojda) au trecut în proprietatea grofului Zichy care le-a transformat într-o casă de vacanță, devenind ulterior proprietatea lui György Hozsda.

De-a lungul timpului referiri la Băile Anieș apar în diferite documente, iar fragmente din acestea sunt prezentate mai jos într-o ordine cronologică cu indicarea sursei unde au fost menționate și lăsând, pe cât posibil, forma inițială a scrierii: „După primirea acestei scrisori magistratul (n.n magistratul din Bistrița) îndată luă contact cu cei trei comisari, dintre cari Mara se afla chiar atunci la băile din Rodna (Anieș)” Scrisoare din data de **24 iulie 1746** prin care guvernatorul contele Ioan Haller numește o comisie de inchiziție formată din contele Paul Teleki, prefectul Ladislau Mara din Dobâca și primarul Bistriței, pentru a căuta motivele emigrării țăranilor din Ardeal în Moldova.

(Sursa: *Virgil Șotropa, "Bejenii în secolul XVIII", Arhiva Someșană, nr. 16, 1932*)

~*~
9 iulie 1746: „Senatorul Tockeit, medicul Schankebank, preoții Wolff din Besineu și cel din Lechința, iar mai târziu și contele Gavril Bethlen fibirăul (prefectul) județului

Fântâna construită în 1856 așa cum apare în revista Erdely din anul 1892
stânga - desen;

dreapta - fotografie

Solnoc-Dobaca, au plecat călare la băile din Rodna spre a face cură de apă minerală.”

8 august 1749: „La băile din Rodna se afla la cură: loc.-colonelul Schullenburg, loc.-coioneiii: Lindainer și Rosen, Klein v. Straussenburg, primarul Bistriței și preotul orașului”

12 august 1750 „De la băile din Rodna sosește știrea că acolo a murit subit baronul Petru Banffy.”

(Sursa: *Virgil Șotropa, "Documente din arhive", Arhiva Someșană, nr. 1, 1924*)

~*~
31 august 1761: „Contele Ladislau Teleki, care-și făcea cura regulat la aceste băi dispune să se ridice o nouă clădire, mai mare și mai spațioasă pentru a putea face față numeroaselor cereri”

(Sursa: *György, Maria, György, Raymond, "Maieru: repere pentru o monografie posibilă", 2009*)

~*~
„1770 – În Năsăud se clădește biserica romano-catolică și o mare cazarmă, iar la Rodna fântâna de apă minerală și localul de baie, cu bani colectați de la grăniceri.

(Sursa: *Virgil Șotropa, "Arhiva Someșană", nr. 3, 1926*)

~*~
1773 - *Dissertatio medico-chemica de aquis medicatis magni principatus Transsylvaniae*, Wagner Lucas. Tratat cu privire la analiza chimică a apelor minerale din Transilvania, iar în paginile 76-92 descrie apele minerale

de la Rodna, Maieru și Sângeorz.

~*~
1777 – *Gesundbrunnen der Oesterreichischen Monarchie*, Heinrich Johann von Crantz.

Redăm mai jos traducerea „ad literam” a unui fragment din acest tratat „Izvoare sănătoase în Monarhia Austriacă” care se refera la Anieș (menționat în germană sub denumirea de „Radna der obere Major”): „502 Rodna în amonte de Maieru. După examinările d-lui a.d. Zagoni [...]

Această parte a Transilvaniei care spre mieznoapte se învecinează cu Moldova și spre răsărit cu Marmăția (Maramureș) se cheamă în ziua de astăzi Districtul Militar Rodna. Acest peisaj, înconjurat pe toate părțile de munți acoperiți de păduri abundente și abrupte care se întind până în Moldova, Polonia, Ungaria, își are numele de la orașul Rodna, fiind renumită pe vremuri, acuma este părăsită. Între alte bogății, pe care natura le-a risipit (semănat), această țărișoară are aur, argint, plumb și multiple cariere de fier, care pe vremuri au fost exploatare, în zilele noastre, în afară de plumb, sunt cu totul neglijate. Aici, la malul excelentelor ape minerale atât dulci cât și acre, precum și la malul altor râuri care se transformă în fluvii ce duc apa cea mai limpede și transparentă, se afla o abundență de izvoare, așa că toată zona poate fi numită un Rezervor de apă (Wasserniederlage); toate aceste ape se adună în maiestosul Rau Zamos (Someș), și fug paralel la cea mai plăcută vale în cealaltă parte a Transilvaniei. Locuitorii sunt valachi (români), care pe vremuri erau necivilizați și se ocupau de tâlhării și furturi, care acuma însă se dedică vieții de soldat și care prin armată au devenit alți oameni. O mare parte a populației este schilodită prin gușe nu tocmai mici, și aici femeile îi depășesc pe bărbați. Astfel că apele au asemenea putere că măresc gușa nu numai a oamenilor ci și a păsărilor de apă, a găștelor și rațelor. Acela ar avea o sarcină foarte grea care ar prelua o examinare detaliată asupra sa deoarece numărul lor depășește numărul porților din vechiul Theben și numărul gurilor de vârsare e mai mare ca a Nilului. Mie mi-au plăcut între altele pe care le trec cu tăcere, două fântâni prețioase, în care am putut admira secretele naturii. Unul dintre acestea,

chemat Radnerbrunn, se afla pe zona satului Major (Maieru), la aceeași distanță de orașul Rodna și prim numitul sat Maieru (bemelten?) cam la jumătate de oră de ambele. Al doilea se află lângă satul St. Georg. uzual numit St. Ghorgh (Sângeorz Băi), și se revărsa cu un jet (ader) destul de puternic. În ce-l privește pe [izvorul] „Rodna amonte de Major”, aici se poate observa arta conductorul de apă facute de natura însăși, deoarece fântâna se află în adâncimea văii la aproximativ 100 pași de abrupta pantă a dealului învecinat. Zona a fost probabil la același nivel cu fântâna de la începutul izvoarații, încet ulterior natura a modelat timp de multe sute de ani până să

ajungă la forma actuală. Deoarece dealul s-a transformat încetul cu încetul într-o pălărie ascuțită sub forma unui con la înălțimea de aproximativ 6 Klaster (11,4 m) care de la o margine la cealaltă a piscului (Gipfel = summit) are 40 de pași (13 m) în linie dreaptă ceea ce permite iubitorilor acestei ape o plăcută plimbare. În mijlocul acesteia se află fântâna, care ridică apa drept în sus cu un zgomot puternic făcut de apa care erupe din stânci, și care îi surprinde pe călători, în special pe aceia care nu cunosc arta naturală a apei, iar în nopțile liniștite zgomotul se aude în depărtare.

Această apă care izvorăște așa puternic, care se revărsa pe unde poate pe toate părțile piscului, unde găsește o posibilitate, umeștează diverse părți ale dealului și își ține o perioadă direcția, dar după aceea, fiindcă și-a astupat singur drumul, și-a creat altă cale. Prin aceasta în special prin pământul calcaros depus, s-a creat o creștere a dealului. Deoarece această apă are cea mai mare putere, pe care eu încă nu am văzut-o sau încă nu am urmărit-o, de a crea pietre, din care cauză marginea revărsării dar și marginile stâncoase peste care se revărsa, cresc simțitor în fiecare zi. Se vede la săpături cum un strat s-a depus peste celălalt, și în timp s-a construit dealul. De altfel în ce privește componenta fântânii Radner, ea expulzează o apă așa de

C.P.N.

Toamnă cu dascăl păsărar

Am construit iată, în 55 de ani un paradis din

Orhidee din Poderei (Orchis ustulata)

urzică albă pupată de bondărei, fire singuratic de trifoi roșu, petice de trifoi alb, cuțite sângerii de ștevie, smocuri de coada-șoricelului, tulpini subțirite de brâncuță cosită a patra oară. Scaii și brusturii te mușcă de burice, când strecuri degetele după merele, din care se-nfruptă viespile ce se pregătesc de pierzanie, (doar câteva regine vor supraviețui!), urzicile au îmbătrânit și ustură rău, fasolea, agățul, mazărichea sălbatică și slăbănogul au păstăit, sufletul meu a cărunțit, și-a făcut o platoșă de nimic nu-l mai înțeapă. Pe hat, cicoarea, sulfina au înlemnit, turia și-a copt sămânța-n cărlige prinse-n gleznele nădragilor, coada oii ori părul caprelor. La câte nu se dedau florile, ca să aibă vâltare. Septembrie, copil ciudat, bastard al toamnei c-un zeu vârtic: alternanță de lumini și umbre, cer luminat și văzduh cețos, căldură potolită și răcoare zburliță, amestec de acrituri brutale, care anesteziază maxilarul și dulcețuri fine, ce mângâie cerul gurii, amalgam de fructe trecute cu altele verzi încă, foșnet de ierburi speriate cu altele pline de speranță. Cerul fără lăstuni nu mai are adâncime, pare o fântână goală! Vântul borțos închide ușa dinspre vacanță și se împinge tot mai tare în porțița dinspre școală!

Dex:

bastard = adj., s. 1. adj. natural, nelegitim, (reg.) sârman, (prin Transilv. și Maram.) bitang. (Copil ~.) 2. s. copil din flori, (reg.) fochiu, urzicar, copil de gard, (prin Transilv. și Maram.) bitang, (prin Maram.) mărăndău, (Transilv., Maram., Bucov. și nordul Mold.) șpur, (prin Maieru, Anieș) șpuri, (inv.) copil. (Un copil legitim și un ~.) 3. s. (BIOL.) corcitură, metis, (reg.) corci. (~ul este planta ori animalul rezultate din încrucișarea a două specii deosebite.) 4. adj. (TIPOGR.) batard. (Scriere ~.);

verdoaică = ciocănitore verde, ghionoaie.

agăț = salcâm;

a păstăi = a face păstăi, a desface boabele din păstăi.

Septembrie cald

Răcoros septembrie, apoi cald, cald! Grosul trupei de lăstuni a plecat de vreo trei zile. Va trebui să petrec șase luni în rugăciuni și șoapte, iar o jumătate de an polar, într-o cameră a inimii, la streășina căreia își fac cuibul, va fi noapte. Ahhh, doar cuiburi pustii, ba nu! La vechea streășină a magazinului cooperăției socialiste acum privatizat și renovat doar pe dinăuntru, în două cuiburi mai era încă mișcare. Spre seară, spre tâmpla măgurii voltijau în zbor de antrenament vreo opt lăstuni. Ce ființe imprezibile! Mișcări ușoare de grupare și coborâre la codobaturi, cinteze, presuri. Codroși, gaițe, coțofene, ciori. Păsărituri de fâse „spinoletta” pe deasupra, în timp ce sticleții își hrănesc printre scaieți ultima generație de odrasle din acest an. Și mai deasupra un prieten c-un aeroplan!

Semne de carte autumnale

Rânduri începătoare la „Tratatul despre frunze”: unele-s roșinoase, altele îndrăznețe de verde, unele nenorocite, altele bogătane și pline de aur, țigânci cu arame și maram, ori dame subțiri, carnoase, bătrâioare, fragede, unele întinse la dezmat, altele ghemuite pudic ori contorsionate de răcori matinale, ba, umede de rouă sau colbuite de argintul nopților de vară! File cad din calendar, câte-o zi, câte-o zi, pun după fiecare, câte-o frunză, drept semn de carte în manualul toamnei. **Drept semn de carte parfumată voi pune mirosul căpițelor de otavă!**

Viespile răzuiesc miezul dulce-al perelor de aur. Stuparii fraieri au pus pe stupi, borcane pentru viespi, dar se dovedește că la o evaluare de-ntâmplare, în asemenea capcane cad mai mult de-o sută sunt albine și doar unșpe viespi! Fluturi albi: vârzari, răpițari, gălbejiți Colias mai tândălesc pe fire înflorite de lucernă, iar pe fire cu potcoave de flori mov, înstelate de țintaură neagră, mai sug, ling ultimele prafuri, bondari pitici și alte himenoptere milimetrice. **Drept semn de carte de pe raftul tactil voi pune înțepătura viespilor de la încheietura mâinii stângi. Să nu plângi?!**

Din cutiuța cu zvonuri: foșnete de ierburi prăfoase, pocnete de mere putrede, căzute, pleznituri de pere melitate, cri-cri, zgârț-zgârț, până marț, scârțait de cosași vârgați, vâjâit din aripe de corb, croncănit de țigânci cornix, care agasează o cucuvea adormită în paltin la Ciroaie, fâșâit de pași târșâiți și împiedicați prin poteca ierboasă, cucuriguuu îndepărtat, plâns urlător de copile sfădite. **Drept semn de carte, vâjâitul zilelor trecute!**

Lumina se strecoară pe sub ierburi și strălumează ciudat albastre țesături de păianjen. Cer transparent. Codobaturi se dau în balet pe cornișa acoperișului de țigla ruginită, pe horneț scâlcește silabe peltice, un codroș pădureț, prin încălceli de ramuri uscate și lăstari cruzi se mișcă frenetic așei, pitulici, cinteze, pițigoi voinici. Doi țicleni scortșoși își pigulesc codițele pe-un colac de clăie rămas în vânt, pe par; fânul a scăzut, s-a așezat, iar omul de paie a rămas cu pălăria în aer! Gaițe furătoare fac naveta dinspre coroana nucilor spre cămări tainice, ale căror secrete doar ele le știu ș-ale căror chei ascunse sub peniță, doar ele le păstrează. Attention, zice Voltaire! "Dire le secret d'autrui est une trahison, dire le sien est une sottise" ("A spune secretul altuia este o trădare, a-l divulga pe al tău este o prostie"). Într-un cuib de măcăleandru căzut din cer și-a găsit culcuș o frunză! **Voi pune-o semn de carte cu ohuri de tristețe peste ochi ca o magică pânză...**

Stele și licurici în septembrie

Ce spun stelele...

Et si'vous êtes célibataire, vous serez bien plus attiré par le coeur que par le sex-appeal ou par les considérations d'ordre matériei. Vous devriez trouver l'oiseau rare aujourd'hui. Les astres Bat Toa et Thai Am vont vous aider à bien gérer votre budget. Certes, vous ne pouvez pas compter sur ces deux astres pour vous valoir une longue période de chance et d'expansion, comme le feraient des planètes plus grosses et plus lentes.

Ce spune inima...

Mere newtoniene mai cad din cer! Păsăret mărunț se fofilează prin/pe/peste crengi: un șorecar (plonjează în pășunile prăfuite de sub măgură), corb, țicleni, ciocănitori pestrițe, ghionoaie verde, codobaturi albe și cenușii, codroși, pitulici, gaițe furăcioase, coțofene băgăcioase, pițigoi cărbunari, albăstrui, suri, cinteze, sticleți, vrăbii, guguștiuci. Flori trecute prin grădini, varza-i murată, prin pajiște, salvia-i aplecată, margarete suferă de nanism. La școală, copiii uitucii! Băzdăgâni: viespi vulgare, care mi-au umflat trei degete, tăuni crabro năvăliți la butoaiile cu borhot, bondari degenerați, fluturițe Aglaia cu aripi vătămate, lăcuste viridissime, cosași decticus, sirfi tenax, paianjeni cruciți, înveliți în borangic. Pe stâlpul cerdacului o lighioană nocturnă!? Ghici? Pe cerul noptatic milioane de licurici: Găinușa, Orion, Cassiopea, Zmeul, Ursa Mare, Ursa mică...

Octombrie prăfos

Octombrie prăfos, dar încă verde... mai cad mere din cer! Cocoșari argintii se ridică din livadă, gaițe și

alunari furători zboară peste vale în căutarea sămburilor dulci din nucii betegi, sticleții cercetează semințe de ciulin uleios, un țiclean înșiruie semnale morse în afiș sonor, codroșii răgușesc dimineța pe acoperiș. Prin grădini, pe florile de Aster zboară vârzarii și căpoși *Autographa*, sirfi gălbenoși, albine și-ale lor neamuri solitare mai culeg atomi de aur, viespi euforice înecate-n borhot fermentat își curăț antenele și aripile sclipicioase, iar pe covorul de mere galbene aterizează câte-o flutureasă *Vanessa* la dulceț și compot! Pe firuțe de salvie s-au lipit parașute de scaieți, pe frunzele de ștevie, larve mițite, negricioase au tricatat broderii verzi, mălaiul și-a poleit săbiile cu aramă, alamă, aur. Frunzele de plopișor și cele de păr se împurpurează ușor, așa că vor deveni obraznice roșcovane. Cartofii au ieșit din cuiburi și stau cuminiți în lădițe așezate-n cămară, la rând. De pe-un creștet de sălviuță, mă salută o furnică.

- Hei, nene... greier, când vine toamna, când?!

Ce-aș vrea să fiu...

A mai trecut o zi fără să știu! E seară, e târziu. Ce-aș vrea să fiu?! Un măr auriu, un șipot în pustiu, un lăstun călător, revenitor, un nor pustiitor, o sămânță, o picătură dulce de vin, o carte prăfuită... ce sunt oare?, o umbră bătută de soare, cu mâinile alungite nefiresc în spate, un Giacometti aburos, un os, ceva netrebuincios, un lucru păcătos de aruncat peste gard, un dulap fără folosință, o lacrimă oțetită de vin, o etajeră pustie fără trebuință, o hârtie fără importanță, o factură plătită, o restanță...

Pohte octombriste

* N'ayez pas les yeux plus gros que le ventre, au propre et au figuré. Să n-ai ochiul mai mare decât pântecul!? Dar cum să împlinești asta când nuca, mărul, ciorchinele, ceapa, vinețica, ardeul iute, curecii, fansula, alunița, sânul, gamba, fesele, pomița guriței te ademenesc, te îmbiel!? Ca să nu mai pomenesc de miere! Cum să te oprești de la asta lăcomie, mă ilie?!

* Brusc, sufletul meu, suflul vremii s-a răcit! Instantaneu, sprâncenele mi-au albit, fulgerător, izmenele mi s-au lungit!

Cerneală & miere

Cu ce prieteni am rămas? Cu măcăleandru, codroșu, cocoșaru, pițigoiășu, sticletele, fetele presuri și codobaturi. Amu, mă gândesc să le scriu cu pana și pufu! Ca să nu uit! "L'encre la plus pâle vaut mieux que la meilleure mémoire!" Cea mai ștearsă cerneală e mai bună decât cea mai grozavă memorie! Așa că mai adaug un pic de miere de octombrie (pe buza de jos, pe barbă de om țepos și pe nas) din prisaca Ana-Mariei, când am lins fagurii alături de viespi, albine și roșcate furnici, ca să nu se șteargă dulcețu unei amintiri ș-a trecutelor iubiri... Aaaa, ș-încă o propoziție! Încă o achiziție! Ghidu cu omizi! Greierașu' îmi șopteste "să nu-l vinzi!", să nu-l... pleosk! Vorbește cam mult, așa că l-am turtit de tăblia mesei! De ceva vreme, insecta asta numită conștiință mă cam agasează! Pleoskkk! Ca să fiu sigur!!!

Afiș de toamnă

De la vară, la iarnă, din munt, fără nici un anunț! Rece dintr-o dată, nor negru și câțiva fulgi zgribuliți dinspre Muncel mi-au uuu! adus aminte că Surorile calde ale anului s-au dus și că vine din Nord și de sus, Regina frigului, Crăiasa zăpezii, unceșu' Jicol, moș Crivăț, mama Reumă, cum mă tremură, mă scutură, mă bălbâie frigul, (îmi amintesc din copilărie, versuri naive și tâmpite, ț-î frig? fă-te covrig!), recele îmi învinețește ochiul și buza, bruma-mi albește tâmpla, dealul verde s-a grizonat ușor, așa cum îi stă bine unui țaran în pragul bătrâneții...

Primul zbor...

... în literatură seamănă cu primul pas pe Lună! Ești imponderabil, euforic, te vezi doar pe tine cum plutești! Nu mai știi cine ești! Vezi lumea pe dos, cu capu-n jos. Unii suie, mulți coboară, alții macină la moară! Io sunt morarul c-un singur dinte, care macină vânt și cuvinte, un Don Quijote, care se luptă, nu cu morile de-afară, ci cu vârtelnițele din-lăuntru, un țesător de palavre căzute, un sămănător de grăunțe trecute...

Octombrie blând și omu' nătâng

- continuare în pagina 15 -

Înv. Ilie Hoza

C.P.N.

Toamnă cu dascăl păsărar

-urmăre din pagina 14 -

Am notat o rândunică departe în sud, la sfârșit de octombrie! La mine un cârdșor de rațe (mari sau lingurari), un roi mic de scatii ș-un țiclean ce cutruluiște pe sub streășina șurii, cocoșari, gaițe înșirate pe sfori nevăzute de nuci, un pântăruș Pavarotti, în livadă două ciocănituri pestrițe se urmăresc, dansează printre pomi, un du-te vino, hai cu mine să ne ghiftuim de nuci, nu mă bagă în seamă, au trecut de câteva ori, ia câțiva centimetri de umărul meu, ca pe lângă o buturugă insensibilă, alți doi țoi printre crengi de nuc ghilotinate, pițigoi codați printre pleoștite frunze de arin, un pescărel negru flăfâie pe sub puntea de lemn, presurile gălbenele zipăie printre puicile albe din ocolaș, care-s aproape cât găinile de mari și care, când le slobod, în fiere dimineață, din cotețul strâmt, încep să dea din aripioare și să zboare peste gard; ce vrei, instinct de călătoare!? Nu mă mai grăbesc, las apa să curgă încet, privesc cățelușa toropită pe scări, mâța ațipită pe-un butuc, nu mă plâng, un animal indiferent, sunt omu' nătâng, o fi semn de bătrânețe, de dezamăgiri adunate, de speranțe risipite? O să-mi fac un hamac în care să tac, un sac de dormit în eternul ațipit. Bolta e curată, fără pată, ca un suflet de primadonă neambrățișată.

Noiembrie la indigo!

Fum, ceață, abur, peisaj violet! Scatii, vin scatii prin ramuri argintate de arin și brădet. Pe deasupra molidișurilor verzui, aripi negre de corbi, bătute cu albastrui metalic, prin făgete lovite cu bici de aramă, aripi pestrițe de alunari, sturzi de vâsc pe sub umbră tremurată-n guldeni de mesteceni, cocoșari pe sub suiți lucioase de alun, fluierături de mugurari cu pieptare purpurii agățați pe cucuruzi roși de rășinoase, nucărite zburătoare zise pântăruși prin tufe de zmeur opărite de brumă din spatele cabanei, trei pescărușei cincluse pe firul apei Anieșului în dreptu' Luncii Maiorului, aușei băznăitori și invizibili prin cetini de speranță! Oare când o să vină iarna ș-înc-o vacanță?!

Plăceri și dureri animalice

Căldură răcoasă de cinci novembre, îmi întind arinii pe dunga de lemn cald a târnațului, îmi trosnesc oasele de cuprind stâlpul porțitei, îmi afund fesierii în putregaiul fotoliului de salcie,

pleșcăi zgomotos cu sorbituri hulpave, atingând cu limba, lingurița mentolată de compot din pere, plus o felie de lună în care se văd sâmburii, căzută în paharul aburos, răgâi porcește, șterg buzele uleioase de umărul cămășii, (economisesc orice mișcare), lentoare, lene mare, clipesc c-un ochi înlăcrimat de plăcere spre corbii care se joacă prin cosmosul albastru, spre botgroșii sâmburari din imperiul frunzos, mă scarpin c-o mână sub genunchiul păros, iar cu cealaltă șterg de sudoare, pe rând, ceafa, partea cervicală, apoi cea lombară; acolo unde mâna nu ajunge, maimuțoiul a găsit o coadă de mătură, aspră, din mesteacăn, care freacă ușor jgheabul șirei spinării, bun masaj anti-reumatic, mai răgâi o dată porcos, un bestiar locuiește pe buturugă, acum canis lupus se ridică și visează cățelușa, apoi felina din mine își linge colțul și gheara, prin mânecile cămășii zdrențuite, tăiate scurt cu foarfecă de tuns oile, prin pânzătură veche, lipită de cocoașă țapului se strecoară un fuior de vânticel, un frison pe șira spinării și omul cromanion începe să strănute! Ahhhhu, uitat-am gădilatu! Rămâne mângâierea, cea mai plăcută plăcere? Un prieten academician de la leși spunea cu fină ironie și dulși acșient moldovienesc! " Niși o plășere, fără durere!

După plăcere, durere! Am intrat prea tare cu nasu-n casa albinei Maya, așa că paznicii urdinișului m-au amendat urgent cu trei facturi-întepături usturătoare! Una-n gât, una-n țeastă ș-alta-n dosul mâini drepte. După câteva minute am simțit fierbințeli și amorțeli la ochiul drept, la maxilarul același, în scobitura tălpii piciorului din aceeași parte, apoi mângâierii "interesante", la o.r.l, chelie și tălpi, să mă scarpin la nebunie, extaz! Cu ochiul, nici o problemă, vedeam cu celălalt, pentru maxilar am pus anestezic de prune pe măsele rămase, pe mâna ca pancova, o compresă cu ciușlă, la gât masaj intern cu zamă de pere, la tălpi o frecție cu diană de mare. Panaceu, că doar, doctor mi-s eu! Ca să-mi parafrarez amicul moldovean aș zice az: " Niși o durere, fără plășere!"

Ultimu' zamurai...

Cine mai umblă pe-o coastă, se scarpină la țeastă, cine mai pipăie cu nuielușa de alun prin ierburi, poartă-n satul din spate cartea cu păsări însemnate, condeiește prin cerneluri nuș' ce false

nestemate, cin' se mai uită spre ceruri, mângâie sfârcuri de alune și nuci, sărută pielită catifelată de frunză căzută printre uluci, ci' nu te ocărăște când și unde te duci?

Scrisoare spre doi amorezi...

Bonsoir, doierilor, boierilor! Sachez que les petits détails de la vie à deux, malgré leur apparence, ont leur importance. En cette journée placée sous la juridiction de la planète Gai Than, une redécouverte mutuelle donnera un nouveau souffle à vos relations de couple. Conseil à tous les natifs du signe: pour vivre pleinement votre sexualité, ne négligez pas les bienfaits de la table, car "le flambeau de l'amour s'allume à la cuisine" (proverbe français). Românii zic și ei, "Dragostea trece prin stomac"! Ori, "Dragostea ține până la amiază"!!! Ahhh, cât mi-aș dori să-mi țină aussi până la mniezu' nopții!

Noiembrie cu frunze crescătoare și pene descrescătoare

Duminică palidă. Preumblare cu Ati prin răcoare de noiembrie. Tablouri de frunze, grămezi, țoale, părătare, pături de ierburi argintate, pene zburate, burate, mere suferinde, vătămate. Lampione chiciurate de puf, bobite otrăvite de zărnă, glazurate, frunze de fragă mai roșcate decât o pomiță pe limba ursului. Națiune zburătoare puțină: un scorțar, doi cocoșari, trei mugurari, patru împărătuși, pițigoi cărbunari, multe gaiți, un pescărel, pe aceiași firicel de apă care sacă, în care-un cârd de vrăbii casnice se-mbăiază pentru mers în sat, duminică după-amiază. Vai, cum aș vrea să mai am timpul acela cu frunze crude, mărunte și pene crescătoare pe umeri și-n frunte. Venit-a vremea petalelor cărunte. Nu poți să ai, deodată, frumusețea, tinerețea, înțelepciunea. Așa-i lumea. Ah, comme il est difficile d'avoir en même temps le beurre et l'argent du beurre! Zice franțuzul. Vai, cât-ii de greu să ai tăteodată, și porcu-n coteț și slanină-n covată! Zice românul! Pufăim amândoi, abur gros și rece din imaginare pipe, filosofăm despre doamna Toamnă, care-și trăiește ultime clipe! Un fierăstrău de drujbă înțepenit în trunchiul de frasin, taie, tot taie, măi tataie din sufletul tău!

Înv. Ilie Hoza

Memoria inimii

PROFESORUL UNIVERSITAR GAVRIL ISTRATE, DECANUL FILOLOGILOR ROMÂNI, UN ASTRIST AL NĂSĂUDULUI

Obişnuim să scriem și să vorbim despre oamenii mari de cultură, urmărind calendarul sau programele aniversare. Pe decanul filologilor români, GAVRIL ISTRATE de la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, neposan de origine, l-a binecuvântat Dumnezeu cu un destin cum puțini oameni de cultură l-au putut avea.

Îi lipsește foarte puțin dintr-un veac din care, aproape șaptezeci de ani i-a petrecut la catedră, înobilând prin munca sa, „dumlnica limbii române”, afirmându-se ca un strălucit profesor, ca un valoros cercetător, filolog și istoric literar, memorialist și scriitor de seamă.

S-a născut în satul cu nume de legendă, Nepos, la 23 februarie 1914, din părinții Gavrilă și Maria, amândoi oameni plini de viață,

agricultori harnici și de mare omenie. Când a plecat spre școlile cele înalte și-a luat merinde de suflet graiul din satul natal, pentru a-l pune apoi în tiparele lingvisticii românești.

Încă de pe băncile școlii primare și liceale este atras de literatură, ceea ce îl face ca mai târziu să devină un apropiat al profesorilor de renume, precum Iorgu Iordan, Octav Botez, George Călinescu și Garabet Ibrăileanu.

Ajuns în inima Moldovei, acolo unde dorea atât de mult să-și împlinească visul tinereții, este încurajat și sprijinit din punct de vedere moral și material de către conducerea facultății. Chiar Iorgu Iordan scrie în epistola din 19 august 1944, când el se afla în cumpănă, dacă va continua anul II de studiu sau nu: „Ești un element vrednic și stăruitor, cum aș dori să existe multe în universitatea noastră. Sper că dorința Dumitale se va împlini totuși, având în vedere că ești un student sărac”.

Și într-adevăr, singura bursă care exista pentru băieți la secția de limba română a fost acordată acestui student eminent. Devenit licențiat în filologie și doctorand în aceeași specialitate, este recomandat cu căldură să ocupe un post de lector universitar, remarcându-se printr-o seriozitate și cumințenie exemplară. „Domnul Istrate va fi un excelent lector, adică autentic reprezentant al limbii și culturii românești”, subliniază același Iorgu Iordan la 31 martie 1942.

A urcat apoi treptele ierarhiei profesionale: asistent, conferențiar, profesor universitar și a deținut vreme de 19 ani funcția de decan al Facultății de Filologie din Iași și, un timp îndelungat, șef al catedrei de limba română. În 1949 își susține teza de

- continuare în pag. 16 -

Prof. MIRCEA DAROȘI

Memoria inimii - urmare din pagina 15 -

PROFESORUL UNIVERSITAR GAVRIL ISTRATE, DECANUL FILOLOGILOR ROMÂNI, UN ASTRIST AL NĂSĂUDULUI

doctorat cu tema „Limba poeziei lui Coșbuc”, sub conducerea lui Iorgu Iordan.

Urmând exemplul marilor personalități ale științelor filologice, profesorul universitar Gavril Istrate a devenit un model pentru atâtea generații de studenți, dar și pentru mulți dintre colegii săi. Aș aminti în acest sens pe foștii lui studenți, Mircea Prahase și George Pruteanu, despre care are numiri cuvinte de laudă. El însuși a simțit nevoia de a admira oamenii care au realizat ceva în cultura românească.

Paralel cu munca de la catedră a desfășurat o prodigioasă activitate de cercetător în domeniul lingvisticii și filologiei, a istoriei literare și memorialisticii. Dovadă sunt numeroasele lucrări de certă valoare științifică care l-au consacrat ca un important om de cultură: **Limba română literară – studii și articole, 1970, Originea limbii române literare, 1971, Studii eminesciene, 1987, Transilvania în opera lui Mihail Sadoveanu, 1999, George Coșbuc în ultimii 50 de ani, Studii și portrete, vol. I-IV, 2001-2004, Gavril Istrate în portrete, cronici și autografe, 2002, Crăciunul de altădată, 2009.**

A editat cărțile: **Drumuri Basarabene, Orhei și Soroca** de Mihail Sadoveanu, **Scrieri alese** de George Coșbuc, 2001 și a prefațat două cărți ale lui Sextil Pușcariu: **Cercetări și studii, 1974 și Limba română, 1976**, precum și primul volum din **Opere** de Timotei Cipariu, 1987. A scris postfața unei ediții din **Istoria pentru începutul românilor în Dacia**, de Petru Maior. Este autorul a peste 700 de studii și articole pe teme de istorie literară, filologie, lingvistică. A adus contribuții importante în studierea limbii române literare și a inițiat cercetările dialectale în Moldova. A colaborat la toate revistele și ziarele din Iași. Numele lui Gavril Istrate a fost și este prezent în periodicele noastre literare: de la **Iașul literar și Convorbiri literare**, la **Contemporanul și Luceafărul**, la **România literară** din București, ca și la **Steaua și Tribuna** din Cluj, ori **Telegraful român** din Sibiu și încă multe altele.

Din copilărie și până astăzi la vârsta senectuții, profesorul ieșean se bucură mereu de o neostoită energie lăuntrică, de minunăția cuvântului scris cu har și măiestrită artă. Și pentru că iubește cuvântul, îi sunt dragi și cărțile cele frumoase și grele de sensuri pe care le-a adunat și le cercetează cu nobila împătămire de-o viață. El este unul dintre acei români în casa căruia, cartea s-a adunat pentru desfășurarea sufletului. Tatăl său, Gavrilă Istrate, un țaran cu câteva clase primare, cunoscut pe Valea Someșului ca un renumit rapsod, avea în biblioteca sa peste 500 de volume. Era mare lucru, la vremea aceea, în casa unui țaran.

După pensionare, venea foarte des la Nepos, pentru că îl încerca dorul de casă și de cei dragi care mai erau în viață. În vara anului 2002, l-a pierdut pe Relu, unul dintre cei doi fii ai săi, om de cultură deosebită, iar în anul 2005 a trecut în lumea umbrelor soția sa, după o mare și grea suferință. Ori de câte ori se întorcea pe meleagurile copilăriei sale se îndrepta spre școală, unde îl căuta pe directorul Mircea Daroși de care a legat o mare prietenie. Avea brațele încărcate de cărți pentru a le dăruia bibliotecii. Întâlnirile sale cu elevii și cu dascălii acestei școli erau încărcate de emoții. Nu uita niciodată să-i îndemne pe copii spre lectură și ca fapt divers le spunea elevilor cum a reușit el să citească „Baltagul” lui Mihail Sadoveanu, venind în căruța de la Dorna până la Nepos.

Instituția care l-a introdus în tainele cunoașterii poartă cu mândrie, din anul 2004, numele lui Gavril Istrate. Cu prilejul aniversării a 400 de ani de atestare documentară a localității la care a participat în calitate de fiu al satului, ne-a declarat plin de emoție și cu lacrimi pe obraz: „Sunt deosebit de onorat că școala în care am învățat să scriu și să citesc poartă numele meu. Este de fapt și un omagiu adus tatălui meu, Gavrilă Istrate, rapsodul popular din Nepos. Aceasta este cea mai mare bucurie din viața mea”.

Ca fondator al **ASTREI** din Iași este prezent an de an la Zilele „Mihail Sadoveanu” de la Iași și Pașcani, la Zilele „Ion Creangă” la Humulești și Tg. Neamț, la Ipotești lui Eminescu sau Mircești lui Alecsandri, nu-și uită în același timp vatra de baștină. Preocupat de graiul din comuna natală (Graiul din Nepos), colaborator la „Ecol” și apoi la „Răsunetul” din Bistrița, la „Arhiva Someșană” din Năsăud, la „Cuibul visurilor” din Maieru, cu articole ca „Studii limbii române în concepția unor învățați năsăudeni”, „Un profesor ieșean, director la Năsăud: Sandu Manoliu”, Amintiri despre prof. Virgil Șotropa sau „Academicianul Liviu Rebreanu”. Este

prezent la acțiunile organizate de către ASTRA năsăudeană, la Rebrîșoara Mureșenilor, la Feldru, Sângeorz-Băi, Ilva Mare și n-a lipsit de la cele din Năsăudul lui drag și din toate localitățile unde l-a chemat glasul culturii.

A plecat la drum cu obiectivele Astei dincolo de Prut, la Cahul și Bolgrad, la Chișinău și în alte părți ale Basarabiei unde a evocat pe marii noștri scriitori sau pe oamenii de cultură pe care i-a cunoscut personal. Este un interlocutor agreabil, deschis, cu replică promptă, nu lipsit de umor, prietenos, în stare să vorbească ore în șir despre cărți și oamenii de seamă. Înzeștriat cu o memorie de invidiat este capabil să recite sute de versuri din poeziile lui G. Coșbuc, Lucian Blaga, Pilat, Vasile Voiculescu ș.a. Am putut constata acest lucru, chiar la aniversarea Domniei sale de la Iași din 2010. Zilele trecute am primit de la dânsul o scrisoare prin care îmi mulțumește pentru că n-a trecut uitarea peste el și că spațiul cultural năsăudean îi păstrează un loc anume.

Recunoscut pe plan național prin merite deosebite în învățământ și în știință, Gavril Istrate se bucură de un prestigiu ce n-a putut fi știrbit în confruntarea cu timpul, de atâtea ori necruțător în aprecierile sale. Nenumărați oameni de cultură i-au adus cele mai călduroase omagii cu prilejul aniversărilor sale.

În 1979, când profesorul universitar dr. doc. Gavril Istrate împlinea 65 de ani, Facultatea de Filologie din Iași l-a sărbătorit într-un cadru festiv, cu afecțiune și aleasă prețuire. A fost elogiât în diferite reviste din capitala Moldovei și din alte orașe ale țării prin 14 materiale semnate de reprezentanți de seamă ai culturii românești, ca George Ivănescu, Ștefan Dumitrăcel, Constantin Popescu, Constantin Ciopraga ș.a.

La următoarele aniversări, cea de 80 și de 90 de ani, Gavril Istrate este personalitatea centrală a celor mai prestigioase reviste de cultură din țară și de peste hotare în care „ardeleanul ieșeanilor” și „ieșeanul ardelenilor”, cum este supranumit, îndeplinește misiunea de mare apărător al **MĂRIEI SALE LIMBA ROMÂNĂ**.

Împlinirea vârstei de 96 ani, în 2010, a fost sărbătorită într-un cadru de mare rezonanță culturală, în sala de festivități a Muzeului Unirii din Iași la care am participat ca delegat din partea năsăudenilor și i-am adresat mesajul de suflet de la cei dragi de pe aceste meleaguri. L-am găsit în plină luciditate, a bunei dispoziții și domic de oratoria care l-a caracterizat întotdeauna.

Așa cum am amintit mai înainte, omul și profesorul Gavril Istrate a intrat în inima românilor de peste Prut, care îi adresează cuvinte pline de căldură sufletească: „Ne-ați fascinat cu vocea D-voastră ștefănească, cu zâmbetul părintesc și cu potențialul deosebit de-a mobiliza spre ascultare oricare auditoriu. Cu aceste calități și cu cea de genial povestitor al operelor înaintașilor noștri, într-o blândă zi de ianuarie, ați rămas în inimile cahulenilor care doresc să vă mai vadă, să vă asculte cu nesăț” (F. Mocanu)

În aceeași structură de aleasă prețuire și afectivitate îi scrie prof. Sârbu din Iași, în anul 2004: „De la înălțimea atât de viguroasă a anilor pe care îi împliniți, D-voastră puteți privi cu satisfacția de a fi dat limbii și literaturii române opere de seamă. Aveți un loc de cinste în șirul marilor ardeleni”.

Cele 156 de autografe publicate în lucrarea Domniei sale, „Portrete, cronici, autografe” sunt o mărturie în plus a dragostei și prețuirii pe care i-o poartă întreaga spiritualitate românească: „Domnului profesor Gavril Istrate, vrednic fiu al graniței năsăudene și arhonte al ei, demn urmaș ai lui Nicolae Drăganu și Sextil Pușcariu- cu prietenie sudată prin ani, timp de peste o jumătate de veac- omagiul grațitudinii – Alexandru Husar”.

Trebuie subliniat faptul că profesorul Gavril Istrate nu este numai un lingvist, filolog, un memorialist și literat, ci și un om în adevăratul sens al cuvântului. Domnia sa se oprește la ceea ce poate fi mai durabil pentru ființa elementară care este omul: bucuria de a munci și de a cultiva floarea rară a prieteniei și armoniei.

La una dintre întâlnirile noastre, mi-a spus: „Nu mi-a plăcut niciodată să fiu bătrân. Am vrut să fiu pentru totdeauna tânăr, dar constat că nu se poate. Acum trăiesc din amintiri. Îmi pare bine că n-am trecut degeaba prin această viață”.

Transilvania și în mod special, Ținutul Năsăudului se mândrește cu el. Și-l revendică Moldova și o țară întreagă care îl apreciază ca pe un mare om de cultură.

Prof. MIRCEA DAROȘI

TIMP LIBER, DIVERTISMENT

Tabără cu măgăruși

Măgăruși de la Malin

Ermitajul (Sihăstria) de la Malin, o gospodărie de permacultură din județul Bistrița - Năsăud, organizează tabere de vară pe teme ecologice. Invităm tinerii și adulții să descopere:

QIGONG: un sistem chinezesc antic de cultivare a sănătății, vitalității, longevității, dar și de evoluție spirituală!!!

DESCOPERIREA NATURII în compania măgărușilor și a învățătorului Ilie Hoza!

Malin este un sat situat la 10 km de Beclean (B-N), o gospodărie retrasă, ascunsă într-o vâlcea înconjurată de dealuri împădurite și pășuni.

Sihăstria de la Malin este o fermă ecologică. Avem șapte măgăruși cu care organizăm excursii și drumeții pe trasee din împrejurimi. În prezent dispunem de o capacitate de cazare de 22 de persoane. De asemenea avem un loc de camping pentru circa 20 de persoane. Pentru cei care caută un mod mai deosebit de a trăi în mijlocul naturii am pregătit un tepee (cort indian) și o platformă într-un copac. Informații și poze pe: www.ermittajmalin.ro
În luna iulie organizăm două tabere.:

TABARA QIGONG CU MARIA MOISEI:

De luni 2 iulie până sâmbătă 7 iulie.

Maria este instructor oficial al federației naționale de QILINGONG, patronată de Maestrul LIN KAI TING! În antichitate, **Qigong-ul** (cikung) era "învățătura contopirii omului cu Cerul". Astăzi conținutul său are următoarele părți importante: prevenirea apariției bolilor, întărirea sănătății, tratarea afecțiunilor; întărirea corpului și a sufletului, prelungirea vieții și atingerea longevității; creșterea capacității de cunoaștere; armonizarea omului cu mediul înconjurător; descoperirea capacităților deosebite ale omului și consolidarea lor; modelarea caracterului și a moralei

Tema taberei este **Brocardul de Aur sau Brocardul în Opt Secțiuni**.

Program:

- dimineața înainte de micul dejun de la ora 7 mișcările de mobilitate, colectarea energiei, terapia prin baterea spatelui și pe rând câte două mișcări din brocard.

- după masă repetăm mișcările de brocard; programul va fi adaptat în funcție de public.

Mai multe informații despre QIGONG: <http://www.qigong.ro/>

Pret: 720 RON pensiuie completă (cazare în pensiuie și 3 mese/zi) și taxa de participare: **590 RON**. pensiuie completă cu cort plus taxa de participare

Info. și rezervări:

Maria Moisei: mpusa23@yahoo.com

Adriana Sigartau: 0746 30 41 00 – ecocarpathe@yahoo.fr

Site-ul federației de Qilingong: <http://www.qilingong.com/ro/>

DESCOPERIREA NATURII în compania măgărușilor și tovărășia învățătorului Ilie Hoza!

De luni 9 iulie până sâmbătă 14 iulie.

Ilie Hoza este învățător la școala din Anieș, pasionat ornitolog (membru din stful Societății Ornitologice Române), cunosător de plante medicinale și ciuperci!

Program:

Observații naturaliste, identificări (păsări, batracieni, libelule, fluturi, plante) • grădinarit bio • apicultură bio • bucătărie cu plante sălbatice • muzica nocturnă a naturii • construirea unei tabere de cercetași • două zile de excursie cu măgărușii!

Pret: 590 RON pensiuie completa (PC) și 490 RON (PC) cu cort.

Info și rezervare

Ilie Hoza yveshoza@yahoo.com 0762 86 10 43

Adriana: Sigartau: 0746 30 41 00 ecocarpathe@yahoo.fr

CONVERGENȚA NAȚIONALĂ DE PERMACULTURĂ – MALIN 2012

MIERCURI 18 IULIE – DUMINICĂ 22 IULIE

« În acest an ne-am propus un program ambițios! Deschiderea unui Centru de Documentare în Permacultură. (C.D.P.) – organizarea unui spațiu de documentare și informare, (workshopuri), idei, planuri și proiecte, proiecții de filme, târg și un mult dorit moment de celebrare și sărbătoare. » Claudiu Dobos.

Pentru detalii legate de costuri, programul detaliat și alte informații, accesați pagina evenimentului: [Convergența Națională de Permacultură – Malin 2012](http://www.convergența-națională-de-permacultură-malin-2012.ro).

Vă așteaptă la Ermitaj: Philippe, Adriana, Maria, Ylie și măgărușii!

Neoprotetantismul-mijloc de îmbogățire spirituală sau relativizare a credinței (I)

care să-i devină gropniță, pentru a fi îngropat în spațiul sfânt al Maicii Bisericii; toți și-au ales comoara în făptura Bisericii, pentru ca acolo să sălășuiască inimile lor. *Ce mame aveți voi, creștinii!* Exclamă învățatul păgân. Iată ce mame- monahia Teofana, mama lui Mihai Viteazu, monahia Maria Oltea, mama lui Ștefan cel Mare. Cum ar fi putut zidi ei sfinte locașuri de închinare, dacă mamele lor nu le-ar fi transmis de la suflet la suflet, valorile autentice ale neamului românesc-Ortodoxia și Ortopraxia.

Cum ar fi fost istoria poporului nostru dacă acești mari domnitori ar fi fost bapțiști sau pentecostali?

Dacă neamul românesc ființează în, prin și cu Biserica strămoșească, atunci etosul sufletului românesc este Iisus Hristos. Mântuitorul este identificat ca suflet al românului, dacă luăm în considerare minunatele creații populare, colindele. Potrivit lor, Fiul lui Dumnezeu se naște pe pământ românesc, deodată cu nașterea Sa născându-se și neamul românesc; Pruncul se naște în Betleem, dar printre ciobanii și plugarii plaiurilor mioritice. Mântuitorul vine în lume ca *prinț-Însul toate cu Sine să le împace, fie cele de pe pământ, fie cele din ceruri* (Coloseni I, 20). Iată o viziune primară creștină a modului în care Nașterea Domnului aduce cu sine accesul omului la Rai. Prin prisma acestui adevăr, românul identifică pe Hristos, sau fața Lui, cu soarele.

Neamul creștin românesc nu este un masiv social (cum cred anticicii), ci este o comunitate spirituală, o unitate de sus. Ceea ce unește pe români și-i antrenează într-o permanentă comuniune este nu numai istoria zbuciumată, presărată cu bucurii și necazuri adunate toate în cupa destinului, ci cu mult mai mult – tot neamul participă la Împărăția lui Dumnezeu actualizată prin Sfânta Liturghie, prin Sfânta Taină a Euharistiei. Aceasta este cea mai de pret comoară a unui neam, după cum ne încredințează Scriptura: *Împărăția lui Dumnezeu este înăuntrul vostru* (Luca VII, 21). De aceea putem numi această Sfântă Împărăție drept sufletul neamului nostru. Fiecare persoană, ce poartă chipul lui Dumnezeu, dar și această persoană colectivă- neamul, etnia- se bucură de revărsarea de lumină a soarelui dreptății, a lui Hristos Lumina lumii.

Seninătatea sufletului românesc, pe care atâtea vitregii n-au putut s-o umbrească, acea seninătate pe care o amintesc teologii noștri de seamă, este o oglindire a *Luminii lumii*, a *Soarelui dreptății*, a luminii care luminează tuturor. Însuși Mântuitorul Iisus Hristos este izvorul acestei seninătăți perpetue, făcând ca fiecare dintre noi, arzând și luminând prin viața noastră, să trăim o pregustare a vieții veșnice, o divină beatitudine. Această nemuritoare seninătate românească transcende chiar și durerea, și plânsul, și jalea pe care o simțim când, în Săptămâna Patimilor, scoatem epitaful punerii în mormânt a Domnului nostru Iisus Hristos, și ne simțim sufletul străpuns de durerea morții Fiului; seninătatea se concretizează în florile și busuiocul pe care le așezăm pe Sfântul Aer, flori ce denotă credința și speranța noastră în Înviere.

De fapt sufletul neamului românesc a acceptat de la început moartea ca fiind un moment al unei Liturghii cosmice, ca fiind o realitate a vieții (pentru că moartea presupune implicit viață, din punctul de vedere al românului). Sfântul Apostol Andrei a arat acest pământ cu plugul Sfintei Cruci, arătura a fost stropită cu sângele atâtor martiri, pentru ca să se nască sufletul românesc. Iată obârșia divino-umană a sufletului românesc- puterea crucii și sângele martiric.

Nu orice moarte creează o atitudine de dorire după Hristos sau de încredere în Înviere, ci numai cele ritualice (a se vedea Miorița și Meșterul Manole); în sufletul românului moartea violentă nu-și găsește oglindirea, iar moartea martirică este una transfigurată de bucuria întâlnirii cu Hristos (du-te la oștire/ Pentru țară mori) și de bucuria învierii (aștept învierea morților și viața veacului vie). Iată bucuria morții transfigurate: românul acceptă să moară pentru neam și țară, deoarece sufletul neamului este Hristos Cel mai

presus de ceruri, Care merită orice sacrificiu.

S-ar putea, oare, uita vestitul tablou ce înfățișează întoarcerea soldaților olteni de pe câmpul de la Mărășești (1917); prin satele prin care treceau oamenii îi primeau cu flori și cu lumânări aprinse în mâini, iar preoții rosteau rugăciuni pentru odihna celor căzuți, convinși fiind cu toții că împreună cu supraviețuitorii se întorc și cei ce au căzut răpuși. Credința aceasta este o caracteristică a sufletului neamului românesc. Comuniunea celor vii și a celor morți se vede și din faptul că în unele părți ale țării, la slujba parastasului, se folosesc acele ștergere populare pe care se ridică paosul la cântarea Veșnica pomenire, ca niște punți ce leagă pe cei de aici cu cei de dincolo, într-o permanentă comuniune.

De altfel, icoana și ștergarul s-au regăsit peste tot în aria românismului, ca o caracteristică specifică, o ilustrare a lucrării teandrice întru mântuirea sufletului. Căc, cum ar putea cineva să vadă norodul îmbrăcat în straie populare (în Maramureș și Bucovina) ieșind de la biserică în zile de sărbătoare sau duminici, și să nu-l pătrundă sentimente de mândrie națională și dragoste de Biserica lui Hristos. Sau ce înălțător este să te rogi Sfântului Apostol Andrei și să-i mulțumești, iar a doua zi să te prinzi în hora din fața Catedralei din Alba Iulia, sărbătorind cele două zile naționale românești, frângând pâinea cea învelită în ștergură și împărțind-o frățeste.

De două milenii creștinismul și românismul merg împreună; de două milenii sufletul românesc viază din Dumnezeu și din mormânt, căci sufletul neamului românesc nu-și găsește viața decât în Biserica străbună și pe glia strămoșească, urmând pe Hristos euharistic.

Să ținem credința noastră pe care au ținut-o toți voievozii noștri și toți protopărinții noștri și toți românii cei adevărați. Dacă vrei să fi fiu adevărat al lui Hristos și al Țării Românești, să fii credința cea dreaptă, ortodoxă, pe care o ținem de două mii de ani. Dacă nu, nu ești fiu al lui Hristos și al Bisericii, ci ești străin de neamul românesc. Nu poți fi cetățean creștin și roman, dacă nu ai dreapta credință în Hristos. Ești străin. Nu ești fiu al Țării. (Părintele Cleopa)

Pluralism religios și secularizare

Ca o consecință a spiritului individualist protestant a fost slăbirea conștiinței comunitare; astfel creștinul nu mai trăiește integrat într-o comunitate religioasă, păstrând și dând mai departe valori morale de sorginte evanghelică bine împământenite în conștiința neamului. Viața creștinului nu gravitează pe coordonatele comunității respective. Stăpânit de mirajul eliberării se rupe de comunitate, se individualizează, și pe fondul unei ideologii, unui crez personal, își privatizează credința. În felul acesta individual nu se mai mântuiește în cadrul comunității, în Biserică, ci pe cont propriu, într-o relație foarte personală cu Iisus. Astfel, secta se poate multiplica la nesfârșit, trăindu-și ego-ul pe care îl divinizează

Denominațiunile creștine rămân doar pe plan moral, umanist, asigurând pe adept de certitudinea mântuirii strict în baza credinței, în timp ce Biserica Ortodoxă tinde spre unirea omului cu Dumnezeu, prin practicarea virtuților, la atingerea sfințeniei.

Sub alt aspect tragedia protestantă se consumă chiar dintru începuturile ei, plecând de la ridicarea Sfintei Scripturi deasupra lui Dumnezeu. Pentru că nu se mai raportează la Sfânta tradiție prin care s-a constituit și se tâlcuiește corpul Scripturii, în neoprotetantism aceasta a devenit un idol. Negând scrierile sfinților părinți, neoprotetantii rămân fără modele. Virtutea de seamă a sfinților este smerenia, virtute ce nu este căutată și însușită, iar unde ea lipsește Dumnezeu nu poate fi de față.

Prin transferarea centrului de gravitație de la Dumnezeu la om, acesta din urmă nu se raportează la Proniator, decât, eventual, în momentele lui de criză, și atunci numai dacă nu are alternativă. De pildă, frământările sufletești și le va soluționa la psiholog și nu în scaunul spovedaniei, iar la preot se adresează

strict pentru prestarea serviciilor religioase. De cealaltă parte, nici Biserica nu rămâne neatinsă de secularizare, preotul incluzând în serviciile sale de la oferte de pompe funebre și porumbei albi până la predici șablon de 5-10 sau 30 minute, cântăreț sau cor, după preferința clientului.

Secularismul a cuprins toate structurile sociale și prin aceasta a diminuat rolul Bisericii în cotidian. Dacă Biserica sucombă se năruie și valorile morale și tradiționale ce se regăseau odinioară la membrii ei.

Explozia tehnologică transferă atenția creștinului de la purtarea de grijă a lui Dumnezeu, la sprijinul ce-i vine pe linia modernizării, sprijin, ce nu de puține ori se întoarce cu efect catastrofal în plan ecologic și spiritual.

Preferându-se pe el în locul lui Dumnezeu, omul își negociază statutul în raport cu Creatorul și Mântuitorul său. Părintele Arsenie Boca spunea că mintea omului astăzi discută (negociază) cu Dumnezeu în loc să se supună fără discuții. Dumnezeu este alungat din lume, din viața noastră, iar acest gol trebuie înlocuit cu ceva durabil. Nu vom găsi decât rămășițe filosofico-materialiste care au inundat omenirea, poluând-o spiritual.

Metode de contracarare a fenomenului sectar

Deoarece realitatea este sumbră, și deloc în favoarea Bisericii, a cărei sferă de acțiune se restrânge, și datorită faptului că fenomenele non-creștine și duhul lumii pătrund în zonele de influență din sfera credinței, se cere replierea și adaptarea discursului bisericesc la nevoile fiecărei categorii sociale.

Biserica și valorile ei sunt vitregite de locul central pe care l-au avut în societate, în general, și în România, în special, drept pentru care au primit în conștiința multor creștini o valoare relativă. De asemenea, există pericolul ca ea însăși să-și piardă dimensiunea duhovnicească și să se comporte lumesc dacă va rămâne implicată doar în social, prin filantropie, neglijând partea cea bună a trăirii și rugăciunii.

Se cere propovăduirea adevărului de credință și însușirea lui de către creștinii ortodocși (care ne-au mai rămas), pentru că doar dacă îl vor deține, vor dobândi imunitate în fața atacurilor sectare și ideologice de orice fel.

Pentru a ne însuși metodele cele mai eficiente trebuie să analizăm cauzele ce țin de noi și, plecând de la ele, să lucrăm cu timp și fără timp pe drumul ce duce spre theosis (îndumnezeire). Părintele Al. Schmemann afirmă că *misiunea creștină nu constă în a-L predică pe Iisus, ci a fi creștin în plină viață. Mai explicit, Sf. Ioan Gură de Aur în Omilia la Statui spune: Este de ajuns un singur om cu dorință fierbinte după Dumnezeu ca să îndrepte o întreagă cetate.*

Fiind întrebat de atitudinea pe care trebuie s-o avem față de neoprotetantii, dar și față de credincioșii noștri, un proaspăt convertit, Klaus Kenneth afirma: *Trebuie să-i motivați să-l citească pe sfinții părinți, să cerceteze ce este Tradiția. Asta fac și eu. Dacă-i conduc pe oameni cu dragoste în înțelesul icoanelor, în importanța sfințelor moaște, în înțelesul lucrurilor ce se petrec în timpul Sfintei Liturghii, în ceea ce este tămăia, în motivul pentru care preotul este îmbrăcat așa, reușesc să le stărnesc, pentru început curiozitatea... (De ce sunt ortodox).*

Mai este pertinentă întrebarea titlu: un mijloc de îmbogățire spirituală sau o relativizare a credinței? Neoprotetantismul este astăzi, mai degrabă, un mijloc de îngrădire spirituală, o sărăcie dohovnicească, o îngrădire a libertății pe care Dumnezeu a dăruit-o oamenilor, și ceva mai mult decât o relativizare a credinței, adică puțină-credință sau, chiar, necredință.

Preot Badale Lucian
Preot Buia Alexandru Dorel

Limbă și grai

GRAIUL DIN NEPOS ÎN TIPARELE LINGVISTICII ROMÂNEȘTI

Cel care a întreprins un studiu despre graiul din satul Nepos a fost profesorul univ. dr. doc. Gavril Istrate. Plecat din satul său natal în capitala Moldovei, a luat cu dânsul farmecul graiului neposan și l-a supus unui studiu de mare rafinament lingvistic. Este unul dintre cei care realizează o monografie asupra graiului ardelenesc, pornind tocmai de la satul copilăriei sale.

Așa cum susține cercetătorul Luminița Botoșăneanu într-un material din „Convorbiri literare”, „autorul acestui studiu face, paradoxal geografia lingvistică fără hărți, o geografie mentală, bazată pe cunoașterea nemijlocită și profundă a configurației dialectale a spațiului năsăudean”.

Noțiunea de grai local în concepția lui Emil Petrovici înseamnă, „unități dialectale mici, vorbite câteodată pe un teritoriu foarte mic sau chiar într-un singur sat”. Neposul se încadrează în zona cuprinsă între Năsăud și Rodna, dar putem spune că există unele diferențieri chiar de la sat la sat, în privința vorbirii.

Gavril Istrate cuprinde graiul năsăudean în aria moldovenească, pornind de la teoria lui Al. Philippide, care susține existența în Dacoromania doar a două valuri de migrație a protoromânilor la nord de Dunăre.

Este știut că vorbirea a evoluat foarte mult de-a lungul vremii, că anumite lucruri nu le mai acceptăm, dar cele care au rezistat și mai rezistă încă timpului, pot deveni interesante. Normele literare sunt în concordanță cu evoluția firească a limbii. Abaterile de la aceste norme sunt sancționate chiar de vorbitori. Generațiile tinere nu mai acceptă limbajul, au unele rețineri, deși ele sunt cele care îl colorează cel mai mult.

Gavril Istrate pune în valoare câteva aspecte ale graiului local și anume: aspectul fonetic (accentul, vocalele și consoanele), aspectul morfologic, formarea cuvintelor, lexicul autohton și împrumuturile.

În privința accentului se poate semnală faptul că acesta, de obicei cade pe prima silabă, față de alte regiuni unde este diferit: E'mil, Ș'tefan, ce'va, ci'neva, etc. Cele mai multe situații apar în ceea ce privește transformarea unor vocale sau consoane. De exemplu: vocala „a” se transformă în „ă” (las-lăs” rabd-răbd, îngraș-îngrăș); vocala „e” în „ă” (perete-părete, secure-săcure, oțel-oțal); „i” în „î” (bogăție-bogăție, cosit-cosît, moșie-moșăie, Sidor-Sâdor, ține-țâne); pronunțarea cu diftongi sau fără diftongi (pâne, mâne, câne, găsască, margă,

muțască, stârpască, sfăde,ave); pronunțarea cu „uo” în loc de „o” (uoameni, uoaste); unele vocale dispar în favoarea consoanelor (picătură-pcicătură, pcicur, aripici, pcerdut, opincă, pcior, podobgită, obgeie, albgină, bget, bgirgoș, albgesc); consoana „g” devine „j” (ginere-jinere, vin-jin, viscol-jiscol, vierme-jierme) ș.a.

Este de remarcat că aceste modificări apar în general la cuvintele mai vechi. Referitor la aspectul morfologic, pot fi evidențiate următoarele: schimbarea genului la unele substantive (corajă, funinjină, plumân), formarea numărului plural (casă-căsi, palmă-pălmi, cap-capuri), formele pronumelui (noști, voști, noaste, voaste), conjugarea unor verbe (usc, uști, sări), forme ale unor adverbe (a lemne, amuș, deamâna, mintinaș). Cu ajutorul sufixelor sunt formate cuvinte ca: inimuță, fântănuță, gălbănuță).

În ceea ce privește lexicul, arhaisme mai interesante ar putea fi: bgicaș, ciuhă, drot, glajă, halău, rudă, struț, etc. Venind în contact cu sașii bistrițeni, în vorbirea neposenilor au intrat numeroase cuvinte de origine germană care circulă și astăzi, cum ar fi: fest-repede, rigăl-zăvor, șfebăle-chibrituri, rekel-gub, suman, laibăr-pulover, ștrimpiciorapi, țucăr-zahăr, boactăr-cantonier, șpir-șmecherie, ferhanguri-perdele, farbe-vopsele, culori, etc.

Influența maghiară s-a făcut simțită și asupra graiului din această zonă. Iată câteva cuvinte care sunt de origine maghiară: nădragi-pantaloni, marhă-vită, laboș-crațiță, paprică-boia, ghezăș-tren, cipcă-împletură, hasnă-folos, sămădaș-socoteală ș.a.

Mai sunt și astăzi unii vorbitori, îndeosebi cei mai în vârstă, care folosesc, spre surprinderea celor tineri, construcții lexicale de felul acesta: „Neposanul și astăzi aprinde focul cu șfebăle, poartă laibăr, recăl și ștrimpiciștricăniți de femeia lui. În jinars pune țucăr și nu-i place dacă are ceva șmah. În drumeție folosește rubzacul, își repară bocancii la șuștăr și își face hainele la șnaider. Fetele, când sunt mirese, poartă șlaier, la ferește pun ferhanguri și la fustă lasă șlii”.

Lucrarea lui Gavril Istrate este un adevărat compendiu lingvistic în care se întâlnesc cele mai atrăgătoare aspecte ale graiului specific nu numai Neposului, ci și satelor din jur.

MIRCEA DAROȘI

Istorie

Ilveanul Augustin Ursa, un luptător în rezistența anticomunistă

Titlul acesta l-am preluat din foarte documentata carte a domnului Mircea Vlădică „Oameni de seamă ilveni”, apărută la editura „Napoca Star” (director Dinu Virgil) din Cluj-Napoca în anul 2000, întrucât mi s-a părut sugestiv și edificator pentru cel care a fost prin valoarea sa „un om integru și dărz în galeria oamenilor de seamă ilveni” (op. cit., p.360).

Dl. Mircea Vlădică a prezentat acolo detalii viața și faptele lui Augustin Ursa, dar am considerat că merită reînviată memoria acestuia din două motive: 1) anul acesta am citit sentința nr. 342 din 17 august 1960 prin care Tribunalul Militar din Cluj l-a condamnat „pe inculpatul Ursa Augustin la 8(opt) ani închisoare corecțională, 5(cinci) ani interdicție corecțională și confiscarea totală a averii personale pentru delictul de uneltire contra ordinii sociale”, obligându-l să plătească statului și 400 lei cheltuieli de judecată. Menționez că fiul lui Augustin Ursa, regretatul profesor universitar Victor Ursa a primit un exemplar legalizat din sentința amintită de-abia în 10 ianuarie 1979, la cererea domniei sale pentru completarea dosarului aflat la Serviciul personal al Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca; 2) în cartea d-lui Viorel Rus „Rezistența anticomunistă în județul Bistrița-Năsăud”, (editura „Ioan Cutova”, 2009, 553 pagini) nu este amintit și Augustin Ursa în rândul luptătorilor anticomuniști, dar sunt convins că la o nouă ediție va fi inclus și numele lui.

Chiar dacă spațiul este drămuț, se cuvine totuși să spicuiască câteva date esențiale din biografia prezentată amănunțit în cartea d-lui Mircea Vlădică.

Originar din Poiana Ilvei, Augustin Ursa (născut în 27 august 1906) a urmat Școala Confesională de stat în satul natal (1913-1919), după care a fost înscris la Gimnaziul Grăniceresc la insistențele celebrului preot Ștefan Buzilă. Din păcate, din cauza condițiilor materiale precare, părinții i-au retras după un an de studii, sfătuiindu-l să învețe meseria de cojocar. În 1931 se va căsători cu Victoria Cătuna, din Poiana Cătunenilor, cartier al Ilvei Mari, un loc binecuvântat de Dumnezeu, unde își va întemeia noua familie. Aici li se vor naște cei doi copii: Sever și Victor, amândoi ajungând profesori, primul la Maieru, cu o carieră didactico-scriitoricească prodigioasă, iar celălalt la Facultatea de Drept a Universității „Babeș-Bolyai”. Anul nefast 1940 o găsește pe această familie luând drumul

refugiaților ardeleni prin satele Moldovei, pentru ca în 1942, Augustin Ursa să fie mobilizat și trimis pe frontul de răsărit, povara familiei rămânând pe soția sa. De-abia în 1945 li se va încheia refugiul cel negru. Întoarsă din crunta pribegie, familia trebuie să-și ia viața de la început.

În 1950 Augustin Ursa este obligat să intre în Gospodăria Agricolă de Stat. De fapt, din acest an începe un nou calvar pentru familia sa. Niciodată nu s-a împăcat cu gândul că derbedeii satului au ajuns să conducă destinul comunei Ilva Mare; de aceea, de câte ori i s-a ivit ocazia, a ironizat prostia, fudulia și arțagul acestor trepăduși incultți, ajunși peste noapte activiști ai P. M. R. sau în fruntea satelor și orașelor României îngenunchiată de tancurile sovietice.

Dacă veți citi vreodată constatarea faptelor pentru care a fost condamnat Augustin Ursa, cu siguranță veți trage concluzia că ați intrat într-o lume total absurdă, vrednică de condeiele dadaistilor. Curajul fostului veteran de război și refugiat este de-a dreptul eroic, iar pentru acest lucru a trebuit să îndure cei 2 ani, 3 luni și 17 zile de temniță grea ia Gherla, Aiud și Perișava-Grind. Deși a fost condamnat la 8 ani, Augustin Ursa a executat doar atât, datorită faptului că în 27.09.1962 a fost grațiat conform decretului nr. 772, însă casa și grădina i-au fost restituite de-abia în 27.09.1968 conform altui decret cu nr. 892.

Redau, în continuare, motivele condamnării lui Augustin Ursa, după cum reies din rechizitoriu:

- a nutrit sentimente dușmănoase față de regimul de democrație populară și de realizările obținute după 23 August 1944;
- a afirmat că cine se înscrie în gospodărie se bagă slugă la dracu;
- a umblat prin sat cu câțiva știuleți de porumb afirmând că aceea este răsplata pentru munca depusă într-un an în G. A. C. și a îndemnat colectivității să se retragă din gospodăria statului pentru că nu au ce mânca;
- în sens batjocoritor, inculpatul se adresa unor colectiviști, strigându-i pe numele unor foști chiaburi la care aceștia au fost argați pe vremuri;
- inculpatul debita glume ironice (bancuri) la adresa organelor locale ale puterii de stat,

afirmând că „în curând regimul actual se va schimba și atunci va prinde de coadă ca pe niște șobolani și îi va izbi de perete pe secretarul de la raionul P. M. R., pe președintele G. A. C. și pe secretarul organizației de bază din comună”;

- a spus că armata de astăzi este nimic(rahat) și a elogiarmatele capitaliste;
- referindu-se la presă, inculpatul a afirmat „să creadă cine vrea ce scrie în ziar, dar eu nu cred”;
- referindu-se la vizita tov. Hrușciov în S. U. A. a afirmat că „tov. Hrușciov umblă călare pe un taur în S. U. A. și că de când a plecat mor vitele în grajdurile G. A. C.-urilor, întrucât nu are cine să le îngrijească”, voind a spune că tov. se preocupă și s-ar pricepe numai la creșterea vitelor.

Interesant este faptul că s-au găsit și atunci, cum, probabil, se vor găsi și de acum înainte, martori care au declarat în instanță cele arătate mai sus. Nu cred că astăzi mai trăiesc, dar cred că la întoarcerea din pușcărie a lui Augustin Ursa, când s-au întâlnit, fie au lăsat capul în jos, fie l-au ocolit. Iată numele lor: Popmacavei Damaschin, Vlădică Iacob, Moldovan Ilarie, Pop Ioan, Bărlădeanu Ilie, Popmacavei Maria, Ureche Ioachim, Bența Ilie, Durloiu Ioachim și Volcov Teodor. Oare au știut ei ce consecințe, ce urmări, ce drame au provocat declarațiile lor? Victor, premiant la gimnaziu, liceu și facultate, a fost dat afară din serviciu și ținut un an de zile în postura de șomer, Sever pândit ani de-a rândul „să calce pe bec” pentru a fi pedepsit și mai rău, mama lor, Victoria, silită să plătească chirie în propria casă sunt doar câteva din traumele prin care a trecut această familie.

Bărbatul cel demn, Augustin Ursa, s-a stins din viață la vârsta de 74 de ani, lăsând pentru nepoții săi imaginea unui om cultivat, optimist și neînvinș de regimul securisto-comunist de dinainte de 1989.

Icu Crăciun

Cartea

Incitare

Fără să dai socoteală!

INTUIȚIE

Domnule, nu te cunosc bine,
N-am nici relații despre tine,
Dar un gând mie îmi spune;
Putem fi prieteni, pe bune!

(fără titlu)

Sunt trist și foarte supărat,
pentru că ieri ai plecat!
Cu cât lipsești mai mult,
cu-atât devin mai mut!

(tot fără titlu)

Fetiță rănită, speriată
Și prea puțin răsfățată...
te iubesc și eu doar mă am
te voi iubi mereu.
Nu vreau să te cert,
nici să-ți fac rău.
Nu mai fugi din calea mea,
de mine tot nu poți scăpa...
cu tine doar am viitor,
de gâtul meu te vreau
până ce mor.

GASTRONOMICĂ

Comand pentru marți,
o ciorbă la două burți,
tocăniță din două limbi
și piure din dragoste.

AUTOCRITICĂ

Poate m-am crezut cel mai deștept,
cel mai știutor și cel mai înțelept,
cel mai grozav și cel mai bun.
În realitate-s poate un pic nebun,
un mare prost, un laș și-un egoist
sau poate altceva, cu mult mai trist.
Poate că am uitat să mai iubesc,
din când în când, eu doar mă amăgesc.
simt că am pierdut dragostea ta,
nu găsesc calea de-a o recupera.
Ce aș putea face sau ce a? putea da,
răul din mine afara a-l expulza.
Să redevin bărbatul tandru, iubitor,
deloc nervos sau prea nerăbdător.
Nevoie am puțin de ajutorul tău:
să fi mereu aproape de sufletul meu,
să simt că mă iubești și mă dorești mereu.
Atunci cu siguranță nu mă voi grăbi
și-n toată a mea viață pe tine te-oi iubi.

TRATAMENT NATURIST

Rezistența mie-mi crește,
când beau vin
și mănânc pește.
După pește limba-mi crește,
iar vinul
mi-o întetește!

DRUM_ÎNTORS(din popor)

De la beat cârciumă vin,
merg pe gard, de drum mă țin.
Nici-o calcă nu mă vacă,
nici-un punge nu mă bou.
Dau cu câinii-n bolovani,
și-i iubesc pe ai mei dușmani.

RUGĂMINTE

Orice mi s-ar întâmpla,
tu rămâi viața mea !
Sufăr și plâng când pleci,
pentru că de tine mi-e dor,
și te voi iubi în veci.
Fără tine nu mai pot trăi,
bate-mă, omoară-mă,
dar nu mă părăsi !
Căci nici ție fără mine

MATRIMONIALĂ (Autoironie)

Un bărbat tânăr și poate chiar deștept,
cu un păr negru, bogat și foarte creț,
te invită vizavi de Tribunal, pe Terasă,
la taifas cu o cafea și o bere de la gheață.
Semnează: cel de multe ori, în viață, prost,
și totuși încă vesel, de viață-ndragostit...
Păr bogat și creț nicicând eu n-am avut,
iar chelia e destul de mare, nu ca la-nceput.
Trecut-am cu ceva de ani vreo șasezeci,
dar sufletul mi-e tânăr și va iubi în veci.

DECLARAȚII

EL

Nespus m-aș bucura,
dac-aș putea afla
chiar din gurița ta,
că zâmbetu-i prezent
și azi pe fața ta !

EA

Zâmbesc și azi
și mâine voi zâmbi,
de voi putea eu ști
că tu mereu vei vrea
doar dragostea mea.

CONSTANT

(Nu știu ce să cred, nu știu ce să fac?!)

Nu știu ce să cred și ce să fac?!
Din toate câte ni s-au întâmplat,
"un singur lucru tu l-ai rezolvat":
te-ai supărat și spatele mi-ai arătat
Și, uite așa, pe mine te-ai răzbunat!
În rest totul este și rămâne la fel,
eu sunt și mă simt tot singurel !
Casa mea-i tot goală, tot pustie,
pe scări toată noaptea lumina-i vie,
pereții scârție și afară-i gălăgie,
sper să nu apara vreo stafie.
Gânduri negre, sumbre mă apasă,
depresia o simt în mine și în casă.
Pe tine te iubesc și-ncerc să te-nțeleg,
aș vrea și eu să îmi găsesc un țel.
Alerg mereu în gând și-n viață,
mă pricep să dau altora povață,
dar eu sunt un ratat, nemulțumit,
deși în viață multe-am reușit.
Aveam nevoie să-mi fii o alifie,
Ca viața mea să nu-mi fie pustie.
Crezut-am că la rândul meu, te-oi ajuta
să-ți rânduiești mai altfel viața ta.
Dar am fost slab, neputincios
și nu ți-am fost de vreun folos.
În loc de dragoste, tandrețe, mângâiere,
ți-am dat doar lacrimi și durere !
E clar și sigur că nu asta îți dorești
și tocmai de aceea nu mă mai iubești.
Cred că ai vrea de mine tu să scapi,
dar teamă-ți este că ce o să faci.
Nu știi ce-ți va aduce ziua de mâine,
mai ales că nu mai ai pe nimeni
așa cum m-ai avut pe mine.
Dacă o soluție viabilă nu găsesc,
mă duc să mă călugăresc.
O să-mi închin viața Domnului,
prea mult am slujit Dracului.

EPITAF

Aici doarme-un avocat,
obosit, dar împăcat,
că în viață s-a luptat,
în instanță și în pat,
cu tot ce-i neregulat.

Poate că a trecut neobservată suficient și neanalizată destul de către specialiștii de domeniu cartea delicioasă de versuri: Carte-leac (îmbrăcată în frac) a colegului meu de Curte, judecătorul și, actualmente, avocatul Ioan Someșan, Ed. Karuna, Bistrița, 2009, 98 p., chiar dacă prezentarea ei (Cuvânt înainte, de Dorina Manu și Încă un cuvânt înainte de Titus Waschmann-Hogiu) e incitantă dar insuficientă.

Ne facem o colegială datorie de a prezenta cititorilor revistei noastre, cele mai incitante și amuzante stihuri -cele de mai jos-, dar insuficiente, dacă nu citiți întreaga plachetă de versuri umorist-satirice care va binedispune orice cititor oriunde ați fi.

Macavei Al. Macavei

Vise

Sus, pe cer, se vede luna,
spre iubită plec acuma,
nici călare, nici pejos
doar cu un gând frumos:
o iubesc, bat-o norocul,
dragostii i-o fi sorocul?
Fuge, de n-o iau în brate,
mă ceartă și se răsfată.
Vrea mereu o vorbă bunp,
un zâmbet și-o pupătură.
Eu de-acestea pot a-i da,
dacă mi le-a returna...

INVITAȚIE

Nu doresc să-ți tulbur ziua,
nici să îți stric căsnicia!
Vreau doar să te întâlnesc,
și să-ți spun cât te iubesc,
un zâmbet să îți dăruiesc,
la pieptu-mi să te-nvălzesc,
să simți cât te prețuiesc!

IARTĂ-MĂ!

Beat fiind, precis te-am supărat aseară
Iartă-mă și nu mă da din inimă-ți afară,
că-i foarte greu și-i mult prea trist,
când nu găsești un altruist,
să vindece un egoist!

ALEGE BINE

Când e vorba de-o plăcere,
Să nu ai nicio-ndoială!
Du-te la stupul cu miere,

Stare civilă

Rebus

Născuți
(august - 2011 – iunie 2012)

Ilieșiu Iulia-Patricia
Sîngeorzan Marius-Florin
Sidor Alexandra-Maria
Culcă Iosif-Ioan
Burnar Cristian Marius
Avram Iacob-Florin
Rauca Emanuela
Barna Vasile Doruț
Mureșan Toader
Boșca Ionuț Florin
Cioncan Gabriela
Neamțiu Eduard
Lăzăroi Patricia Mihaela ?
Andronesi Marius Cătălin
Negrușer Darius Simion
Boșca Ioana
Andronesi Silviu Darius
Ureche Adalia-Maria
Bode Alexandra Cristina
Dumitru Ionatan
Ureche Lidia
Strugar Alexandru Dumitru
Boca Anamaria
Lorinț Aurelian-Petru
Circoman Vaier
Ciobanu Raluca Margareta
Rațiu Nicoleta Valentina
Ureche Dorel
Bereza Ana-Paula
Sidor Samuie
Mihăilă Samuie
Cioncan Mihaela-Maria
Pârlea Daniel
Croitor Maria Lucreția
Flămând Bianca Larisa
Mureșan Emilia Rebeca
Strâmbu Augustin
Avram Silviu Andrei
Cârceie Vasile-Andrei
Domide Karina-Maria
Berende Florin Alexandru
Petri Maria-Ancuța
Cotu Alesia Maria Virginia
Ursa Ana-Maria
Cărbune Andreea Lorena
Latcolic Florina Gabriela
Candale Estera-Daniela
Mihalache Laurențiu Adrian Filip
Naroș Sara Maria
Dumitrache Mihaela Victoria
Ometiță Damaris Iulia
Domide Roman Ionuț
Cârceie Alina
Berende Cristina Elena
Tofană Darius-Aron
Dumitru Petru-Cristian
Hangea Aurelian-Victor
Deac David Nicolas
Deac Jhonatan
Ruști Iosif Beniamin

Ureche Cornelia Gabriela
Porțius Florin Valer Ionuț
Pașca Darius Marian
Hoza Alexandra Cristina Vasilica
Moisil Sergiu Daniel
Grapini Lazăr
Negrușer Lazăr
Rebrișorean Violeta Valentina
Sidor Darius Vasile Andrei
Hoza Silvia Maria
Boșca Ioana Vasilica-Daniela
Buculei Ioana Lorena
Hoza Beniamin
Cârceie Iulia Naomi
Bontaș Andrei Sorin
Andronesi Irinuca
Bazga Alexandru
Boșca Viorel Daniel
Birta Denis Ciprian
Roman Alexandru Mihai
Niculai Izabela Violeta
Candale Mihai Vasile
Chisăliță Maria
Boșca Ionuț Daniel
Ureche Elena Maria
Deac Ștefan Daniel
Dumitrescu Darius Cifor Valentin
Florea Laurențiu Alex
Neamț Cătălin Daniel
Luchi Beniamin Daniel
Sădor Amelia Tatiana
Varvari Dragoș Dumitru
Pui Vasile Marius
Roman Daniel
Chisăliță Iudita
Bontaș Sara Maria
Pui Iulia Vasilica Mihaela
Morari Leea-Emilia
Mihai Sofia Mariana
Bazga Ionuț-Daniel
Sidor-Berende Anamaria
Strâmbu Valentin Sebastian
Strâmbu Denis Iosif
Flămând Larisa Andreea
Nuț-Chisăliță Bianca-Emilia
Pop Raul Ianis
Lorinț Cristian-Filip
Buta Alexandra Maria
Buia Ionuț
Sasu Mihai
Scurtu Diana Augustina
Pui Darius Ionuț
Olar Cosmin Dinu
Cut Paul Andrei
Barna Daniel
Balos Maria
Hoza Alexandru
Candale Florin Grigore

Să crească inteligenți și frumoși!

Căsătoriți
(august - 2011 – iunie 2012)

Ursa Ioan – Ursa Maria
Iancu Cătălin – Hădărău Paula
Hangea Petru Dumitru – Hales Ramona Adriana
Pădure Ovidiu Codruț – Corcode Rodica Alina
Timiș Florin Aurel – Horga Monica Alina
Mureșan Cirilă – Negrușer Dorina
Terșanszki Alexandru Emilian – Lorinț Maria
Strâmbu Vasile – Andronesi Maria
Jarda Ioan – Pârlea Aurora-Maria
Oprea Alexandru – Sidor Ana-Maria
Petri Silviu – Lăzăruț Victoria
Strugar Daniel – Ometiță Ionța
Pop-Buia Vasile – Hoza Viorela-Ioana
Hădărău Avram Dan – Băeș Daniela Ionela
Dumitru Iosif-Petru – Druhara Ioana-Cristina
Moisil Vasile – Cărbune Todossia
Ureche Ioan-Adrian – Sîngeorzan Florina-Maria
Vranău Grigore-Aurel – Papagiannaki Ecaterini
Candala Vasile – Arman Emilia-Mihaela
Vranău Pavel – Borgovan Maria
Bazga Iacob – Pop Alexandra
Finessi Daniel – Mihăilă Oltița
Țarcă Ioan – Andronesi Debora
Cârceie Vasile – Danci Ecaterina Elisabeta
Rebrișorean Dorel – Păun Lidia
Hangea Raul – Ureche Alina-Daniela
Mărginean Valentin-Marius – Cârceie Ioana
Olar Virgil – Rus Angelica-Florica
Filipoi Dumitru – Varvari Varvara
Scridonesi Mihai-Gabriel – Hădărău C. Monica
Rebrișorean Valer-Ioan – Ursa Cristina
Miron Vasile – Vițălaru Gabriela
Deac Vasile – Pui Rodica
Creoșteanu T. Lucian – Cărbune Camelia-Iulia
Naroș Cristian-Iacob – Partene Cristina-Maria

Casă de stâncă!

***

Decedați
(august - 2011 – iunie 2012)

Moroza Vasile – 40 ani, Lăzăroaie Maria – 91 ani, Olar Grigore – 97 ani, Motofeala Maria – 90 ani, Cârceie Alexandru – 81 ani, Flămând Ionel – 84 ani, Cărbune Ionel – 78 ani, Ometiță Aurel – 81 ani, Flămând Ionel – 48 ani, Buia Cătălina – 86 ani, Ivan Leontina – 82 ani, Barna Dafina – 75 ani, Crăciun Lucreția – 84 ani, Leonte Ioan – 75 ani, Boca Tecla – 87 ani, Cârceie Iacob – 86 ani, Toader Ioan – 77 ani, Burta Mihai – 85 ani, Cărbune Reghina – 80 ani, Ureche Augustina – 64 ani, Rus Maria – 82 ani, Barna Maria – 84 ani, Vasile Floarea – 72 ani, Ureche Filip – 85 ani, Flămând Maria – 89 ani, Ursa Ioana – 86 ani, Rauca Virginia – 76 ani, Melean Saveta – 83 ani, Rebrișorean Vasile – 83 ani, Candale Lucreția – 92 ani, Barna Ioan – 71 ani, Rauca Lucreția – 83 ani, Andronesi Virgil – 49 ani, Cărbune Saveta – 85 ani, Turșan Floarea – 54 ani, Dumitrache M. Victoria – 1 an, Bazga Maria – 64 ani, Avram Vasile – 62 ani, Pralea Viorel – 80 ani, Gălușcă Ioan – 67 ani, Ureche Ioan – 89 ani

Să le fie țărâna ușoară!

ELECTORALA

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											

Orizontal: 1) În art. 36-37 din această lege fundamentală sunt prevăzute dreptul la vot și dreptul de a fi ales. 2) Mijloc mass-media de propagandă și publicitate electorală - Actiunea propriu-zisă a unui drept electoral. 3) Circumscripție... 4) Dumitru Avram (ex-primar de Livezile) - Localitate în jud. Cluj. 5) localitate în Belgia - A fi bogat... în voturi. 6) Forme moderne de comunități istorice - Interjectie. 7) Treboniu Bistrițeanu - Oameni fără frica lui Dumnezeu - Localitate în Armenia. 8) Loc de desfășurare a luptelor și întrecerilor electorale - Acțiunea de exprimare a bucuriei. 9) Dor...de dus! - Încheierea voturilor! - Subsemnatul. 10) Cîine de vânătoare - Una din formele de sancționare a abaterilor de la legea electorală. 11) Talpa țării (fig.) - În art. 1 din Constituție - care definește statul roman - alin. 3, se prevede: "Romania este stat de..."

Vertical: 1) Speranța de mai bine cu care se prezintă la urne milioane de alegători - Două treimi de VOT! 2) Urnă la casa omului - Acțiunea de anulare a legilor nedemocratice sau a celor căzute în desuetudine. 3) Departament în Camerun - Început de atac! - Tezaur public, fisc (rar). 4) Locuitor al Siciliei - Soare apus de mult! 5) Caracterul dominant al statului ceaușist. 6) Termenul cel mai scurt din legea electorală - Pofim. 7) Stat - Verzi și uscate...candidații la alegeri! - Mureșan Dumitru. 8) Localitate în SUA - Ba din contră - Altă localitate în Belgia. 9) Alt mijloc mass-media, mai eficient decât radio-ul, de propagandă și publicitate electorală. 10) Uita-te (pop. Bucovina) - Personaj de opera literară - Dan Partene. 11) Elena Enache - Pretendenții la fotoliile de parlamentari, de primari, de președinți de consilii județene sau de consilieri.

Dictionar: ALE, ZOD, NDE, HEER

Dezlegarea careului Geografica din nr. 99/2011 al revistei „Cuibul visurilor”: ABACO-USTISIM-CALEDONIAN-NARIURI-MILOS-ERA-O-CRAIOVA-ATENA-AR-CAL-AMUS-TUDORA-A-LAROMANA-ALB-BLITZ-I-AMARA-AI-E-TOLPA-ER-S-TRAUN-ANCII-TN-IU-DA-E-RUNC-ILAWA-IG-ILIAMNA-AGERE

Macavei Al. Macavei

- Fotografiile din acest număr aparțin înv. Ilie Hoza -

ANUNȚ!

Standarde minime de tehnoredactare a unui articol

Formatul paginii: A4 (297x210 mm)
Margini: top 2.00 cm, bottom 2.00 cm; left 3.00 cm, right 2.50 cm
Font: Times New Roman, size 12, line space: 1,5 lines, justified
Titlul capitolelor: TNR 14 pt, bold, capitals, center
Titlul subcapitolelor: TNR 12 pt., bold, left
Notele se subsol: se recomandă utilizarea acestora doar pentru anumite precizări de natură explicativă.
Redactați textul folosind diacritice. Lăsați pauze între punct și virgulă! Semnați articolele!
Expediați materialele pe adresa: yveshoza@yahoo.com

Redactor-șef: ICU CRĂCIUN
Redactori: Viluț Cărbune, Ilie Hoza, Macavei Al. Macavei, Mircea Prahase, Alexandru Rațiu, dr. Lazăr Ureche, Liviu Ursa
Nr. sponsorizat de Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud
Correspondenți externi: Damaschin Pop Buia (Germania), Alex Pop (SUA)
Precizare: Responsabilitatea materialelor publicate aparține în exclusivitate autorilor.
Adresa redacției: Muzeul Cuibul visurilor Maieru, județul BISTRIȚA-NĂSĂUD
Machetare: Ilie Hoza
Tehnoredactare computerizată și tipar: IMPRES srl Bistrita, str. N. Titulescu, nr. 18, tel/fax: 0263 238027, tel: 0263 223201 ISSN 1224 - 643

"În Maieru, am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele"-

Liviu Rebreanu

CUIBUL VISURILOR

Director fondator: SEVER URSA

PUBLICAȚIE EDITATĂ DE COMPLEXUL MUZEAL BISTRIȚA-NĂSĂUD ȘI CONSILIUL LOCAL MAIERU

ANUL XVI Nr. 2 (102) *** OCTOMBRIE 2012 *** 8 PAGINI *** 1 leu

ASTRA

ASTRA în „Cuibul Visurilor” lui Rebreanu

Vasile Rebreanu - tatăl scriitorului Foto: arhiva S. Ursa

În urcușul ei răzbătător prin istorie, vreme de un secol și jumătate, ASTRA a rămas întotdeauna învingătoare, activizându-și bătăile inimii până în cele mai îndepărtate zări românești.

Astăzi nu se mai poate vorbi de istoria Transilvaniei fără a face referiri la rolul deosebit de important pe care ASTRA l-a jucat vreme de 150 de ani în emanciparea culturală a tuturor românilor.

O modalitate sigură de ancorare a acțiunilor astriste în contemporaneitate poate fi și priceperea de punere în valoare a modelelor unor înaintași care au știut să lase în urma lor rodnicia faptei de merit.

De aceea, înființarea, menținerea și primenirea continuă a expozițiilor de documente la nivelul cercului rămâne una dintre cele mai eficiente căi de optimizare și diversificare a paletei de fapte de cultură. „Verba docent, exempla trahunt”. Cuvintele învâță, exemplele pun în mișcare. Într-adevăr, râvna și roadele unor gesturi de dăruire și altruism ale unor predecesori, impresionează. Dincolo de problemele grave ale tranziției pe care o traversăm din greu, trebuie să găsim cu răbdare unghiuri de punere permanentă în lumină a uneia sau alteia dintre fațetele diamantine ale identității, ale credinței și omeniei noastre milenare. În peisajul cenușiu al cotidianului, o datină, o scrisoare, o veche fotografie, o relicvă, înseamnă adesea câte o rază de îmbărbătare, o gură de aer curat și tonic. Avem nevoie, ca de respirație, de această stâmpărare și oțelire prin tradiții, de dovezile de perenitate scoase și salvate din ținutul întunecat al uitării și întoarse cu fața spre noi. A valorifica înseamnă a discerne și reactiva forța de înrăurire a modelului. Avea dreptate Samuel Smiles să spună că „pilda oricât e ea de mută, este unul dintre cei mai mari dascăli ai lumii”.

La Maieru, una dintre cele mai vechi așezări năsăudene, leagănul copilăriei lui Liviu Rebreanu, înființarea primului cerc Astra a avut loc la 23 iulie 1905. Actualul cerc s-a reînființat la 2 iunie 1991.

Documentele de recunoscută valoare, etalate în expoziția permanentă „Astra pe Valea Superioară a

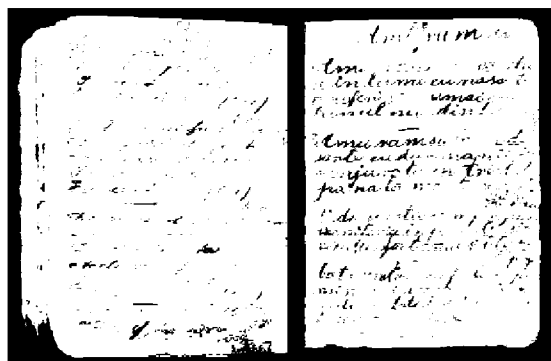
Someșului Mare” înavuțită mereu cu noi piese din zestrea muzeului „Cuibul Visurilor” atestă că, încă înainte de data înființării primului cerc, unii fruntași ai satului figurau printre membri fondatori ai despărțământului din Năsăud. Astfel, nume ca Gregoriu Hangea, căpitan grănicer, preotul Basiliu Groze, notarul, Dănilă Sânjoan făceau parte din elita culturală a ținutului. Căpitanul de graniță Gregoriu Hangea, de pildă, asupra căruia vom reveni cu un medalion aparte, a contribuit cu cea mai mare sumă de bani la fondul Asociației: 1050 de florini, în 1870, iar o parte din avere o lasă prin testament pentru nobile scopuri culturale în comună.

Urmașii săi, nepotul Ioan Hangea, cunoscut apicultor și strănepotul, inginerul Dan Hangea, sunt astăzi aștrii de frunte ai satului. În scrisori, conferințe, însemnări răzlețe pe vechi calendare, pe reversul unor fotografii, la care se adaugă mărturiile orale ale bătrânilor, toate împreună recompun portretul moral al unor familii luminate care, încă din ultimele decenii ale veacului trecut, continuând apoi până în preajma primului răzoi mondial, au rămas în cronica vie a satului

citite pe furiș de Liviu: „Ceriul curat, de trăznet nu are a se teme”, „Nu poți acoperi soarele cu palma”, „Omenie dai, omenie ai”... etc. Romancierul însuși ne oferă drept model de folclorist pe propriul său părinte, fost coleg de clasă și de bancă cu Coșbuc, la liceul din Năsăud: „N-a mai scris versuri – precizează marele scriitor –, dar a început să adune povești, descântece, chiuituri și alte produse poetice populare și le-a publicat pe unde s-a nimerit, spre cea mai mare bucurie a inimii sale” (Mărturisiri, 1932).

În acei ani, în Rodna vecină, funcționase un timp ca dascăl marele folclorist Ion Pop Reteganul, bun prieten cu măiereni. Despre el, Rebreanu scria cu venerație, de parcă ar fi vrut să adeverească încă odata adevărul unei zicături din caietele tatălui: „Dar din dar se face raiul”, „Cele dintâi plăceri ale slovei tipărite și ale științei de carte tot în Maieru le-am avut, în forma primelor lecturi care m-au impresionat, „Poveștile ardelenesti” ale lui Ion Pop Reteganul, vreo cinci volume pe care le-am recitat cu dragoste înfiorată de vechi amintiri și acum câțiva ani. Zmeii și zânele, și balaurii, și câinii năzdrăvani, și toate minunile cuprinse în basmele pe care le citeam, căutam să le găsec, în zilele următoare, însoțit de tovarăși voinicoși ca și mine, pe dealurile și râpile de pe malurile Someșului, pe măgurile înalte, pe tot cuprinsul hotarului comunal” (Mărturisiri, 1932).

Preocupările de cercetare a neistovitei bogății etno-folclorice locale au continuat și mai târziu, de la o generație la alta, chiar în linia aceleiași familii, cum am mai spus. Astfel, învățătorul Ioan Barna este continuat în cercetări și culegeri de către fiul său, profesorul Olimpiu

Lutaviu - Rebreanu - File coninet (56,57) Arhiv. prof. S. Ursa (foto V. Carbone)

sub denotații generice: Hăngenii, Sânjoanii, Rebreanii, Grozeștii, Ilieșii, Boșcanii, etc, după numele de familii ai primilor înfăptuitori aștrii. Expoziția cuprinde valoroase culegeri de folclor local alcătuite la chemrea Astei. Astfel, încă din 1833, apare la Piatra Neamț volumul „Cântece și proverbi” al cărturarului măierean, Gregoriu Ilieșiu, bunicul cunoscutului și nedreptățitului poet Iustin Ilieșiu. Ca printr-o ștafetă nevăzută a pasiunii, poetul „sângerărilor ardeleni” a continuat opera bunicului, publicând mai multe volume de folclor local, inclusiv mult apreciatul tom de „Folclor din Transilvania” apărut în 1967 în Editura pentru literatură. Alături sunt expuse fotocopii cu piese de folclor local culese de Vasile Rebreanu, tatăl romancierului, învățător la Maieru între anii 1888-1897, și publicat între anii 1891-1895 în revista „Ungaria”. / 1 și 3

O veritabilă comoară de gând și de grai românesc.

Părinții scriitorului, în cadrul Reuniunii teatrale și a Reuniunii de lectură „Mariana”, puneau pentru prima dată în scenă, cu tineri interpreți locali, piesa folclorică „Banda Jianului”, rămasă până azi, integrată datinilor de Crăciun. Se păstrează și un carnet de cântece culese de mama romancierului. Alături cu paginile acestea, își licăresc lumina cuvintelor scrise de învățătorul Silviu Coruțiu, prieten de copilărie cu viitorul romancier: „Proverbele, ghicitorile și legendele treceau din gura moșnegilor în caietele dascălului Rebreanu, ca să fie apoi

Liviu Rebreanu

-continuare în pagina 2 -

ASTRA

ASTRA în „Cuibul Visurilor” lui Rebreanu

- urmare din pagina 1 -

Barna, care va publica volumul „Vesellie, dor și jale”, în Ed. „Robu”, Sighișoara, 1943, iar învățătorul Demetriu Boșca, autor dramatic și meticolos lingvist, apreciat de către Sextil Pușcariu, era și autorul unei, nu mai puțin valoroase, culegeri de colinde, îndeletnicire continuată

Ion Barna - învățator director

Foto: arhiva prof. S Ursu

apoi de nepotul său, cunoscutul, jurist și publicist Emil Boșca-Mălin. În biblioteca Astrei locale se păstrează apoi caiete cuprinzând peste 5.000 de versuri populare culese de elevii cercului literar-folcloric „Liviu Rebreanu” pe parcursul celor 38 de ani de ia înființare, în buna tradiție a înaintașilor. Chiar proiectul unui muzeu local fusese, pe vremuri, o inițiativă astristă, care a prins contur abia la 27 noiembrie 1957.

Pe o pagină din „Statutele Asociațiunii” roasă de vreme, se poate citi: „...colecțiuni de produse literare, disertațiuni populare și învățături despre economie, industrie și comerț, școli de pomărit și vierit... grădini și alte economii de model”

Folclorul nu se refuză expunerii vizuale într-o expoziție, cum s-ar putea crede la prima vedere și cum se mai susține. Dimpotrivă, dacă acesta este prezentat în alternanțe – obiect-eveniment istoric, vers popular sau textul cules, fotografia unui obiect-un scurt text explicativ etc. – provoacă ochiului o vie sugestie, iar conștiinței, fiorul participării. Unele piese folclorice așezate astfel, exultă atâta bogăție de spirit, atâta frumusețe de limbă și credință, încât, pe creatorii anonimi nu-i vom putea defini niciodată mai profund, mai lapidar decât marele Eminescu: „eternii păzitori ai solului veșnic”. /2

Dupa modelul celor de de la Năsăud, aștriiștii din „Cuibul Visurilor” lui Rebreanu, nu s-au mărginit doar ia adunarea și publicarea comorii lor folclorice. Au procurat și răspândit cărți, reviste. Păstrăm aproape întreagă colecția prestigioasei reviste „Transilvania”, donată, în bună parte, de către regretata profesoară Alexandrina Groze, fiica preotului Ieronim și nepoata lui Basiliu Groze. „Reuniunea de lectură” era abonată la un număr impresionant de publicații, din care ni s-au păstrat numere disparate: Gazeta Transilvaniei, Tribuna, Foia Poporului, Poporul Român, Revista Bistriței, Unirea, Familia, Calicul, Bistritzer Wochenschrift, Foia Scolastică, așa cum reiese din articolul „Reuniunea de lectură din Maieru”, publicat în „Revista Bistriței”, anul I, nr.16, din 2 mai 1903, de către Dănilă Sânjoan, președintele astrist al „Reuniunii”. De asemenea, s-au mai găsit peste 80 de numere din vestita colecție de calendare. Între acestea, cel al anului 1912, deschis ia mobilizatorul articol aniversar al lui Oct. Tăzlaşuanu, „Asociațiunea”, încheiat cu cuvintele: „Iată ce așezământ însemnat este „Asociațiunea”. Grăbiți-vă deci și înscrieți-vă ca membri, căci a fi membrul ei este o cinste și o datorie pentru orice Român ce ține la neamul lui”. 2/

Tot în „Revista Bistriței”, nr. 1/20 ian.1906, deschis la pagina 3, se poate citi: „Teatrul la Maieru. A doua zi de Crăciun s-au predat din partea inteligenței două piese teatrale și anume: „Mireasă pentru mireasă”, comedie în două acte, de Iosif Vulcan și „Biletul de tramvai” de G.Mărunțean. După teatrul a urmat jocul ce-

a durat până dimineață”. Iar, în 13 iulie 1908, pe un exemplar de „Invitare”: Dupa Adunarea Generală a Despărțământului, inteligența română din Maieru are onoarea a Vă invita la petrecerea cu dans care se va aranja în școala confesională greco-catolică”.

Poetul Iustin Ilieșiu (1900-1976), urmând pilda predecesorilor din neamul său de cărturari, a donat muzeului peste 500 de cărți, reviste și documente. Pilda lui însuflețitoare a fost apoi urmată de alți fii luminați ai satului, ori de prieteni ai acestora, ca: Nicolae V. Ilieșiu, Silvia și Dumitru Vranău, Lazăr Zavaschi, Viorica Coruțiu, Emanuil Cobzalău, Aurel Cleja și alții.

Documentele relevă adevărul că atât Reuniunile de lectură, cele de teatru sau cele corale, cât și Societatea studentescă „Liviu Rebreanu” (1927-1935), transformată apoi în Cămin cultural purtând numele „Gregoriu Hangea” sunt „emanații” locale ale Astrei, întrucât statutele acestor înfiripări culturale sunt reflexia fidelă a Statutelor și scopurilor Asociațiunii, ca într-un fel de reacție în lanț menită să fertilizeze viața spirituală a unui sat și a unui ținut-matrice. În același nobil elan, Darius Pop, viitorul compozitor clujean, pe atunci învățător în Maieru, a înființat în urmă cu 90 de ani, în 1905, primul cor în comună, formație care va ajunge printre cele mai bune din țară. 3/

Multe dintre documentele adunate au fost înmănușiate cronologic într-un mare album, la îndemâna vizitatorului-cercetător, cuprinzând nebănuite valențe educaționale. Dincolo de slova hârtiilor îngălbenite de ani se poate ghici, la simpla perindare a filelor, dăruirea curată, demersul patriotic exemplar, care au călăuzit încercările grupului de tineri, fii demni de înaintașii lor, care părăsiseră plugurile și melițele de acasă, pentru a-și face studiile, devenind, unii dintre ei, intelectuali de recunoscută performanță.

Puterea de iradiere a acestor exponate, mai ales atunci când este oficiată de elevii-ghizi, este excepțională, unanim apreciată de toate categoriile de vizitatori. Relicvele se prefac pe dată în metaforele dăruirii de sine a celor dinaintea noastră care uneori, în condiții de adevărată luptă, au știut să împlinească un sfânt deziderat ce țâșnește ca un fascic de lumină din mintea lui Coșbuc. Poetul cunoștea vrednicia cărturarilor someșeni pe când scria aceste cuvinte-deviză: „Să fim români cu sufletul, nu cu vorba, și să păstrăm ce-i ai nostru ca ochii din cap”.

Societatea culturală studentescă „Liviu Rebreanu” era o formațiune circumscrisă în viața Astrei măierene.

Scriitorul a revenit în satul copilăriei de câte ori a putut.

Popasul cel mai lung și mai rodnic a fost în vara anului 1926. Devenise oaspete de onoare al foștilor ortaci de joacă și de abecedar de odinioară. Găsea aici o caldă găzduire convenită uriașei sale trude nocturne: scria la „Ciuleandra” și „Răscoala”. Tinerii emuli erau mândri să-l întâlnească, să se aplece în fața staturii lui de „consul roman” și să se lase învăluit de privirea lui albastră, să-l roage apoi să le treacă un autograf pe o carte, uimiți de destinul lui Ion, al lui Petre Petre și al lui

Fanny și Puia Rebreanu - Maieru, 1973

Foto: arhiva prof. S.

Apostol Bologa. Atunci ie-a încolțit în minte ideea unui cerc cu numele scriitorului. Îl roagă respectuos printr-o scrisoare să binevoiască a accepta ca cercul acesta să primească numele venerat. La 5 ianuarie 1927 marele scriitor primise cetățenia de onoare a celui mai drag sat ai său. Scrisoarea romancierului, datată 6 mai 1928 se adresează cunoscutului învățător măierean Ioan Barna, cel mai proeminent dintre aștriiștii Maierului, prieten din copilărie: „Domnule Președinte de Onoare, îmi

comunică domnul Cosma Barna că, constituind o societate culturală a studenților măiereni, ați binevoit a da numele meu. Vă mulțumesc cu toată emoția pentru onoarea ce-mi faceți astfel, în speranța că noua societate prin activitatea vie ce va desfășura, va deveni foarte curând adevăratul ferment de prosperare culturală a frumoasei comune Maieru în care mi-am petrecut cei mai buni ani ai copilăriei mele. Urându-vă toate izbânzile, vă rog să primiți Domnule Președinte de Onoare salutările mele cele mai afectuoase, Liviu Rebreanu”.

În toamna anului 1935, ia voința tuturor membrilor Societății aceasta a fost transformată în căminul cultural „Gregoriu Hangea” (fondatori: Ioan Barna, Președinte de Onoare, preotul Iuliu Pop, poetul Iustin Ilieșiu, Alexandru Avram – jurist eminent, Emil Boșca-Mălin – cunoscut luptător și jurist, poetul Emanoil Cobzalău, profesorul emerit Lazăr Zavaschi, ing. Eugen Groze, profesor Dumitru Vranău, profesoara Silvia Vranău, medicul Ovidiu Cioarba, Nicolae V. Ilieșiu –

Silvia Vranău - profesoara

Foto: arhiva prof. S Ursu

inventatorul Apilarnilului, Gheorghe Hojda, Leonida Barna, Vincențiu Ilieșiu – notar, Mărioara Partene – casnică, Pavel Vranău – victimă a atrocităților hortyste, Augustin Ciocan și Viorica Login).

Urmează acum lista noului comitet al cercului constituit în 31 martie 1991: preotul Emil Coman – președinte, profesor Vasile Crăciun – vice-președinte, profesor Sever Ursu – secretar, Flămând Lazăr – primar, Mihai Roman – directorul școlii, profesor Titus Cărbune, preot Gavrilă Floșui, Ieronim Bora – funcționar, Ioan Andronesi – directorul Căminului cultural, profesor Dorel Măți, profesor Vaier Bontaș și profesor Liviu Ursu.

O altă mărturie elocventă a continuității vieții astriste este înființarea în capitala țării, în anii refugiului ardelen, 1940-1945, a revistei „Plaiuri năsădene”, astăzi preluată sub auspiciile Astrei redivivus, la Năsăud. De reținut că printre întemeietorii publicației se numără câțiva dintre aceiași intelectuali măiereni: Emil Boșca-Mălin, Nicolae V. Ilieșiu, poezii Iustin Ilieșiu și Emanoil Cobzalău – urmași demni ai generației din preajma primului război mondial, ajunși acum publiciști cunoscuți și figuri de vajnici luptători pentru drepturile românilor transilvăneni. Păstrăm câteva numere din revistă, printre care și pe cel din 4 octombrie 1943, memorabil, consacrat în întregime celei de a 80-a aniversări a vestitului liceu grăniceresc, care i-a dăruit țării și pe ei, dar în primu rând pe atâția mari academicieni coborâtori din fiii de oieri ai acestui ținut nord-transilvan. Scrie cu accente patetice, uneori răscolitoare, aceste mesaje sunt departe de a fi niște simple discursuri parioarde. Se constituie în veritabile lecții de demnitate și rectitudine morală, în bine cumpănite pledoarii în apărarea patrimoniului de datini care, în marea lor simplitate și acuratețe, ne învață că fără dimensiunea credinței strămoșești, nu e posibil patriotismul românesc. E vorba, așadar, de acel localism creator, care se aseamănă cu pârăurile limpezi de munte, unite apoi în râuri, adunate până la urmă într-o „dunăre” de forță și neuitare. În imediata apropiere se găsește volumul de poezii „Sângerări ardelen” al

-continuare în pagina 3 -

ASTRA

ASTRA în „Cuibul Visurilor” lui Rebreanu

- urmare din pagina 2 -

poetului refugiaților din Ardealul de Nord, deschis la poezia atât de cunoscută „Satul meu din Munții Rodnei”, murmurată cu dor de zeci de localnici refugiați.

Între anii 1991-2012, cercul ASTRA-Maieru s-a plasat printre formațiunile fruntașe în cadrul D.N.A. Au fost proiectate și realizate numeroase inițiative, multe în beneficiul întregului ținut năsăudean. Menționăm doar câteva: dezvelirea bustului poetului Iustin Ilieșiu, (o copie pentru satul Anieș), al regretatei Maria Cioncan, monumentul Lupa Capitolină, datorite de către cunoscutul donator Gheorghe Dască. S-a amenajat o expoziție „Astra 150”, din cărți, reviste, și alte documente. Expoziția este vizitată cu mult interes, așa cum se poate vedea în cartea de impresii ale vizitatorilor.

În amfiteatrul muzeului „Cuibul Visurilor” au loc multe alte acțiuni astriste: lansări de cărți, întâlniri cu scriitori și alte personalități. Nu în ultimul rând remarcăm revista „Cuibul Visurilor” din ce în ce mai bine cotată între publicațiile din județ.

În prezent, cercul Astei Maieru cuprinde 42 de membri și se numără printre cele mai active grupări astriste din ținut.

În prezent, se lucrează la monografiile comunei Maieru și monografia instituțiilor locale: biserica, școala și căminul cultural, în coordonarea profesorului Sever Ursa. De asemenea se continuă îmbogățirea unei biblioteci locale Astra, în cadrul Muzeului și este în desfășurare în amfiteatrul Muzeului un ciclu de expuneri, din două în două săptămâni – vinerea între orele 18-19.30 – sub genericul „File din istoricul Maierului și al instituțiilor sale”. S-a inițiat o culegere de folclor local, precum și corespondența cu fiii de marcă ai satului, în vederea unor întâlniri culturale, în

spiritul unei tradiții deja împământenite. Cu ocazia serbărilor Coșbuc și Astra, 4 oct. 1991, s-a publicat în revista „Plaiuri năsăudene” articolul „În lumina piscurilor” de Sever Ursa. Se proiectează un ciclu de eseuri privind zestrea etnografică și folclorică locală, la care vor colabora mai mulți aștrști din Maieru. Unele teme vor face obiectul unor expuneri documentate cu prilejul unor adunări populare locale.

Acțiunea de tot mai larg interes „Acasă la noi”, a întărit și mai mult legăturile de frățietate cu basarabenii noștri.

Din numărul mare de scrisori de recunoștință și din lipsă de spațiu publicăm o singură scrisoare a unei eleve pe nume Iuliana Bogușevschi, în anul 1997, de la Colegiul Pedagogic „Aiex Mateevici” din Chișinău:

„Cinci ani au trecut în cinci clipe [...]

Liviu Rebreanu spunea că „în Maieru am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele”, eu pot să spun că în acest „cuib al visurilor” am trăit cea mai frumoasă vacanță de vară.

În 1997 am văzut prima dată țara-mună România, am învățat prima lecție adevărată de limba română, am admirat falnicii munți, a căror monumentală duritate mă urmărește și azi am văzut o mulțime de lucruri nemaipomenite! [...] Înconjurat de munți, Maieru este fortăreața unor oameni de suflet mare, a unor adevărați creștini români. Aceste plaiuri năsăudene sunt leagănul marelui Rebreanu și Coșbuc [...] Mai lucrează neobosiți cultivatori ai culturii și limbii române, d-nii profesori Ioan Seni și Sever Ursa.

Mă închin până la pământ în fața d-lui profesor Sever Ursa pentru neodihna sa în acele zile și țin să-i mulțumesc pentru acea academie a artei de a fi român pe care am absolvit-o acolo, în sufletul Carpaților, pentru dragostea cu care ne-a tratat, pentru tot ce a făcut

semnatarul acestor rânduri, după multe și întortocheate demersuri, a reușit să convingă organele locale și județene să aprobe reînființarea. 4/

Printre cei dintâi care au contribuit la întemeierea noii formațiuni culturale într-o nouă versiune s-au numărat: înv. Ioan Vranău, prof. Lazăr Ureche, prof. Ana Bochiș, prof. Vasile (Icu) Crăciun, prof. Larion Cărbune, prof. Telcean Radu, Vărtic Solovastru – gospodar, învățător Berende Constantin, Bazga Emil – bibliotecar, prof. Sângeorzan Cornelia, dir. Ștefan Mircea, Lorinț Virginia – gospodină, Voicu Gheorghe. Din generația veche ni s-au alăturat cu multă devoțiune: Nicolae V. Ilieșiu – marele apicultor, prof. Silvia și Dumitru Vranău, Maxim Ureche, Mircea Ilieșiu – jurist, poetul Iustin Ilieșiu, apoi alții mai tineri, unii foștii noștri elevi din Maieru: Alexandru Rațiu, profesor Iacob Naroș, Macavei Al. Macavei, Vaier Scridonesi, Veronica Bureacă, Titus Cărbune, Eusebiu Hădărău, înv. Doina Ursa, prof. Liviu Ursa, prof. Ofilat Varvari, prof. Alexandrina Groze, și alții. 5/

Societatea culturală s-a reînființat și reorganizat la data de 24 iunie 1972. Erau de față soția și fiica marelui romancier, d-na Fanny Rebreanu și d-na Puia Florica Rebreanu.

Rândurile acestea ar putea fi doar o palidă postfață ia un lung și pasionant periplu de fapte de cultură ale făclierilor dinaintea noastră, dar, în același timp, un legământ de angajare într-un efort colegial pentru noi împliniri prezente și viitoare, împletindu-ne crezul cu cel al marelui savant Nicolae Iorga: „Cultura e suflet omenesc în veșnică acțiune, tot mai departe, tot mai sus”.

Cu gândul la prietenii mei, la măiereni în primul rând, mă întreb în încheiere: vom reuși, oare, să ne situăm și noi, măcar din când în când, la cota de pasiune a

unor asemenea înaintași?

Dacă e adevărat că puterea exemplului solidarizează generațiile, așa precum seva reîntineritoare a trunchiului poate hrăni toate ramurile arborelui –, căci Astra este ca un arbore secular – atunci trebuie să găsim în noi înșine resursele de a întreține nestins acel neastâmpăr pilduitor al căutătorilor fără odihnă. A căuta, a găsi și a aplica noi soluții, a le adapta cu suplețe și tact la noile realități ale Renașterii noastre, spre a-i lumina și a-i face mai buni pe cei din jurul tău, iată crezul și țelul care ar trebui să ne călăuzească în demersurile noastre educative.

A descoperi, dar mai ales a ști să evoci – așa cum cu bucurie constatăm că demonstrează tot mai mulți dintre actualii aștrști de pretutindeni – constituie, poate, cea mai emoționantă latură a pedagogiei culturale astriste

Note bibliografice:

1/ Documentele Societății studențești „Liviu Rebreanu”, în arhiva muzeului „Cuibul Visurilor”;

2/ Menționăm că, în parte, conținutul acestui eseu este cuprins în capitolul Addenda, Dicționarul Culturii și Civilizației populare, voi. II, Țara Năsăudului, ed. a II-a revizuită și adăugată, Coordonator Ioan Seni, Editura Napoca Star, Cluj-Napoca, 2010, pag 93-95;

3/ Revista Ungaria, I 1892, nr. 6, martie, I pag 245-248, IV, 1895.

4/ Vezi documentarul Societății Culturale studențești/ arhiva muzeului „Cuibul Visurilor”

5/ Culegere: Centenar Liviu Rebreanu (1885-1985), buletin de informare și documentare, Bistrița 1986, pag. 207.

SEVER URSA

Evocări

Vasile Scurtu, un lingvist de talie europeană

S-a născut în comuna Parva, la mijlocul lunii mai, 1906, acolo sus, pe vârful Dealului Preiuca Butoaiei, unde se pare că ajungi cu mâna la cer și ești mai aproape de Dumnezeu, într-o căsuță de culoarea albastrului de Voroneț, în familia lui Larion și Susana. Oameni simpli, cu slabe posibilități materiale, dar credincioși și foarte de omenie.

Vasile este primul copil din familia lui Larion și Susana, după care vor urma încă alți patru: Cătălina, Ion, Maria și Șofronia. Cea care îi va insufla dragostea pentru carte este Susana, mama lui, care, asemenea, Smarandei lui Creangă, învață să scrie și să citească alături de el, vrând să-și vadă feciorul om cu multă învățătură. Despre ea va scrie mai târziu că, dacă trebuie să mulțumească cuiva pentru tot ceea ce a făcut în viață, apoi mamei sale îi revine toată recunoștința. Pe prima pagină a lucrării care l-a consacrat, stau și următoarele cuvinte: „În amintirea mamei mele, pentru străduința și jertfele ei”.

Cele dintâi învățători și îndemnuri le primește de la dascălul său, George Ciocărlă și de la preotul Vasile Coșbuc din satul copilăriei sale. Susana este cea care îi

descoperă năzuințele. Larion, tatăl său credea că venirea lui Vasile pe lume îi va fi un real sprijin în gospodărie. Dar n-a fost să fie așa, pentru că ei avea un alt destin. Era acela al unui om ce trebuia să se afirme pe plan cultural.

A plecat din Parva în „Blajul românimii nordice”, cum era numit Năsăudul, sau orașul academicienilor. Aici se afirmă ca un elev sărăcuțos, premiant în activitățile școlare, drept pentru care este ajutat cu o bursă grănicerească. Este îndrăgît de profesori și îndemnat să urmeze științele umaniste.

În anul 1926 se înscrie la Facultatea de litere și Filozofie în cadrul Universității „Regele Ferdinand” din Cluj pe care o termină cu succes și în anul 1930 este numit profesor titular de limba și literatura română la Liceul „Mihai Eminescu” din Satu Mare. Aici va lucra și soția sa Ileana, colegă de facultate, pe catedra de limba germană.

Vasile Scurtu își câștigă foarte repede dragostea și aprecierea elevilor, dar și a colectivului în care a intrat. Era tânăr și plin de entuziasm, călăuzindu-l dragostea pentru profesia care și-a ales-o. Aici îi va cunoaște pe viitorii săi prieteni și colegi care vor sluji mai târziu și la Liceul „George Coșbuc” din Năsăud: Aurel Șorobetea și Octavian Ruieanu.

Din amintirile lor rezultă că Vasile Scurtu avea un talent rar întâlnit. Reușea să convingă cu ușurință, iar prin claritatea ideilor și farmecul expunerii, captiva întreaga asistență. Într-un studiu intitulat „Vasile Scurtu își desfășoară activitatea la Liceul „Mihai Eminescu” în perioada 1930-1941. De numele acestui harnic profesor se leagă începutul studiilor sătmărene. El devine inițiatorul studierii trecutului cultural al părților sătmărene. În perioada cât a fost profesor la liceul din Satu Mare, a depus eforturi sistematice atât la catedră, cât și în cadrul cercetărilor științifice, îndeosebi istorie, folclor și lingvistică”. Dovadă este scrierea monografică „Petru Bran” pe care o publică în anul 1939.

Într-un alt studiu dedicat profesorului Vasile Scurtu, Octavian Ruieanu scrie într-un mod tot atât de elogios: „Era un element deosebit de dotat profesional, cu o vocație certă pentru cariera aleasă. Receptiv la nou, era printre puținii admiratori pe atunci ai poeziei

-continuare în pagina 4 -

Prof. Mircea Daroși

Vasile Scurtu, un lingvist de talie europeană

-urmare din pagina 3 -

moderne, răspândind de la catedră dragostea față de simbolistul Ștefan Petică și față de poezia declarativ muzicală a lui Ion Minulescu".

Ținutul Sătmăruului îi oferă posibilitatea să se afirme, nu numai pe plan profesional, ci și în domeniul cercetării științifice. Întegrându-se foarte repede în specificul zonei, Vasile Scurtu își creează un front larg de muncă pe tărâm lingvistic și istoric.

Se dovedește foarte interesat în problemele specifice ale regiunii de graniță, se implică în problemele folosirii limbii române în administrație, devenind un adevărat tribun al acesteia. Dovedind bune calități organizatorice și administrative, a fost promovat în funcția de director la Liceul comercial de băieți din acest oraș.

Funcția de onoare pe care o va ocupa însă, și care a rămas în anele orașului Satu Mare a fost cea de viceprimar, în perioada 1933-1937, când la guvernare se afla PNL. Este alături de Ștefan Benea, primarul orașului, dr. în drept și licențiat al Academiei de Înalte Studii Comerciale.

În această calitate a avut sarcini multiple, ocupându-se în mod deosebit de domeniul socio-cultural

căruia i-a acordat o mare atenție. A înființat trei școli primare și s-a interesat de soarta celor existente, a ridicat monumente, cum este cel al dr. Vasile Lucaciu, s-a numărat printre inițiatorii Casei Naționale, astăzi Casa de cultură, a fost un valoros publicist în coloanele ziarelor locale: „Granița”, „Frontul”, „Gazeta” și conduce „Gazeta Sătmăruului” ca organ politic săptămânal.

Alături de prietenul său, Octavian Ruleanu, Vasile Scurtu este membru activ al despărțământului „Astra” Satu Mare, fiind prezent la toate manifestările culturale din cele mai îndepărtate colțuri ale județului, sprijinind cu vorba și în special cu faptele, ba chiar și cu punga larg deschisă, toate acțiunile cu caracter românesc, în viața lui, Vasile Scurtu își continuă activitatea de cercetare. Va publica studiul „Cercetări folclorice din Ugocea românească”, lucrare primită în mod elogios de către presa vremii.

Perioada Dictatului de la Viena îi aduce și clipe de suferință. Este nevoit să se refugieze peste Carpați, soartă pe care o îmbrățișează mulți dascăli români din Transilvania. Așadar, între anii 1941-1943 se stabilește la Craiova, unde va lucra ca profesor de limba română la Liceul „Frații Buzești”. Spre sfârșitul anului 1943 este numit inspector școlar în minister, fiind repartizat să răspundă de mai multe județe din Transilvania printre care și Năsăudul, căruia îi va acorda o atenție deosebită. Acum își va pune casa din Parva, rămasă neiocuită, la dispoziția inspectoratului școlar pentru a o transforma în local de școală.

Pentru doi ani este numit director al Liceului „George Coșbuc” din Năsăud, după care, în 1948 se stabilește la Cluj, acolo unde soția sa, Ileana, moștenise casa părinților ei.

În 1949 își susține teza de doctorat cu titlul „Termenii de înrudire în limba română” care îl va consacra mai târziu ca pe un mare lingvist. La Cluj va lucra ca profesor la Seminarul Pedagogic Universitar, acolo unde îl are elev pe viitorul actor Florin Piersic.

În anul 1966, lucrarea sa va fi premiată de Academia Română cu premiul „Timotei Cipariu”, fiind prima lucrare românească de onomasiologie și printre primele din lume.

La doi ani după marele succes, la 19 sept. 1968, Vasile Scurtu se stinge din viață, lăsând un mare gol în lumea noastră culturală.

Prof. Mircea Daroși

Lirica

Clipa

M-a tras de clipă timpul buclucaș
Și m-a purtat cu sine, pe imaș
Mi-a dat și hrană și haine, și alcool
Și-s mort de beat acum de al meu rol.

Îngenunchez în taină, mereu tot mai smerit
Deși de plecaciuni mereu m-am tot ferit.
Dar nu pot face azi, ca ieri, nimic mai bun
Decât concretului nebun și chel să mă supun.

Doar timpul cei țepos mă mai trezește
Ce zic!? De fapt, mereu mă iscodește
Și când mă vede prinsă între multe cruci,
Mai îmi dă una și-mi zice: „Poți s-o duci!”

Atunci, de clipă mă agăț stingher
Și-aud o șoaptă din timpul efemer
Ce-mi zice pe cruce să mă scriu de tot
Dar, zău așa, acum chiar nu mai pot!

Baba-Oarba

Totul în lume a-nceput ca într-un joc:
Ne-am învățat cu toții în cercul cel de foc
Și-apoi o babă hădă se înfruptă din noi
Și partiza cu oarba -luau tot câte doi.

Și jocul s-a încins mereu mai aprig
Încât, învinsă, abia am reușit să strig:
-Veniți de mă salvați, vă rog, de oarbă
C-a pus pe babă sinele să-mi soarbă!

Dar este prea târziu, sonorul lumii-i anulat,
Nu se mai poate percepe un strigăt disperat...
Se pare că pământul întreg s-a virusat,
Și că o Babă Oarbă pe toți ne-a infestat...

Un măr

Îți dau un măr. Îl vrei?
De-l iei
Te faci părtaș la pașii mei...
Și-apoi, poate-i mai bine-n doi
Să tragem viața după noi
Și-apoi alți doi
Și încă doi
Și doi cu doi,
Din doi în doi,
Tot neam de soi-
Și ce mai soi!
Mai vrei din măr?
Sau în răspăr
Preferi mai bine să mă iei
Și tu ca ei?

Suflet de artist

Azi totu-n jur îmi pare mult prea trist
S-ar zice că m-apasă sufletul meu artist...
Și simt că-i greu ca plumbul chiar aerul curat
Mă-nvăluie o umbră dintr-un trecut târcat.

Lopeți de maltăr mortuar, de vorbe în zadar,
Găleți cu bârfe, cu năduf, cu bube și puroi
Acestea-mi aparțin, umil etern, supus le car
În timp ce-n mine zac slute lacrimi, sloi.

În treacăt, mă uimește un zâmbet de copil,
Mă face să descopăr în mine un neștiut azil
De umbre și cuvinte, de gânduri suprapuse
De întrebări mușite, de vise mari, nespuse.

Fetița mea

Fetița mea aduce vești
De prin povești
S-o tot privești, o îndrăgești
Să poți s-o ascuți
Nu o mai uiți.
Un îngerăș trimis din cer
În locul ăsta efemer
Mult prea stingher...
Micuță zână parfumată,
Cu ce mânuță aromată
Te-a zămislit Sfântul Părinte
De mă robești mereu, cuminte
De-mi dai putere, chiar și viață
De-mi salvezi pașii triști din ceață?
Mă faci mereu să îmi doresc
Povestea ta s-o tot citesc,
Fetița mea,
Zeița mea de catifea...

Rai

Nu știu ce-ai!
Nu-ți mai place al meu rai?
Nu-i un bai!
Totuși poți găsi
Pentru zei un loc de zmei...
Tot nu vrei?
Dar ce ai?
Să-ți dau un nai?
N-ai nevoie nici de nai?
Dar arcușul fermecat,
Ce păcat, iar s-a stricat!
De ce tremuri? Te-ai speriat?
Da, te-am lăsat, că m-ai lăsat
Unde ne-am intersectat
Când cu naiul clipa ne-a cântat...
Nu ai nai?
Nu-i mare bai!
Totuși, hai la mine-n rai!

Simona Vargotchi

Religie

Lehr, priponul de argint al toleranței religioase

Astăzi mai greu ca oricând s-ar lăsa înduplecați un popă pravoslavnic, un popă papistaș și un păstor protestant să predice de la același amvon.

Dacă am înlocui amvonul cu paginile unei reviste destinate unei comunități locale – precum *Cuibul Visurilor* – ar fi posibil, totuși, să-i "ascultăm" pe rând. Așa ne-am gândit, cei din redacție, atunci când în numărul trecut am dat pentru început "cuvântul" celor încrezători că infailibilă este doar "dreapta credință". Urma să ia "cuvântul" acel prelat care crede că infailibilitatea popească patronează credința creștină, iar mai apoi ne gândeam să ascultăm un "cuvânt" de protest ai prelatului care proclamă infailibil doar cuvântul evanghelic în genere, deși nu vreun cuvânt anume.

Biserica... din deal; Dealul Măsurii (Dealul Măsurii) Foto: arhiva prof. Seveț Ursu

Dar iată că socoteala din "bâlcii religios" nu se *podă* după socoteala de acasă și – după cum se poate deja anticipa – o "sfântă" ciorovăială părea a se așterne în paginile revistei, urmare demersului nostru.

Un epitet precum "lupul protestant", aruncat printre rândurile articolului – nu-i așa, spre a se *nădăi* cititorul cu "fauna" religioasă locală – poate lesne continua în numerele viitoare cu specimene de *hulpe*, precum "hulpav-ul vlădică ortodox" sau chiar de miel, precum "mielul papistaș în blană de lup" etc.

Din perspectivă istorică, după un mileniu de anateme și excomunicări reciproce dintre ortodocși și catolici, după ce – luând modelul persecuțiilor ortodoxe și al arderilor pe rug catolice – clerul calvin-protestant al cantoanelor elvețiene pune-n operă sute de execuții prin ardere pe rug, ar trebui să ne bucurăm de-a dreptul că, iată, "pre-oponenții" partidei religioase de azi se împoașcă doar cu sintagme infame, dar nu se omoară, "Ptui drace! Doamne, iartă-mă!".

Stai și te întrebi cum se face că în ciuda unor mari progrese în cunoașterea lumescă, după două milenii de la persecuția Lui Christos – moment de paroxism al intoleranței religioase – iată, am rămas la fel de intoleranți. Nu vedem, în ce ne privește, decât o explicație simplă – fiecare prelat, potrivit dogmei care sălășluiește în cugetul său, crede că ar fi mai degrabă un păcat de neiertat dacă ar fi tolerant cu cei ce "rătăcesc" cărările Domnului.

Se prea poate, că afirmația făcută de mai toți drept-măritori ai lui Christos, precum că "și noi iertăm greșelile noastre" să rămână vorbă goală când e vorba de "greșelile" prozelitismului, respectiv de intoleranța religioasă. Un „păcat”, așadar, care nu se pune pentru că, la fel ca în politica balcanic-bizantină, „migratia” confesională este o „libertate” garantată.

De ce oare în vremea precreeștină apropiată de era noastră – vremea machedonului împărat Alexandru și a mentorului său Aristotel – intoleranța religioasă nu apare la scară semnificativă și nici în registre vehemente; dimpotrivă abia cu trecerea la legea cea nouă începe mucenicia fiului omului, pentru dreapta credință.

În primele secole creștine noua credință începe dogmatic prin a-i *burduși* în iad pe cei mai 'nainte trăitori și prin a se proclama *orthós-dóxa* / otodoxă, adică adevărată-dreaptă credință. Creștinii pășesc împăcați pe drumuri de calvar și mucenicie sacrificându-se "în deplină cunoștință de cauză" pentru noua religie.

Cum se face atunci că după edictul de toleranță ai creștinismului, această credință "devine" tot mai "adevărată" spre zilele noastre, așadar, ba *ortodoxă*, ba *maniheiană*, ba *mahomedană*, ba *catolică*, ba *protestantă*, ba *hindu* etc.? Și mai ales cum se face că cei mai 'nainte persecutați devin ulterior persecutori

intransigenți pentru cei care urmează alte căi formale ale credinței?

Se aplică oare și "peștelui creștin" proverbul cu "peștele de la cap..." și cel că "unde nu-i cap...?"

Și totuși, sânt convins că disconfortul intelectual indus de aceste întrebări – retorice, de bună seamă – subzistă, în fapt, în modul diferit de a ne raporta la valorile credinței; tocmai pe această bază el poate fi depășit; dar cum? Aș spune – înapoi la con-templarea noimelor sălășluind în *Cuvânt*, iar nu la „legiuirea” instituției dogmatice care pretinde a ne (în)druma spre Rai.

Îndrăznesc, de aceea, să-i îndemn pe cateheții de profesie, dar mai ales pe cei "de ocazie" să suie sus, spre *témplé*, tema cugetării. Lupii, câinii și oile, mai ales prin desemnare alegorică, coboară tema într-un registru „sălbatec” – „care pe care”.

Fiecare dintre noi, după puterile sale, con-templă măreția Creației, iar acest mod de a trăi fericirea celestă, fie și intermitent – cum spun filozofii lumii vechi și părinții creștini – ne poate "spăla" pe de-a ntregul de năravul intoleranței de orice fel. Intoleranța religioasă poate fi privită ca o *meteahnă*, mai degrabă decât ca un păcat conștientizat de-a binelea.

Să-ncepem cu cu noima cuvântului *Lehr* din *imnurile de Lehr* – adevăratele tropare colindate de măierii năsăudeni. Un asemenea cuvânt – demult pierdut pe drumul de golgotă al conștiinței religioase – nu este niciodată rostot de ciera vreunei confesiuni; dimpotrivă, când este vorba de *Colinde de Lehr*, *Cântecul Zorilor*, *Cântecul Bradului* etc., toți, la unison, sânt gata să asmută "câinele dogmatic" spre a înfiera cu mânie "clericală" datini, obiceiuri sau "rătăcirii" din vremuri păgâne.

Și totuși, un mare prelat greco-catolic – Gavril Bichigean – slujind și în Maieru acum o sută de ani, nu s-a sfiit să culeagă 170 de colinde din satele măierilor năsăudeni și să le publice mai târziu în volumul *Colinde dintr'un colț de graniță*, Năsăud, 1942. Ne spune în *Cuvânt înainte* că a luat drept pildă pe înaintașii săi "Ion Pop Reteganul, Victor Onișor, Iuliu Bugnariu, Theodor A. Bogdan, Emil Precup, Ștefan Buzilă, Ion Dologa și alții"; ne mai spune și că "Trăind în acest ținut, din copilărie am prins o dragoste mare pentru aceasta comoară a sufletului românesc. Mama mea, care avea o

voce atât de plăcută mi-a cântat multe doine, iar în preajma Crăciunului colindele cântate de ea curgeau ca dintr'un izvor neseecat. Prinsesem o patimă pentru literatura poporană."

Cât despre *Lehr/Ler*, existent și în vorbirea grecilor, cf. gr. *ἱερός* <"ieros">, învățații ne spun că „apare arareori în Noul Testament deoarece nu este adecvat să exprime pe de-a ntregul învățătura Noului Testament” (Berry, 1897, p. 117/809) (vezi nota 1).

Am să vă spun doar atât: că "*Lehr* sau "*Lehr-Mane|Lerman* este principiul *Creației*, preamărit în imnuri-colinde, iar nu în rugăciuni; că "*lehr-monahii|ieromonahii* fac parte din tagma "*lehr|cler|cler* fie ca *Lari* 'păcurari de suflete', fie "*ler-arhi|ierarhi* și

Petre-^hler-arhi|*patriarhi*, fie ca *arhi-^hlerei|arhiere* gr. *ἀρχιερέυς* etc.; că cele mai de seamă "*Lehr-poli|Hieropolii* (v. nota 2.) din "Grădina Maicii Domnului"/Ardeal erau *in situ* "tâmples de deaiuri"|*thell-*

Cununa... coborâtă în sat, din Porcoia Foto: V. Cărbune, 2008

uri|dâmb-uri|gorgane etc.; că *Salmi-Schythe* erau *sarmați-sciți* adică *sciți zalmoxi*-eni cu Hieropolie la *Salmi-Scythe*/^ohasa|*Sarmi-segete*/^ohasa, azi *Sarmisegetusa* etc.

Mai zilele trecute, la prohodul tatălui meu Toader, *de-o-mpreună* fiind cu mama și sora mamei, Vicherea Hădărău, am adus vorba despre vechiul schit din dâmbul/tâmpla *Drogomana*. Mi-a spus mătușa mea, fără ezitare și cu aerul cum că toată lumea *știe dară*, că pe vremea când era încă *băieț* povesteau bătrânii satului că *mai înainte* de *Drogomana schitul* era pe Măgura Porcului, loc pe care – în copilăria mea – măiereni îl desemnau prin *Dâmbul Cabe*. Calea care urcă din drumul de țară spre tâmpla măgurii se cheamă *prihod*, iar acel „loc de *hodină*” din partea de sus se numește *Prihodiște*, aidoma *prihodiștei* de la *Sarmisegetuza*.

În repertoriul arheologic al județului Bistrița-Năsăud, Măgura Cabe – azi desemnat prin toponimul Măgura Porcului – "patronează" geografic cele mai vechi urme de locuire din Ținutul Năsăudului, consemnate de Corneliu Gaiu, arheolog la Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud, astfel:

„Cele mai vechi urme de locuire din bazinul superior al Someșului Mare aparțin Paleoliticului Superior; acestea sunt localizate la **Maieru**, pe terasa râului (pe locul numit de localnici „**Haj**”) precum și în **Cormaia** („**la Dărăbeni**”) (v. nota 3.)

Nu este, așadar, întâmplător faptul că pe Măgura Cabe doi elevi măiereni din clasa prof. Icu Crăciun au găsit în 1983 o icoană turnată în aramă – a cărei imagine față/verso o redăm alăturat – nemijlocit legată de așezământul monahal despre care vorbeau bătrânii satului.

Tot ce este „scrijelit” pe această icoană este simbol, mai ales cuvintele "**BAK OM NO(E) O? I**" (vezi nota 4), care se pot citi pe ceea ce par a fi „**strigări ale legii vechi**”, cuvântate de cei "**nouă meșteri mari**" prin imnuri înălțate la Cer, Lui **Manole|Emmanuel|Dumnezeu**. Justificăm interpretarea noastră prin varianta năsăudeană a Meșterului Manole – *opt meșteri*, plus "*Siminic, meșter mai mare*", culeasă din "Sângiorz-Băi, j. Bistrița-Năsăud; Inf.: Ion Buia, 80 ani; Culeg.: Pompei Hossu-Longin, 1955 (?)" cităm din Ion Taloș, *Meșterul Manole, Contribuție la studiul unei teme de folclor european*, II, CORPUSUL VARIANTELOR ROMANEȘTI, Editura "GRAI ȘI SUFLET-CULTURA NAȚIONALĂ", București, 1997:

"Colo-n jos pe rătorele

-continuare în pagina 5 -

Religie

- urmare din pagina 5 -

Lehr, priponul de argint al toleranței religioase

Arde două lumânele
Ziua plouă, noapte ninge,
Nime nu ie poate stânge.
Și de-i vânt și de-i furtună,
Și de trăznește și tună,
Para joacă și suspină,
Siminic, meșter mai mare,
Ce nu are-asemănare,
Încă opt meșteri mai are,
Toți meșteri de cei vestiți
Și la zidit pricepuți,
Toată ziua ziduie
Noaptea tot se năruie;
[...]"

Se-nchină *degeaba* la icoane cel care „nu vede prin ele” *noima anume sălășluind* în simbolurile (în) *crestate* – fie ele cuvinte sau chipuri stilizate.

Icoana de aramă din tâmpla / dâmbul / mormântul Cabeii este unică, credem noi, prin faptul că este dublă, adică față/verso. Dacă ar fi pusă pe o tâmplă dintr-un templu, adică pe iconistasul care separă lumea de aici (naos) de lumea de dincolo (mormânt-altar) ar fi ca o „ferastră” deschisă spre deplină comuniune între cele două lumi.

Am folosit adesea – iată, nu întâmplător – cuvântul-simbol *tâmplă*, care în ortografia veche (etimologică) – folosită de Victor Onișor din Zagra, spre a tipări *Doine și strigături din Ardeal – culese și publicate întocmai cum le dăce poporul*, Iași, 1889 – ar trebui scris *têmplă*. Astfel transcris ar ieși mai ușor la iveală pluralitatea sensurilor realității, pluralitate pe care Aristotel o desemnează prin sintagma *pollachos legomena*; "Firește, nu Aristotel fusese primul care sesizase polisemia conceptelor, dar el este cel dintâi care o analizează sistematic și care, mai ales, o așază în centrul metodei sale filozofice.", precizează Andrei Cornea în *Interpretare la Metafizica lui Aristotel*, București, 2007, p. 31.

Să enunțăm aici, cu privire la cuvântul *têmplă*, câteva din înțelesurile care se pot actualiza prin rostirea în grai năsăudean – grai aparte, cu zece vocale, care nu poate fi tras pe „calapodul orografic” al Academiei Române (vezi lucrarea marelui lingvist năsăudean, Grigore Rusu din Șieu-Măgheruș, *Structura fonologică a graiurilor dacoromâne*, București, 1983, p. 46).

În vechime – o spunem din nou – prin *têmplă de deal* se desemnau ceea ce azi numim culmi de deal, măguri pleșuve, muncel, colnice. Acolo se-mpreună cerul cu pământul, acolo este „gura de rai”, acolo totdeauna este „loc și vreme de hodină” adică *prihodiște* (vezi și E. Petrovici, *Toponimicele Prihodul, Prihodiștea*, în *Studia UBB, Series Philologia, Fasciculus 2*, Cluj, 1963, p. 75). Nu întâmplător acolo era loc de con-templare, loc pe care azi îl putem desemna prin cuvântul „templu”. Acolo e mereu răsărit de soare și – conform doinelor năsăudeane – nu doar timpul stă pe ioc, dar nici „apa nu mure”, apa fiind simbol al „Duhului, mereu în primenire”. Cităm în acest sens câteva vesuri dintr-o doină năsăudeană „arhivată” într-un *Caiet de folclor* (Maieru, 1967) al d-lui prof. Sever Ursa, text cules de eleva Lorințiu Virginia, cls. VII-a, B, cităm:

„Pist'e deal, pist'e colnic
Treș'e-on t'inerel voinic
? âcên' în trișcă d'e-argint.
Ș-așa d'ice d'e duios
D'e căde frunza pi j'os
Ș-așa d'ice d'e cu drag
D'e căde frunza d'in fag,
Ș-așa d'ice d'e de cu j'le
D'e stă apa'n loc, nu mure"
(var. dial. în transcrierea ns.)

Iată, aceeași doină culeasă, acum mai bine de un secol, de către Victor Onișor, publicată în *Doine...*, p. 92:

„Pě cel d'eał – pě cel colnic
Mere-on t'iner de voinic
? icên' în trișcă d'e-argint.
Mă-sa cătă el d'icea
Măi loâne loâne,
Nu d'ice 'n trișcă d'e j'e
Apa 'n Dunăre nu mere.”

În consens cu tâmpla de deal, se mai numește azi *tâmplă de mănăstire* (iconostas) zidul între navă (naos) și masă-altar care separă lumea pământeană de

„celălalt tărâm”, iar dacă „vedem” trupul omului ca „templu” al Duhului|Spiritului, atunci tâmpla este „partea de sus” în care sălășluiește și devine *cugetarea*.

De ce, oare, oamenii au coborât templele jos, în sat? N-au făcut decât să desființeze punctul de inflexiune al celor două lumi – *gura de rai*, prin care „suie și scoboară” omul în com-uniune cu... „urđirea de sine”; și tot odată n-au făcut decât să des-ființeze „*Spațiul orientat. Centrul. Axa lumii și Pomul cosmic*” – spre a cita aici doar titlul unui capitol din Vasile Filip, *Universul colindei românești*, Editura SAECULUM I.O., București, 1999, p. 24.

Profundă și oarecum neliniștitoare este – prin dojana pe care o insinuează – o veche colindă redată și comentată de Ion Drăgușanu în *Vechi colinde bucovinene*, Ed. Mușatinii, Suceava, 2007, cităm:

„Spectacolul Cerului, al Lunii și al Soarelui”, care înlesnea regăsirea în catedrala Marelui Tot, este, la rădăcină, cel descris în textele colindelor. Ulterior, „spectacolul” acesta a fost pitit într-o biserică, iar Tatăl Ceresc avea să întrebe, chiar și prin textul „Bibliei”, de ce simt nevoia fiii lui să-l închidă într-o casă, când universul întreg îi este locuință. „Încartiruirea” spiritului universal, odată cu apariția templelor, este descrisă într-o superbă colindă, care nu este ceea ce pare la prima vedere, pe care o voi reproduce, secvențial, după două variante, cea de la 1865, [variantea redată aici de noi] culeasă de I.G. Sbiera, și cea de pe la 1898, publicată, cu refren „încreștinat”, de Simion Florea Marian:

„După dealul cela mare,
O, Leru-mi și Domn din ceriu!
Răsărit-a sfântul soare
Toată lumea luminând
Și mană-n ea revărsând.
Iar pe deal, într-o lărgire,
Este-o naltă mănăstire.
Da' într'nsa cine șede?
– Nouă popi și nouă diaci
Și pe-atâția patriarși,
Carii stă și se rugă” (Sbiera),

În colindele vechi doar Dumnezeu|Lehr scoboră pe pământ „pe scară de ceară” – sintagmă actualizând principiul creației. Dar invers, urcușul sau gologota întremării de Duh|Spirit în om este urcare înspre „Lehr|Cer – pe scară de Har|Ceară|Ardere|Illuminare.

În lumea veche Dumnezeu „sălășluia” pe munte – „muntele Siónului acesta care te-ai sălășluit într-insul” (Dosoței, *Psaltirea de-nțales*, 91 v/v.3) –, după cum se vede și în psalmii versificați de același Dosoței, ed. Ion Bianu, 1887, iată:

Ps. 9: „Cîntați cu dulceță și slăviți pre Domnulu – Care lăcuiaște 'n muntele Sionulu”;

Ps. 23: „Doamne, 'ntr'al tău munte cine să să sue? – Și 'n loculu tău cel sfîntu odihna să-și pue?”;

Ps. 42: „Să mă iai de mână și să fii povață – Spre sfîntulu tău munte, să-ți prăvăscu în față. – Unde ț'ai întinsu-ți cortulu cel de slavă, – Să întru cu daruri fără de zăbavă? – La sfîntulu jrătăvnicu, cu jărtve de sfară,”;

Ps. 43 „Pre vărvuri de munte – S'audu glasuri multe – De bucine mare – Cu naltă strigare, – Că s'au suitu Domnulu – Să-lu vađă totu omulu.” etc.

Spre a trage vreun „folos” din prezentarea modului cum „își rânduiau” credința cei din vechime bine ar fi să-i putem vedea „în oglindă” pe „larii-păcurari” de atunci, neștiutori de carte, dar *covêrșiți de har* și pe „larii-păstori” de azi – înainte stătători *preste* mirenii creștini.

Din negurile vremii și până-n zilele noastre, noi toți – fie că am ales alt drum, fie că am rămas pe „vechiul” drum – mergem într-un fel sau altul la *temple / tēmplē*. Un nume „efemer” ne clasifică azi drept *ortodocși, mahomedani, catolici, protestanți* etc. Și totuși, cel mai important lucru este să conștientizăm că *de-o'mpreună* sântem pe acest *drum de căutare*, iar îndemnul – *Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți* este și rămâne mai presus de faptul că pentru unii templele sânt *de lut*, pentru alții *de cărămidă*, pentru alții *de lemn* sau *de piatră* etc.

Azi toate templele noastre sânt jos, uneori *preajos*.

Note:

1) [...] „*ἱερός* <'ieros>, înseamnă *sacru* – implicând o anumit raportare la Dumnezeu, care nu poate fi nesocotită. Acesta este cuvântul cel mai general pentru *sfânt*, în limba greacă din perioada clasică și desemnează modul obișnuit de înțelegere de către greci a sfințeniei, dar apare arareori în Noul Testament deoarece nu este adecvat să exprime pe de-a-ntregul învătătura Noului Testament”;

[trad. ns. cf. vers. engl.] "Holy, sacred, pure; *ἱερός* <'ieros>, ἱερός, ἱγιός, ἱγνός, σεμνός [...] *ἱερός* <'ieros>, means *sacred*, implying some special relation to God, so that it may not be violated. [...] This is the commonest word for *holy* in classical Greek, and expresses their usual conception of holiness, but it is rare in the N.T. because it fails to express the fullness of the N.T. conception.”; cf.: „*ἱερός* (v. sub fin.), ἁ, ὅν, also ὅς, ὅν in the phrase **A. „ἱερίς ἱ κτή” Hes. Op.597, 805**, Orac. ap. **Hdt.8.77**: Ion. and poet. *ἱρός*, ἱ, ὅν (v. sub fin.): Dor. and N. Greek **ἱρός IG22.1126.20**, etc.: Aeol. **ἱρος Sapph. Supp.23.25**, *Alc.Supp.8.4*, but **ἱαρος** (corr. from *ἱε-*) *Sapph. Supp.20a.6*: Sup. „**ἱερώτατος Ar.Eq.582** (Iyr.), **PI.Lg.755e**” (Liddell, 1940, s.v.)

[citât din: George Ricker Berry, *The Interliniar Translation of Greek New Testament* to which has been added *A New Greek-English Lexicon* to The New Testament, Hinds & Noble Publishers, New York City, 1897, p. 117/809];

2) desemnăm prin acest termen – schituri „așezăminte de ieromonahi” situate în vremea veche pe dealuri|colnice|măguri|dâmburi; de aici și *cânteca* „colinda” cununii *Dealul Mohului*; termenul apare și în Ștefan Chișu, *Orăștioara de sus Micromonografie*, Ed. Eurostampa, Timișoara, 2008, cf.: „*Hieropola* (zona templelor religioase)”, p. 8; „Dinspre sud-vest, din *Valea Tâmpului* [dâmbului, în înțelesul nostru, subl. ns.], se poate ajunge pe o potecă ce urcă pe coasta vestică a culmii pe care este situată cetatea și *Hieropola*, șerpuid și printre terasele așezării civile”, p.90.

3) Corneliu Gaiu, *Rodenau in der Vorgeschichte und Antike/ [rom. Ținutul Rodnei în preistorie și antichitate]*, în Reiner Slotta, Volker Wollmann, Ion Dordea, *Silber und Salz in Siebenbürgen/ [rom. Argint și sare în Transilvania]*, Bd. 7, Bochum, 2004:

„Die ältesten Spuren einer Besiedlung des Oberen Somesch-Beckens gehören dem oberen Paläolithikum an; sie liegen auf der oberen Flussterrasse bei Maieru (bei der Örtlichkeit „Haj”4) sowie in Cormaia („bei Dărăbeni”5)

Anmerkungen: 4 Die Funde befinden sich in den Sammlungen des Heimatmuseums Maieru; Anmerkungen: 5 Marțian, I., in: ArchErt 23, 1903, S. 286; Roska: Repertorium Siebenbürgens, S. 210, Nr. 23; Păunescu, A.I.: Paleoliticul și mezoliticul din spațiul transilvan (Paläolithikum und Mesolithikum im siebenbürgischen Raum), Bukarest 2001, S. 458-459.

4) locul, datarea și împrejurările în care a fost descoperită această icoană rămân de clarificat de către dl. Lucian Vaida, directorul Muzeului Grăniceresc din Năsăud. În ce ne privește, credem că unicitatea acestei icoane constă în faptul că este dublă, pe o față fiind simbolic-creștină, pe cealaltă față... rămâne de cercetat. Nu cunoaștem icoane creștine „dublă față” în spațiul românesc. O interpretare plauzibilă, deși în cunoscutu-i stil emfatic-tracomian prezintă Vaier Scridonesi într-un manuscris (aflat la redacție).

Cartea

CORNEL COTUȚIU: LA NOI, VOLUMUL III

După mărturisirile autorului, LA NOI este locul de pe orice meridian al planetei unde sunt cel puțin, doi români. Este vorba în primul rând de românii din diaspora, cei din jurul granițelor apropiate nouă și apoi cei de peste ocean, din America și Canada.

Primul volum al seriei a apărut în 2008, al doilea, în 2010 și cel de-al treilea, în 2012. Cartea de față, apărută la Editura Eikon, Cluj-Napoca, în condiții grafice excelente, cuprinde un potpuriu de texte referitoare la anii în care trăim, plus un grupaj de texte pentru și despre românii de peste Atlantic.

Acest serial este precedat de alte două cărți: **Am fost pe lumea cealaltă** (2000) și **Veverița de pe Rue Noel** (2007), amândouă de publicistică.

Partea a treia a seriei, **La noi** este structurată pe șase părți, ele poartă titluri din cele mai incitante: *Starea de greață sau Țambal pentru gheare*. Autorul cultivă în aceste proze, nonficțiunea. Primul capitol abordat se intitulează „*Afi intelectual*”, el cuprinde opt secvențe după cum urmează:

Afi intelectual – e închinată domnului Sever Ursa de la Maieru, intelectual care „*crează în domeniul spiritualului, al culturii, al civilizației*”. Scriitorul este impresionat de vizitarea expoziției: „*Astra 150, în cărți și reviste*” de la Muzeul „*Cuibul visurilor*” din Maieru. Printre exponatele văzute, se află unice: „*triodul din 1761, „Lepturariu românesc” din 1861, un dicționar greco-german, tăblițe de ardezie, manuale școlare din 1812-1900 și o cărțică liliput de dimensiunea 3/2 centimetri care cuprinde poezii de I. L. Caragiale*. În final, Cornel Cotuțiu are cuvinte de admirație și prețuire față de dragostea de carte a lui Sever Ursa și pledează pentru cartea propriu-zisă, în defavoarea internetului: „*deliciul răsfoirii unei cărți, mângâierea ei*” e atât de departe de suportul electronic.

„*Istorie și credință*” – *adică viața* e închinată monografiei satului Ciceu - Poieni, scrisă de Valentin Falub, prilej pentru Cornel Cotuțiu de a ne aminti că „*La noi*” pentru el este și Dumbăvița, nu numai Beclean, Bistrița, Cluj-Napoca, Maieru, Anieș...

Ce mi-i Tanda, ce mi-i Manda – surprinde și condamnă licitația Emil Cioran din Franța, neputința Institutului Cultural Român care „*s-a spălat pe mâini, pe motiv că nu are bani*”.

Biserica și discoteca – autorul face o comparație între cele două entități, la noi și în Canada.

Iar se agită nămolul pe Dâmbovița – tratează articolul „*Psihologia Imnului național*”, publicat de Andrei Pleșu în „*Dilema veche*”.

Nord-vestul perseverează – autorul apreciază laudativ publicația literară de la Baia Mare, intitulată „*Nord Literar*”, aflată la numărul 100.

Tangențe – reamintește de Lucian Blaga și ideea spațiului mioritic, casa cumpărată de Blaga pe Dealul Cocoșilor, ca loc de odihnă și meditație, ar merita să fie luată în seamă de notabilitățile bistrițene.

Despărțământul Năsăud al Astei în anii interbelici – articol amplu, bine documentat asupra activității astriste din zonă; sunt amintiți fruntașii năsăudeni ai locului: Ioan Păcurariu, Virgil Șotropa, Vasile Bichigean, Al. Ciplea, Iuliu Moisil.

Ai doilea capitol, în ordinea selecției, se

intitulează: „*Povești despre ficțiune*”. El cuprinde cinci „*povești*”, prima se intitulează „*Anotimpurile lui Ilie Hoza*” – o sintetică prezentare a cărții lui Ilie Hoza, **Cinci anotimpuri**. Cartea e apreciată ca „*seducătoare scriere despre condiția umană în ipostazele ei cele mai terapeutice: luminoasă, binevoitor ironică, afectuos condescendentă, persiflant îngăduitoare*”.

Nostalgii – este prefațarea volumului de poezie cu același titlu de Sandu Al. Rațiu. Titlul volumului este amestecat cu tristețe, cu melancolie, el ne duce imediat „*la un gând, o stare provocate de dorința de a regăsi, de a revedea ceva iubit, de a retrăi momente din trecut. Dar nostalgia înseamnă și o dorință, un dor neastâmpărat, un alean*”.

Eu pudibondul – surprinde aspecte ale activității teatrului românesc modern prin invocarea a doi regizori controversați: Andrei Șerban și Radu Afrim.

Iscusință de prozator – se dedică prozatorului măierean, Icu Crăciun, și cărții sale, **Povestiri cu personaje dubioase**. Se analizează povestirile „*Moartea controversată a lui Alexandru Nicolschi*”, „*Pantofii*”. Cornel Cotuțiu sesizează ca pozitiv, „*simțul detaliilor, asemănător lui Slavici precum și psihologia cuplurilor familiale*”. În final este apreciată siguranța scrisului narativ al lui Icu Crăciun.

Iubesc un mort – titlu derutant, mortul este Emil Rebreanu iar cartea prezentată poartă titlul **Emil Rebreanu – eroul de la Ghimeș Făget**, de Ioan Lăpușeanu. După spusele autorului, această carte „*relevă, pe de o parte, traseul tragic al unui tânăr ardelean situat într-un anumit context politic și, pe de altă parte, o carte care luminează devoțiunea de cercetător contemporan al unui năsăudean dornic să contureze, prin documente, drumul unei vieți dramatice*”.

Al treilea capitol intitulat „*Intermezzo*” – cuprinde șase povestiri din cotidian. Prima, cu titlul „*Îmi amintesc*” – rememorează întâmplări legate de viața autorului din 22 decembrie 1989. Scriitorul își amintește de acea perioadă controversată, când a fost ales să conducă Becleanul, de faptul că la Bistrița a ajuns în CPUN, pe probleme de învățământ, cultură și culte. Cu o asemenea experiență, îi e greu să definească cuvântul revoluționar...văzând ce se întâmplă în societatea românească de acum.

Vot – autorul face o analiză a acestui cuvânt, substantiv „murdar”, demonetizat total, în ultimii ani.

La reparat – autorul face o comparație între Canada și ceea ce este „la noi” în privința atelierelor de prestații, pantofărie și croitorie.

Un brav român – Traian Trifu Căta din Banatul Sârbesc are grijă de autor și-i trimite număr de număr revista „Familia”.

Jos pălăria!!! – asistăm alături de scriitor la gestul admirativ al fotbalistului Claudiu Niculescu care a dat dovadă de fair play în jocul cu echipa de la care a plecat – e vorba de meciul Dinamo-U Cluj, ia care a înscris două goluri.

Pro domo – ridică problema deontologiei, dacă omului de condei i se permite sau nu să înjure public Puterea. „*Înjurătură*” ar trebui să însemne atitudine, comentariu, opinie nepărtinitoare.

Al patrulea capitol: „*Starea de greață*” – are 21 de articole din cele mai diversificate. Așa cum se atrage atenția cititorilor, în motto-ul cărții, multe din persoanele criticate, situațiile surprinse au devenit

inactuale, asupra lor nu mai insistăm. Unele persoane au dispărut de pe scena vieții politice: „*Ministrul Funebru* – în „*Despre cel mai parașutat ministru din guvernul Bănescu - Boc*”; Gheorghe Fluture și Ion Oltean din „*Doi lingăi performanți*”; Elena Udrea și Emil Boc în „*Ministereasa cu sânge-n păsărică*”; Andreea Paula Vas în „*Vass între ignoranță și aroganță*”; Videanu, Berceanu, Cseke Attila și Kelemen Hunor în „*Mânie și amar*”. Au rămas încă: Traian Bănescu și mulți alții care vor veni la rând pentru a fi criticați în scrierile ce vor urma.

Dintre figurile luminoase ale românilor este amintit regele Mihai I în („*Basm cu personaje contemporane*”).

Autorul se oprește și comentează câteva date din istoria națională, ca: 1 decembrie, F.M:I.-ul și România, „foștimea”, limbajul de lemn ș.a.

Se pare că titlul acestui capitol este inspirat de scriitorul francez Jean-Paul Sartre, autor al romanului **Greața**. Cornel Cotuțiu se simte „*din ce în ce mai mult un personaj încadrabil în acest roman; asemenea eroului cărții – Roquentin – autorul nostru se plictisește „cumplit când îi este dat să trăiască printre ticăloși. Existența lui și-o trăiește cu un sentiment de dezgust și de repulsie*”. El constată că mulți dintre semenii noștri „*nu-și justifică existența sau se amăgesc încercând să-și-o justifice*”.

Capitolul al V-lea „*Țambal pentru gheare*” are șase articole din cele mai felurite. În „*Confuzii și ipoteze*”, asistăm la explicația unor termeni de toponimie și onomastică ca: huni, unguri, maghiari, secui și ceangăi. Dispute interesante ridică și originea toponimului Beclean pe care autorul îl argumentează cu date științifice convingătoare.

Licență de eprubetă mioapă – autorul ia atitudine în privința respectării adevărului istoric, atunci când se vorbește despre trecutul orașului Beclean. E vorba de o lucrare de licență în maghiară, apărută în „*Revista ilustrată*” scoasă de Centrul Județean pentru Cultură Bistrița - Năsăud, cu titlul: „*Localitatea Beclean – scurt istoric*”.

Capitolul ultim: „De peste Atlantic culese” – are unsprezece articole legate de românii de peste ocean. Amintim câteva:

Henry Ford Museum – autorul face descrierea acestui imens muzeu (48.000 de metri pătrați, sub un singur acoperiș);

De peste ocean culese – de aici aflăm cum arată un cazino, un parc din Montreal, Oratoriul Sfântului Iosif;

„*Despre un cimitir*” – *Cimitirul Notre - Dame des Neiges, loc istoric național, alți prieteni și locuri dragi...*

Subscriem la stare de „*greață existențială*” a scriitorului, o înțeleg și mă asociez ei, suntem de acord ca între cele două cuvinte. „*uitare și iertare*” să fie uneori, chiar și semnul egal, dar nu se poate ierta totul, nici în prezent, nici în viitor.

Acum, mai mult ca niciodată, prin faptul că autorul a vorbit atât de emoționant despre oamenii Maierului, sintagma LA NOI, suntem siguri că ea cuprinde, ne atașează și pe NOI, iar Cornel Cotuțiu va fi pentru totdeauna și al nostru.

Geografie

Munții Rodnei – muntele din inima mea

De multe ori mă întreb sau sunt întrebat de ce urc munții, iar la întrebarea asta scriitorii, alpinistii și filozofii au dat sute de răspunsuri. Este o întrebare la care, la urma urmei, fiecare dintre cei ce iubesc munții ar trebui să-și găsească propriile răspunsuri, în căutarea sensurilor și motivațiilor pe care le avem în viață. Dar nu la o discuție filozofică vreau să vă invit astăzi, ci vreau să vă spun câteva cuvinte despre unul din munții din inima mea, Rodnei.

Rândurile de mai jos nu reprezintă un jurnal de călătorie, ci mai degrabă descrierea unor sentimente și senzații pe care le-am trăit de-a lungul timpului cu prietenii cu care am călătorit în Rodnei.

Dacă acesta ar fi un jurnal adevărat aș începe prin a scrie despre primii mei pași pe acești munți, aș începe să vă povestesc cum am început să descopăr înălțimile cu inimă de copil, când am urcat prima dată Ineu dinspre Valea Bila sau alte trăiri sau realizări.

Dacă acesta ar fi un jurnal adevărat aș începe prin a descrie pas cu pas traseul parcurs pe creasta Rodnei dinspre Ineu: Pasul Rotunda-Ineu-Ineu-Gărgălaș-Gaiatului- Negoiasa-Cormaia-Buhăiescu-Pietrosu Rodnei-Batrana-Valea Strâmbă-Romuli sau aș descrie multe alte nenumărate trasee parcurse.

Dacă acesta ar fi un jurnal adevărat aș scrie despre efortul depus de fiecare dintre noi pe parcursul turei, despre dificultatea traseului, despre suferință și sudoare, despre curaj, despre prietenie și încredere în partenerii de tură.

Dar cum acesta nu este un jurnal adevărat, nu am să scriu astăzi despre acestea. Astăzi vreau să scriu despre altceva, și mai ales vreau să las imaginile să vorbească în locul cuvintelor. Astăzi vreau să vorbesc despre FRUMUSEȚE, despre frumusețea sălbatică și

neostoită a Munților Rodnei, despre creasta aparent interminabilă, pierdută în zare, care îi încununează fruntea, despre maiestosele punți albe care le înalță peste văzduhuri, despre minunatele dantelării de gri și verde ce ar uimi și arhitecții Alhambrei, despre grămezile greoaie de piatră din anumite locuri ce înconjoară vârfurile sau lacurile, peste care se cocoață verdele curajos și proaspăt al jneapănelui și ai ierbii și rozul timid al rododendronului ia începutul verii.

Și aș mai vrea să vă vorbesc despre BUCURIE. Despre bucuria OMULUI în fața acestei măreții, fericirea pe care o poate trăi în fața acestei minuni Dumnezeiești, creație incontestabilă, și bucuria că, măcar preț de câteva clipe, îi poate coexistă.

Hoinărim peste alburi de nea,
Înserarea încet se așează
Peste muntele din inima mea.

Vreau să vă spun că cel mai mult din tura amintită mi-a plăcut bucuria dinaintea turei, întâlnirea de dimineața, bucuria din ochii prietenilor mei care izbândiseră într-una din încercările cele mai grele, poate definerii, din viața lor.

Rândurile de astăzi sunt o invitație. Sunt o

invitație la AVENTURĂ, căci Creasta Rodnei va însemna întotdeauna o aventură, unde cei cu spiritul puternic și picioare sprintene, asemeni caprelor negre, mândrii locuitori ai acestor plaiuri, vor încerca să urce. Sunt o invitație pentru cei ce simt că sunt în stare să descopere locuri noi, să își ia inima în dinți și bocancii în picioare, pe vreme bună sau nefavorabilă, și să descopere muntele.

Lacul Lala Mare

Dacă mă întrebați astăzi de ce urc munții, vă voi răspunde că o fac pentru aventură și pentru frumos, și mai ales pentru bucuria care mi-o oferă aceste sentimente. Ce vreau să spun eu astăzi, iubitorii ai naturii, este că atunci când cauți un strop de aventură în viața ta, când lumea care te înconjoară îți se pare că își pierde culoarea și sensul, când dorești pentru o zi să simți că trăiești, leagă-ți bine bocancii în picioare și urmează-mă în lumea aspră, colorată și scilpitoare a munților. Nu uita că Munții Rodnei, care stau de strajă ca o fortareată, sunt cei mai minunați!
Poarta este deschisă!

Prof. Ioan Croitor

Rebus

OSTILA

1			N									
2												
3												
4								M				
5												
6								A				
7								K			E	
8												
9												
10								C				
11												
12								E				

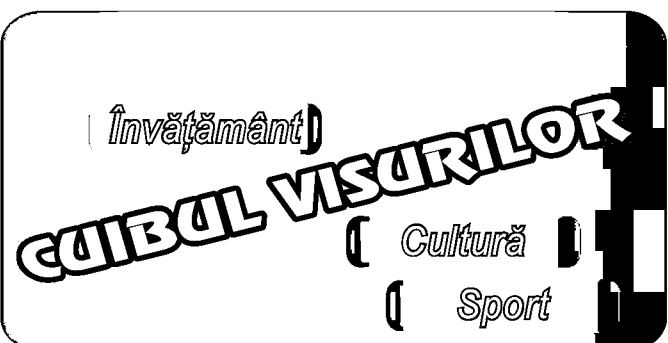
ORIZONTAL: 1) Cea mai importantă culegere indiană de povești, fabule, parabole și sentințe din care la tema noastră (ura), o redăm pe următoarea: "Cei proști urăsc pe cei învățați, cei săraci pe cei bogați, cei răi pe cei virtuți, femeile curve pe cele cinstite" 2.) Bile! - Cel mai mare poet comic al Greciei antice (c.446-385 I. Hr.) care ne comunică: "Înțelepții învață lucrurile bune de la dușmanii lor." 3) Apeduct în Elveția - Autorul următoarei strofe: "Critici voi, cu flori deșarte / Care roade n-ați adus / E ușor a scrie versuri / Când nimic nu ai de spus" (Mihai, 1850-1889). 4) Oraș în China, port pe fluviul Iantzi - Pere! - Cea mai „mică” comună din România, declarată localitate martir. 5) Istoric și om politic roman (Publius Cornelius, c. 55-120) care avertizează: "Cele mai mari dușmăni sunt între rudele apropiate" - Filosof francez (Emile Chartier, 1868-1951), părintele unei maxime sublime: "Surâsul este perfecțiunea râsului... Surâsul cere surâs". 6) Nicolae Hodoroga - Fericirea supremă pentru o viață de câine! - Frumos (fr.). 7) Soi de brânză olandeză - Filosof și om politic englez (1632-1704, John) care ne prezintă o definiție a virtuții astfel: "Virtutea, adevărata virtute - lucrul cel mai greu de realizat și cel mai de preț - este ceea ce trebuie să urmărim în educație, iar nu impertinența sau vreuna din grozavele arte care te învață să te descurci în viață... 9) Filolog și politician român (1947-2008) susținătorul emisiunii "Doar o vorbă sa-ți mai spun", ex-senator de Bistrița-Năsăud. Absolut (abs.). 9) Iașul din cronici - Cunoscut demult ca mediu! - Dă invers! - Serviciu ireproșabil! 10) Canada Steamship Lines (siglă) - Lovit până la crap! - Cei mai cunoscuți crustacei comestibili. 11) Meseriaș în devenire - Poet englez (George Gordon, 1788-1824), autorul cugetării: "Renumele este setea tinereții". 12) Stradă franceză - Dramaturg, romancier și publicist englez (Henry, 1707-1754) care ne sfătuiește: "Ascultarea tacită nu presupune nici un sacrificiu."

VERTICAL: 1) Poet latin (Titus Maccius, c.250-184 I. Hr.) care avertizează: "Dacă veți cere înapoi banii împrumutați, veți constata adesea că bunătatea voastră a făcut dintr-un prieten un dușman" - Filosof grec (341-280) semnatarul maximei: "Omul drept se bucură de cea mai deplină pace a spiritului, pe când cel nedrept e copleșit de neliniștea de tot felul". 2) Poet clasic român (Grigore, 1810-1885) care precizează: Faptele numai ne dovedește fiecare cât prețuiește." 3) Autor dramatic francez care ne îndeamnă: "Să facem ceea ce trebuie făcut, nu ceea ce se face" (2 cuv.) 4) Confirmă o egalitate de termeni! - Doi de pică! - Munte! - Lene! 5) Nume dat de Homer orașului Abia din Pelopones. - Aproape tot! - Sfârșit de epopee! - Cea mai "mică" insulă franceză locul de detenție al Edmond Dantes din romanul „Contele de Monte Cristo". 6) Platformă științifică" ancorată în spațiu pentru cercetări asupra Pământului și Lunii - Scriitor român (Ioan, 1848-1925) care afirmă: "Ura, mânia, răutatea, sălbăticia îi împing pe oameni la nedreptate, la cruzimi, la cele mai neomenoase războaie." 7) Grup de insule grecești în Marea Egee - Ometiță Nicolae. 8) Oază în Kuwait - A tuma o peliculă - Bele! 9) Idee grecească - Localitate în Suedia. 10) Soluție-tampon fosfat salin (abr. medicală) - Grup etnic în Camerun - O sută de metri pătrați (pi.) 11) Mare dramaturg francez (Jean-Baptiste, 1639-1699) autorul replicii: "Cu lupii înveți să urli." - Om de stat și filosof englez (Francis, 1561-1629) care avertizează: "Brutalitatea dă naștere la ură". 12) Zeu egiptean - Scriitor german (Gotthold Ephraim, 1729-1781) autorul preceptului: "Blândețea și politețea fac viața plăcută societății."

Dicționar: AEL, UXAO, EDAM, CSSL, IRE, AIMP, ATN, ARYD, TFS, IBEA, ANUP

Dezlegarea careului Electoral: CONSTITUTIE-RADIO-ALEGE-ELECTORALA-DA-IARA-E-C-I-ALLE-AVEA-NATII-ZBIRN-TB-ATEI-ZOD-ARENA-CHIUI-OR-RI-EU-D-OGAR-AMENDA-TARAN-DREPT

MACAVEI AL. MACAVEI

Redactor-șef: ICU CRĂCIUN
Redactori: Viluț Cărbune, Ilie Hoza, Macavei Al. Macavei, Mircea Prahase, Alexandru Rațiu, Iacob Naroș, Liviu Ursă
Nr. sponsorizat de M.I.S. GROUP ANIEȘ
 Corespondenți externi: Damaschin Pop Buia (Germania), Alex Pop (SUA)
 Precizare: Responsabilitatea materialelor publicate aparține în exclusivitate autorilor.
 Adresa redacției: Muzeul Cuibul visurilor Maieru, județul BISTRIȚA-NĂSAUD
Machetare: Ilie Hoza
Tehnoredactare computerizată și tipar: IMPRES sri Bistrita, str. N. Titulescu, nr. 18,
tel/fax: 0263 238027, tel: 0263 223201 ISSN 1224 - 643